

Broj: 123-33-1-860-1/24
Sarajevo, 29. ožujka 2024. godine

BOSNA I HERCEGOVINA
PARLAMENTARNA SKUPŠTINA BOSNE I HERCEGOVINE
SARAJEVO

PRIMLJENO:	29-03-2024		
Organizaciona jedinica	Klasifikaciona oznaka	Redni broj	Broj priloga
01	16-1	699/24	

BOSNA I HERCEGOVINA
Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine
Zastupnički dom
Kolegij
Trg BiH 1
71 000 Sarajevo

Predmet: Godišnje izvješće Centralne banke Bosne i Hercegovine za 2023. godinu

Poštovani,

U skladu sa Zakonom o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine, Centralna banka Bosne i Hercegovine dostavlja Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine Godišnje izvješće koje čine:

- Financijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2023. godine, ovjerena od strane vanjskog revizora Centralne banke Bosne i Hercegovine, ERNST & YOUNG d.o.o. Sarajevo i ERNST & YOUNG d.o.o. Ljubljana;
- Izvješće o aktivnostima Centralne banke Bosne i Hercegovine u 2023. godini;
- Izvješće o ekonomskim kretanjima u 2023. godini.

Ujedno Vas obavještavamo da je Centralna banka Bosne i Hercegovine u 2023. godini ostvarila pozitivan finansijski rezultat, izražen kroz neto dobit u iznosu od 278.261.211,49 KM.

Na temelju članka 27. Zakona o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine i Odluke Upravnog vijeća Centralne banke Bosne i Hercegovine od 28. ožujka 2024. godine, dio ostvarene neto dobiti za 2023. godinu u iznosu od 64.319.561,58 KM bit će uplaćen na odgovarajući depozitni račun Ministarstva financija i trezora Bosne i Hercegovine.

S poštovanjem,

Selma Selimović
GUVERNERKA
dr. Jasmina Selimović

Broj: 123-33-1-860-1/24
Sarajevo, 29. ožujka 2024. godine

BOSNA I HERCEGOVINA PARLAMENTARNA SKUPŠTINA BOSNE I HERCEGOVINE SARAJEVO			
DNE: 29-03-2024			
Broj predloga	Klasifikaciona oznaka	Redni broj	Broj priloga
02	16	1655/24	

BOSNA I HERCEGOVINA
Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine
Dom naroda
Kolegij
Trg BiH 1
71 000 Sarajevo

Predmet: Godišnje izvješće Centralne banke Bosne i Hercegovine za 2023. godinu

Poštovani,

U skladu sa Zakonom o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine, Centralna banka Bosne i Hercegovine dostavlja Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine Godišnje izvješće koje čine:

- Financijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2023. godine, ovjerena od strane vanjskog revizora Centralne banke Bosne i Hercegovine, ERNST & YOUNG d.o.o. Sarajevo i ERNST & YOUNG d.o.o. Ljubljana;
- Izvješće o aktivnostima Centralne banke Bosne i Hercegovine u 2023. godini;
- Izvješće o ekonomskim kretanjima u 2023. godini.

Ujedno Vas obavještavamo da je Centralna banka Bosne i Hercegovine u 2023. godini ostvarila pozitivan finansijski rezultat, izražen kroz neto dobit u iznosu od 278.261.211,49 KM.

Na temelju članka 27. Zakona o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine i Odluke Upravnog vijeća Centralne banke Bosne i Hercegovine od 28. ožujka 2024. godine, dio ostvarene neto dobiti za 2023. godinu u iznosu od 64.319.561,58 KM bit će uplaćen na odgovarajući depozitni račun Ministarstva financija i trezora Bosne i Hercegovine.

S poštovanjem,

GUVERNERKA
dr. Jasmina Selimović

Centralna banka
BOSNE I HERCEGOVINE
Централна банка
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

FINANCIJSKA IZVJEŠĆA I IZVJEŠĆE NEOVISNOG REVIZORA

ZA GODINU KOJA JE ZAVRŠILA 31. PROSINCA 2023.

KAZALO

Stranica

Odgovornost za finansijsko izvještavanje	1
Izvješće neovisnog revizora	2 - 4
Izvješće o finansijskom položaju	5
Izvješće o dobiti ili gubitku	6
Izvješće o sveobuhvatnoj dobiti	7
Izvješće o promjenama u kapitalu	8 - 9
Izvješće o novčanim tokovima	10 - 11
Bilješke uz finansijska izvješća	12 - 84
1 Osnovne informacije	
2 Osnova pripreme	
3 Značajne informacije o računovodstvenim politikama	
4 Aranžman valutnog odbora	
5 Klasificiranje i mjerenje fer vrijednosti finansijske imovine i finansijskih obveza	
6 Upravljanje finansijskim rizicima	
7 Gotovina u stranim valutama	
8 Depoziti kod inozemnih banaka	
9 Posebna prava vučenja u MMF-u	
10 Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	
11 Monetarno zlato	
12 Dužnički instrumenti po amortiziranom trošku	
13 Ostala imovina	
14 Nekretnine i oprema	
15 Nematerijalna imovina	
16 Ostala ulaganja	
17 Novčanice i kovanice u optjecaju	
18 Depoziti banaka	
19 Depoziti Vlade i ostalih javnih institucija	
20 Rezerviranja	
21 Ostale obveze	
22 Neto kamatni prihodi	
23 Neto prihodi od naknada i provizija	
24 Neto realizirani (gubitci) od prodaje dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	
25 Neto realizirani dobitci od prodaje monetarnog zlata	
26 Neto (gubitci) od tečajnih razlika	
27 Neto povećanja / umanjenja vrijednosti na finansijsku imovinu	
28 Ostali prihodi	
29 Troškovi osoblja	
30 Administrativni i ostali operativni troškovi	
31 Troškovi proizvodnje novčanica i kovanica	
32 Raspodjela godišnje neto dobiti	
33 Kapital	
34 Novac i novčani ekvivalenti	
35 Transakcije sa povezanim osobama	
36 Izvanbilančni depoziti	
37 Članstvo BiH u MMF-u	
38 Domaći platni sustav i sustav za poravnanja	
39 Događaji poslije datuma izvještavanja	

ODGOVORNOST ZA FINACIJSKO IZVJEŠTAVANJE

Uprava Centralne banke Bosne i Hercegovine je odgovorna za financijska izvješća, koja su pripremljena u skladu sa Zakonom o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine i Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja.

Uprava je odgovorna za dosljednu primjenu odabranih računovodstvenih politika, donošenje razumnih i razboritih prosudbi i procjena i za vođenje odgovarajućih računovodstvenih evidencija koje u svakom trenutku omogućavaju pripremanje financijskih izvješća. Uprava ima opću odgovornost za poduzimanje koraka koji su joj u razumnoj mjeri dostupni i za sprovođenje takvih internih kontrola koje omogućavaju očuvanje imovine Centralne banke Bosne i Hercegovine, te spriječavanje i otkrivanje prijevара i drugih nepravilnosti.

Upravno vijeće je odgovorno za izbor prikladnih računovodstvenih politika koje su usklađene sa primjenjivim Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja. Upravno vijeće razmatra financijska izvješća i nadgleda proces financijskog izvještavanja Centralne banke Bosne i Hercegovine.

U funkciji nadgledanja procesa financijskog izvještavanja, Upravnom vijeću pomaže Revizorski komitet koji se sastoji od tri neovisna člana. Revizorski komitet pregleda godišnja financijska izvješća, nakon čega se ista razmatraju i odobravaju od strane Upravnog vijeća i podnose Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine i Predsjedništvu Bosne i Hercegovine.

Ova financijska izvješća za 2023. godinu su revidirana od strane neovisnih revizora Centralne banke Bosne i Hercegovine ERNST & YOUNG d.o.o. Sarajevo i ERNST & YOUNG d.o.o. Ljubljana i njihovo izvješće je dano na stranicama od 2 do 4. Neovisni revizori imaju pun i neograničen pristup svim podacima i informacijama potrebnim za sprovođenje i razmatranje revizorskih procedura.

Priložena financijska izvješća na stranicama od 5 do 84 su odobrena od strane Upravnog vijeća 28. ožujka 2024. godine.

dr. Jasmina Selimović
Predsjedateljica Upravnog vijeća
Guvernerka

Meliha Smajlagić
Rukovoditeljica Odjeljenja za računovodstvo i financije

Izvješće neovisnog revizora

Upravnom vijeću Centralne banke Bosne i Hercegovine

Mišljenje

Obavili smo reviziju finansijskih izvješća Centralne banke Bosne i Hercegovine (Centralna banka), koji obuhvataju izvješće o finansijskom položaju na dan 31. prosinac 2023., izvješće o dobiti ili gubitku, izvješće o sveobuhvatnoj dobiti, izvješće o promjenama u kapitalu i izvješće o novčanim tokovima za tada završenu godinu, te bilješke uz finansijska izvješća, uključujući i značajne informacije o računovodstvenim politikama.

Prema našem mišljenju, priložena finansijska izvješća istinito i fer prezentiraju finansijski položaj Centralne banke na dan 31. prosinac 2023. i njezinu finansijsku uspješnost, te njezine novčane tokove za tada završenu godinu u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja (MSFI).

Osnova za mišljenje

Obavili smo našu reviziju u skladu sa Međunarodnim revizijskim standardima (MRevS-ima). Naše odgovornosti prema tim standardima su detaljnije opisane u našem izvješću u odjeljku o odgovornostima revizora za reviziju finansijskih izvješća. Neovisni smo od Centralne banke u skladu sa Kodeksom etike za profesionalne računovođe Odbora za međunarodne standarde etike za računovođe (IESBA Kodeksom) kao i u skladu s etičkim zahtjevima koji su relevantni za našu reviziju finansijskih izvješća u Bosni i Hercegovini i ispunili smo naše ostale etičke odgovornosti u skladu s tim zahtjevima i IESBA Kodeksom.

Vjerujemo da su revizijski dokazi koje smo dobili dostatni i primjereni da osiguraju osnovu za naše mišljenje.

Odgovornosti Uprave, Upravnog vijeća i Revizorskog komiteta za finansijska izvješća

Uprava je odgovorna za sastavljanje i fer prezentaciju finansijskih izvješća u skladu sa MSFI i za one kontrole za koje Uprava odredi da su potrebne za omogućavanje sastavljanja finansijskih izvješća koji su bez značajnog pogrešnog prikaza uslijed prijevare ili pogreške.

U sastavljanju finansijskih izvješća, Uprava je odgovorna za procjenjivanje sposobnosti Centralne banke da nastavi s poslovanjem po vremenski neograničenom poslovanju, objavljivanje, ako je primjenjivo, pitanja povezanih s vremenski neograničenim poslovanjem i korištenjem računovodstvene osnove utemeljene na vremenskoj neograničenosti poslovanja, osim ako Uprava ili namjerava likvidirati Centralnu banku ili prekinuti poslovanje ili nema realne alternative nego da to učini.

Upravno vijeće je odgovorno za nadgledanje procesa finansijskog izvještavanja kojeg je ustanovila Centralna banka. U funkciji nadgledanja procesa finansijskog izvještavanja, Upravnom vijeću pomaže Revizorski komitet.

Izvješće neovisnog revizora (*nastavak*)

Odgovornosti revizora za reviziju finansijskih izvješća

Naši ciljevi su steći razumno uvjerenje o tome jesu li finansijska izvješća kao cjelina bez značajnog pogrešnog prikaza uslijed prijevare ili pogreške i izdati revizorsko izvješće koje uključuje naše mišljenje. Razumno uvjerenje je viša razina uvjerenja, ali nije garancija da će revizija obavljena u skladu s MRevS-ima uvijek otkriti značajno pogrešno prikazivanje kada ono postoji. Pogrešni prikazi mogu nastati uslijed prijevare ili pogreške i smatraju se značajni ako se razumno može očekivati da, pojedinačno ili u zbroju, utječu na ekonomske odluke korisnika donijete na osnovu tih finansijskih izvješća.

Kao sastavni dio revizije u skladu s MRevS-ima, stvaramo profesionalne prosudbe i održavamo profesionalni skepticizam tijekom revizije. Mi također:

- prepoznavamo i procjenjujemo rizike značajnog pogrešnog prikaza finansijskih izvješća, zbog prijevare ili pogreške, oblikujemo i obavljamo revizijske postupke kao reakciju na te rizike i pribavljamo revizijske dokaze koji su dostatni i primjereni da osiguraju osnovu za naše mišljenje. Rizik neotkrivanja značajnog pogrešnog prikaza nastalog uslijed prijevare je veći od rizika nastalog uslijed pogreške, jer prijevare može uključiti tajne sporazume, krivotvorenja, namjerno ispuštanje, pogrešno prikazivanje ili zaobilaženje internih kontrola.
- stječemo razumijevanje internih kontrola relevantnih za reviziju kako bismo oblikovali revizijske postupke koji su primjereni u danim okolnostima, ali ne i za svrhu izražavanja mišljenja o učinkovitosti internih kontrola Centralne banke.
- ocjenjujemo primjerenost korištenih računovodstvenih politika i razumnost računovodstvenih procjena i povezanih objava koje je stvorila Uprava.
- zaključujemo o primjerenosti korištenja računovodstvene osnove utemeljene na vremenskoj neograničenosti poslovanja koju koristi Uprava i, temeljeno na pribavljenim revizijskim dokazima, zaključujemo o tome postoji li značajna neizvjesnost u svezi s događajima ili okolnostima koji mogu stvarati značajnu sumnju u sposobnost Centralne banke da nastavi s poslovanjem po vremenski neograničenom poslovanju. Ako zaključimo da postoji značajna neizvjesnost, od nas se zahtijeva da skrenemo pažnju u našem revizorskom izvješću na povezane objave u finansijskim izvješćima ili, ako takve objave nisu odgovarajuće, da modificiramo naše mišljenje. Naši zaključci se temelje na revizijskim dokazima pribavljenim sve do datuma našeg revizorskog izvješća. Međutim, budući događaji ili uvjeti mogu uzrokovati da Centralna banka prekine s nastavljanjem poslovanja po vremenski neograničenom poslovanju.
- ocjenjujemo cjelokupnu prezentaciju, strukturu i sadržaj finansijskih izvješća, uključujući i objave, kao i odražavaju li finansijska izvješća transakcije i događaje na kojima su zasnovani na način kojim se postiže fer prezentacija.

Izvješće neovisnog revizora (nastavak)

Odgovornosti revizora za reviziju finansijskih izvješća (nastavak)

Mi komuniciramo s Upravnim vijećem i Revizorskim komitetom u svezi s, između ostalih pitanja, planiranim djelokrugom i vremenskim rasporedom revizije i važnim revizijskim nalazima, uključujući i u svezi s značajnim nedostacima u internim kontrolama koji su otkriveni tijekom naše revizije.

Mi također dajemo izjavu Upravnom vijeću i Revizorskom komitetu da smo postupili u skladu sa relevantnim etičkim zahtjevima u svezi s neovisnosti i da ćemo komunicirati s njima o svim odnosima i drugim pitanjima za koja se može razumno smatrati da utječu na našu neovisnost, kao i, gdje je primjenjivo, o povezanim zaštitama.

Danijela Mirković, prokurista

Ernst & Young d.o.o. Sarajevo
Vrbanja 1 (SCC - Sarajevo City Center)
71000 Sarajevo
Bosna i Hercegovina

Sarajevo, 28. ožujak 2024. godine

Tarik Alijagić, licencirani revizor

Ernst & Young d.o.o. Sarajevo
Vrbanja 1 (SCC - Sarajevo City Center)
71000 Sarajevo
Bosna i Hercegovina

Sarajevo, 28. ožujak 2024. godine

Janez Uranič, partner

Ernst & Young d.o.o. Ljubljana
Dunajska cesta 111
1000 Ljubljana
Republika Slovenija

Ljubljana, 28. ožujak 2024. godine

ERNST & YOUNG
Revizija, poslovno
svetovanje d.o.o., Ljubljana 3

IZVJEŠĆE O FINANCIJSKOM POLOŽAJU

U tisućama KM	Bilješka	31. prosinca 2023.	Na dan 31. prosinca 2022.
IMOVINA			
Gotovina u stranim valutama	7	455.191	572.020
Depoziti kod inozemnih banaka	8	8.326.590	8.273.200
Posebna prava vučenja u MMF-u	9, 37	2.073	149
Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	10	6.150.130	5.887.589
Monetarno zlato	11	175.459	160.040
Dužnički instrumenti po amortiziranom trošku	12	1.180.421	1.172.862
Ostala imovina	13	17.384	19.280
Nekretnine i oprema	14	47.310	48.535
Nematerijalna imovina	15	864	844
Ostala ulaganja	16	27.813	27.813
UKUPNO IMOVINA		16.383.235	16.162.332
OBVEZE I KAPITAL			
OBVEZE			
Novčanice i kovanice u optjecaju	17	7.565.108	7.436.097
Depoziti banaka	18	7.083.235	7.217.387
Depoziti Vlade i ostalih javnih institucija	19	752.898	958.245
Rezerviranja	20	2.025	897
Ostale obveze	21	68.669	4.301
Ukupno obveze		15.471.935	15.616.927
KAPITAL			
Početni kapital		25.000	25.000
Pričuve		886.300	520.405
Ukupno kapital	33	911.300	545.405
UKUPNO OBVEZE I KAPITAL		16.383.235	16.162.332

Bilješke na stranicama od 12 do 84 čine sastavni dio ovih financijskih izvješća.

IZVJEŠĆE O DOBITI ILI GUBITKU

U tisućama KM	Bilješka	Za godinu koja je završila 31. prosinca	
		2023.	2022.
Kamatni prihodi		330.687	78.832
Kamatni rashodi		(14.269)	(39.026)
NETO KAMATNI PRIHODI	22	316.418	39.806
Prihodi od naknada i provizija		21.945	22.704
Rashodi od naknada i provizija		(534)	(791)
NETO PRIHODI OD NAKNADA I PROVIZIJA	23	21.411	21.913
Neto realizirani (gubitci) od prodaje dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	24	(22.487)	(63.470)
Neto realizirani dobitci od prodaje monetarnog zlata	25	-	60.014
Neto (gubitci) od tečajnih razlika	26	(202)	(42)
Neto povećanja / umanjenja vrijednosti na financijsku imovinu	27	100	(924)
Ostali prihodi	28	793	850
OPERATIVNI PRIHODI		316.033	58.147
Troškovi osoblja	29	(23.074)	(18.622)
Administrativni i ostali operativni troškovi	30	(7.500)	(6.991)
Troškovi proizvodnje novčanica i kovanica	31	(4.404)	(3.732)
Troškovi amortizacije	14,15	(2.794)	(2.903)
OPERATIVNI TROŠKOVI		(37.772)	(32.248)
NETO DOBIT ZA GODINU	32	278.261	25.899

Bilješke na stranicama od 12 do 84 čine sastavni dio ovih financijskih izvješća.

IZVJEŠĆE O SVEOBUHVAATNOJ DOBITI

U tisućama KM	Bilješka	Za godinu koja je završila 31. prosinca	
		2023.	2022.
NETO DOBIT ZA GODINU		278.261	25.899
Ostala sveobuhvatna dobit / (gubitak)			
<i>Stavke koje su ili koje se mogu naknadno prenijeti u dobit ili gubitak:</i>			
Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit			
Neto promjena u fer vrijednosti tijekom godine	10	113.948	(365.150)
Neto promjena u rezerviranjima za očekivane kreditne gubitke priznana u dobit ili gubitak tijekom godine	6.1.1., 27	99	(239)
Reklasificiranje u dobit ili gubitak od prodaje dužničkih instrumenata	24	22.487	63.470
		136.534	(301.919)
Monetarno zlato			
Neto promjena u fer vrijednosti tijekom godine	11	15.419	19.996
Reklasificiranje u dobit ili gubitak od prodaje monetarnog zlata	25	-	(60.014)
		15.419	(40.018)
Ukupno ostala sveobuhvatna dobit / (gubitak)		151.953	(341.937)
UKUPNO SVEOBUHVAATNA DOBIT / (GUBITAK) ZA GODINU		430.214	(316.038)

Bilješke na stranicama od 12 do 84 čine sastavni dio ovih financijskih izvješća.

IZVJEŠĆE O PROMJENAMA U KAPITALU

U tisućama KM	Početni kapital	Rezerve fer vrijednosti za dužničke i vlasničke instrumente	Rezerve fer vrijednosti za monetarno zlato	Ostale pričuve	Generalne pričuve (zadržana dobit)	Ukupno pričuve	Ukupno kapital
Stanje na dan 1. siječnja 2023. godine	25.000	(143.005)	58.111	31.300	573.999	520.405	545.405
Ukupno sveobuhvatna dobit za godinu	-	136.534	15.419	-	278.261	430.214	430.214
Neto dobit za godinu (bilješka 32)	-	-	-	-	278.261	278.261	278.261
Ostala sveobuhvatna dobit	-	136.534	15.419	-	-	151.953	151.953
<i>Neto povećanje u fer vrijednosti dužničkih instrumenata</i>	-	113.948	-	-	-	113.948	113.948
<i>Neto povećanja u rezerviranjima za očekivane kreditne gubitke za dužničke instrumente priznana u dobit ili gubitak</i>	-	99	-	-	-	99	99
<i>Reklasificiranje u dobit ili gubitak od prodaje dužničkih instrumenata</i>	-	22.487	-	-	-	22.487	22.487
<i>Neto povećanje u fer vrijednosti monetarnog zlata</i>	-	-	15.419	-	-	15.419	15.419
Raspodjela dobiti u proračun Bosne i Hercegovine (bilješka 32)	-	-	-	-	(64.319)	(64.319)	(64.319)
Stanje na dan 31. prosinca 2023. godine	25.000	(6.471)	73.530	31.300	787.941	886.300	911.300

Bilješke na stranicama od 12 do 84 čine sastavni dio ovih financijskih izvješća.

IZVJEŠĆE O PROMJENAMA U KAPITALU (NASTAVAK)

U tisućama KM	Početni kapital	Rezerve fer vrijednosti za dužničke i vlasničke instrumente	Rezerve fer vrijednosti za monetarno zlato	Ostale pričuve	Generalne pričuve (zadržana dobit)	Ukupno pričuve	Ukupno kapital
Stanje na dan 1. siječnja 2022. godine	25.000	158.914	98.129	31.300	548.100	836.443	861.443
Ukupno sveobuhvatni (gubitak) za godinu	-	(301.919)	(40.018)	-	25.899	(316.038)	(316.038)
Neto dobit za godinu (bilješka 32)	-	-	-	-	25.899	25.899	25.899
Ostali sveobuhvatni (gubitak)	-	(301.919)	(40.018)	-	-	(341.937)	(341.937)
<i>Neto (smanjenje) u fer vrijednosti dužničkih instrumenata</i>	-	(365.150)	-	-	-	(365.150)	(365.150)
<i>Neto (otpuštanja) u rezerviranjima za očekivane kreditne gubitke za dužničke instrumente priznana u dobit ili gubitak</i>	-	(239)	-	-	-	(239)	(239)
<i>Reklasificiranje u dobit ili gubitak od prodaje dužničkih instrumenata</i>	-	63.470	-	-	-	63.470	63.470
<i>Neto povećanje u fer vrijednosti monetarnog zlata</i>	-	-	19.996	-	-	19.996	19.996
<i>Reklasificiranje u dobit ili gubitak od prodaje monetarnog zlata</i>	-	-	(60.014)	-	-	(60.014)	(60.014)
Stanje na dan 31. prosinca 2022. godine	25.000	(143.005)	58.111	31.300	573.999	520.405	545.405

Bilješke na stranicama od 12 do 84 čine sastavni dio ovih financijskih izvješća.

IZVJEŠĆE O NOVČANIM TOKOVIMA

		Za godinu koja je završila 31. prosinca	
	Bilješka	2023.	2022.
U tisućama KM			
NOVČANI TOKOVI OD OPERATIVNIH AKTIVNOSTI			
Neto dobit za godinu		278.261	25.899
Prilagođeno za:			
Kamatne prihode	22	(330.687)	(78.832)
Kamatne rashode	22	14.269	39.026
Neto (povećanja) / umanjenja vrijednosti na financijsku imovinu	27	(100)	924
Neto realizirane gubitke od prodaje dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	24	22.487	63.470
Neto realizirane (dobitke) od prodaje monetarnog zlata	25	-	(60.014)
Neto gubitke od tečajnih razlika	26	202	42
Prihode od donacija		(3)	(3)
Neto povećanja / (otpuštanja) u rezerviranjima	20, 29	1.255	(327)
Neto (dobitke) / gubitke od otuđenja nekretnina, opreme i nematerijalne imovine		(2)	3
Prihod od dividendi priznan u dobit ili gubitak	28	(721)	(721)
Amortizaciju	14, 15	2.794	2.903
Neto novčani tokovi od operativnih aktivnosti prije promjena na poslovnoj imovini i obvezama		(12.245)	(7.630)
Promjene na poslovnoj imovini i obvezama			
(Povećanje) oročenih depozita kod inozemnih banaka		(748.816)	(566.900)
(Povećanje) / smanjenje dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit		(148.593)	5.376.853
(Povećanje) dužničkih instrumenata po amortiziranom trošku		(7.553)	(1.173.087)
Smanjenje monetarnog zlata		-	161.943
Smanjenje / (povećanje) ostale imovine		1.107	(1.601)
Povećanje novčanica i kovanica u optjecaju	17	129.011	512.279
(Smanjenje) depozita banaka		(135.333)	(1.336)
(Smanjenje) depozita Vlade i ostalih javnih institucija		(205.347)	(471.351)
Povećanje / (smanjenje) ostalih obveza		116	(3.885)
Isplate po osnovi rezerviranja	20	(127)	(182)
Naplaćena kamata		307.731	75.142
Plaćena kamata		(13.088)	(39.026)
Neto novac od operativnih aktivnosti		(833.137)	3.861.219
NOVČANI TOKOVI OD INVESTICIJSKIH AKTIVNOSTI			
Priljevi od prodaje nekretnina i opreme		3	-
Kupnje nekretnina, opreme i nematerijalne imovine	14, 15	(1.594)	(1.125)
Primljena dividenda		721	721
Neto novac od investicijskih aktivnosti		(870)	(404)

IZVJEŠĆE O NOVČANIM TOKOVIMA (NASTAVAK)

U tisućama KM	Bilješka	Za godinu koja je završila 31. prosinca	
		2023.	2022.
Neto efekti umanjenja vrijednosti za očekivane kreditne gubitke na novac i novčane ekvivalente		266	(894)
Neto efekti tečajnih razlika na novac i novčane ekvivalente		(266)	(14)
Neto (smanjenje) / povećanje novca i novčanih ekvivalenata		(834.007)	3.859.907
Novac i novčani ekvivalenti na početku godine		7.846.633	3.986.726
Novac i novčani ekvivalenti na kraju godine	34	7.012.626	7.846.633

Bilješke na stranicama od 12 do 84 čine sastavni dio ovih financijskih izvješća.

BILJEŠKE UZ FINACIJSKA IZVJEŠĆA

1. OSNOVNE INFORMACIJE

Centralna banka Bosne i Hercegovine („Centralna banka”) je vrhovna monetarna vlast Bosne i Hercegovine („BiH“). Njezino osnivanje, organizacija i operacije su definirani Zakonom o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine, Službeni glasnik BiH, broj: 1/97, 29/02, 08/03, 13/03, 14/03, 09/05, 76/06 i 32/07 („Zakon o Centralnoj banci“), koji je usvojila Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine, suglasno Općem okvirnom sporazumu za mir u Bosni i Hercegovini („Ustav BiH“).

Centralna banka je osnovana 20. lipnja 1997. godine i počela je sa radom 11. kolovoza 1997. godine.

Centralna banka posluje preko Centralnog ureda, tri glavne jedinice u Sarajevu, Mostaru i Banjoj Luci i dvije podružnice u Brčkom i na Palama. Podružnica Pale je pod nadležnošću glavne jedinice u Banjoj Luci.

Sjedište Centralnog ureda Centralne banke je u Sarajevu, adresa Maršala Tita broj 25.

Osnovni cilj Centralne banke je da postigne i održi stabilnost domaće valute (konvertibilne marke) tako što izdaje konvertibilnu marku (KM) u skladu sa pravilom valutnog odbora. Pravilo valutnog odbora, definirano Zakonom o Centralnoj banci, podrazumijeva da se KM izdaje samo uz puno pokriće u slobodno konvertibilnim deviznim pričuvama. Pored toga, Centralna banka ima obvezu da, na zahtjev, bez ograničenja kupuje i prodaje KM za euro (EUR) po službenom deviznom tečaju u iznosu 1,95583 KM = 1 EUR, koji je određen Zakonom o Centralnoj banci.

Garantirana konvertibilnost KM i potpuno pokriće monetarne pasive konvertibilnim deviznim pričuvama po aranžmanu valutnog odbora su primarni ciljevi Centralne banke. Sve aktivnosti i operacije Centralne banke se poduzimaju kako bi se ostvarili zakonski postavljeni ciljevi i zadatci odnosno očuvala monetarna stabilnost u skladu sa pravilom valutnog odbora i nisu ni u jednom momentu usmjereni ka maksimiziranju profita.

Osnovni zadatci Centralne banke, definirani Zakonom o Centralnoj banci, uključuju:

- definiranje, usvajanje i kontroliranje monetarne politike BiH putem izdavanja domaće valute (konvertibilne marke) po propisanom deviznom tečaju uz puno pokriće u slobodno konvertibilnim deviznim pričuvama;
- držanje i upravljanje zvaničnim deviznim pričuvama Centralne banke na siguran i profitabilan način;
- uspostavljanje i održavanje odgovarajućih platnih i obračunskih sustava;
- izdavanje propisa i smjernica za ostvarivanje djelatnosti Centralne banke, u skladu sa Zakonom o Centralnoj banci;
- koordiniranje djelatnosti agencija za bankarstvo nadležnih za izdavanje bankarskih licenci i superviziju banaka;
- primanje depozita od institucija i javnih agencija BiH, entitetskih institucija i agencija i depozita od rezidentnih banaka u cilju ispunjavanja zahtjeva za obveznom pričuvom;
- stavljanje u optjecaj i povlačenje iz optjecaja domaće valute, uključujući novčanice i kovanice zakonskog sredstva plaćanja, pridržavajući se strogo pravila valutnog odbora;
- učestvovanje u radu međunarodnih organizacija koje rade na jačanju finansijske i ekonomske stabilnosti zemlje;
- zastupanje BiH u međunarodnim organizacijama po pitanjima monetarne politike.

U okviru svojih ovlaštenja, utvrđenih Zakonom o Centralnoj banci, Centralna banka je potpuno neovisna od entiteta, javnih agencija i bilo kojih drugih organa u izvršavanju svojih ciljeva i zadataka.

1. OSNOVNE INFORMACIJE (NASTAVAK)

Ključno rukovodstvo Centralne banke čine dva tijela: Upravno vijeće i Uprava.

U skladu sa Zakonom o Centralnoj banci, sva ovlaštenja koja nisu specificirano dana Upravnom vijeću dodjeljuju se guverneru. Guverner je predsjedatelj Upravnog vijeća i predsjedatelj Uprave.

Upravu Centralne banke pored guvernera čine tri viceguvernera, koje imenuje guverner uz odobrenje Upravnog vijeća. Uprava operativno rukovodi poslovanjem Centralne banke.

Članove ključnog rukovodstva Centralne banke čine:

Upravno vijeće

dr. Jasmina Selimović	predsjedateljica (od 3. siječnja 2024. godine)
dr. Senad Softić	predsjedatelj (do 3. siječnja 2024. godine)
dr. Radomir Božić	član
dr. Danijela Martinović	članica
dr. Mirza Kršo	član (od 3. siječnja 2024. godine)
dr. Darko Tomaš	član (od 3. siječnja 2024. godine)
mr. Šerif Isović	član (do 3. siječnja 2024. godine)
dr. Dragan Kulina	član (do 3. siječnja 2024. godine)

Više informacija o promjenama članova Upravnog vijeća je objavljeno u [bilješci 39](#).

Uprava

dr. Jasmina Selimović	guvernerka (od 3. siječnja 2024. godine)
dr. Senad Softić	guverner (do 3. siječnja 2024. godine)
mr. Ernadina Bajrović	viceguvernerka
dr. Željko Marić	viceguverner
mr. Marko Vidaković	viceguverner (od 1. ožujka 2022. godine)

Revizorski komitet procjenjuje sveukupnu adekvatnost i efektivnost procesa financijskog izvještavanja Centralne banke, vrši pregled financijskih izvješća prije njihovog razmatranja i odobrenja od strane Upravnog vijeća, kao i nadzor procesa vanjske revizije godišnjih financijskih izvješća i procesa izbora neovisnih revizora Centralne banke. Nadzorne funkcije Revizorskog komiteta podrazumijevaju i nadzor okvira upravljanja rizicima i sustava internih kontrola, nadzor funkcije usklađenosti poslovanja i nadzor funkcije interne revizije.

Članove Revizorskog komiteta Centralne banke čine:

Revizorski komitet

dr. Elvir Čizmić	predsjedatelj (od 1. siječnja 2022. godine)
dr. Dijana Čavar	članica (od 1. siječnja 2022. godine)
dr. Vasilj Žarković	član (od 1. ožujka 2022. godine)

2. OSNOVA PRIPREME

2.1. Izjava o usklađenosti

Financijska izvješća Centralne banke pripremljena su u skladu sa Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja („MSFI“), objavljenim od strane Odbora za međunarodne računovodstvene standarde („OMRS“).

Ova financijska izvješća su pripremljena na osnovi pretpostavke o vremenskoj neograničenosti poslovanja.

Više informacija o uvjetima u okruženju u kojima se odvijalo poslovanje Centralne banke u 2023. godini, a koji su značajno utjecali na iskazana stanja imovine, obveza, prihoda i rashoda Centralne banke je objavljeno u [bilješci 3.13](#).

2.2. Osnova mjerenja

Ova financijska izvješća su pripremljena primjenom obračunske računovodstvene osnove i koristeći povijesni trošak kao osnovu mjerenja, izuzev za sljedeće značajne stavke:

Stavka	Osnova mjerenja
Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	fer vrijednost
Monetarno zlato	fer vrijednost

2.3. Funkcionalna i izvještajna valuta

Financijska izvješća Centralne banke prikazana su u monetarnoj jedinici BiH koju predstavlja KM. Sve financijske informacije su zaokružene na najbližu tisuću (ukoliko nije drukčije navedeno).

2.4. Promjene u računovodstvenim politikama i objavljivanjima

2.4.1. Novi i izmijenjeni standardi

Usvojene računovodstvene politike su u skladu sa onima iz prethodne financijske godine, osim sljedećih izmijenjenih MSFI-jeva koji su usvojeni od strane Centralne banke od 1. siječnja 2023. godine:

- **MSFI 17: Ugovori o osiguranju**

Standard je na snazi za godišnja razdoblja koja počinju na dan ili nakon 1. siječnja 2023. godine. Ovo je sveobuhvatni novi računovodstveni standard za ugovore o osiguranju, pokriva priznavanje i vrednovanje, prezentiranje i objavljivanje. MSFI 17 se primjenjuje na sve vrste izdanih ugovora o osiguranju, kao i na određene garancije i financijske instrumente sa ugovorima o diskrecionom učešću. Centralna banka ne izdaje ugovore u okviru MSFI 17, stoga njegova primjena nema utjecaj na financijski rezultat Centralne banke, financijski položaj ili tokove gotovine.

Posljedično, ovaj standard nije imao utjecaj na financijska izvješća Centralne banke.

- **MRS 1 Prezentiranje financijskih izvješća i MSFI Izvješće iz prakse 2: Objavljivanje računovodstvenih politika (Dopune)**

Dopune su na snazi za godišnja razdoblja koji počinju na dan ili nakon 1. siječnja 2023. godine. Dopune daju smjernice o primjeni koncepta procjene materijalnosti na objavljivanje računovodstvenih politika. Posebno, izmjene MRS 1 zamjenjuju zahtjev za objavljivanjem „značajnih“ računovodstvenih politika sa zahtjevom za objavljivanjem „materijalnih“ računovodstvenih politika. Također, uputstva i ilustrativni primjeri su dodani u Izvješće iz prakse kako bi pomogli u primjeni koncepta materijalnosti prilikom donošenja procjena o objavljivanju računovodstvenih politika.

Dopune ovog standarda nisu imale značajan utjecaj na financijska izvješća Centralne banke.

2. OSNOVA PRIPREME (NASTAVAK)

2.4. Promjene u računovodstvenim politikama i objavljivanjima (nastavak)

2.4.1. Novi i izmijenjeni standardi (nastavak)

- **MRS 8 Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i greške: Definiranje računovodstvenih procjena (Dopune)**

Dopune su na snazi za godišnja izvještajna razdoblja koja počinju na dan ili nakon 1. siječnja 2023. godine i primjenjuju se na promjene u računovodstvenim politikama i promjene računovodstvenih procjena koje se događaju na ili nakon početka tog razdoblja. Izmjenama se uvodi novo definiranje računovodstvenih procjena, definiranih kao novčani iznosi u financijskim izvješćima koji su predmet nesigurnosti pri odmjerenju, ako nisu rezultat ispravke greške iz prethodnog razdoblja. Također, dopunama se pojašnjava šta su promjene u računovodstvenim procjenama i kako se one razlikuju od promjena računovodstvenih politika i ispravki grešaka.

Dopune ovog standarda nisu imale značajan utjecaj na financijska izvješća Centralne banke.

- **MRS 12 Porez na dobit: Odgođeni porezi koji nastaju u svezi sa imovinom i obvezama koje proizilaze iz jedne transakcije (Dopune)**

Dopune su na snazi za godišnja razdoblja koja počinju na dan ili nakon 1. siječnja 2023. godine. Dopune sužavaju obujam i daju naredna pojašnjenja u svezi sa iznimkom za početno priznavanje prema MRS 12 i preciziraju kako subjekti treba da obračunavaju odloženi porez u svezi sa imovinom i obvezama koje proističu iz jedne transakcije, kao što su najmovi i obveze vraćanja u prvobitno stanje. Izmjene i dopune pojašnjavaju da kada su plaćanja kojima se izmiruje obveza odbitna za poreske svrhe, stvar je prosudbi, uzimajući u obzir važeći poreski okvir, da li se takvi odbitci mogu za poreske svrhe pripisati obvezi ili povezanoj komponenti imovine. Prema izmjenama, iznimka od početnog priznavanja se ne primjenjuje na transakcije koje pri početnom priznavanju dovode do jednakih oporezivih i odbitnih privremenih razlika. Primjenjuje se samo ako priznavanje unajmljenog sredstva i obveze najma (ili obveze za vraćanje imovine u prvobitno, uključujući sa tom obvezom povezano sredstvo) dovode do oporezivih i odbitnih privremenih razlika koje nisu jednake.

Dopune ovog standarda nisu imale značajan utjecaj na financijska izvješća Centralne banke.

- **MRS 12 Porez na dobit: Međunarodna poreska reforma – Pravila za drugi stup (Dopune)**

Dopune stupaju na snagu odmah po objavljivanju, ali određeni zahtjevi za objavljivanje stupaju na snagu kasnije. Organizacija za ekonomsku saradnju i razvoj („OECD“) objavila je pravila za drugi stup u prosincu 2021. godine kako bi osigurala da veliki multinacionalni subjekti podliježu minimalnoj poreskoj stopi od 15%. Dana 23. svibnja 2023. godine, OMRS je izdao Međunarodnu poresku reformu – pravila za drugi stup – izmjene i dopune MRS 12. Dopune uvode obveznu privremenu iznimku u računovodstvu odloženih poreza koji proizilaze iz jurisdikcijske primjene pravila za drugi stup i zahtjeva za obavljanje za pogođene subjekte o potencijalnoj izloženosti porezu na dobit iz drugog stupa. Izmjene zahtjevaju, za razdoblja u kojima je regulativa drugog stupa (suštinski) usvojena, ali još nije na snazi, objavljivanje poznatih ili razumno procjenljivih informacija koje pomažu korisnicima financijskih izvješća da razumiju izloženost subjekata koja proističe iz poreza na dobit iz drugog stupa. Da bi se uskladili sa ovim zahtjevima, od subjekata se traži da objave kvalitativne i kvantitativne informacije o svojoj izloženosti porezu na dobit iz drugog stupa na kraju izvještajnog razdoblja. Objavljivanje tekućih poreskih rashoda koji se odnose na porez na dobit iz drugog stupa i obavljanja u svezi sa razdobljima prije nego što zakon stupi na snagu su potrebni za godišnja izvještajna razdoblja koja počinju na dan ili nakon 1. siječnja 2023. godine, ali nisu potrebni za bilo koja periodična izvješća u godini koja se završava 31. prosinca 2023. ili ranije.

Dopune ovog standarda nisu imale značajan utjecaj na financijska izvješća Centralne banke.

2. OSNOVA PRIPREME (NASTAVAK)

2.4. Promjene u računovodstvenim politikama i objavljivanjima (nastavak)

2.4.2. Standardi koji su izdani, ali još uvijek nisu stupili na snagu i nisu ranije usvojeni

- **MRS 1 Prezentiranje financijskih izvješća: Klasificiranje kratkotrajnih i dugotrajnih obveza (Dopune)**

Izmjene i dopune su na snazi za godišnja izvještajna razdoblja koja počinju na dan ili nakon 1. siječnja 2024. godine, uz dozvoljenu raniju primjenu, i obvezu da se primjenjuju retrospektivno u skladu sa MRS 8. Cilj izmjena je da razjasni principe u MRS 1 za klasificiranje obveza na kratkotrajne i dugotrajne. Izmjenama je pojašnjeno značenje prava na odlaganje izmirenja obveza, uvjet da ovo pravo postoji na kraju izvještajnog razdoblja, da namjera menadžmenta ne utječe na klasificiranje na kratkotrajne i dugotrajne obveze, da opcije druge ugovorne strane koje bi mogle da dovedu do izmirenja obveza prijenosom vlastitih instrumenata kapitala subjekata ne utječu na klasificiranje na kratkotrajnu i dugotrajnu obvezu. Također, izmjene i dopune preciziraju da samo kovenante sa kojima subjekt mora biti usklađen na ili prije datuma izvještavanja mogu utjecati na klasificiranje obveze. Dodatna objavljivanja su također potrebna za dugotrajne obveze koje proizilaze iz kreditnih aranžmana koji su predmet usuglašenosti sa kovenantama u roku od dvanaest mjeseci nakon datuma izvještavanja. Ne očekuje se da će efekti ovog standarda imati značajan utjecaj na financijska izvješća Centralne banke.

- **MSFI 16 Najmovi: Obveze po osnovi transakcija prodaje i povratnog najma (Dopune)**

Izmjene su na snazi za godišnja izvještajna razdoblja koja počinju na dan ili nakon 1. siječnja 2024. godine, uz dozvoljenu raniju primjenu. Izmjene i dopune imaju za cilj da poboljšaju zahtjeve koje prodavac - najmodavac koristi u odmjerenju obveze za najam koja proizilazi iz transakcije prodaje i povratnog najma u MSFI 16, dok se ne mijenja računovodstveni tretman najma koji nije u svezi sa transakcijama prodaje i povratnog najma. Konkretno, prodavac - najmodavac određuje „plaćanja najma” ili „revidirana plaćanja najma” na takav način da prodavac - najmodavac ne priznaje bilo kakav iznos dobitka ili gubitka koji se odnosi na pravo korištenja koje zadržava. Primjena ovih zahtjeva ne spriječava prodavca - najmodavca da prizna, u izvješću o dobiti ili gubitku, bilo kakav dobitak ili gubitak u svezi sa djelimičnim ili potpunim raskidom najma. Prodavac - najmodavac primjenjuje izmjenu retrospektivno u skladu sa MRS 8 na transakcije prodaje i povratnog najma koje su sklopljene nakon datuma početne primjene, što je početak godišnjeg izvještajnog razdoblja u kojem je subjekat prvi put primijenio MSFI 16. Ne očekuje se da će efekti ovog standarda imati značajan utjecaj na financijska izvješća Centralne banke.

- **MRS 7 Izvješće o tokovima gotovine i MSFI 7 Financijski instrumenti: Objavljivanja – Financijski aranžmani sa dobavljačima (Dopune)**

Izmjene su na snazi za godišnja izvještajna razdoblja koja počinju na dan ili nakon 1. siječnja 2024. godine, uz dozvoljenu raniju primjenu. Izmjene dopunjuju zahtjeve koji su već u MSFI i zahtjevaju od subjekta da objavi odredbe i uvjete financijskih aranžmana sa dobavljačima. Pored toga, od subjekata se zahtijeva da na početku i na kraju izvještajnog razdoblja objave knjigovodstvene iznose financijskih obveza po osnovi financijskih aranžmana sa dobavljačima i stavke u kojima su te obveze prikazane, kao i knjigovodstvene iznose financijskih obveza i stavki za koje su financijeri već izmirili odgovarajuće obveze prema dobavljačima. Subjekti također treba da objave vrstu i efekat bezgotovinskih promjena u knjigovodstvenim vrijednostima financijskih obveza po osnovi financijskih aranžmana sa dobavljačima koje spriječavaju da knjigovodstveni iznosi financijskih obveza budu usporedivi. Nadalje, izmjene zahtijevaju od subjekta da na početku i na kraju izvještajnog razdoblja objavi raspon datuma dospijeca za financijske obveze koje duguju financijerima i za usporedive obveze prema dobavljačima koje nisu dio tih aranžmana. Ne očekuje se da će efekti ovog standarda imati značajan utjecaj na financijska izvješća Centralne banke.

2. OSNOVA PRIPREME (NASTAVAK)

2.4. Promjene u računovodstvenim politikama i objavljivanjima (nastavak)

2.4.2. Standardi koji su izdani, ali još uvijek nisu stupili na snagu i nisu ranije usvojeni (nastavak)

- **MRS 21 Efekti promjena deviznih tečajeva: Nedostatak razmjenjivosti (Dopune)**

Izmjene su na snazi za godišnja izvještajna razdoblja koja počinju na dan ili nakon 1. siječnja 2025. godine, uz dozvoljenu raniju primjenu. Izmjene i dopune preciziraju kako subjekt treba da procijeni da li je valuta razmjenjiva i kako treba da odredi spot tečaj kada zamjena nije moguća. Smatra se da je valuta zamjenjiva u drugu valutu kada je subjekt u mogućnosti da dobije drugu valutu u administrativno razumnom vremenskom okviru, putem tržišta ili mehanizma razmjene u kojem bi transakcija razmjene stvorila izvršna prava i obveze. Ako valuta nije zamjenjiva u drugu valutu, od subjekta se traži da procijeni spot tečaj na dan vrednovanja. Cilj subjekta u procjeni spot tečaja je da odrazi tečaj po kojem bi se odvijala uredna transakcija razmjene na datum vrednovanja između sudionika na tržištu pod preovlađujućim gospodarskim uvjetima. Izmjenama se napominje da subjekt može da koristi dostupni tečaj bez prilagodbe ili druge tehnike procjene. Ne očekuje se da će efekti ovog standarda imati značajan utjecaj na financijska izvješća Centralne banke.

- **Dopuna MSFI 10 - Konsolidirana financijska izvješća i MRS 28 - Ulaganja u pridružena društva i zajednički pothvati: Prodaja imovine između ulagatelja i ovisnog društva**

Izmjene ukazuju na poznato neslaganje zahtjeva u MSFI 10 i onih u MRS 28, vezanih za prodaju ili unošenje imovine između ulagatelja i njegovih ovisnih društava i zajedničkih pothvata. Glavna posljedica izmjena odnosi se na to da je ukupan gubitak ili dobitak priznan kada transakcija tangira poslovanje (bez obzira da li je riječ o ovisnom društvu ili ne). Djelimičan dobitak ili gubitak je priznan kada transakcija tangira imovinu koja ne predstavlja biznis, čak i kada je ova imovina dio ovisnog društva. U prosincu 2015. godine OMRS odložio je datum primjene ovog standarda na neodređeno vrijeme čekajući ishod istraživanja vezano za primjenu metoda učešća. Ne očekuje se da će efekti ovog standarda imati značajan utjecaj na financijska izvješća Centralne banke.

3. ZNAČAJNE INFORMACIJE O RAČUNOVODSTVENIM POLITIKAMA

Centralna banka je dosljedno primjenjivala objavljene značajne računovodstvene politike na sva razdoblja prikazana u ovim financijskim izvješćima.

3.1. Financijska imovina i financijske obveze

3.1.1. Klasificiranje financijske imovine i financijskih obveza

Klasificiranje financijske imovine i financijskih obveza se određuje prilikom početnog priznavanja.

A. Financijska imovina

Financijska imovina Centralne banke se može klasificirati u jednu od tri navedene kategorije prilikom početnog priznavanja:

- Financijska imovina koja se naknadno mjeri po amortiziranom trošku,
- Financijska imovina koja se naknadno mjeri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit i
- Financijska imovina koja se naknadno mjeri po fer vrijednost kroz dobit ili gubitak.

Na datume izvještavanja Centralna banka nije imala financijsku imovinu koja spada u kategoriju naknadnog mjerenja po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak.

Klasificiranje financijske imovine određeno je:

- Poslovnim modelom Centralne banke za upravljanje financijskom imovinom i
- Obilježjima financijske imovine sa ugovornim novčanim tokovima.

Poslovni model

Poslovni model označava način na koji Centralna banka upravlja financijskom imovinom sa ciljem generiranja novčanih tokova. Na datume izvještavanja, Centralna banka upravlja svojom imovinom kroz sljedeće poslovne modele:

1. Model „držanje financijske imovine radi prikupljanja ugovornih novčanih tokova“ za financijsku imovinu koja generira ugovorne novčane tokove u tijeku svog životnog vijeka i
2. Model „držanje financijske imovine radi prikupljanja ugovornih novčanih tokova i prodaje“ za financijsku imovinu koja generira ugovorne novčane tokove u tijeku svog životnog vijeka i novčane tokove koji nastaju u trenutku njezine prodaje.

Upravljanje ugovornim novčanim tokovima po osnovi investiranja u dužničke instrumente može se vršiti kroz oba poslovna modela.

Centralna banka je dužna, isključivo ako mijenja svoj poslovni model za upravljanje financijskom imovinom, reklasificirati svu financijsku imovinu na koju utječe promjena poslovnog modela.

3. ZNAČAJNE INFORMACIJE O RAČUNOVODSTVENIM POLITIKAMA (NASTAVAK)

3.1. Financijska imovina i financijske obveze (nastavak)

3.1.1. Klasificiranje financijske imovine i financijskih obveza (nastavak)

Za financijsku imovinu kojom se upravlja kroz ove modele, Centralna banka procjenjuje da li su ugovorni novčani tokovi financijske imovine samo plaćanja glavnice i kamate na nepodmireni iznos glavnice. Ova procjena se radi na razini portfelja iz razloga što je ta razina najbolji odraz načina upravljanja financijskom imovinom. U svrhu procjene, „glavnica“ se definira kao fer vrijednost financijske imovine prilikom početnog priznavanja. „Kamata“ se definira kao naknada za vremensku vrijednost novca, kreditni rizik povezan sa nepodmirenim iznosom glavnice tijekom određenog razdoblja i ostale rizike i troškove povezane sa držanjem financijske imovine.

Za potrebe procjene da li su ugovorni novčani tokovi „plaćanje samo glavnice i kamate“, Centralna banka uzima u obzir ugovorne novčane tokove instrumenta. Samo ona financijska imovina koja zadovoljava zahtjeve „plaćanje samo glavnice i kamate“ može se klasificirati u kategoriju financijske imovine koja se mjeri po amortiziranom trošku ili financijske imovine koja se mjeri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit.

Financijska imovina se mjeri po amortiziranom trošku ako zadovoljava sljedeće uvjete:

- drži se u okviru poslovnog modela čiji je cilj držanje financijske imovine radi prikupljanja ugovornih novčanih tokova i
- ugovornim uvjetima financijske imovine novčani tokovi nastaju na određeni datum i samo su plaćanja glavnice i kamate na nepodmireni iznos glavnice.

Financijska imovina se mjeri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit ako imovina zadovoljava sljedeće uvjete:

- drži se u okviru poslovnog modela čiji je cilj postignut naplatom ugovornih novčanih tokova i prodajom financijske imovine i
- ugovornim uvjetima financijske imovine novčani tokovi nastaju na određeni datum i samo su plaćanja glavnice i kamate na nepodmireni iznos glavnice.

B. Financijske obveze

Centralna banka klasificira sve svoje financijske obveze kao naknadno mjerene po amortiziranom trošku, osim novčanica i kovanica u optjecaju koje se mjere po nominalnoj vrijednosti ([bilješka 3.6](#)). Financijske obveze se ne reklasificiraju.

3.1.2. Početno priznavanje financijske imovine i financijskih obveza

Financijska imovina i financijske obveze se priznaju u izvješću o financijskom položaju samo kada Centralna banka postane jedna od ugovornih strana na koju se primjenjuju ugovorni uvjeti financijskog instrumenta.

Financijska imovina i financijske obveze se početno mjere po fer vrijednosti. Transakcijski troškovi izravno povezani sa stjecanjem ili izdavanjem financijske imovine i financijskih obveza, osim za imovinu i obveze koji se klasificiraju po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak, se dodaju u ili oduzimaju od fer vrijednosti financijske imovine ili financijskih obveza prilikom početnog priznavanja po potrebi. Transakcijski troškovi izravno povezani sa stjecanjem financijske imovine ili financijskih obveza po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak se priznaju izravno u dobit ili gubitak.

Sva financijska imovina se početno priznaje na datum podmirenja, a to je datum kada Centralna banka stekne imovinu ili se imovina isporuči Centralnoj banci.

3. ZNAČAJNE INFORMACIJE O RAČUNOVODSTVENIM POLITIKAMA (NASTAVAK)

3.1. Financijska imovina i financijske obveze (nastavak)

3.1.3. Naknadno mjerenje financijske imovine i financijskih obveza

Izabrano klasificiranje financijske imovine i financijskih obveza određuje način njezina naknadnog mjerenja.

Amortizirani trošak financijske imovine ili financijske obveze je iznos po kojem se financijska imovina ili financijska obveza mjeri prilikom početnog priznavanja, umanjen za otplatu glavnice, uvećan ili umanjen za kumuliranu amortizaciju primjenom metode efektivne kamatne stope svih razlika između početnog iznosa i iznosa do dospelosti, i u slučaju financijske imovine, usklađen za svako umanjenje vrijednosti za očekivane kreditne gubitke.

Bruto knjigovodstvena vrijednost financijske imovine je amortizirani trošak financijske imovine prije usklađenja za umanjenje vrijednosti za očekivane kreditne gubitke.

Metoda efektivne kamatne stope je metoda izračuna amortiziranog troška (bruto knjigovodstvene vrijednosti) financijske imovine ili financijske obveze i raspoređivanja i priznavanja prihoda i rashoda od kamata u dobit ili gubitak tijekom određenog razdoblja.

A. Financijska imovina

Financijska imovina po amortiziranom trošku

Nakon početnog priznavanja, financijska imovina se mjeri po amortiziranom trošku koristeći metodu efektivne kamatne stope na bruto knjigovodstvenu vrijednost financijske imovine. Efekti naknadnog mjerenja financijske imovine po amortiziranom trošku se priznaju u dobit ili gubitak kao prihodi od kamata ili rashodi po osnovi efekata negativnih kamatnih stopa u razdoblju kada su nastali.

Na datume izvještavanja, u kategoriju financijske imovine po amortiziranom trošku klasificirani su gotovina u stranim valutama, depoziti kod inozemnih banaka, posebna prava vučenja u MMF-u, dužnički instrumenti po amortiziranom trošku i ostala financijska imovina.

Financijska imovina po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit

Nakon početnog priznavanja, financijska imovina se mjeri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit koristeći metodu efektivne kamatne stope na bruto knjigovodstvenu vrijednost imovine i usklađuje se sa fer vrijednosti financijske imovine na svaki datum izvještavanja. Tijekom razdoblja držanja, efekti naknadnog mjerenja financijske imovine po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit priznaju se na sljedeći način:

- Prihodi od kamata ili rashodi po osnovi efekata negativnih kamatnih stopa priznaju se u dobit ili gubitak u razdoblju kada su nastali.
- Usklađivanja fer vrijednosti priznaju se u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti u razdoblju kada su nastali.

Prilikom prestanka priznavanja dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit, kumulirani dobitak ili gubitak prethodno priznan u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti reklasificira se u dobit ili gubitak, uključujući prethodno priznane dobitke ili gubitke od umanjenja.

Na datume izvještavanja, u kategoriju financijske imovine po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit klasificirani su dužnički instrumenti Centralne banke.

3. ZNAČAJNE INFORMACIJE O RAČUNOVODSTVENIM POLITIKAMA (NASTAVAK)

3.1. Financijska imovina i financijske obveze (nastavak)

3.1.3. Naknadno mjerenje financijske imovine i financijskih obveza (nastavak)

Vlasnički instrumenti

Centralna banka je napravila neopoziv izbor da u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti prikaže naknadne promjene fer vrijednosti vlasničkih instrumenata koji se ne drže za trgovanje zbog svojih specifičnih obilježja i nepostojanja aktivnog tržišta za njihovo trgovanje. Ostala ulaganja predstavljaju vlasničke instrumente koji su početno priznani po trošku stjecanja za koji se smatra da odgovara njihovoj fer vrijednosti zbog nemogućnosti pouzdanog utvrđivanja njihove fer vrijednosti.

Na datume izvještavanja, vlasničke instrumente Centralne banke po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit čine dionice Banke za međunarodne namire (eng. BIS - The Bank for International Settlements) i dionice SWIFT-a (eng. Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication) ([bilješka 16](#)).

Umanjenje vrijednosti financijske imovine

Zahtjevi za umanjnjem vrijednosti financijske imovine koriste više informacija po principu pogleda unaprijed za priznavanje očekivanih kreditnih gubitaka. Instrumenti koji potpadaju pod ove zahtjeve odnose se na financijsku imovinu mjerenu po amortiziranom trošku odnosno depozite kod inozemnih banaka, dužničke instrumente po amortiziranom trošku i posebna prava vučenja u MMF-u, kao i dužničke instrumente mjerene po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit. Centralna banka koristi pojednostavljeni pristup u izračunu očekivanih kreditnih gubitaka za ostala potraživanja. Vlasnički instrumenti mjereni po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit nisu predmetom umanjenja vrijednosti.

Centralna banka priznaje umanjjenje vrijednosti za ove gubitke na svaki datum izvještavanja. Mjerenje očekivanih kreditnih gubitaka odražava:

- Objektivni i ponderirani vjerojatan iznos koji se određuje procjenom više mogućih ishoda,
- Vremensku vrijednost novca i
- Razumne i korisne informacije koje su na raspolaganju bez dodanih troškova ili napora na datum izvještavanja o prošlim događajima, trenutnim uvjetima i predviđanjima o budućim gospodarskim uvjetima.

[Bilješka 6.1.](#) pruža više informacija o načinu mjerenja očekivanih kreditnih gubitaka.

Umanjenje vrijednosti za očekivane kreditne gubitke obračunava se i prikazuje u izvješću o financijskom položaju kako slijedi:

Financijska imovina mjerena po amortiziranom trošku: Očekivani kreditni gubici obračunavaju se na bruto knjigovodstvenu vrijednost imovine i evidentiraju kao odbitna stavka bruto knjigovodstvene vrijednosti imovine.

Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit: Očekivani kreditni gubici obračunavaju se na bruto knjigovodstvenu vrijednost imovine, ali se umanjjenje vrijednosti priznaje u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti kao rezerviranje za očekivane kreditne gubitke i ne umanjuje knjigovodstvenu vrijednost financijske imovine u izvješću o financijskom položaju.

Umanjenje vrijednosti na financijsku imovinu priznaje se u dobit ili gubitak, neovisno od klasificiranja financijske imovine koja je predmetom umanjenja na svaki datum izvještavanja.

3. ZNAČAJNE INFORMACIJE O RAČUNOVODSTVENIM POLITIKAMA (NASTAVAK)

3.1. Financijska imovina i financijske obveze (nastavak)

3.1.3. Naknadno mjerenje financijske imovine i financijskih obveza (nastavak)

B. Financijske obveze

Prihod ili rashod od kamate po osnovi financijskih obveza mjerenih po amortiziranom trošku priznaje se u dobit ili gubitak koristeći metodu efektivne kamatne stope.

Prihodi od naknada i provizija po osnovi financijskih obveza priznaju se kada je usluga izvršena.

Financijske obveze mjerene po amortiziranom trošku uključuju novčanice i kovanice u optjecaju, depozite banaka, depozite Vlade i ostalih javnih institucija i ostale financijske obveze.

3.1.4. Prestanak priznavanja financijske imovine i financijskih obveza

Centralna banka prestaje priznavati financijsku imovinu samo onda kada ugovorna prava na novčane primitke od imovine isteknu ili kada Centralna banka prenese financijsku imovinu i suštinski sve rizike i koristi od vlasništva imovine na drugi subjekt.

Financijska obveza se prestaje priznavati kada je izmirena, otkazana ili je istekla.

3.2. Prebijanje

Financijska imovina i obveze se prebijaju i neto iznos se iskazuje u izvješću o financijskom položaju na neto principu samo kada postoji zakonski provedivo pravo za prebijanjem priznanih iznosa i kada postoji namjera za prikazivanjem i podmirivanjem transakcija na neto osnovi.

Prihodi i rashodi se prikazuju na neto osnovi samo kada to dopušta određeni MSFI, ili za one dobitke i gubitke koji proizilaze iz grupe sličnih transakcija.

3.3. Novac i novčani ekvivalenti

Novac i novčani ekvivalenti za potrebe izvještavanja o novčanim tokovima sastoje se od sljedećih kategorija: žiro računi, gotovina u stranim valutama, devizni depoziti po viđenju, devizni depoziti sa rokom dospijeća do tri mjeseca ili kraće od datuma stjecanja i posebna prava vučenja u MMF-u.

3.4. Monetarno zlato

Monetarno zlato je dio deviznih pričuva Centralne banke i klasificirano je kao financijska imovina. Monetarno zlato se početno priznaje po fer vrijednosti, uključujući transakcijske troškove koji se izravno mogu pripisati stjecanju monetarnog zlata.

Nakon početnog priznavanja, monetarno zlato se naknadno mjeri po fer vrijednosti. Nerealizirani dobitci i gubitci koji proizilaze iz promjena fer vrijednosti, a po osnovi promjena u cijeni monetarnog zlata, priznaju se na računu rezervi fer vrijednosti u okviru ostale sveobuhvatne dobiti. Prije raspodjele godišnje ostvarene dobiti, ukoliko nerealizirani gubitci prelaze stanje rezervi fer vrijednosti za monetarno zlato, Centralna banka priznaje iznos negativnog salda na račun dobiti ili gubitka i taj iznos ulazi u ostvarenu dobit raspodjelu za raspodjelu, ukoliko su ispunjeni zakonski propisani uvjeti za raspodjelu dobiti.

Prilikom prodaje zlata, nerealizirani dobitci i gubitci iz ostale sveobuhvatne dobiti se prenose u dobit ili gubitak.

Fer vrijednost monetarnog zlata se iskazuje u EUR valuti, prevodeći ga po fiksnom tečaju KM na datum izvještavanja i utvrđuje se prema posljednjoj raspoloživoj poslijepodnevnoj cijeni jedne unce zlata na datum izvještavanja.

3. ZNAČAJNE INFORMACIJE O RAČUNOVODSTVENIM POLITIKAMA (NASTAVAK)

3.5. Nekretnine, oprema i nematerijalna imovina

Nekretnine, oprema i nematerijalna imovina je imovina nabavljena iz vlastitih sredstava Centralne banke i novčanih i nenovčanih donacija. Nekretnine, oprema i nematerijalna imovina iskazuju se po povijesnom trošku umanjenom za akumuliranu amortizaciju i akumulirane gubitke od umanjenja vrijednosti. Trošak uključuje kupovnu cijenu i sve troškove koji su izravno povezani sa dovođenjem imovine u radno stanje za namjeravanu uporabu. Održavanje i popravke, zamjene, te poboljšanja manjeg značaja priznaju se kao rashod kad su nastali. Značajna poboljšanja i zamjene se kapitaliziraju.

Imovina u pripremi iskazana je po trošku nabave uključujući troškove fakturirane od trećih osoba. Nakon završetka, svi akumulirani troškovi imovine prebacuju se na odgovarajuću kategoriju nekretnina, opreme i nematerijalne imovine na koje se naknadno primjenjuju odgovarajuće stope amortizacije.

Amortizacija se obračunava na sve nekretnine, opremu i nematerijalnu imovinu osim na zemljište i imovinu u pripremi prema linearnoj metodi po propisanoj stopi koja je utvrđena za postupno otpisivanje troška nabave imovine kroz njen procijenjeni korisni vijek trajanja. Procijenjene stope amortizacije za 2023. i 2022. godinu su dane kako slijedi:

Nekretnine i oprema

Zgrade	1,3% do 4,0%
Oprema	11,0% do 20,0%
Namještaj	10,0% do 12,5%
Vozila	15,5%

Nematerijalna imovina

Softver	20,0%
Ostala nematerijalna imovina	20,0%

Dobitci i gubitci po osnovi otuđenja nekretnina i opreme priznaju se u dobit ili gubitak.

Umanjenje vrijednosti nefinancijske imovine

Korisni vijek trajanja nekretnina, opreme i nematerijalne imovine se preispituje i prilagođava najmanje jednom godišnje ili ako se smatra potrebnim i primjenjuje se prospektivno.

Knjigovodstvena vrijednost nefinancijske imovine Centralne banke se pregleda na svaki datum izvještavanja u svrhu ocjenjivanja postoje li naznake umanjenja vrijednosti. Ukoliko postoje, procjenjuje se nadoknativa vrijednost imovine. Gubitak od umanjenja vrijednosti se priznaje uvijek kada knjigovodstvena vrijednost imovine ili jedinica koje stvaraju novac prelazi njenu nadoknadivu vrijednost. Gubitci od umanjenja vrijednosti priznaju se u dobit ili gubitak.

Nadoknativa vrijednost ostale imovine je veća vrijednost pri usporedbi njezine uporabne vrijednosti u odnosu na fer vrijednost, umanjena za troškove prodaje. U procjenjivanju uporabne vrijednosti, očekivani budući novčani tokovi se diskontiraju na sadašnju vrijednost koristeći diskontnu stopu prije oporezivanja koja odražava trenutna tržišna očekivanja vremenske vrijednosti novca i rizike specifične za tu imovinu. Za imovinu koja ne generira neovisne novčane priljeve, nadoknativi iznos se određuje za jedinicu koja stvara novac kojoj imovina pripada.

Gubitak od umanjenja se ukida ukoliko je došlo do promjena u procjenama korištenim u određivanju nadoknadivog iznosa. Gubitak od umanjenja se ukida samo u mjeri u kojoj knjigovodstvena vrijednost imovine ne prelazi knjigovodstvenu vrijednost koja bi se mogla odrediti, bez amortizacije, da nije bilo prethodno priznanog gubitka od umanjenja vrijednosti te imovine.

3. ZNAČAJNE INFORMACIJE O RAČUNOVODSTVENIM POLITIKAMA (NASTAVAK)

3.6. Novčanice i kovanice u optjecaju

Centralna banka je jedina institucija u BiH ovlaštena za izdavanje i povlačenje KM novčanica i kovanica, djelujući striktno u skladu sa pravilom valutnog odbora.

U skladu sa Zakonom o Centralnoj banci, ukupan iznos novčanica i kovanica u optjecaju evidentiran je kao financijska obveza Centralne banke u izvješću o financijskom položaju. Novčanice i kovanice u optjecaju uključuju samo KM novčanice i kovanice koje se nalaze izvan trezora Centralne banke.

Prilikom povlačenja novčanica i kovanica iz optjecaja, iste se priznaju kao obveza u okviru novčanica i kovanica u optjecaju do formalnog roka povlačenja iz optjecaja. Iznosi koji nisu povučeni nakon formalnog roka za povlačenje iz optjecaja, priznaju se kao prihod.

3.7. Depoziti banaka i deponenata

Ovi depoziti uključuju primljene depozite rezidentnih banaka i depozite Vlade i ostalih javnih institucija i predstavljaju financijske obveze Centralne banke koje se početno priznaju po fer vrijednosti i naknadno mjere po amortiziranom trošku. Depoziti banaka uključuju depozite rezidentnih banaka po osnovi politike obvezne pričuve Centralne banke i druge depozite rezidentnih banaka. Depoziti Vlade i ostalih javnih institucija predstavljaju primljene depozite institucija BiH i drugih javnih agencija BiH i entitetskih institucija i agencija.

Uloga Centralne banke kao depozitara, bankara, savjetnika i fiskalnog agenta je propisana Zakonom o Centralnoj banci.

3.8. Rezerviranja

Rezerviranja se priznaju kada Centralna banka, kao posljedicu prošlog događaja, ima sadašnju zakonsku ili izvedenu obvezu za koju je vjerojatno da će biti potreban odljev resursa koji sadrže ekonomske koristi radi podmirenja obveze i iznos obveze se može pouzdano procijeniti. Rezerviranja se utvrđuju diskontiranjem očekivanih budućih novčanih tokova koristeći stopu koja odražava trenutnu tržišnu procjenu vremenske vrijednosti novca i rizike specifične za tu obvezu.

Rezerviranja se održavaju na razini koju Uprava Centralne banke smatra dovoljnom za pokrivanje nastalih gubitaka. Uprava određuje adekvatnost rezerviranja na osnovi uvida u pojedine stavke, tekuće gospodarske uvjete, obilježja rizika određenih kategorija transakcija kao i ostale relevantne čimbenike.

Rezerviranja uključuju iznose rezerviranja za otpremnine i jubilarne nagrade uposlenim i rezerviranja za sudske sporove. Rezerviranja se ukidaju samo za one troškove za koje je rezerviranje izvorno priznato. Ako odljev ekonomskih koristi za podmirenje obveza više nije vjerojatan, rezerviranje se ukida.

3.9. Priznavanje prihoda i rashoda

Kamatni prihodi i rashodi

Prihodi i rashodi od kamata priznaju se u dobit ili gubitak primjenom metode efektivne kamatne stope. „Efektivna kamatna stopa“ je stopa koja točno diskontira procijenjena buduća novčana plaćanja i primitke kroz očekivani vijek trajanja financijskog instrumenta na:

- bruto knjigovodstvenu vrijednost financijske imovine ili
- amortizirani trošak financijske obveze.

Prilikom izračuna efektivne kamatne stope za financijske instrumente, Centralna banka procjenjuje buduće novčane tokove uzimajući u obzir sve ugovorne uvjete financijskog instrumenta, ali isključujući očekivane kreditne gubitke. Obračun uključuje sve naknade i plaćene ili primljene iznose između Centralne banke i druge strane koji su sastavni dio efektivne kamatne stope, transakcijske troškove i sve druge diskonte ili premije.

3. ZNAČAJNE INFORMACIJE O RAČUNOVODSTVENIM POLITIKAMA (NASTAVAK)

3.9. Priznavanje prihoda i rashoda (nastavak)

Obračunane kamate na financijsku imovinu sa pozitivnom kamatnom stopom odnosno prinosom priznaju se u dobit ili gubitak kao prihodi od kamata. Obračunane kamate na financijsku imovinu sa negativnom kamatnom stopom odnosno prinosom priznaju se u dobit ili gubitak kao efekti negativnih kamatnih stopa u okviru rashoda od kamata. Na datume izvještavanja, efekti negativnih kamatnih stopa na financijsku imovinu nastaju po osnovi depozita kod inozemnih banaka i dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit, dok prihodi od kamata uključuju prihode od kamata na depozite kod inozemnih banaka, dužničke instrumente po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit, dužničke instrumente po amortiziranom trošku i posebna prava vučenja kod MMF-a.

Obračunane kamate na financijske obveze po amortiziranom trošku priznaju se u dobit ili gubitak kao rashodi od kamata odnosno kao efekti negativnih pasivnih kamatnih stopa na financijske obveze u okviru prihoda od kamata. Na datume izvještavanja, obračunane kamate na financijske obveze uključuju rashode od kamata na depozite rezidentnih banaka i efekte negativnih pasivnih kamatnih stopa po osnovi primijenjene politike obvezne pričuve Centralne banke na depozite rezidentnih banaka.

Prihodi i rashodi od naknada i provizija

Prihodi od naknada i provizija ostvareni pružanjem usluga Centralne banke priznaju se u dobit ili gubitak u trenutku pružanja usluge. Centralna banka obračunava prihode od naknada i provizija u skladu sa utvrđenim tarifama za svoje usluge. Usluge koje pruža Centralna banka uključuju usluge rezidentnim bankama, deponentima i drugim nebankarskim klijentima. One nastaju po osnovi transakcija u platnim sustavima, obrade novca, transakcija konverzije i ostalih usluga.

Rashodi od naknada i provizija nastaju po osnovi primljenih usluga koje se odnose na upravljanje deviznim pričuvama Centralne banke i priznaju se u dobit ili gubitak kada je usluga primljena.

Transakcije u stranim valutama i tečajne razlike

Prilikom početnog priznavanja transakcije u stranim valutama evidentiraju se u KM primjenjujući na iznos u stranoj valuti promptni devizni tečaj između KM i strane valute na datum transakcije.

Monetarne stavke iskazane u stranim valutama preračunavaju se u KM primjenom tečaja sa tečajne liste Centralne banke na datum izvještavanja. Nemonetarne stavke iskazane u stranim valutama mjerene po povijesnom trošku preračunavaju se po tečaju važećem na datum transakcije. Nemonetarne stavke iskazane u stranim valutama mjerene po fer vrijednosti preračunavaju se koristeći tečaj koji je bio važeći na datum mjerenja fer vrijednosti.

Tečajne razlike proizašle iz transakcija monetarnih stavki ili iz preračunavanja monetarnih stavki po tečajevima različitim od onih po kojima su početno priznane u tekućem ili u prethodnim izvještajnim razdobljima, priznaju se u dobit ili gubitak kada nastanu. Zbog pravila valutnog odbora, ne postoje tečajne razlike od monetarnih stavki denominiranih u EUR valuti.

Srednji tečajevi najznačajnijih valuta dani su u nastavku:

Srednji tečaj:	31. prosinca 2023.	31. prosinca 2022.
	KM	KM
EUR	1,95583	1,95583
CHF	2,112127	1,986219
GBP	2,250538	2,205168
USD	1,769982	1,833705
XDR	2,381282	2,450479

3. ZNAČAJNE INFORMACIJE O RAČUNOVODSTVENIM POLITIKAMA (NASTAVAK)

3.9. Priznavanje prihoda i rashoda (nastavak)

Prihod od dividende

Prihod od dividende na vlasničke instrumente priznaje se u dobit ili gubitak kada se uspostavi pravo Centralne banke da prima uplate. Prihod od dividende potiče od dionica BIS banke u posjedu Centralne banke ([bilješke 16 i 28](#)).

Primanja uposlenih

Kratkoročna primanja uposlenih

U skladu sa domaćim propisima, a u ime svojih uposlenika, Centralna banka uplaćuje porez na dohodak i doprinose za mirovinsko, invalidsko, zdravstveno osiguranje i osiguranje od nezaposlenosti, na i iz plaće, koji se obračunavaju po zakonskim stopama tijekom godine od iznosa bruto plaće. Centralna banka plaća ove poreze i doprinose u korist institucija Federacije Bosne i Hercegovine (na federalnoj i kantonalnoj razini), Republike Srpske i Brčko Distrikta.

Osim toga, naknade za topli obrok, prijevoz i regres isplaćuju se u skladu sa domaćim zakonskim zahtjevima. Ovi troškovi se priznaju u dobit ili gubitak u razdoblju u kojem su nastali.

Dugoročna primanja uposlenih

Prema domaćim zakonskim propisima, prilikom odlaska u mirovinu uposlenici Centralne banke imaju pravo na otpremninu, a po ispunjenju zakonskih uvjeta kao što su starost ili godine provedene u radnom odnosu, koja se u skladu sa internim aktima Centralne banke dodjeljuje u visini od šest redovitih mjesečnih plaća uposlenika isplaćenih u zadnjih šest mjeseci. Takve isplate se tretiraju kao ostala dugoročna primanja uposlenih. Centralna banka angažira ovlaštenog aktuara u svrhu izrade aktuarskog obračuna u skladu sa metodom projicirane kreditne jedinice.

Troškovi proizvodnje novčanica i kovanica

Troškovi koji se odnose na proizvodnju i dizajn novčanica i kovanica početno su priznani kao unaprijed plaćeni troškovi u okviru ostale imovine Centralne banke i naknadno se amortiziraju priznavanjem troškova kroz dobit ili gubitak tijekom razdoblja od pet godina.

Porezi

Centralna banka je obvezna da plaća porez na dodanu vrijednost za sve kupljene robe i usluge. Ova plaćanja su dio administrativnih i ostalih operativnih troškova Centralne banke. Prema Zakonu o Centralnoj banci, Centralna banka je oslobođena od obveza plaćanja poreza na dobit.

3.10. Upravljanje sredstvima za i u ime trećih osoba

Centralna banka također vodi određene račune u stranim valutama vezane za sporazume između vlada BiH i njezinih entiteta, te inozemnih vlada i financijskih organizacija, kao i račune u stranim valutama institucija i agencija BiH, te rezidentnih banaka za koje Centralna banka djeluje kao agent ([bilješka 36](#)).

3.11. Financijski aranžmani Bosne i Hercegovine sa Međunarodnim monetarnim fondom

Na osnovi financijskih aranžmana zaključenih između BiH, Centralne banke i Međunarodnog monetarnog fonda („MMF”), izvješće o financijskom položaju Centralne banke sadrži sljedeće stavke koje se odnose na članstvo BiH u MMF-u: držanje posebnih prava vučenja koja su dio deviznih pričuva Centralne banke i koja su kamatonosna, MMF-ov račun br. 1 i MMF-ov račun br. 2 koji su dio financijskih obveza Centralne banke. Ovi računi su također uključeni u iskazivanje poštovanja pravila valutnog odbora ([bilješka 4](#)).

3. ZNAČAJNE INFORMACIJE O RAČUNOVODSTVENIM POLITIKAMA (NASTAVAK)

3.11. Financijski aranžmani Bosne i Hercegovine sa Međunarodnim monetarnim fondom (nastavak)

Ostale aktivne i pasivne stavke koje se odnose na MMF, a koje pripadaju ili koje su odgovornost BiH, evidentirane su na posebnom povjerilačkom fondu u okviru izvanbilančne evidencije. Centralna banka ima obvezu da osigura odgovarajuće evidencije po osnovi transakcija između BiH i MMF-a, ali djelujući striktno u skladu sa Zakonom o Centralnoj banci i domaćim zakonskim propisima u BiH koji reguliraju inozemni dug BiH ([bilješka 37](#)).

3.12. Značajne računovodstvene prosudbe i procjene

U pripremi financijskih izvješća Centralne banke u skladu sa MSFI Uprava primjenjuje prosudbe i radi procjene koje se kontinuirano razmatraju. U procjeni značajnih prosudbi i procjena, Uprava uzima u obzir pretpostavke zasnovane na povijesnom iskustvu i očekivanjima o budućnosti za koja se smatra da su razumne u danim okolnostima.

Značajne prosudbe i procjene utječu na iskazane iznose imovine i obveza, kao i objavljivanje iznosa potencijalne imovine i obveza na datum izvještavanja, te odgovarajuće iskazane iznose prihoda i rashoda za izvještajno razdoblje. Stvarni iznosi mogu se razlikovati od ovih procjena. Promjene u računovodstvenim politikama Centralne banke se primjenjuju retrospektivno kada je to primjenjivo u skladu sa MSFI. Izmjene računovodstvenih procjena priznaju se u razdoblju u kojem je procjena izmijenjena ukoliko izmjena utječe samo na to razdoblje ili i u razdoblju izmjene i u budućim razdobljima, ako izmjena utječe i na tekuća i na buduća razdoblja. U ovim financijskim izvješćima nije bilo promjena u primjenjenim računovodstvenim politikama i računovodstvenim procjenama.

Ova financijska izvješća su pripremljena prema uvjetima koji su postojali na dan 31. prosinca 2023. godine. Uvjeti u budućnosti mogu biti drukčiji od onih koji su rezultirali financijskim informacijama objavljenim u ovim financijskim izvješćima. Uprava kontinuirano prati povećane čimbenike neizvjesnosti koji mogu značajno utjecati na financijske performanse Centralne banke u narednom razdoblju.

Ključne pretpostavke i procjene vezane za materijalno značajne pozicije izvješća o financijskom položaju su prikazane u nastavku:

Poslovni model

[Bilješka 3.1.1.](#): Određivanje poslovnog modela u okviru kojeg se drži financijska imovina i procjena ugovornih uvjeta financijske imovine vezanih za zahtjev „plaćanje samo glavnice i kamate“. Ove procjene određuju klasificiranje financijske imovine.

Umanjenje vrijednosti financijske imovine

Centralna banka izračunava očekivane kreditne gubitke za određene klase financijske imovine mjerene po amortiziranom trošku i dužničke instrumente mjerene po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit. [Bilješka 6.1.](#) opisuje pretpostavke korištene u određivanju ulaznih podataka u model za mjerenje očekivanih kreditnih gubitaka, uključujući i zahtjev za budućim informacijama koje su korištene u izvještajnim razdobljima.

Fer vrijednost imovine i obveza

Poslovna politika Centralne banke je da objavi informacije o fer vrijednosti financijske imovine ili obveza za koje postoje zvanične tržišne informacije ili se vrijednost može izračunati na osnovi alternativnih tehnika vrednovanja i kada se fer vrijednost značajno razlikuje od knjigovodstvene vrijednosti. Po mišljenju Uprave Centralne banke, iznosi u financijskim izvješćima odražavaju najvjerodostojniju i najkorisniju procjenu fer vrijednosti za potrebe financijskog izvještavanja u skladu sa MSFI. Za više informacija o mjerenju fer vrijednosti financijske imovine i financijskih obveza pogledati [bilješku 5](#).

3. ZNAČAJNE INFORMACIJE O RAČUNOVODSTVENIM POLITIKAMA (NASTAVAK)

3.12. Značajne računovodstvene prosudbe i procjene (nastavak)

Amortizacija i primijenjene stope amortizacije

Obračun amortizacije i stope amortizacije su zasnovani na procijenjenom ekonomskom korisnom vijeku trajanja nekretnina, opreme i nematerijalne imovine. Jednom godišnje Centralna banka procjenjuje ekonomski korisni vijek trajanja na osnovi postojećih pretpostavki.

3.13. Uvjeti u okruženju u kojima se odvijalo poslovanje Centralne banke u 2023. godini

Prisustvo visoke inflacije kao i visokih kamatnih stopa, zajedno sa pojačanim geopolitičkim tenzijama i sukobima su nastavljene i tijekom 2023. godine. Pojačane neizvjesnosti u makroekonomskom i geopolitičkom okruženju te odluke vodećih središnjih banaka su primarno određivale kretanja i uvjete na globalnim financijskim tržištima i financijskom tržištu eurozone. Tijekom 2023. godine Europska središnja banka („ESB“) je u šest navrata podizala ključne kamatne stope u ukupnom iznosu za 200 baznih poena što se odražavalo na kretanja kamatnih stopa i tržišnih prinosa eurozone. Navedene okolnosti su izravno utjecale i na proces investiranja deviznih pričuva Centralne banke u 2023. godini. Utjecaj ovih okolnosti na upravljanje financijskim rizicima je detaljnije objavljen u [bilješci 6](#).

Restrukturiranje kamatonosnih komponenti deviznih pričuva u smjeru aktivne prilagodbe postojećim tržišnim uvjetima unutar zakonski dozvoljenog djelovanja je rezultiralo u značajnim iznosima ostvarenih deviznih kamatnih prihoda za 2023. godinu. Devizni kamatni prihodi Centralne banke su primarno ostvareni kamatnim prihodima po osnovi depozita kod inozemnih banaka. Tijekom 2023. godine, Centralna banka se oslobodila i dužničkih instrumenata koji su bili ugovoreni pod negativnim i niskim prinosima u prošlim razdobljima njihovim prodajama, reinvestirajući ih pod postojećim pozitivnim prinosima i kamatnim stopama. Povećanje dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit po osnovi kupnji je izvršeno sa kraćim rokovima dospijeca kupljenih dužničkih instrumenata tijekom 2023. godine. Promjena fer vrijednosti po osnovi držanja monetarnog zlata je bila pozitivna za 2023. godinu. Na taj način, značajno je smanjena volatilnost kapitala Centralne banke po osnovi promjena fer vrijednosti financijske imovine Centralne banke koja se naknadno mjeri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit i ostvareni su ukupni neto pozitivni efekti po ovoj osnovi za 2023. godinu.

Navedene poduzete aktivnosti Centralne banke su rezultirale u ostvarenoj ostaloj i ukupnoj sveobuhvatnoj dobiti za 2023. godinu što je značajno ojačalo kapital Centralne banke u odnosu na 2022. godinu.

Više informacija o promjenama i stanjima značajnih komponenti deviznih pričuva te njihovom utjecaju na račun dobiti ili gubitka i kapital Centralne banke je objavljeno u sljedećim bilješkama:

Bilješka	Naziv
8	Depoziti kod inozemnih banaka
10	Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit
11	Monetarno zlato
22	Neto kamatni prihodi
24	Neto realizirani (gubitci) od prodaje dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit
33	Kapital

3. ZNAČAJNE INFORMACIJE O RAČUNOVODSTVENIM POLITIKAMA (NASTAVAK)

3.13. Uvjeti u okruženju u kojima se odvijalo poslovanje Centralne banke u 2023. godini (nastavak)

Smanjenje iznosa monetarne pasive za 2023. godinu je primarno uzrokovano transakcijama kupnji i prodaja KM sa rezidentnim bankama i deponentima rezultirajući ukupnim neto kupnjama KM za 2023. godinu. Pored toga, rezidentne banke su necikličnim intenzitetom podizale i vraćale KM novčanice i kovanice putem izdvojenih trezora Centralne banke što je dovelo do kumuliranog neto porasta KM novčanica i kovanica u optjecaju u 2023. godini uz istovremeno neto smanjenje računa rezervi rezidentnih banaka.

Sve rezidentne banke su uredno ispunjavale obveznu pričuvu u skladu sa zakonskim propisima Centralne banke. Od 1. siječnja 2023. godine, Centralna banka je počela sa primjenom novih utvrđenih stopa naknada po osnovi instrumenta obvezne pričuve, uvođenjem pozitivnih stopa naknada prema rezidentnim bankama na sredstva obveznih pričuva u ovisnosti od njihove osnovice za obračun. Tijekom 2023. godine Centralna banka je jednom povećala stope naknada po osnovi instrumenta obvezne pričuve.

Više informacija o promjenama i stanjima komponenti monetarne pasive te primijenjenoj politici obvezne pričuve Centralne banke je objavljeno u sljedećim bilješkama:

Bilješka	Naziv
17	Novčanice i kovanice u optjecaju
18	Depoziti banaka
19	Depoziti Vlade i ostalih javnih institucija
22	Neto kamatni prihodi

Značajno poboljšane financijske performanse Centralne banke u 2023. godini su dovele do povećanja iznosa neto strane aktive Centralne banke, kao glavnog pokazatelja stabilnosti valutnog odbora. Pored toga, Centralna banka je stekla zakonski propisane uvjete za isplatu dijela neto dobiti za 2023. godinu prema Ministarstvu financija i trezora BiH. Više informacija je objavljeno u sljedećim bilješkama:

Bilješka	Naziv
4	Aranžman valutnog odbora
21	Ostale obveze
32	Raspodjela godišnje neto dobiti
33	Kapital

4. ARANŽMAN VALUTNOG ODBORA

Valutni odbor je aranžman sa fiksnim deviznim tečajem koji je vezan za stabilnu stranu valutu tzv. rezervnu valutu, gdje se ukupan iznos domaće valute u svakom trenutku može slobodno konvertirati u rezervnu valutu. Svaka emitovana KM ima puno pokriće u stranoj valuti za koju je vezana prema unaprijed definiranom deviznom fiksnom tečaju prema EUR valuti. Zakonom o Centralnoj banci definirano je pravilo za izdavanje valute „valutni odbor“ prema kojem je Centralna banka obvezna da osigura da ukupan iznos njezine monetarne pasive nikada ne pređe ekvivalentan iznos (izražen u KM) njezinih deviznih pričuva.

Detalji poštovanja tog pravila su sljedeći:

U tisućama KM	31. prosinca 2023.	31. prosinca 2022.
Zvanične devizne pričuve		
Gotovina u stranim valutama	455.191	572.020
Depoziti kod inozemnih banaka	8.326.590	8.273.200
Posebna prava vučenja u MMF-u	2.073	149
Dužnički instrumenti	7.330.551	7.060.451
Monetarno zlato	175.459	160.040
UKUPNO	16.289.864	16.065.860
Obveze prema nerezidentima	2.454	2.583
Neto devizne pričuve (Zvanične devizne pričuve umanjene za obveze prema nerezidentima)	16.287.410	16.063.277
Monetarna pasiva		
Novčanice i kovanice u optjecaju	7.565.108	7.436.097
Depoziti banaka	7.083.235	7.217.387
Depoziti Vlade i ostalih javnih institucija	752.898	958.245
UKUPNO	15.401.241	15.611.729
NETO STRANA AKTIVA (Neto devizne pričuve umanjene za monetarnu pasivu)	886.169	451.548

Prikazani iznosi svih komponenti valutnog odbora predstavljaju njihova knjigovodstvena stanja na datume izvještavanja.

Neto strana aktiva Centralne banke je glavni financijski indikator postizanja i održavanja stabilnosti domaće valute u BiH i njezina osnovna mjera uspješnog poslovanja. Ona predstavlja dio zvaničnih deviznih pričuva, koje se mogu koristiti samo za namjene i potrebe određene Zakonom o Centralnoj banci.

Neto strana aktiva je iznos koji garantira stabilnost domaće valute, odnosno monetarnu stabilnost i apsorpira potencijalne financijske rizike koji proizilaze iz upravljanja zvaničnim deviznim pričuvama. Na dan 31. prosinca 2023. godine financijsko stanje neto strane aktive iznosi 886.169 tisuća KM i u potpunosti je osigurana stabilnost domaće valute (31. prosinca 2022: 451.548 tisuća KM).

4. ARANŽMAN VALUTNOG ODBORA (NASTAVAK)

Više informacija o financijskim rizicima kojima je Centralna banka bila izložena u upravljanju zvaničnim deviznim pričuvama je objavljeno u [bilješci 6](#).

Na datume izvještavanja, adekvatna razina kapitaliziranosti Centralne banke je osigurala izvršavanje njezinih funkcija propisanih Zakonom o Centralnoj banci. Za više informacija pogledati [bilješku 33](#).

5. KLASIFICIRANJE I MJERENJE FER VRIJEDNOSTI FINACIJSKE IMOVINE I FINACIJSKIH OBVEZA

Fer vrijednost je cijena koja bi bila ostvarena prodajom imovine ili plaćena za prijenos obveze u redovitoj transakciji između tržišnih sudionika na datum mjerenja, neovisno od toga da li je ona vidljiva izravno ili procijenjena nekom drugom metodom vrednovanja. Prilikom procjenjivanja fer vrijednosti imovine ili obveze, Centralna banka uzima u obzir obilježja imovine ili obveze koju bi tržišni sudionici uzeli u obzir prilikom procjenjivanja njihove cijene na datum mjerenja.

Procjenjene fer vrijednosti financijske imovine i financijskih obveza Centralne banke su određene koristeći raspoložive tržišne informacije, ukoliko ih ima, i odgovarajuće metodologije vrednovanja.

Osim toga, u svrhu financijskog izvještavanja, mjerenje fer vrijednosti se kategorizira u Razinu 1, 2 ili 3 u ovisnosti od stupnja raspoloživosti mjerenja fer vrijednosti i značaja ulaznih podataka za cjelokupno mjerenje fer vrijednosti, što je opisano u nastavku:

- Razina 1 ulazni podaci su kotirane cijene (neprilagođene) za identičnu imovinu i obveze na aktivnim tržištima kojima Centralna banka može pristupiti na datum mjerenja;
- Razina 2 ulazni podaci su podaci, osim kotiranih cijena uključenih u Razinu 1, koji su bilo izravno ili neizravno raspoloživi za imovinu i obveze; i
- Razina 3 ulazni podaci su podaci koji nisu raspoloživi za imovinu ili obveze.

5. KLASIFICIRANJE I MJERENJE FER VRIJEDNOSTI FINANCIJSKE IMOVINE I FINANCIJSKIH OBVEZA (NASTAVAK)

5.1. Financijska imovina mjerena po fer vrijednosti

Sljedeća tablica daje analizu financijske imovine mjerene po fer vrijednosti na svaki datum izvještavanja po razinama hijerarhije fer vrijednosti unutar koje je mjerenje fer vrijednosti kategorizirano. Ovi iznosi predstavljaju vrijednosti koje su prikazane u izvješću o financijskom položaju.

U tisućama KM

31. prosinca 2023.

Financijska imovina	Razina 1	Razina 2	Razina 3	Ukupno
<i>Financijska imovina mjerena po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit</i>				
Dužnički instrumenti	6.150.130	-	-	6.150.130
Monetarno zlato	175.459	-	-	175.459
UKUPNO	6.325.589	-	-	6.325.589

U tisućama KM

31. prosinca 2022.

Financijska imovina	Razina 1	Razina 2	Razina 3	Ukupno
<i>Financijska imovina mjerena po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit</i>				
Dužnički instrumenti	5.887.589	-	-	5.887.589
Monetarno zlato	160.040	-	-	160.040
UKUPNO	6.047.629	-	-	6.047.629

Financijska imovina se mjeri po fer vrijednosti u izvješću o financijskom položaju koristeći zadnje poslijepodnevne cijene koje kotiraju na aktivnom tržištu, preuzete sa zvaničnih servisa, a što odgovara Razini 1 hijerarhije na datume izvještavanja. Za mjerenje fer vrijednosti dužničkih instrumenta koriste se tržišne cijene sa zvaničnog servisa Bloomberg, a za mjerenje fer vrijednosti monetarnog zlata koristi se cijena unce zlata preuzeta sa zvaničnog servisa Reuters.

5. KLASIFICIRANJE I MJERENJE FER VRIJEDNOSTI FINANCIJSKE IMOVINE I FINANCIJSKIH OBVEZA (NASTAVAK)

5.2. Finansijska imovina i finansijske obveze koji se ne mjere po fer vrijednosti

U tisućama KM

	Knjigovodstvena vrijednost	31. prosinca 2023. Fer vrijednost
Financijska imovina		
<i>Financijska imovina mjerena po amortiziranom trošku:</i>		
Gotovina u stranim valutama	455.191	455.191
Depoziti kod inozemnih banaka	8.326.590	8.326.590
Posebna prava vučenja u MMF-u	2.073	2.073
Dužnički instrumenti po amortiziranom trošku	1.180.421	1.084.267
Ostala finansijska imovina	3.539	3.539
	<u>9.967.814</u>	<u>9.871.660</u>
<i>Financijska imovina klasificirana po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit - izbor troška stjecanja:</i>		
Ostala ulaganja	27.813	27.813
	<u>27.813</u>	<u>27.813</u>
Ukupno	9.995.627	9.899.473
Financijske obveze		
<i>Financijske obveze mjerene po amortiziranom trošku:</i>		
Novčanice i kovanice u optjecaju	7.565.108	7.565.108
Depoziti banaka	7.083.235	7.083.235
Depoziti Vlade i ostalih javnih institucija	752.898	752.898
Ostale finansijske obveze	68.423	68.423
Ukupno	15.469.664	15.469.664

5. KLASIFICIRANJE I MJERENJE FER VRIJEDNOSTI FINANCIJSKE IMOVINE I FINANCIJSKIH OBVEZA (NASTAVAK)

5.2. Financijska imovina i financijske obveze koji se ne mjere po fer vrijednosti (nastavak)

U tisućama KM

	Knjigovodstvena vrijednost	31. prosinca 2022. Fer vrijednost
Financijska imovina		
<i>Financijska imovina mjerena po amortiziranom trošku:</i>		
Gotovina u stranim valutama	572.020	572.020
Depoziti kod inozemnih banaka	8.273.200	8.273.200
Posebna prava vučenja u MMF-u	149	149
Dužnički instrumenti po amortiziranom trošku	1.172.862	1.018.598
Ostala financijska imovina	4.282	4.282
	<u>10.022.513</u>	<u>9.868.249</u>
<i>Financijska imovina klasificirana po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit – izbor troška stjecanja:</i>		
Ostala ulaganja	27.813	27.813
	<u>27.813</u>	<u>27.813</u>
Ukupno	<u>10.050.326</u>	<u>9.896.062</u>
Financijske obveze		
<i>Financijske obveze mjerene po amortiziranom trošku:</i>		
Novčanice i kovanice u optjecaju	7.436.097	7.436.097
Depoziti banaka	7.217.387	7.217.387
Depoziti Vlade i ostalih javnih institucija	958.245	958.245
Ostale financijske obveze	4.023	4.023
Ukupno	<u>15.615.752</u>	<u>15.615.752</u>

Za financijsku imovinu i financijske obveze koji se ne mjere po fer vrijednosti, fer vrijednost ovih komponenti je razmotrena u svrhu objavljivanja podataka o njihovoj procijenjenoj fer vrijednosti. Uprava smatra da knjigovodstvene vrijednosti financijske imovine po amortiziranom trošku, ostalih ulaganja i financijskih obveza po amortiziranom trošku, osim dužničkih instrumenata po amortiziranom trošku predstavljaju razumnu procjenu njihove fer vrijednosti na datume izvještavanja. Navedena procjena je izvršena uvažavajući specifičan položaj Centralne banke kao vrhovne monetarne vlasti koja operira po aranžmanu valutnog odbora kao i dominantnu kratkoročnost ovih komponenti. Za više informacija pogledati [bilješke 6.3.](#) i [8.](#)

Na datume izvještavanja, financijska imovina i financijske obveze koje se ne mjere po fer vrijednosti pripadaju razini 2 mjerenja fer vrijednosti, osim za dužničke instrumente po amortiziranom trošku koji pripadaju razini 1 mjerenja jer je njihova fer vrijednost utvrđena istom tehnikom mjerenja koja se koristi za dužničke instrumente mjerene po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit.

6. UPRAVLJANJE FINACIJSKIM RIZICIMA

Financijska imovina po osnovi koje je Centralna banka izložena financijskim rizicima (kreditni rizik, tržišni rizici i rizik likvidnosti) su:

- Gotovina u stranim valutama,
- Depoziti kod inozemnih banaka (središnjih banaka, poslovnih banaka i BIS-a),
- Posebna prava vučenja u MMF-u,
- Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit,
- Monetarno zlato,
- Dužnički instrumenti po amortiziranom trošku,
- Ostala financijska imovina (potraživanja od rezidentnih banaka, krediti uposlenim i ostala potraživanja) i
- Ostala ulaganja.

Na upravljanje deviznim pričuvama i upravljanje financijskim rizicima u procesu upravljanja deviznim pričuvama u značajnoj mjeri utječu kretanja na financijskim tržištima, prvenstveno kretanja na financijskom tržištu eurozone, na koje utječe veliki broj različitih čimbenika, od koji su najvažnije mjere ESB-a i ostalih vodećih središnjih banaka na globalnoj razini.

Kratkoročne kamatne stope u 2023. godini, kao i tržišni prinosi na kratkoročne i srednjoročne državne obveznice zemalja eurozone su znatno porasle u odnosu na njihove vrijednosti u prethodnoj godini, čemu je u velikoj mjeri doprinijela ESB povećavanjem ključnih kamatnih stopa u eurozoni.

Sve tri ključne kamatne stope ESB su povećavane u veljači, ožujku, svibnju, lipnju, kolovozu i rujnu 2023. godine, što se odrazilo na kretanje kamatnih stopa (euribor) i tržišnih prinosa na euroobveznice u 2023. godini.

Zabilježen je porast kamatnih stopa na depozite i porast tržišnih prinosa na državne obveznice eurozone svih preostalih ročnosti do dospeljeća.

Naročito izražen rast tržišnih prinosa je zabilježen na kraćem kraju krive prinosa eurozone (državne obveznice eurozone kraćih preostalih rokova dospeljeća), tako da je od travnja 2023. godine primjetna inverzija krive prinosa eurozone, što znači da su tržišni prinosi na državne obveznice eurozone kraćih preostalih rokova dospeljeća viši nego tržišni prinosi na državne obveznice eurozone dužih preostalih rokova dospeljeća.

Porast tržišnih prinosa smanjuje fer vrijednost dužničkih instrumenata u portfelju Centralne banke, što predstavlja izazov po stabilnost aranžmana valutnog odbora.

Radi očuvanja stabilnosti valutnog odbora, Centralna banka je tijekom 2022. godine značajno skratila modificirano trajanje portfelja i izloženost kamatnom riziku.

Izvršene su određene prilagodbe ograničenja kreditnog rizika i struktura deviznih pričuva je izmijenjena u smislu povećanog učešća depozita kod inozemnih banaka (prije svega prekonoćnih dvodnevni depozita) i smanjenja učešća dužničkih instrumenata.

Posljedično tome, zaustavljeno je dalje opadanje pokrivenosti monetarne pasive, ali je došlo do određenog porasta očekivanih kreditnih gubitaka zbog porasta kreditnog rizika.

U 2023. godini su modificirano trajanje portfelja i izloženost kamatnom riziku blago povećani, imajući u vidu porast pokrivenosti monetarne pasive, pri čemu učešće depozita kod inozemnih banaka (51%) nije povećavano, te posljedično tome nije povećavan kreditni rizik.

6. UPRAVLJANJE FINANCIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

6.1. Kreditni rizik

Kreditni rizik je rizik od neizvršenja ugovornih obveza od strane druge ugovorne strane ili emitenta dužničkih vrijednosnih papira s fiksnim prihodom, pri čemu ugovorna strana predstavlja subjekta kod kojeg se, u skladu s propisima Centralne banke, drže ili su investirana sredstva deviznih pričuva. Upravljanje kreditnim rizikom ostvaruje se:

- ograničenjem obujma financijskih instrumenata,
- ograničenjem ugovornih strana i emitenata na one s prihvatljivim kompozitnim kreditnim rejtingom,
- definiranjem ograničenja u pogledu koncentracije za investiranje kod svake pojedinačne ugovorne strane,
- ograničenjem maksimalnog iznosa koji se može investirati u pojedinačne vrste financijskih instrumenata,
- ograničenjem veličine emisije pojedinačnog vrijednosnog papira i
- ograničenjem ročnosti investiranja.

Za sredstva koja su evidentirana u izvanbilančnoj evidenciji, Centralna banka nije izložena kreditnom riziku, jer sav rizik koji eventualno može rezultirati iz osnova plasmana tih sredstava snose ugovorno vlasnici sredstava (pogledati [bilješke 36 i 37](#)).

Mjerenje očekivanih kreditnih gubitaka

Financijska imovina za koju Centralna banka vrši izračun očekivanih kreditnih gubitaka obuhvata:

- depozite kod inozemnih banaka,
- posebna prava vučenja u MMF-u,
- dužničke instrumente po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit,
- dužničke instrumente po amortiziranom trošku i
- ostalu financijsku imovinu (potraživanja od rezidentnih banaka, krediti uposlenim i ostala potraživanja).

Osnovni kriterij za definiranje ograničenja izloženosti kreditnom riziku predstavlja kompozitni kreditni rejting. Kompozitni kreditni rejting predstavlja prosjek razine postojećih kreditnih rejtinga dodijeljenih određenom emitentu od strane najmanje dvije od tri kreditne rejting agencije (Standard & Poor's, Fitch Ratings ili Moody's).

Financijsku imovinu koja ima kompozitni kreditni rejting razine AA minus (AA-) ili viši, Centralna banka tretira kao izloženost kreditnom riziku niske razine.

Financijsku imovinu koja ima kompozitni kreditni rejting razine od BBB minus (BBB-) do A plus (A+), Centralna banka tretira kao izloženost kreditnom riziku srednje razine.

Financijsku imovinu koja ima kompozitni kreditni rejting razine niže od BBB minus (BBB-), Centralna banka tretira kao izloženost kreditnom riziku visoke razine.

U nedostatku kreditnog rejtinga, Centralna banka procjenjuje kapacitet dužnika da uredno izmiruje dospjele ugovorne novčane obveze.

Model umanjenja vrijednosti financijske imovine definira tri faze raspodjele izloženosti, u ovisnosti od razine kreditnog rizika kod inicijalnog priznavanja i na temelju promjena razine kreditnog rizika nakon inicijalnog priznavanja kao što je prikazano u nastavku:

6. UPRAVLJANJE FINACIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

6.1. Kreditni rizik (nastavak)

1. Faza 1 raspodjele izloženosti – Financijska imovina koju Centralna banka prilikom inicijalnog priznavanja tretira kao izloženost kreditnom riziku niske ili srednje razine alocira se u Fazu 1. Prema internim aktima Centralne banke, ulaganje deviznih sredstava koje podrazumijeva izlaganje kreditnom riziku visoke razine nije dozvoljeno. Svako ulaganje sredstava deviznih pričuva prilikom inicijalnog priznavanja alocira se u Fazu 1 raspodjele izloženosti.
2. Faza 2 raspodjele izloženosti – Ukoliko dođe do značajnog povećanja kreditnog rizika u odnosu na inicijalno priznavanje, financijska imovina koja je bila alocirana u Fazu 1 prelazi u Fazu 2.
3. Faza 3 raspodjele izloženosti – Ukoliko se financijskoj imovini dodijeli status neispunjavanja obveza (eng. Default), financijska imovina prelazi u Fazu 3.

Izračunavanje očekivanih kreditnih gubitaka vrši se ili na 12-mjesečnoj ili na cjeloživotnoj osnovi, u ovisnosti od toga koja je razina kompozitnog kreditnog rejtinga financijske imovine, da li je došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika od momenta inicijalnog priznavanja financijske imovine ili je financijska imovina kreditno umanjena.

Za financijsku imovinu koja je alocirana u Fazu 1, vrši se obračun 12-mjesečnih očekivanih kreditnih gubitaka, dok se za financijsku imovinu koja je alocirana u Fazu 2 ili Fazu 3, vrši obračun cjeloživotnih očekivanih kreditnih gubitaka.

Značajno povećanje kreditnog rizika

Značajno povećanje kreditnog rizika, kao kriterija za transfer izloženosti u Fazu 2, predstavlja:

- smanjenje ocjene kompozitnog kreditnog rejtinga za više od dva podioka u odnosu na datum inicijalnog priznavanja, osim u slučaju da se financijska imovina i nakon smanjenja ocjene kompozitnog kreditnog rejtinga tretira kao izloženost kreditnom riziku niske razine na datum izvještavanja ili
- smanjenje ocjene kompozitnog kreditnog rejtinga financijske imovine ispod investibilne razine kompozitnog kreditnog rejtinga, tj. ispod ocjene BBB minus (BBB-).

Financijska imovina se ne može iz Faze 1 realocirati u Fazu 2 ukoliko Centralna banka smatra da dužnik koji nema dodijeljen kreditni rejting ima veliki kapacitet da uredno izmiruje dospjele ugovorne obveze. U Fazu 2 ne može se alocirati ni financijska imovina koja i nakon smanjenja razine kompozitnog kreditnog rejtinga, ima razinu AA minus (AA-) ili više, obzirom da se tretira kao izloženost kreditnom riziku niske razine.

Ukoliko se financijski instrument sastoji iz više tranši koje su inicijalno priznane u različitim razdobljima i koje su u različitim razdobljima imale različite kompozitne kreditne rejtinge, uvažavajući konzervativni pristup, kao relevantno uzima se izračunano povećanje kreditnog rizika od najvišeg podioka.

Ukoliko je do promjene ocjene kreditnog rizika došlo uslijed promjene metodologije određene kreditne rejting agencije i ne radi se o značajnom povećanju kreditnog rizika u odnosu na inicijalno procijenjene rizike, izloženosti se ne klasificiraju u Fazu 2.

Centralna banka može na osnovi vlastite analize za svaki individualni financijski instrument odrediti alociranje tog financijskog instrumenta u Fazu 2 ili Fazu 3. Ukoliko su otklonjeni uzroci koji su doveli do alociranja financijske imovine u Fazu 2, izloženost se može vratiti u Fazu 1, ali minimalno 90 dana nakon otklanjanja uzroka.

Pored navedenih kriterija, klasificiranje po fazama može se vršiti i na osnovi pretpostavke da je došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika ukoliko plaćanje kasni 30 ili više dana, pri čemu se financijska imovina klasificira u Fazu 2 (eng. underperforming) ukoliko plaćanje kasni 30-89 dana. Financijska imovina se klasificira u Fazu 3 (eng. nonperforming) ukoliko plaćanje kasni 90 ili više dana.

6. UPRAVLJANJE FINACIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

6.1. Kreditni rizik (nastavak)

Definicija statusa neispunjavanja obveza (eng. Default)

Kriterij za status neispunjavanja obveza predstavljaju objektivni dokazi umanjavanja vrijednosti, i to posebno:

- značajne financijske poteškoće emitenta vrijednosnog papira,
- nepoštovanje ugovornih obveza u smislu kašnjenja po obvezama glavnice i kamate,
- eventualno restrukturiranje ili izmjena postojećih uvjeta servisiranja obveza po osnovi duga proizašlog iz financijskog instrumenta iz razloga koji se odnose na financijske poteškoće emitenta,
- vjerojatnost stečaja i/ili likvidiranja ili drugi oblik financijskog reorganiziranja i/ili
- nestanak aktivnog tržišta za trgovanje.

Izračunavanje očekivanih kreditnih gubitaka

Očekivani kreditni gubitci se izračunavaju kao produkt tri varijable: vjerojatnost neispunjenja obveza (eng. PD - Probability of Default), gubitak u slučaju neispunjenja obveza (eng. LGD – Loss Given Default) i izloženosti (eng. EAD – Exposure at Default), koji se definiraju kako slijedi:

- **Vjerojatnost neispunjenja obveza (PD)** predstavlja procjenu vjerojatnosti da druga ugovorna strana neće biti u mogućnosti da ispunji svoje obveze po osnovi duga. U izvještajnim razdobljima koristio se isti način kalkuliranja PD-a u skladu sa metodologijom Centralne banke za izračun očekivanih kreditnih gubitaka koja je u primjeni od 1. siječnja 2019. godine. Za izračunavanje umanjavanja vrijednosti, u skladu sa najboljim praksama u drugim središnjim bankama u regionu i u Europskoj uniji, a koje su u obvezi primjene MSFI, Centralna banka kao parametar vjerojatnosti neispunjenja obveza, koristi procjene na osnovi podataka iz tranzicijskih matrica koje objavljuju kreditne rejting agencije i ekspertske ocjene u vidu fiksnih procenata vjerojatnosti neispunjenja obveza. Za izračunavanje vjerojatnosti neispunjenja obveza procjene se rade na osnovi tranzicijskih matrica za korporacije na globalnoj razini koje sadrže podatke o prosječnoj stopi jednogodišnje tranzicije odgovarajuće dugoročne razine kreditnog rejtinga u status „D“, tj. default ili status „SD“, tj. selective default. Na osnovi navedenih podataka vrše se procjene vjerojatnosti neispunjenja obveza za izloženosti prema stranim komercijalnim bankama i stranim državama, odnosno stranim središnjim bankama i vladama, za koje je moguće izračunati kompozitne kreditne rejtinge. Pri procjeni vjerojatnosti neispunjenja obveza za izloženosti prema stranim državama, odnosno stranim središnjim bankama i vladama, u obzir se uzima i prvi nenulti podatak o stopi jednogodišnje tranzicije razine suverenih rejtinga u status „D“, tj. default ili status „SD“, tj. selective default iz tranzicijskih matrica za suverene rejtinge. Za izloženosti za koje nije moguće izračunati kompozitne kreditne rejtinge, u oba izvještajna razdoblja, koriste se ekspertske ocjene u vidu fiksnih procenata, odnosno pojednostavljeni pristup u skladu sa analizom trenutnog stanja i dosadašnjeg iskustva.
- **Gubitak u slučaju neispunjenja obveza (LGD)** predstavlja procjenu procentualne izloženosti emitentu koja se u slučaju nastanka neispunjenja obveza neće moći naplatiti. Za gubitak u slučaju neispunjenja obveza se koristi konstantna vrijednost jednogodišnjeg LGD-a u iznosu od 45% u skladu s člankom 161. Uredbe 575/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. godine (eng. Capital Requirements Regulations odnosno „CRR“).
- **Izloženost (EAD)** predstavlja knjigovodstvenu vrijednost financijske imovine, odnosno knjigovodstveno stanje na dan inicijalnog priznavanja/na datum izvještavanja.

6. UPRAVLJANJE FINACIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

6.1. Kreditni rizik (nastavak)

Iznos umanjenja vrijednosti za izloženosti koje su predmet individualne procjene se računa kao razlika između knjigovodstvene vrijednosti financijske imovine i vjerojatnosti ponderirane sadašnje vrijednosti procijenjenih novčanih tokova, diskontirane efektivnom kamatnom stopom, pri čemu se očekivani kreditni gubici diskontiraju na datum izvještavanja, a ne na datum očekivanog neispunjenja obveza ili na drugi datum.

Za potrebe određivanja značajnog povećanja kreditnog rizika i priznavanja očekivanih kreditnih gubitaka, financijski instrumenti se mogu svrstati u skupine, i to temeljem zajedničkih obilježja kreditnog rizika, kako bi se omogućila lakša provedba analize radi pravovremenog utvrđivanja značajnog povećanja kreditnog rizika.

Izračunavanje umanjenja vrijednosti za financijske instrumente na kolektivnoj osnovi se kod izloženosti klasificiranih u Fazu 1 vrši na 12-mjesečnoj razini, dok se za izloženosti klasificirane u Fazu 2 izračunava cjeloživotni kreditni gubitak.

Uključivanje budućih (eng. forward-looking) informacija

Cilj umanjenja vrijednosti je priznati očekivane kreditne gubitke na cjeloživotnom razdoblju za financijske instrumente kod kojih je došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika u odnosu na inicijalno procijenjene rizike, bez obzira da li se procjena radi na individualnoj ili kolektivnoj osnovi, uzimajući u obzir sve razumne i potkrijepljene informacije uključujući i one koje se odnose na budućnost.

U skladu sa navedenim, uključivanje budućih informacija u izračunavanje očekivanih gubitaka vrši se prilagodbom vjerojatnosti gubitka.

S obzirom da Centralna banka u svom portfelju ima financijske instrumente od izdavatelja različitih i po strukturi, kao i zemljopisnoj rasprostranjenosti, s ciljem uključivanja budućih (eng. forward-looking) informacija pri izračunavanju očekivanih kreditnih gubitaka, Centralna banka se oslanja na predviđanja promjene rejtinga (eng. outlook) za pojedine instrumente odnosno izdavatelje.

Predviđanje smjera kretanja rejtinga na izračunanu vjerojatnost gubitka: pozitivno, stabilno ili negativno predviđanje od strane tri najveće rejting agencije je uključeno u vjerojatnost neispunjenja obveza po principu jednakih vjerojatnosti.

Centralna banka za ocjenu umanjenja vrijednosti koristi individualni i kolektivni pristup.

S obzirom na strukturu i klasificiranje portfelja, Centralna banka će svaku izloženost za koju se ustvrdi objektivno umanjenje vrijednosti, odnosno status neispunjenja obveza, posmatrati kao individualno značajnu izloženost i primjenjivati individualnu procjenu. Za individualni pristup ocjeni umanjenja vrijednosti koristi se ocjena kroz tri različita scenarija. Za mjerenje očekivanih kreditnih gubitaka nije nužno odrediti svaki mogući scenario, ali je potrebno uzeti u obzir rizik ili vjerojatnost nastanka kreditnog gubitka na način koji odražava vjerojatnost nastanka kreditnog gubitka i vjerojatnost izostanka kreditnog gubitka, čak i kada je vjerojatnost nastanka veoma mala.

6.1.1. Izloženost kreditnom riziku

Sljedeća tablica prikazuje usklađivanje između početnog i zaključnog stanja umanjenja vrijednosti i rezerviranja za financijsku imovinu na datume izvještavanja:

6. UPRAVLJANJE FINACIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

6.1. Kreditni rizik (nastavak)

6.1.1. Izloženost kreditnom riziku (nastavak)

U tisućama KM

	2023.				2022.			
	Faza 1	Faza 2	Faza 3	Ukupno	Faza 1	Faza 2	Faza 3	Ukupno
1. Depoziti kod inozemnih banaka								
Na dan 1. siječnja	1.850	-	-	1.850	913	-	-	913
Povećanja očekivanih kreditnih gubitaka	13.096	-	-	13.096	10.427	-	-	10.427
Otpuštanja očekivanih kreditnih gubitaka	(139)	-	-	(139)	(335)	-	-	(335)
Otpuštanja zbog prestanaka priznavanja oročenih depozita	(13.150)	-	-	(13.150)	(9.155)	-	-	(9.155)
Na dan 31. prosinca	1.657	-	-	1.657	1.850	-	-	1.850
2. Posebna prava vučenja u MMF-u								
Na dan 1. siječnja	-	-	-	-	-	-	-	-
Povećanja očekivanih kreditnih gubitaka	-	-	-	-	-	-	-	-
Otpuštanja očekivanih kreditnih gubitaka	-	-	-	-	-	-	-	-
Na dan 31. prosinca	-	-	-	-	-	-	-	-
3. Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit								
Na dan 1. siječnja	910	-	-	910	1.786	-	-	1.786
Povećanja očekivanih kreditnih gubitaka	619	-	-	619	686	-	-	686
Otpuštanja očekivanih kreditnih gubitaka	(28)	-	-	(28)	(121)	-	-	(121)
Otpuštanja zbog dospelih instrumenata	(492)	-	-	(492)	(804)	-	-	(804)
<i>Neto povećanja / (otpuštanja) tijekom godine</i>	99	-	-	99	(239)	-	-	(239)
Otpuštanja zbog prodanih instrumenata	(105)	-	-	(105)	(637)			(637)
Na dan 31. prosinca	904	-	-	904	910	-	-	910

6. UPRAVLJANJE FINANCIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)**6.1. Kreditni rizik (nastavak)****6.1.1. Izloženost kreditnom riziku (nastavak)**

U tisućama KM

	2023.				2022.			
	Faza 1	Faza 2	Faza 3	Ukupno	Faza 1	Faza 2	Faza 3	Ukupno
4. Dužnički instrumenti po amortiziranom trošku								
Na dan 1. siječnja	225	-	-	225	-	-	-	-
Povećanja očekivanih kreditnih gubitaka	3	-	-	3	234	-	-	234
Otpuštanja očekivanih kreditnih gubitaka	(9)	-	-	(9)	(9)	-	-	(9)
Na dan 31. prosinca	219	-	-	219	225	-	-	225
5. Ostala finansijska imovina								
Na dan 1. siječnja	6	-	601	607	6	-	602	608
Povećanja očekivanih kreditnih gubitaka	7	-	-	7	9	-	-	9
Otpuštanja očekivanih kreditnih gubitaka	(7)	-	-	(7)	(9)	-	(1)	(10)
Na dan 31. prosinca	6	-	601	607	6	-	601	607
Ukupno početno stanje na dan 1. siječnja	2.991	-	601	3.592	2.705	-	602	3.307
Ukupno neto (otpuštanja) / povećanja očekivanih kreditnih gubitaka	(205)	-	-	(205)	286	-	(1)	285
Ukupno zaključno stanje na dan 31. prosinca	2.786	-	601	3.387	2.991	-	601	3.592

6. UPRAVLJANJE FINACIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)**6.1. Kreditni rizik (nastavak)****6.1.2. Koncentracija kreditnog rizika****a) Maksimalna izloženost kreditnom riziku - Financijska imovina koja je predmet umanjenja**

Sljedeća tablica prikazuje maksimalnu izloženost financijske imovine Centralne banke kreditnom riziku na datume izvještavanja, analiziranu po klasama financijskih instrumenata za koje se očekivani kreditni gubitci računaju i priznaju:

U tisućama KM	31. prosinca 2023.				31. prosinca 2022.			
	Faza 1	Faza 2	Faza 3	Ukupno	Faza 1	Faza 2	Faza 3	Ukupno
Klase financijskih instrumenata								
Gotovina u stranim valutama								
Bruto knjigovodstvena vrijednost	455.191	-	-	455.191	572.020	-	-	572.020
Umanjenje vrijednosti	-	-	-	-	-	-	-	-
Knjigovodstvena vrijednost	455.191	-	-	455.191	572.020	-	-	572.020
Depoziti kod inozemnih banaka								
Bruto knjigovodstvena vrijednost	8.328.247	-	-	8.328.247	8.275.050	-	-	8.275.050
Umanjenje vrijednosti	(1.657)	-	-	(1.657)	(1.850)	-	-	(1.850)
Knjigovodstvena vrijednost	8.326.590	-	-	8.326.590	8.273.200	-	-	8.273.200
Posebna prava vučenja u MMF-u								
Bruto knjigovodstvena vrijednost	2.073	-	-	2.073	149	-	-	149
Umanjenje vrijednosti	-	-	-	-	-	-	-	-
Knjigovodstvena vrijednost	2.073	-	-	2.073	149	-	-	149
Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit								
Bruto knjigovodstvena vrijednost	6.150.130	-	-	6.150.130	5.887.589	-	-	5.887.589
Rezerviranja za očekivane kreditne gubitke (priznana u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti)	904	-	-	904	910	-	-	910
Bruto knjigovodstvena vrijednost	6.150.130	-	-	6.150.130	5.887.589	-	-	5.887.589

6. UPRAVLJANJE FINACIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)**6.1. Kreditni rizik (nastavak)****6.1.2. Koncentracija kreditnog rizika (nastavak)**

U tisućama KM

Klase financijskih instrumenata

Dužnički instrumenti po

amortiziranom trošku

Bruto knjigovodstvena vrijednost

Umanjenje vrijednosti

Knjigovodstvena vrijednost

Ostala financijska imovina

Bruto knjigovodstvena vrijednost

Umanjenje vrijednosti

Knjigovodstvena vrijednost

	31. prosinca 2023.				31. prosinca 2022.			
	Faza 1	Faza 2	Faza 3	Ukupno	Faza 1	Faza 2	Faza 3	Ukupno
Bruto knjigovodstvena vrijednost	1.180.640	-	-	1.180.640	1.173.087	-	-	1.173.087
Umanjenje vrijednosti	(219)	-	-	(219)	(225)	-	-	(225)
Knjigovodstvena vrijednost	1.180.421	-	-	1.180.421	1.172.862	-	-	1.172.862
Bruto knjigovodstvena vrijednost	3.545	-	601	4.146	4.288	-	601	4.889
Umanjenje vrijednosti	(6)	-	(601)	(607)	(6)	-	(601)	(607)
Knjigovodstvena vrijednost	3.539	-	-	3.539	4.282	-	-	4.282

6. UPRAVLJANJE FINANCIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

6.1. Kreditni rizik (nastavak)

6.1.2. Koncentracija kreditnog rizika (nastavak)

b) Maksimalna izloženost kreditnom riziku - Financijski instrumenti koji nisu predmet umanjenja

U tisućama KM	31. prosinca 2023.	31. prosinca 2022.
Knjigovodstvene vrijednosti		
Monetarno zlato	175.459	160.040
Ostala ulaganja	27.813	27.813
UKUPNO	203.272	187.853

Centralna banka ne drži kolaterale i ostala založna sredstva u cilju pokrivanja kreditnog rizika. Na dan 31. prosinca 2023. godine Centralna banka nema imovinu koja je dospjela, a nenaplaćena i ima umanjenu imovinu u iznosu od 601 tisuće KM (Na dan 31. prosinca 2022. godine Centralna banka nema imovinu koja je dospjela, a nenaplaćena i ima umanjenu imovinu u iznosu od 601 tisuće KM).

6. UPRAVLJANJE FINANCIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

6.1. Kreditni rizik (nastavak)

6.1.2. Koncentracija kreditnog rizika (nastavak)

Koncentracija prema kreditnom rejtingu

Sljedeće tablice predstavljaju analizu koncentracije finansijske imovine Centralne banke prema kompozitnom kreditnom rejtingu ugovorne strane na datume izvještavanja:

U tisućama KM

31. prosinca 2023.

Kreditni rejting	Gotovina u stranim valutama	Depoziti kod inozemnih banaka	Posebna prava vučenja u MMF-u	Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	Monetarno zlato	Dužnički instrumenti po amortiziranom trošku	Ostala financijska imovina	Ostala ulaganja	Ukupno
AAA	-	3.914.210	-	2.015.799	-	141.871	-	-	6.071.880
AA+	-	431	-	653.467	-	283.696	-	-	937.594
AA	-	836.324	-	1.578.434	-	221.715	-	-	2.636.473
AA-	-	806.995	-	723.414	-	146.741	-	-	1.677.150
A+	-	-	-	-	-	-	-	-	-
A	-	2.224.953	-	37.616	-	41.528	-	-	2.304.097
A-	-	-	-	683.479	-	191.383	-	-	874.862
II ¹	-	545.334	2.073	-	175.459	-	-	27.813	750.679
BBB+	-	-	-	-	-	-	-	-	-
BBB	-	-	-	457.921	-	153.706	-	-	611.627
BBB-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bez rejtinga	455.191	-	-	-	-	-	4.146	-	459.337
Ukupno	455.191	8.328.247	2.073	6.150.130	175.459	1.180.640	4.146	27.813	16.323.699
Umanjenje vrijednosti	-	(1.657)	-	-	-	(219)	(607)	-	(2.483)
UKUPNO	455.191	8.326.590	2.073	6.150.130²	175.459	1.180.421	3.539	27.813	16.321.216

¹ Međunarodne institucije (eng. International institutions)

² Rezerviranja za očekivane kreditne gubitke ne umanjuju bruto knjigovodstvenu vrijednost dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit

6. UPRAVLJANJE FINANCIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

6.1. Kreditni rizik (nastavak)

6.1.2. Koncentracija kreditnog rizika (nastavak)

U tisućama KM

31. prosinca 2022.

Kreditni rejting	Gotovina u stranim valutama	Depoziti kod inozemnih banaka	Posebna prava vučenja u MMF-u	Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	Monetarno zlato	Dužnički instrumenti po amortiziranom trošku	Ostala financijska imovina	Ostala ulaganja	Ukupno
AAA	-	3.562.708	-	2.142.560	-	141.023	-	-	5.846.291
AA+	-	-	-	693.016	-	282.171	-	-	975.187
AA	-	450.701	-	1.244.391	-	219.864	-	-	1.914.956
AA-	-	-	-	524.373	-	145.540	-	-	669.913
A+	-	1.678.882	-	-	-	-	-	-	1.678.882
A	-	2.575.495	-	-	-	41.776	-	-	2.617.271
A-	-	3.481	-	795.710	-	190.370	-	-	989.561
II ³	-	3.783	149	-	160.040	-	-	27.813	191.785
BBB+	-	-	-	-	-	-	-	-	-
BBB	-	-	-	487.539	-	152.343	-	-	639.882
BBB-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bez rejtinga	572.020	-	-	-	-	-	4.889	-	576.909
Ukupno	572.020	8.275.050	149	5.887.589	160.040	1.173.087	4.889	27.813	16.100.637
Umanjenje vrijednosti	-	(1.850)	-	-	-	(225)	(607)	-	(2.682)
UKUPNO	572.020	8.273.200	149	5.887.589⁴	160.040	1.172.862	4.282	27.813	16.097.955

³ Međunarodne institucije (eng. International institutions)

⁴ Rezerviranja za očekivane kreditne gubitke ne umanjuju bruto knjigovodstvenu vrijednost dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit

6. UPRAVLJANJE FINANCIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

6.1. Kreditni rizik (nastavak)

6.1.2. Koncentracija kreditnog rizika (nastavak)

Zemljopisna koncentracija rizika finansijske imovine sa izloženošću kreditnom riziku

Sljedeće tablice daju informaciju o izloženosti finansijske imovine Centralne banke kreditnom riziku po bruto knjigovodstvenim vrijednostima, razvrstano po zemljopisnim regijama na datume izvještavanja. Za potrebe ove objave, Centralna banka je razvrstala izloženosti po regijama na osnovi domicilne zemlje ugovorne strane:

31. prosinca 2023. godine

U tisućama KM	EU zemlje	Zemlje nečlanice EU	Bosna i Hercegovina	Ukupno
Gotovina u stranim valutama	-	-	455.191	455.191
Depoziti kod inozemnih banaka	4.967.125	3.361.122	-	8.328.247
Posebna prava vučenja u MMF-u	-	2.073	-	2.073
Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	6.150.130	-	-	6.150.130
Monetarno zlato	-	175.459	-	175.459
Dužnički instrumenti po amortiziranom trošku	1.180.640	-	-	1.180.640
Ostala finansijska imovina	-	-	4.146	4.146
Ostala ulaganja	10	27.803	-	27.813
Ukupno	12.297.905	3.566.457	459.337	16.323.699
			Umanjenje vrijednosti	(2.483)
			UKUPNO	16.321.216

31. prosinca 2022. godine

U tisućama KM	EU zemlje	Zemlje nečlanice EU	Bosna i Hercegovina	Ukupno
Gotovina u stranim valutama	-	-	572.020	572.020
Depoziti kod inozemnih banaka	5.510.640	2.764.410	-	8.275.050
Posebna prava vučenja u MMF-u	-	149	-	149
Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	5.887.589	-	-	5.887.589
Monetarno zlato	-	160.040	-	160.040
Dužnički instrumenti po amortiziranom trošku	1.173.087	-	-	1.173.087
Ostala finansijska imovina	-	-	4.889	4.889
Ostala ulaganja	10	27.803	-	27.813
Ukupno	12.571.326	2.952.402	576.909	16.100.637
			Umanjenje vrijednosti	(2.682)
			UKUPNO	16.097.955

Analiza kamatonosnih komponenti deviznih pričuva prema pojedinačnoj zemlji u kojoj su sredstva investirana je objavljena u [bilješkama 8, 10 i 12](#).

6. UPRAVLJANJE FINANCIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

6.2. Tržišni rizik

Tržišni rizik je rizik od promjene tržišne vrijednosti financijske imovine i instrumenata uslijed promjene uvjeta na financijskim tržištima. Tržišni rizici sa kojima se Centralna banka susreće u svom poslovanju su: devizni rizik, kamatni rizik i rizik cijene zlata. Cilj upravljanja tržišnim rizicima je kontrola i upravljanje rizicima u okviru prihvatljivih parametara, s ciljem optimiziranja povrata.

U svrhu kvantificiranja efekata tržišnog rizika na vrijednost deviznih pričuva Centralna banka koristi koncept „vrijednosti pod rizikom“ (VaR – Value at Risk). Vrijednost pod rizikom predstavlja statističku mjeru koja pokazuje najveći mogući gubitak portfelja deviznih pričuva koji može nastati uslijed promjene cijena financijskih instrumenata i promjene deviznih tečajeva, uz određenu razinu pouzdanosti za određeni vremenski interval. Vrijednost VaR za tržišni rizik se izračunava analitičkom (parametarskom) metodom, na osnovi srednje vrijednosti dobitka/gubitka ili stope prinosa posmatranog portfelja i standardne devijacije posmatranih podataka. Centralna banka pri obračunu VaR primjenjuje razinu pouzdanosti od 99% za vremenski interval od deset dana.

Za izračunavanje vrijednosti VaR portfelja deviznih pričuva Centralne banke, uzimaju se u obzir sve pozicije u portfelju deviznih pričuva koje su izložene tržišnim rizicima, odnosno deviznom, kamatnom i cjenovnom riziku. Na dan 31. prosinca 2023. godine, izloženost deviznih pričuva Centralne banke (VaR uz razinu pouzdanosti 99% za vremenski interval od deset dana) koja uključuje promjene cijena financijskih instrumenata i promjene deviznih tečajeva u odnosu na KM, iznosi 29.493 tisuće KM (2022: 44.976 tisuća KM), što predstavlja ekvivalent 0,18% ukupne financijske imovine (2022: 0,28% ukupne financijske imovine).

Vrijednost pod rizikom je smanjena prvenstveno zbog smanjene volatilnosti kamatnih stopa, odnosno prinosa na dužničke instrumente u portfelju deviznih pričuva Centralne banke.

Vrijednosti VaR na datume izvještavanja izračunani su kao zbroj komponentalnih vrijednosti VaR:

- za depozite kod inozemnih banaka (devizni VaR koji proističe iz promjene deviznih tečajeva),
- za dužničke instrumente po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit (kamatni VaR koji proističe iz promjene tržišnih prinosa, odnosno promjene tržišne cijene dužničkih instrumenata) i
- za monetarno zlato (VaR zbog promjene eurske tržišne cijene monetarnog zlata).

U tisućama KM	31. prosinca 2023.	31. prosinca 2022.
Kamatni rizik	21.641	37.044
Rizik promjene eurske cijene monetarnog zlata	7.477	7.873
Devizni rizik	375	59
Ukupno VaR	29.493	44.976

6.2.1. Devizni rizik

Devizni rizik je rizik promjene vrijednosti devizne imovine i obveza uslijed promjene deviznog tečaja. Centralna banka je izložena deviznom riziku kroz transakcije u stranim valutama. Upravljanje deviznim rizikom sprovodi se prvenstveno kroz usklađivanje valutne strukture imovine i obveza Centralne banke, kao i postavljanjem kvantitativnih ograničenja za izloženost deviznom riziku.

6. UPRAVLJANJE FINANCIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

6.2. Tržišni rizik (nastavak)

6.2.1. Devizni rizik (nastavak)

Upravljanje i kontrolu deviznog rizika Centralna banka osigurava strogim poštovanjem odredbi Zakona o Centralnoj banci i internim aktima Centralne banke.

Najveći dio zvaničnih deviznih pričuva drži se u EUR, a maksimalan iznos koji se može držati u drugim konvertibilnim valutama osim EUR ne može biti veći od 50% od ukupnog iznosa nesmanjenog kapitala i pričuvi Centralne banke.

Sljedeće tablice prikazuju deviznu poziciju Centralne banke na dan 31. prosinca 2023. i 31. prosinca 2022. godine:

31. prosinca 2023.					
U tisućama KM	EUR	USD	Ostale strane valute	KM	Ukupno
Gotovina u stranim valutama	455.191	-	-	-	455.191
Depoziti kod inozemnih banaka	8.313.378	6.829	6.383	-	8.326.590
Posebna prava vučenja u MMF-u	-	-	2.073	-	2.073
Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	6.150.130	-	-	-	6.150.130
Monetarno zlato	175.459	-	-	-	175.459
Dužnički instrumenti po amortiziranom trošku	1.180.421	-	-	-	1.180.421
Ostala finansijska imovina	63	-	-	3.476	3.539
Ostala ulaganja	10	-	-	27.803	27.813
Ukupno finansijska imovina	16.274.652	6.829	8.456	31.279	16.321.216
Novčanice i kovanice u optjecaju	-	-	-	7.565.108	7.565.108
Depoziti banaka	-	-	-	7.083.235	7.083.235
Depoziti Vlade i ostalih javnih institucija	-	-	-	752.898	752.898
Ostale finansijske obveze	561	23	1	67.838	68.423
Ukupno finansijske obveze	561	23	1	15.469.079	15.469.664
NETO DEVIZNA POZICIJA	16.274.091	6.806	8.455	(15.437.800)	851.552

6. UPRAVLJANJE FINANCIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

6.2. Tržišni rizik (nastavak)

6.2.1. Devizni rizik (nastavak)

31. prosinca 2022.					
U tisućama KM	EUR	USD	Ostale strane valute	KM	Ukupno
Gotovina u stranim valutama	571.982	21	17	-	572.020
Depoziti kod inozemnih banaka	8.266.502	2.351	4.347	-	8.273.200
Posebna prava vučenja u MMF-u	-	-	149	-	149
Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	5.887.589	-	-	-	5.887.589
Monetarno zlato	160.040	-	-	-	160.040
Dužnički instrumenti po amortiziranom trošku	1.172.862	-	-	-	1.172.862
Ostala finansijska imovina	32	-	-	4.250	4.282
Ostala ulaganja	10	-	-	27.803	27.813
Ukupno finansijska imovina	16.059.017	2.372	4.513	32.053	16.097.955
Novčanice i kovanice u optjecaju	-	-	-	7.436.097	7.436.097
Depoziti banaka	-	-	-	7.217.387	7.217.387
Depoziti Vlade i ostalih javnih institucija	-	-	-	958.245	958.245
Ostale finansijske obveze	808	21	-	3.194	4.023
Ukupno finansijske obveze	808	21	-	15.614.923	15.615.752
NETO DEVIZNA POZICIJA	16.058.209	2.351	4.513	(15.582.870)	482.203

Centralna banka nije izložena riziku promjene tečaja EUR zbog aranžmana valutnog odbora čime je KM vezana za EUR po tečaju 1 EUR = 1,95583 KM.

6.2.2. Kamatni rizik

Kamatni rizik je rizik promjene tržišne vrijednosti finansijske imovine uslijed nepovoljnih kretanja kamatnih stopa.

Kamatnim rizikom se upravlja propisivanjem ciljanog modificiranog trajanja investiranih deviznih pričuva, praćenjem vrijednosti pod rizikom, te izborom odgovarajućeg tržišnog indeksa koji, uz neophodne prilagodbe, predstavlja referentni portfelj (benčmark) i propisivanjem maksimalnog iznosa dozvoljenog odstupanja povrata portfelja od povrata njemu odgovarajućeg benčmarka (greška praćenja).

Ciljano modificirano trajanje se odgovarajućim propisima Centralne banke skraćuje ili produžuje, u ovisnosti od aktualne strukture portfelja deviznih pričuva, aktualnih tržišnih uvjeta i dostupnih očekivanja i prognoza, a u skladu sa strateškim opredjeljenjem da je maksimalan dozvoljeni rok investiranja dužničkih instrumenata sa fiksnim prihodom deset godina, a maksimalan dozvoljeni rok investiranja depozita kod inozemnih banaka je jedna godina.

Prema propisima važećim na datume izvještavanja, ciljano modificirano trajanje ukupnog portfelja deviznih pričuva iznosi 1,10 godina, uz dozvoljena odstupanja +/- 0,40 godina, dok ciljano modificirano trajanje portfelja dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit sa preostalim rokom do dospeljeća dužim od godinu dana iznosi 2,00 godina uz dozvoljena odstupanja +/- 0,30 godina.

6. UPRAVLJANJE FINANCIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

6.2. Tržišni rizik (nastavak)

6.2.2. Kamatni rizik (nastavak)

Centralna banka kao osnovnu mjeru izloženosti kamatnom riziku koristi modificirano trajanje dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit. Modificirano trajanje je mjera osjetljivosti cijene finansijskog instrumenta na promjenu kamatne stope, odnosno tržišnog prinosa dužničkog instrumenta. Modificirano trajanje se izražava kao broj godina i što je trajanje duže, veći je i kamatni rizik. Modificirano trajanje portfelja se izračunava kao ponderirani prosjek dospijeća novčanih tokova pojedinačnih finansijskih instrumenata u portfelju, pri čemu je ponder sadašnja vrijednost novčanog toka. Tijekom četvrtog tromjesečja 2023. godine modificirano trajanje dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit je blago produženo i iznosi 0,97 na dan 31. prosinca 2023. godine (31. prosinca 2022. godine: 0,92), s obzirom da je do kraja lipnja 2023. godine u velikoj mjeri ublažen utjecaj kamatnog rizika i poboljšana stabilnost valutnog odbora.

Sljedeće tablice prikazuju izloženost Centralne banke kamatnom riziku na datume izvještavanja, po knjigovodstvenoj vrijednosti instrumenata, kategorizirane (razvrstane u razrede ročnosti) prema kriteriju datuma ponovnog određivanja kamatnih stopa u skladu sa ugovornim aranžmanima (ugovorni novčani tokovi, kao npr. isplate kupona) ili datumom dospijeća instrumenata. U skladu s tim, kriterij za razvrstavanje instrumenata u razrede ročnosti za kuponske dužničke instrumente po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit je datum dospijeća prve naredne isplate kupona, dok se diskontni dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit, te dužnički instrumenti po amortiziranom trošku i depoziti kod inozemnih banaka razvrstavaju u razrede ročnosti prema datumu dospijeća instrumenta:

31. prosinca 2023.

U tisućama KM

	Do 3 mjeseca	Od 3 do 12 mjeseci	Od 1 do 3 godine	Preko 3 godine	Beskamatno	Ukupno
Gotovina u stranim valutama	-	-	-	-	455.191	455.191
Depoziti kod inozemnih banaka	7.465.786	824.722	-	-	36.082	8.326.590
Posebna prava vučenja u MMF-u	2.053	-	-	-	20	2.073
Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	1.321.372	4.827.264	-	-	1.494	6.150.130
Monetarno zlato	-	-	-	-	175.459	175.459
Dužnički instrumenti po amortiziranom trošku	-	58.271	153.916	965.658	2.576	1.180.421
Ostala finansijska imovina	-	-	-	-	3.539	3.539
Ostala ulaganja	-	-	-	-	27.813	27.813
Ukupno finansijska imovina	8.789.211	5.710.257	153.916	965.658	702.174	16.321.216
Novčanice i kovanice u optjecaju	-	-	-	-	7.565.108	7.565.108
Depoziti banaka	7.082.560	-	-	-	675	7.083.235
Depoziti Vlade i ostalih javnih institucija	-	-	-	-	752.898	752.898
Ostale finansijske obveze	-	-	-	-	68.423	68.423
Ukupno finansijske obveze	7.082.560	-	-	-	8.387.104	15.469.664
KAMATNA NEUSKLADENOST	1.706.651	5.710.257	153.916	965.658	(7.684.930)	851.552

6. UPRAVLJANJE FINANCIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

6.2. Tržišni rizik (nastavak)

6.2.2. Kamatni rizik (nastavak)

31. prosinca 2022.

U tisućama KM	Do 3 mjeseca	Od 3 do 12 mjeseci	Od 1 do 3 godine	Preko 3 godine	Beskatnatno	Ukupno
Gotovina u stranim valutama	-	-	-	-	572.020	572.020
Depoziti kod inozemnih banaka	7.834.456	430.241	-	-	8.503	8.273.200
Posebna prava vučenja u MMF-u	147	-	-	-	2	149
Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	1.500.366	4.368.552	-	-	18.671	5.887.589
Monetarno zlato	-	-	-	-	160.040	160.040
Dužnički instrumenti po amortiziranom trošku	-	-	116.508	1.053.960	2.394	1.172.862
Ostala finansijska imovina	-	-	-	-	4.282	4.282
Ostala ulaganja	-	-	-	-	27.813	27.813
Ukupno finansijska imovina	9.334.969	4.798.793	116.508	1.053.960	793.725	16.097.955
Novčanice i kovanice u optjecaju	-	-	-	-	7.436.097	7.436.097
Depoziti banaka	5.329.117	-	-	-	1.888.270	7.217.387
Depoziti Vlade i ostalih javnih institucija	-	-	-	-	958.245	958.245
Ostale finansijske obveze	-	-	-	-	4.023	4.023
Ukupno finansijske obveze	5.329.117	-	-	-	10.286.635	15.615.752
KAMATNA NEUSKLADENOST	4.005.852	4.798.793	116.508	1.053.960	(9.492.910)	482.203

Analiza osjetljivosti bazirana na scenarijima predefiniranih promjena tržišnih prinosa

U svrhu kvantificiranja efekata izloženosti deviznih pričuva kamatnom riziku, kao dopunu VaR analize, koristi se stres test (analiza osjetljivosti) koji na bazi modificiranog trajanja portfelja dužničkih instrumenata predviđa mogući efekat promjene kamatnih stopa (tržišnih prinosa) na finansijsku imovinu Centralne banke.

Za Centralnu banku je najvažniji scenario mogući neočekivani skok kamatnih stopa (pad tržišnih cijena dužničkih instrumenata), tako da se izračunava utjecaj na finansijsku imovinu u slučaju porasta kamatnih stopa (pomjeranja krive prinosa na euro obveznice na gore) prema pretpostavljenom scenariju (predefinirani porasti).

Analiza osjetljivosti na kamatni rizik bazirana na scenarijima predefiniranih promjena tržišnih prinosa (kamatnih stopa) izraženih u baznim poenima (b.p.) pokazuje koji su efekti promjene razine krive prinosa obveznica u eurozoni (kriva prinosa na euro obveznice) na vrijednost finansijske imovine banke na izvještajne datume.

Efekti promjene razine krive prinosa na euro obveznice predstavljaju pad tržišnih vrijednosti dužničkih instrumenata za predefinirane poraste kamatnih stopa za 1, 50, 100 ili 200 baznih poena. Ova analiza pretpostavlja da su sve ostale varijable nepromijenjene na posmatrane izvještajne datume.

6. UPRAVLJANJE FINACIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

6.2. Tržišni rizik (nastavak)

6.2.2. Kamatni rizik (nastavak)

Analiza osjetljivosti - scenariji pretpostavljenih promjena tržišnih prinosa za 31. prosinac 2023.

Promjena tržišnih prinosa	+/- 1 b.p.	+/- 50 b.p.	+/- 100 b.p.	+/- 200 b.p.
Promjena finansijske imovine (u tisućama KM)	(595)/595	(29.739)/29.739	(59.478)/59.478	(118.957)/118.957

Analiza osjetljivosti - scenariji pretpostavljenih promjena tržišnih prinosa za 31. prosinac 2022.

Promjena tržišnih prinosa	+/- 1 b.p.	+/- 50 b.p.	+/- 100 b.p.	+/- 200 b.p.
Promjena finansijske imovine (u tisućama KM)	(543)/543	(27.130)/27.130	(54.260)/54.260	(108.520)/108.520

U slučaju scenarija pomjeranja krive prinosa na euro obveznice na gore za 1 b.p. (0,01%), finansijska imovina Centralne banke bi na dan 31. prosinca 2023. godine bila smanjena za 595 tisuća KM (na 31. prosinca 2022. godine: 543 tisuće KM).

U slučaju scenarija pomjeranja krive prinosa na euro obveznice na dolje za 1 b.p. (0,01%), finansijska imovina Centralne banke bi na dan 31. prosinca 2023. godine bila veća za 595 tisuća KM (na 31. prosinca 2022. godine: 543 tisuće KM).

Efekti na vrijednost finansijske imovine u slučaju scenarija većih pomjeranja (+/- 50 b.p., +/- 100 b.p., ili +/-200 b.p.) krive prinosa na euro obveznice, bili bi proporcionalni efektima promjene vrijednosti finansijske imovine uzrokovanim navedenim pomjeranjima krive prinosa za +/- 1 b.p (+/- 0,01%).

6.3. Rizik likvidnosti

Rizik likvidnosti se odnosi na moguće poteškoće u brzom likvidiranju dijela imovine, što je moguće u situaciji u kojoj su tržišni uvjeti nepovoljni i također i kada dođe do nepoželjnog kretanja cijena.

Likvidnost portfelja deviznih pričuva je osigurana držanjem dovoljnog iznosa likvidnih instrumenata u portfelju.

Pod pojmom likvidne imovine definira se imovina čija konverzija u novčana sredstva podrazumijeva minimalne transakcijske troškove i čija je vrijednost najbliža tržišnoj vrijednosti.

S obzirom na obvezu garantiranja konvertibilnosti KM, dnevna likvidnost mora biti osigurana ročnom usklađenošću deviznih pričuva Centralne banke.

Okvir za likvidnost treba da uskladi prognozirane potencijalne potrebe za likvidnošću sa odgovarajućim likvidnim instrumentima. Likvidnost svakog pojedinačnog finansijskog instrumenta podobnog za investiranje treba da bude razmotrena na odgovarajući način prije nego što se izvrši investiranje u taj instrument.

6. UPRAVLJANJE FINANCIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

6.3. Rizik likvidnosti (nastavak)

Analiza ročnosti

Ročnost finansijskih obveza Centralne banke na datume izvještavanja prikazana je u tablicama u nastavku na osnovi preostalog ugovornog dospeljeća od datuma izvještavanja.

Novčanice i kovanice u optjecaju su raspoređene u razdoblje do tri mjeseca.

31. prosinca 2023.	Do 3	Od 3	Od 1	Preko 3	Bez	
U tisućama KM	mjeseca	do 12	do 3	godine	određenog	Ukupno
		mjeseci	godine		dospeljeća	
Novčanice i kovanice u optjecaju	7.565.108	-	-	-	-	7.565.108
Depoziti banaka	7.083.235	-	-	-	-	7.083.235
Depoziti Vlade i ostalih javnih institucija	752.898	-	-	-	-	752.898
Ostale finansijske obveze	4.104	64.319	-	-	-	68.423
UKUPNO FINANCIJSKE OBVEZE	15.405.345	64.319	-	-	-	15.469.664

31. prosinca 2022.	Do 3	Od 3	Od 1	Preko 3	Bez	
U tisućama KM	mjeseca	do 12	do 3	godine	određenog	Ukupno
		mjeseci	godine		dospeljeća	
Novčanice i kovanice u optjecaju	7.436.097	-	-	-	-	7.436.097
Depoziti banaka	7.217.387	-	-	-	-	7.217.387
Depoziti Vlade i ostalih javnih institucija	958.245	-	-	-	-	958.245
Ostale finansijske obveze	4.023	-	-	-	-	4.023
UKUPNO FINANCIJSKE OBVEZE	15.615.752	-	-	-	-	15.615.752

Kamatonosne komponente deviznih pričuva, analizirane prema njihovoj preostaloj ugovorenoj ročnosti u odnosu na datume izvještavanja, su objavljene u [bilješkama 8, 10 i 12](#).

7. GOTOVINA U STRANIM VALUTAMA

Gotovina u stranim valutama predstavlja gotovinu koja se drži u trezorima Centralne banke. Naredna tablica prikazuje stanja gotovine u stranim valutama sa analitičkim prikazom po valuti držanja:

U tisućama KM	31. prosinca 2023.	31. prosinca 2022.
Gotovina u stranim valutama:		
EUR	455.191	571.982
USD	-	21
GBP	-	17
UKUPNO	455.191	572.020

Za potrebe izvještavanja o novčanim tokovima gotovina u stranim valutama je uključena u novac i novčane ekvivalente ([bilješka 34](#)).

8. DEPOZITI KOD INOZEMNIH BANAKA

Depoziti kod inozemnih banaka predstavljaju investirana sredstva deviznih pričuva Centralne banke koja se drže na računima inozemnih banaka i međunarodnih finansijskih institucija. Depoziti kod inozemnih banaka uključuju depozite po viđenju i oročene depozite i drže se kod inozemnih banaka zemalja eurozone i zemalja van eurozone ([bilješka 6.1.2](#)).

Za potrebe izvještavanja o novčanim tokovima, devizni depoziti po viđenju i devizni depoziti sa rokom dospijanja do tri mjeseca ili kraće, od datuma stjecanja, su uključeni u novac i novčane ekvivalente. Naredna tablica prikazuje analizu depozita kod inozemnih banaka za potrebe izvještavanja o novčanim tokovima:

U tisućama KM	31. prosinca 2023.	31. prosinca 2022.
Depoziti po viđenju	1.811.641	1.628.560
Oročeni depoziti do 3 mjeseca ili kraće od datuma stjecanja	4.744.565	5.646.221
Umanjenje vrijednosti	(1.486)	(1.752)
Uključeno u novac i novčane ekvivalente (bilješka 34)	6.554.720	7.273.029
 Oročeni depoziti preko 3 mjeseca od datuma stjecanja	 1.772.041	 1.000.269
Umanjenje vrijednosti	(171)	(99)
Ukupno	1.771.870	1.000.171
 UKUPNO	 8.326.590	 8.273.200

8. DEPOZITI KOD INOZEMNIH BANAKA (NASTAVAK)

Naredna tablica prikazuje stanja oročenih depozita i depozita po viđenju sa analitičkim prikazom po valuti držanja:

U tisućama KM	31. prosinca 2023.	31. prosinca 2022.
Oročeni depoziti:		
EUR	6.512.976	6.646.490
USD	3.630	-
	6.516.606	6.646.490
Umanjenje vrijednosti	(1.520)	(1.734)
Ukupno	6.515.086	6.644.756
Depoziti po viđenju:		
EUR	1.802.057	1.621.860
CHF	4.325	2.306
USD	3.199	2.351
GBP	2.060	2.043
	1.811.641	1.628.560
Umanjenje vrijednosti	(137)	(116)
Ukupno	1.811.504	1.628.444
UKUPNO	8.326.590	8.273.200

Prosječne kamatne stope na oročene depozite denominirane u EUR valuti u 2023. godini se kreću u rasponu od 1,95% do 4,12% godišnje (2022: Zaključno sa srpnjem prosječne kamatne stope na oročene depozite denominirane u EUR valuti su bile negativne i kretale su se u rasponu od 0,59% do 0,24% godišnje; od srpnja 2022. godine, prosječne kamatne stope na oročene depozite su bile pozitivne i kretale su se u rasponu od 0,02% do 2,11% godišnje).

Prosječne kamatne stope na depozite po viđenju denominirane u EUR valuti u 2023. godini se kreću u rasponu od 0,00% do 4,00% godišnje (2022: Prosječne negativne kamatne stope na depozite po viđenju denominirane u EUR valuti, zaključno za kolovozom 2022. godine, su se kretale u rasponu od 0,90% do 0,21% godišnje; od kolovoza 2022. godine, prosječne pozitivne kamatne stope kretale su se u rasponu od 0,00% do 1,68% godišnje).

Depoziti kod inozemnih banaka uključuju neto obračunanu kamatu u iznosu od 36.082 tisuće KM na dan 31. prosinca 2023. godine (31. prosinca 2022. godine: Uključivali su neto obračunanu kamatu u iznosu od 8.503 tisuće KM).

Prosječna stopa efektivnog prinosa na depozite kod inozemnih banaka iznosi 3,19% za 2023. godinu (2022: Prosječna stopa efektivnog prinosa je iznosila 0,21%).

8. DEPOZITI KOD INOZEMNIH BANAKA (NASTAVAK)

Naredna tablica prikazuje analizu oročenih depozita kod inozemnih banaka prema preostaloj ugovorenoj ročnosti u odnosu na datume izvještavanja:

U tisućama KM	31. prosinca 2023.	31. prosinca 2022.
Do mjesec dana	3.983.673	3.980.765
Od jednog do dva mjeseca	960.845	1.469.432
Od dva do tri mjeseca	738.995	764.312
Od tri do četiri mjeseca	298.167	431.981
Od četiri do dvanaest mjeseci	534.926	-
Ukupno	6.516.606	6.646.490
Umanjenje vrijednosti	(1.520)	(1.734)
UKUPNO	6.515.086	6.644.756

Analiza depozita kod inozemnih banaka prema vrsti finansijske institucije u kojoj su sredstva investirana dana je sljedećom tablicom:

U tisućama KM	31. prosinca 2023.	31. prosinca 2022.
Inozemne komercijalne banke		
Oročeni depoziti	2.739.866	3.104.888
Prekonoćni depoziti	1.199.902	543.721
Depoziti po viđenju	4.506	3.481
	3.944.274	3.652.090
Inozemne središnje banke		
Oročeni depoziti	2.038.953	2.997.881
Prekonoćni depoziti	-	-
Depoziti po viđenju	1.799.686	1.621.296
	3.838.639	4.619.177
Međunarodne finansijske institucije		
Oročeni depoziti	537.885	-
Prekonoćni depoziti	-	-
Depoziti po viđenju	7.449	3.783
	545.334	3.783
Ukupno	8.328.247	8.275.050
Umanjenje vrijednosti (bilješka 6.1.1.)	(1.657)	(1.850)
UKUPNO	8.326.590	8.273.200

Više informacija o rasponu kompozitnog kreditnog rejtinga i koncentraciji kreditnog rizika Centralne banke za depozite kod inozemnih banaka na datume izvještavanja je objavljeno u [bilješki 6.1.2.](#)

8. DEPOZITI KOD INOZEMNIH BANAKA (NASTAVAK)

Depoziti kod inozemnih banaka, analizirani prema zemlji u kojoj su sredstva investirana, su prikazani sljedećom tablicom:

U tisućama KM	31. prosinca 2023.	31. prosinca 2022.
<i>Švicarska</i>		
Oročeni depoziti	2.257.205	1.574.653
Depoziti po viđenju	7.449	3.783
	2.264.654	1.578.436
<i>Francuska</i>		
Oročeni depoziti	1.682.242	1.260.994
Depoziti po viđenju	278.492	78.346
	1.960.734	1.339.340
<i>Luksemburg</i>		
Oročeni depoziti	1.481.122	1.235.348
Depoziti po viđenju	374.134	392.457
	1.855.256	1.627.805
<i>Velika Britanija</i>		
Oročeni depoziti	1.096.037	1.185.316
Depoziti po viđenju	-	-
	1.096.037	1.185.316
<i>Njemačka</i>		
Oročeni depoziti	-	-
Depoziti po viđenju	1.052.667	1.055.215
	1.052.667	1.055.215
<i>Nizozemska</i>		
Oročeni depoziti	-	-
Depoziti po viđenju	98.468	98.100
	98.468	98.100
<i>SAD</i>		
Oročeni depoziti	-	-
Depoziti po viđenju	431	659
	431	659
<i>Slovačka</i>		
Oročeni depoziti	-	1.390.179
Depoziti po viđenju	-	-
	-	1.390.179
Ukupno oročeni depoziti	6.516.606	6.646.490
Ukupno depoziti po viđenju	1.811.641	1.628.560
Umanjenje vrijednosti	(1.657)	(1.850)
UKUPNO	8.326.590	8.273.200

9. POSEBNA PRAVA VUČENJA U MMF-u

U tisućama KM	31. prosinca 2023.	31. prosinca 2022.
Račun posebnih prava vučenja u MMF-u	2.053	147
Obračunana kamata	20	2
Ukupno	2.073	149
Umanjenje vrijednosti	-	-
UKUPNO	2.073	149

Promjene po osnovi posebnih prava vučenja u MMF-u u izvještajnim razdobljima su prikazane u sljedećoj tablici:

U tisućama KM	2023.	2022.
Na dan 1. siječnja	149	1.881
Novčani priljevi po računu posebnih prava vučenja	75.937	22.772
Novčani odljevi	(73.705)	(24.445)
Prihodi od kamata po računu posebnih prava vučenja	189	27
Naplata obračunane kamate	(171)	(25)
Neto (gubitci) od tečajnih razlika	(326)	(61)
Na dan 31. prosinca	2.073	149

Za potrebe izvještavanja o novčanim tokovima posebna prava vučenja u MMF-u su uključena u novac i novčane ekvivalente ([bilješka 34](#)).

10. DUŽNIČKI INSTRUMENTI PO FER VRIJEDNOSTI KROZ OSTALU SVEOBUH VATNU DOBIT

Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit predstavljaju sredstva deviznih pričuva Centralne banke koja su investirana u likvidne državne vladine obveznice zemalja eurozone. Portfelj ovih dužničkih instrumenata se sastoji od kratkoročnih i dugoročnih obveznica vlada sa fiksnom kamatnom stopom. Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit su denominirani u EUR valuti.

Struktura ulaganja dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit je prikazana sljedećom tablicom:

U tisućama KM	31. prosinca 2023.	31. prosinca 2022.
Kuponski dužnički instrumenti	4.476.401	4.656.303
Obračunana kamata na kuponske dužničke instrumente	29.919	31.978
	4.506.320	4.688.281
Diskontni dužnički instrumenti	1.672.235	1.212.615
Obračunani (diskont) na diskontne dužničke instrumente	(28.425)	(13.307)
	1.643.810	1.199.308
UKUPNO	6.150.130	5.887.589

Na dan 31. prosinca 2023. godine rezerviranja za očekivane kreditne gubitke za dužničke instrumente, priznana u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti, iznose 904 tisuće KM (31. prosinca 2022. godine: 910 tisuća KM).

10. DUŽNIČKI INSTRUMENTI PO FER VRIJEDNOSTI KROZ OSTALU SVEOBUH VATNU DOBIT (NASTAVAK)

Tijekom 2023. godine, neto povećanja po osnovi rezerviranja za očekivane kreditne gubitke, priznana u dobit ili gubitak, iznose 99 tisuća KM (2022: Neto otpuštanja 239 tisuća KM). Za više informacija pogledati [bilješke 6.1.1 i 27.](#)

Prosječna stopa efektivnog prinosa na dužničke instrumente po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu iznosi 0,75% za 2023. godinu (2022: Prosječna negativna stopa efektivnog prinosa je iznosila 0,74%).

Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit, analizirani prema zemlji u koju su sredstva investirana, su prikazani sljedećom tablicom:

	31. prosinca 2023.		31. prosinca 2022.	
	U tisućama KM	%	U tisućama KM	%
<i>Njemačka</i>	1.842.371	29,96	1.698.303	28,84
<i>Francuska</i>	1.578.434	25,67	1.244.391	21,13
<i>Španjolska</i>	683.479	11,11	795.710	13,52
<i>Belgija</i>	683.296	11,11	483.940	8,22
<i>Italija</i>	457.921	7,45	487.539	8,28
<i>Finska</i>	349.641	5,69	231.787	3,94
<i>Austrija</i>	303.826	4,94	461.229	7,83
<i>Nizozemska</i>	173.428	2,82	444.257	7,55
<i>Irska</i>	40.118	0,65	40.433	0,69
<i>Slovačka</i>	37.616	0,60	-	-
UKUPNO	6.150.130	100,00	5.887.589	100,00

Više informacija o rasponu kompozitnog kreditnog rejtinga i koncentraciji kreditnog rizika Centralne banke za dužničke instrumente po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit na datume izvještavanja je objavljeno u [bilješci 6.1.2.](#)

Promjene po osnovi dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit tijekom izvještajnih razdoblja su prikazane u sljedećoj tablici:

U tisućama KM	2023.	2022.
Na dan 1. siječnja	5.887.589	11.629.592
Kupnje tijekom godine	4.741.235	4.706.082
Prodaje tijekom godine	(987.892)	(4.632.890)
Prihodi od kamata priznani tijekom godine (bilješka 22)	69.366	21.900
Efekti negativnih kamatnih stopa priznani tijekom godine (bilješka 22)	(4.427)	(26.880)
Dospijeća dužničkih instrumenata	(3.640.509)	(5.365.116)
Dospijeća kupona	(29.186)	(79.955)
Neto nerealizirana promjena fer vrijednosti tijekom godine	113.948	(365.150)
Transakcijski troškovi	6	6
Na dan 31. prosinca	6.150.130	5.887.589

Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit, analizirani po njihovom preostalom ugovorenom dospjeću u odnosu na datume izvještavanja, su prikazani u sljedećoj tablici:

10. DUŽNIČKI INSTRUMENTI PO FER VRIJEDNOSTI KROZ OSTALU SVEOBUH VATNU DOBIT (NASTAVAK)

U tisućama KM	31. prosinca 2023.	31. prosinca 2022.
Do tri mjeseca	716.892	514.934
Od tri do dvanaest mjeseci	2.943.406	3.120.538
Od jedne do tri godine	2.414.490	2.180.052
Preko tri godine	75.342	72.065
UKUPNO	6.150.130	5.887.589

11. MONETARNO ZLATO

Na datume izvještavanja, vrijednosti ulaznih podataka za izračun fer vrijednosti monetarnog zlata su dane u sljedećoj tablici:

Na dan	Količina unci	Cijena jedne unce u KM	Fer vrijednost monetarnog zlata na dan u tisućama KM
31. prosinca 2023.	48.000	3.655,40	175.459
31. prosinca 2022.	48.000	3.334,17	160.040

Promjene po osnovi monetarnog zlata u izvještajnim razdobljima su dane u sljedećoj tablici:

U tisućama KM	2023.	2022.
Na dan 1. siječnja	160.040	301.987
Neto nerealizirana promjena u fer vrijednosti tijekom godine	15.419	19.996
Prodaje tijekom godine	-	(161.943)
Na dan 31. prosinca	175.459	160.040

12. DUŽNIČKI INSTRUMENTI PO AMORTIZIRANOM TROŠKU

Dužnički instrumenti po amortiziranom trošku predstavljaju sredstva deviznih pričuva Centralne banke koja su investirana u likvidne državne vladine obveznice zemalja eurozone sa namjerom držanja do njihovog dospijeca. Na datume izvještavanja, ovaj portfelj se sastoji od dugoročnih kuponskih obveznica vlada sa fiksnom kamatnom stopom. Dužnički instrumenti po amortiziranom trošku su denominirani u EUR valuti.

Struktura ulaganja dužničkih instrumenata po amortiziranom trošku je prikazana sljedećom tablicom:

U tisućama KM	31. prosinca 2023.	31. prosinca 2022.
Kuponski dužnički instrumenti	1.178.064	1.170.693
Obračunana kamata na kuponske dužničke instrumente	2.576	2.394
Ukupno	1.180.640	1.173.087
Umanjenje vrijednosti	(219)	(225)
UKUPNO	1.180.421	1.172.862

Prosječna stopa efektivnog prinosa na dužničke instrumente po amortiziranom trošku iznosi 1,01% za 2023. godinu (2022. godina: 0,98%).

Dužnički instrumenti po amortiziranom trošku, analizirani prema zemlji u koju su sredstva investirana, su prikazani sljedećom tablicom:

	31. prosinca 2023.		31. prosinca 2022.	
	U tisućama KM	%	U tisućama KM	%
<i>Francuska</i>	221.715	18,78	219.864	18,74
<i>Španjolska</i>	191.383	16,21	190.370	16,23
<i>Austrija</i>	190.662	16,15	189.737	16,17
<i>Italija</i>	153.706	13,02	152.343	12,99
<i>Finska</i>	93.034	7,88	92.434	7,88
<i>Belgija</i>	91.810	7,78	91.070	7,76
<i>Njemačka</i>	58.887	4,99	58.883	5,02
<i>Nizozemska</i>	55.710	4,72	55.142	4,70
<i>Irska</i>	54.933	4,65	54.470	4,64
<i>Slovačka</i>	41.528	3,52	41.776	3,56
<i>Luksemburg</i>	27.272	2,30	26.998	2,31
Ukupno	1.180.640	100,00	1.173.087	100,00
Umanjenje vrijednosti	(219)		(225)	
UKUPNO	1.180.421		1.172.862	

Više informacija o rasponu kompozitnog kreditnog rejtinga i koncentraciji kreditnog rizika Centralne banke za dužničke instrumente po amortiziranom trošku na datume izvještavanja je objavljeno u [bilješci 6.1.2.](#)

Promjene po osnovi dužničkih instrumenata po amortiziranom trošku tijekom izvještajnih razdoblja su prikazane u sljedećoj tablici:

12. DUŽNIČKI INSTRUMENTI PO AMORTIZIRANOM TROŠKU (NASTAVAK)

U tisućama KM	2023.	2022.
Na dan 1. siječnja	1.172.862	-
Kupnje tijekom godine	-	1.166.137
Prihodi od kamata priznani tijekom godine (bilješka 22)	11.912	8.669
Dospijeća kupona	(4.359)	(1.721)
Neto umanj enje vrijednosti tijekom godine	6	(225)
Transakcijski troškovi	-	2
Na dan 31. prosinca	1.180.421	1.172.862

Dužnički instrumenti po amortiziranom trošku, analizirani po njihovom preostalom ugovorenom dospijeću u odnosu na datume izvještavanja, su prikazani u sljedećoj tablici:

U tisućama KM	31. prosinca 2023.	31. prosinca 2022.
Do tri mjeseca	-	-
Od tri do dvanaest mjeseci	58.406	-
Od jedne do tri godine	154.187	116.872
Preko tri godine	968.047	1.056.215
Ukupno	1.180.640	1.173.087
Umanjenje vrijednosti	(219)	(225)
UKUPNO	1.180.421	1.172.862

13. OSTALA IMOVINA

U tisućama KM	31. prosinca 2023.	31. prosinca 2022.
Potraživanja od rezidentnih banaka	2.526	2.495
Žiro računi (bilješka 34)	642	1.435
Potraživanja od uposlenika po osnovi manjka gotovog novca	601	601
Ostala razna finansijska imovina	377	358
Ukupno	4.146	4.889
Umanjenje vrijednosti	(607)	(607)
Ukupno ostala finansijska imovina	3.539	4.282
Unaprijed plaćeni troškovi za proizvodnju novčanica i kovanica	11.062	12.995
Unaprijed plaćeni troškovi za administrativno poslovanje	1.367	587
Numizmatičke zbirke	1.198	1.190
Ostala razna nefinansijska imovina	218	226
Ukupno ostala nefinansijska imovina	13.845	14.998
UKUPNO	17.384	19.280

Kako je objašnjeno u [bilješci 3.9](#), unaprijed plaćeni troškovi za proizvodnju novčanica i kovanica se početno priznaju kao odgođeni troškovi i naknadno se amortiziraju priznavanjem troškova tijekom razdoblja od pet godina. Za više informacija pogledati [bilješku 31](#).

14. NEKRETNINE I OPREMA

U tisućama KM	Zemljište i zgrade	Oprema i namještaj	Vozila	Ostalo	Imovina u pripremi	Nekretnine i oprema ukupno
Nabavna vrijednost						
Na dan 1. siječnja 2022.	49.674	27.741	1.412	1.078	42	79.947
Nabave	-	-	-	-	838	838
Prijenos na uporabu	-	750	-	-	(750)	-
Otpisi i otuđenja	-	(2.022)	(10)	(19)	-	(2.051)
Na dan 31. prosinca 2022.	49.674	26.469	1.402	1.059	130	78.734
Nabave	-	-	-	-	1.184	1.184
Prijenos na uporabu	-	1.144	-	21	(1.165)	-
Otpisi i otuđenja	-	(769)	(178)	(8)	-	(955)
Na dan 31. prosinca 2023.	49.674	26.844	1.224	1.072	149	78.963
Akumulirana amortizacija						
Na dan 1. siječnja 2022.	7.133	20.463	1.275	899	-	29.770
Trošak amortizacije	580	1.787	73	37	-	2.477
Otpisi i otuđenja	-	(2.019)	(10)	(19)	-	(2.048)
Na dan 31. prosinca 2022.	7.713	20.231	1.338	917	-	30.199
Trošak amortizacije	580	1.736	61	27	-	2.404
Otpisi i otuđenja	-	(764)	(178)	(8)	-	(950)
Na dan 31. prosinca 2023.	8.293	21.203	1.221	936	-	31.653
Neto knjigovodstvena vrijednost						
Na dan 1. siječnja 2023.	41.961	6.238	64	142	130	48.535
Na dan 31. prosinca 2023.	41.381	5.641	3	136	149	47.310

Zemljište za izgradnju poslovne zgrade Glavne jedinice Sarajevo je kupljeno na osnovi ugovora sa Općinom Centar radi izgradnje poslovnog objekta. Tijekom realiziranja ugovora, Općina Centar donijela je Rješenje kojim se odbija izdavanje urbanističke suglasnosti za izgradnju poslovnog objekta (07-19-421/20 od 17. lipnja 2022. godine) koje je nakon drugostupanjskog postupka postalo konačno Rješenjem nadležnog kantonalnog Ministarstva (05-19-1081/22 od 22. studenog 2022. godine). Pored navedenog, u pogledu predmetnog zemljišta Centralna banka vodi sudski postupak radi poništenja Rješenja nadležnog kantonalnog Ministarstva kao drugostupanjskog organa (Tužba od 5. siječnja 2023. godine) i sudski postupak protiv Općine Centar radi raskida ugovora i naknade štete (Tužba od 20. listopada 2023. godine).

Centralna banka je zakoniti vlasnik zemljišta i nema neizvršenih ugovornih obveza prema prodavcu zemljišta.

Izuzev navedenog, Centralna banka nije imala nikakvih drugih terećenja po osnovi svojih nekretnina i opreme na datume izvještavanja.

15. NEMATERIJALNA IMOVINA

U tisućama KM	Softveri i ostala nematerijalna imovina	Nematerijalna imovina u pripremi	Nematerijalna imovina ukupno
Nabavna vrijednost			
Na dan 1. siječnja 2022.	16.136	-	16.136
Nabave	-	287	287
Prijenos na uporabu	287	(287)	-
Otpisi i otuđenja	(470)	-	(470)
Na dan 31. prosinca 2022.	15.953	-	15.953
Nabave	-	410	410
Prijenos na uporabu	410	(410)	-
Otpisi i otuđenja	(310)	-	(310)
Na dan 31. prosinca 2023.	16.053	-	16.053
Akumulirana amortizacija			
Na dan 1. siječnja 2022.	15.153	-	15.153
Trošak amortizacije	426	-	426
Otpisi i otuđenja	(470)	-	(470)
Na dan 31. prosinca 2022.	15.109	-	15.109
Trošak amortizacije	390	-	390
Otpisi i otuđenja	(310)	-	(310)
Na dan 31. prosinca 2023.	15.189	-	15.189
Neto knjigovodstvena vrijednost			
Na dan 1. siječnja 2023.	844	-	844
Na dan 31. prosinca 2023.	864	-	864

16. OSTALA ULAGANJA

Struktura ostalih ulaganja je sljedeća:

U tisućama KM	31. prosinca 2023.	31. prosinca 2022.
<i>Vlasnički instrumenti</i>		
Dionice BIS-a	27.803	27.803
Dionice SWIFT-a	10	10
UKUPNO	27.813	27.813

BIS banka je specijalizirana međunarodna financijska institucija u vlasništvu i pod upravom 63 središnje banke širom svijeta čija je osnovna uloga da podstiče saradnju među središnjim bankama, teži da osigura monetarnu i financijsku stabilnost i posreduje u financijskim transakcijama između središnjih banaka. Dionice BIS banke su isključivo u vlasništvu središnjih banaka i monetarnih vlasti.

SWIFT je međunarodno udruženje u vlasništvu financijskih institucija koje su njegovi članovi.

Dionicama BIS-a i SWIFT-a se ne trguje.

16. OSTALA ULAGANJA (NASTAVAK)

Centralna banka posjeduje obične dionice BIS banke po nominalnoj vrijednosti od 5.000 SDR po dionici, plaćenih u iznosu od 25% njihove nominalne vrijednosti od strane bivše Jugoslavije. U skladu sa Statutom BIS-a, preostalih 75% nominalne vrijednosti dionica se uplaćuje od strane Centralne banke po pozivu BIS-a. Centralna banka ima pravo na dividendu po osnovi ovih dionica ([bilješka 28](#)).

Dionice SWIFT-a se sastoje od dvije obične dionice i njihova ukupna vrijednost je 10 tisuća KM.

Dionice BIS-a i SWIFT-a predstavljaju nekotirane vlasničke instrumente čija se fer vrijednost ne može pouzdano ustvrditi i stoga se evidentiraju po trošku stjecanja.

17. NOVČANICE I KOVANICE U OPTJECAJU

Promjene po osnovi novčanica i kovanica u optjecaju tijekom izvještajnih razdoblja su prikazane u sljedećoj tablici:

U tisućama KM

	2023.	2022.
Na dan 1. siječnja	7.436.097	6.923.818
Neto porast vrijednosti novčanica i kovanica u optjecaju tijekom godine	129.011	512.279
Na dan 31. prosinca	7.565.108	7.436.097

Apoenska struktura i količina novčanica i kovanica u optjecaju je prikazana u sljedećoj tablici:

		31. prosinca 2023.		31. prosinca 2022.	
Apoen		Komada	Vrijednost u tisućama KM	Komada	Vrijednost u tisućama KM
Kovanice	0,05	101.836.346	5.092	94.835.088	4.742
Kovanice	0,10	144.279.167	14.428	134.369.633	13.437
Kovanice	0,20	106.401.362	21.280	98.502.878	19.701
Kovanice	0,50	49.610.221	24.805	46.202.553	23.101
Kovanice	1	74.067.545	74.068	69.045.388	69.045
Kovanice	2	21.957.007	43.914	19.744.315	39.489
Kovanice	5	16.301.766	81.509	14.846.895	74.234
Ukupno kovanice			265.096		243.749
Novčanice	10	15.705.792	157.058	14.985.812	149.858
Novčanice	20	12.168.451	243.369	11.453.994	229.080
Novčanice	50	27.815.563	1.390.778	27.570.944	1.378.547
Novčanice	100	45.958.334	4.595.833	45.234.277	4.523.428
Novčanice	200	4.564.870	912.974	4.557.175	911.435
Ukupno novčanice			7.300.012		7.192.348
UKUPNO			7.565.108		7.436.097

18. DEPOZITI BANAKA

Struktura depozita banaka prikazana je u sljedećoj tablici:

U tisućama KM	31. prosinca 2023.	31. prosinca 2022.
Depoziti rezidentnih banaka	7.082.560	7.215.919
Računi rezervi organizacijskih jedinica Centralne banke	642	1.435
Posebni depoziti rezidentnih banaka – blokirana sredstva	33	33
UKUPNO	7.083.235	7.217.387

Depoziti rezidentnih banaka služe za ispunjavanje politike obvezne pričuve Centralne banke, za poravnanje platnih transakcija između rezidentnih banaka međusobno, kao i za transakcije rezidentnih banaka sa Centralnom bankom. Na dan 31. prosinca 2023. godine ukupan iznos depozita rezidentnih banaka od 7.082.560 tisuća KM predstavlja depozite 22 rezidentne banke (31. prosinca 2022. godine: Iznos od 7.215.919 tisuća KM je predstavljao depozite 22 rezidentne banke).

Depoziti rezidentnih banaka uključuju obračunanu naknadu po osnovi politike obvezne pričuve u iznosu od 1.181 tisuće KM na dan 31. prosinca 2023. godine (31. prosinca 2022. godine: Uključivali su negativnu obračunanu naknadu u iznosu od 894 tisuće KM).

Osnovicu za obračun obvezne pričuve rezidentnih banaka čine depoziti i pozajmljena sredstva bez obzira u kojoj valuti su sredstva izražena.

Centralna banka definira jedinstvenu stopu obvezne pričuve koju primjenjuje na osnovicu obvezne pričuve jednako za sve rezidentne banke. Stopa obvezne pričuve iznosi 10% na datume izvještavanja.

Iznosi iznad obvezne pričuve su depoziti rezidentnih banaka koje one drže na svojim računima rezervi. Više informacija o primijenjenim stopama naknada po osnovi instrumenta obvezne pričuve Centralne banke u izvještajnim razdobljima je objavljeno u [bilješci 22](#).

19. DEPOZITI VLADE I OSTALIH JAVNIH INSTITUCIJA

Struktura depozita Vlade i ostalih javnih institucija prikazana je u sljedećoj tablici:

U tisućama KM	31. prosinca 2023.	31. prosinca 2022.
Proračunski depoziti institucija BiH	633.891	560.390
Depoziti ostalih domaćih vlada i vladinih institucija	85.101	125.108
Depozitni račun po transakcijama MMF-a	17.019	26
Depoziti ostalih javnih institucija	16.887	272.721
UKUPNO	752.898	958.245

20. REZERVIRANJA

Rezerviranja se odnose na rezerviranja za otpremnine i jubilarne nagrade uposlenim te rezerviranja za potencijalne obveze po osnovi sudskih sporova.

Promjene u rezerviranjima su prikazane u sljedećim tablicama:

				2023.
U tisućama KM				
	Sudski sporovi	Otpremnine uposlenima	Jubilarne nagrade	Ukupno
Na dan 1. siječnja	-	860	37	897
Otpuštanja rezerviranja	-	(15)	-	(15)
Povećanja u rezerviranjima	300	689	281	1.270
Ukupno priznato u dobit ili gubitak	300	674	281	1.255
Plaćeni iznosi	-	(115)	(12)	(127)
Na dan 31. prosinca	300	1.419	306	2.025

				2022.
U tisućama KM				
	Sudski sporovi	Otpremnine uposlenima	Jubilarne nagrade	Ukupno
Na dan 1. siječnja	-	1.373	33	1.406
Otpuštanja rezerviranja	-	(398)	-	(398)
Povećanja u rezerviranjima	-	58	13	71
Ukupno priznato u dobit ili gubitak	-	(340)	13	(327)
Plaćeni iznosi	-	(173)	(9)	(182)
Na dan 31. prosinca	-	860	37	897

Sudski sporovi

Centralna banka se pojavljuje kao tužena strana u nekoliko sudskih procesa koji proizilaze iz njezina poslovanja. Centralna banka je formirala rezerviranja za sudske sporove u kojima se pojavljuje kao tužena strana u iznosu od 300 tisuća KM na osnovi postojanja neizvjesnosti finalnog ishoda sudskih sporova za 2023. godinu (2022: Centralna banka nije vršila rezerviranja za sudske sporove).

Preuzete obveze

Na datume izvještavanja, Centralna banka nema ugovorenih obveza koje nisu priznane.

21. OSTALE OBVEZE

Struktura ostalih obveza dana je u sljedećoj tablici:

U tisućama KM	31. prosinca 2023.	31. prosinca 2022.
Obveze za raspodjelu dijela dobiti u proračun BiH (bilješka 32)	64.319	-
MMF-ovi računi broj 1 i 2 (bilješka 37)	2.203	2.268
Dobavljači	1.527	1.322
Depoziti Svjetske banke	251	315
Obračunane, a nefakturirane obveze	92	101
Ostale razne finansijske obveze	31	17
Ukupno ostale finansijske obveze	68.423	4.023
Nefinansijske obveze po raznim osnovama	215	229
Naplaćeni i odloženi prihodi	31	49
Ukupno ostale nefinansijske obveze	246	278
UKUPNO	68.669	4.301

22. NETO KAMATNI PRIHODI

U tisućama KM	Za godinu koja je završila 31. prosinca	
	2023.	2022.
Kamatni prihodi po osnovi:		
Depozita kod inozemnih banaka (bilješka 8)	249.220	23.031
Dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit (bilješka 10)	69.366	21.900
Dužničkih instrumenata po amortiziranom trošku (bilješka 12)	11.912	8.669
Posebni prava vučenja u MMF-u	189	27
Efekata negativnih pasivnih kamatnih stopa na depozite rezidentnih banaka	-	25.205
Ukupno	330.687	78.832
Kamatni rashodi po osnovi:		
Depozita rezidentnih banaka	(9.842)	-
Efekata negativnih kamatnih stopa na dužničke instrumente po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit (bilješka 10)	(4.427)	(26.880)
Efekata negativnih kamatnih stopa na depozite kod inozemnih banaka	-	(12.146)
Ukupno	(14.269)	(39.026)
Neto kamatni prihodi	316.418	39.806

22. NETO KAMATNI PRIHODI (NASTAVAK)

Ukupni kamatni i srodni prihodi i rashodi po klasama kamatonosnih finansijskih instrumenta su prikazani u sljedećoj tablici:

		Za godinu koja je završila 31. prosinca	
U tisućama KM		2023.	2022.
1. Financijska imovina po amortiziranom trošku			
<i>Kamatni prihodi po osnovi:</i>			
Depozita kod inozemnih banaka		249.220	23.031
Dužničkih instrumenata po amortiziranom trošku		11.912	8.669
Posebni prava vučenja u MMF-u		189	27
		<u>261.321</u>	<u>31.727</u>
<i>Kamatni rashodi po osnovi:</i>			
Efekti negativnih kamatnih stopa na depozite kod inozemnih banaka		-	(12.146)
		<u>-</u>	<u>(12.146)</u>
Ukupno		261.321	19.581
2. Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit			
Kamatni prihodi		69.366	21.900
Efekti negativnih kamatnih stopa		(4.427)	(26.880)
Ukupno		64.939	(4.980)
3. Financijske obveze po amortiziranom trošku			
Kamatni rashodi po osnovi depozita rezidentnih banaka		(9.842)	-
Efekti negativnih pasivnih kamatnih stopa na depozite rezidentnih banaka		-	25.205
Ukupno		(9.842)	25.205
Neto kamatni prihodi		316.418	39.806

Osnovicu za obračun rashoda od kamata odnosno efekata negativnih pasivnih kamatnih stopa na depozite rezidentnih banaka generira ukupan iznos depozita rezidentnih banaka na računima rezervi tijekom desetodnevnog obračunskog razdoblja, koji se sastoji od iznosa sredstava obvezne pričuve i iznosa sredstava iznad obvezne pričuve.

U razdoblju 1.1. - 31.12.2023. godine, Centralna banka obračunava i isplaćuje naknadu rezidentnim bankama primjenjujući stope naknada na sredstva obvezne pričuve po osnovi osnovice u domaćoj valuti odnosno na sredstva obvezne pričuve po osnovi osnovice u stranim valutama i u domaćoj valuti sa valutnom klauzulom. Centralna banka obračunava nultu stopu naknade na sredstva iznad obvezne pričuve rezidentnih banaka.

U razdoblju 1.1. - 31.12.2022. godine, Centralna banka nije obračunavala naknadu na iznos sredstava obvezne pričuve po osnovi osnovice u domaćoj valuti. Naknada se obračunavala i naplaćivala na iznos sredstava obvezne pričuve po osnovi osnovice u stranim valutama, osnovice u domaćoj valuti sa valutnom klauzulom te na iznos sredstava iznad obvezne pričuve rezidentnih banaka.

22. NETO KAMATNI PRIHODI (NASTAVAK)

U razdoblju 1.1. - 31.8.2022. godine, stope naknada Centralne banke su bile vezane za iznos kamatne stope na stalno raspoloživu mogućnost deponiranja kod ESB-a, s tim da se stopa naknade na iznos sredstava obvezne pričuve po osnovi osnovice u stranim valutama i osnovice u domaćoj valuti sa valutnom klauzulom dodatno umanjivala za 10 baznih poena, a na iznos sredstava iznad obvezne pričuve za 25 baznih poena. Negativna kamatna stopa na stalno raspoloživu mogućnost deponiranja kod ESB-a je iznosila 0,50% do 26. srpnja 2022. godine, a od 27. srpnja 2022. godine je iznosila 0,00%.

U razdoblju 1.9. - 31.12.2022. godine, Centralna banka je fiksno odredila negativne stope naknada bez vezivanja za promjene iznosa kamatne stope na stalno raspoloživu mogućnost deponiranja kod ESB-a.

Naredna tablica prikazuje primijenjene stope naknada Centralne banke tijekom izvještajnih razdoblja:

Osnovica za obračun naknade	Stopa naknade Centralne banke za razdoblje	
2023.		
Sredstva obvezne pričuve	1.1. - 30.6.	1.7. - 31.12.
<i>Osnovica u domaćoj valuti</i>	0,25%	0,50%
<i>Osnovica u stranim valutama</i>	0,10%	0,30%
<i>Osnovica u domaćoj valuti sa valutnom klauzulom</i>	0,10%	0,30%
Sredstva iznad obvezne pričuve	0,00%	0,00%
2022.		
Sredstva obvezne pričuve	1.1. - 31.7.	1.8. - 31.12.
<i>Osnovica u domaćoj valuti</i>	0,00%	0,00%
<i>Osnovica u stranim valutama</i>	(0,60%)	(0,10%)
<i>Osnovica u domaćoj valuti sa valutnom klauzulom</i>	(0,60%)	(0,10%)
Sredstva iznad obvezne pričuve	(0,75%)	(0,25%)

Kamatni rashodi po osnovi depozita rezidentnih banaka uključuju rashode po osnovi sredstava obveznih pričuva u iznosu od 9.842 tisuće KM za 2023. godinu (2022. godina: Efekti negativnih pasivnih kamatnih stopa na depozite rezidentnih banaka su uključivali prihode po osnovi sredstava iznad obveznih pričuva u iznosu od 19.985 tisuća KM i 5.220 tisuća KM po osnovi sredstava obveznih pričuva).

Više informacija vezano za politiku obvezne pričuve Centralne banke objavljeno je u [bilješci 18](#).

22. NETO KAMATNI PRIHODI (NASTAVAK)

Naredna tablica prikazuje iznose kamatnih prihoda i efekte negativnih kamatnih stopa na depozite kod inozemnih banaka sa analitičkim prikazom pripadajućih iznosa u ovisnosti od tipa oročenja:

	Za godinu koja je završila 31. prosinca	
U tisućama KM	2023.	2022.
Kamatni prihodi		
Oročeni depoziti	214.020	19.585
Depoziti po viđenju	35.200	3.446
Ukupno	249.220	23.031
Efekti negativnih kamatnih stopa		
Oročeni depoziti	-	(10.147)
Depoziti po viđenju	-	(1.999)
Ukupno	-	(12.146)
Neto kamatni prihodi	249.220	10.885

23. NETO PRIHODI OD NAKNADA I PROVIZIJA

	Za godinu koja je završila 31. prosinca	
U tisućama KM	2023.	2022.
Prihodi od naknada i provizija po osnovi:		
Usluga za rezidentne banke	20.465	20.969
Usluga za Vladu i druge nebankarske komitente	1.480	1.735
Ukupno	21.945	22.704
Rashodi od naknada i provizija po osnovi:		
Čuvanja i ostalih rashoda za dužničke instrumente	(499)	(749)
Transakcija sa bankama u inozemstvu	(32)	(36)
Ostalih rashoda od naknada i provizija	(3)	(6)
Ukupno	(534)	(791)
Neto prihodi od naknada i provizija	21.411	21.913

23. NETO PRIHODI OD NAKNADA I PROVIZIJA (NASTAVAK)

Centralna banka obračunava prihode od naknada i provizija prema utvrđenim tarifama za svoje usluge ([bilješka 3.9](#)). Prihodi od naknada i provizija za rezidentne banke se dominantno generiraju po osnovi transakcija u sustavu bruto poravnanja u realnom vremenu i u žiro kliring sustavu. Više informacija o funkcioniranju platnih sustava je objavljeno u [bilješki 38](#).

24. NETO REALIZIRANI (GUBITCI) OD PRODAJE DUŽNIČKIH INSTRUMENATA PO FER VRIJEDNOSTI KROZ OSTALU SVEOBUH VATNU DOBIT

	Za godinu koja je završila 31. prosinca	
U tisućama KM	2023.	2022.
Realizirani dobitci	-	20.145
Realizirani gubitci	(22.487)	(83.615)
UKUPNO	(22.487)	(63.470)

Odgovarajući iznosi realiziranih dobitaka po osnovi otpuštanja rezerviranja za očekivane kreditne gubitke za prodane dužničke instrumente su prikazani u [bilješki 6.1.1](#).

25. NETO REALIZIRANI DOBITCI OD PRODAJE MONETARNOG ZLATA

Dobitci koji proizilaze iz promjena fer vrijednosti monetarnog zlata, a koji su priznani u okviru ostale sveobuhvatne dobiti na poziciji rezervi fer vrijednosti za monetarno zlato, priznaju se kao realizirani dobitci u okviru računa dobiti ili gubitka na datum prodaje. Centralna banka nije prodavala monetarno zlato u 2023. godini (2022: Neto realizirani dobitci od prodaje 48.000 unci monetarnog zlata su iznosili 60.014 tisuća KM).

26. NETO (GUBITCI) OD TEČAJNIH RAZLIKA

	Za godinu koja je završila 31. prosinca	
U tisućama KM	2023.	2022.
Neto nerealizirani (gubitci) od tečajnih razlika	(288)	(150)
Neto realizirani dobitci od tečajnih razlika	86	108
UKUPNO	(202)	(42)

27. NETO POVEĆANJA / UMANJENJA VRIJEDNOSTI NA FINANCIJSKU IMOVINU

	Za godinu koja je završila 31. prosinca	
	2023.	2022.
U tisućama KM		
Neto otpuštanja / (povećanja) po osnovi umanjenja vrijednosti na depozite kod inozemnih banaka	193	(937)
Neto (povećanja) / otpuštanja po osnovi umanjenja vrijednosti na posebna prava vučenja u MMF-u	-	-
Neto (povećanja) / otpuštanja po osnovi rezerviranja za očekivane kreditne gubitke na dužničke instrumente po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	(99)	239
Neto otpuštanja / (povećanja) po osnovi umanjenja vrijednosti na dužničke instrumente po amortiziranom trošku	6	(225)
Neto (povećanja) po osnovi umanjenja vrijednosti na ostalu finansijsku imovinu	-	(1)
UKUPNO	100	(924)

Više informacija o iznosima ukupnih dobitaka i gubitaka po osnovi otpuštanja i povećanja očekivanih kreditnih gubitaka u izvještajnim razdobljima je objavljeno u [bilješci 6.1.1.](#)

28. OSTALI PRIHODI

	Za godinu koja je završila 31. prosinca	
	2023.	2022.
U tisućama KM		
Prihod od dividende po osnovi dionica BIS-a (bilješka 16)	721	721
Neto efekti usklađivanja vrijednosti numizmatičkih zbirki	29	61
Ostali razni prihodi	43	68
UKUPNO	793	850

Tijekom 2023. godine Centralna banka je primila dividendu po osnovi dionica BIS-a u iznosu od 721 tisuće KM (2022: 721 tisuća KM).

29. TROŠKOVI OSOBLJA

	Za godinu koja je završila 31. prosinca	
U tisućama KM	2023.	2022.
Plaće	12.530	10.499
Doprinosi i druge naknade na plaće	6.972	5.874
Ostala primanja uposlenih	2.086	2.025
Doprinosi i druge naknade na ostala primanja uposlenih	531	551
Ukupno	22.119	18.949
Neto povećanja / (otpuštanja) u rezerviranjima za otpremnine i jubilarne nagrade uposlenim (bilješka 20)	955	(327)
UKUPNO	23.074	18.622

Troškovi osoblja uključuju 4.249 tisuća KM (2022: 3.637 tisuća KM) obveznih doprinosa za mirovinsko osiguranje plaćenih javnim zavodima za mirovinsko osiguranje u BiH. Doprinosi se računaju kao postotak bruto plaće.

Ostala primanja uposlenih uglavnom čine troškovi po osnovi naknada za topli obrok, prijevoz i regres.

Prosječan broj uposlenih iznosi 353 za 2023. godinu (2022: 352).

Za obračun rezerviranja za otpremnine i jubilarne nagrade uposlenim korištena je diskontna stopa od 4% (2022: 4%).

30. ADMINISTRATIVNI I OSTALI OPERATIVNI TROŠKOVI

	Za godinu koja je završila 31. prosinca	
U tisućama KM	2023.	2022.
Troškovi održavanja platnih sustava	1.794	1.693
Troškovi IT infrastrukture	1.049	894
Režijski troškovi	935	913
Troškovi pristupa zvaničnim servisima	794	751
Troškovi održavanja dugotrajne imovine	608	520
Ostali administrativni i operativni troškovi	2.320	2.220
UKUPNO	7.500	6.991

31. TROŠKOVI PROIZVODNJE NOVČANICA I KOVANICA

	Za godinu koja je završila 31. prosinca	
U tisućama KM	2023.	2022.
Troškovi proizvodnje i dizajna kovanica	2.454	1.604
Troškovi proizvodnje i dizajna novčanica	1.950	2.128
UKUPNO	4.404	3.732

32. RASPODJELA GODIŠNJE NETO DOBITI

Raspodjela godišnje neto dobiti Centralne banke vrši se u skladu sa Zakonom o Centralnoj banci.

Odbredbama Zakona o Centralnoj banci definirani su kriteriji raspodjele godišnje neto dobiti, po kojima Centralna banka usmjerava 60% tekuće dobiti na račun institucije zadužene za proračun BiH, ukoliko zadovolji kriterij da iznos početnog kapitala i generalnih pričuva (zadržane dobiti) bude jednak 5,00% ukupnog iznosa monetarne pasive.

Ovaj odnos prije raspodjele neto dobiti u 2023. godini iznosi 3,89% (2022: 3,67%). Odlukom Upravnog vijeća i u skladu sa Zakonom o Centralnoj banci, iznos od 171.063 tisuće KM iz ostvarene neto dobiti za 2023. godinu raspoređuje se u generalne pričuve (zadržanu dobit) čime je prvo zadovoljen zakonski uvjet da iznos početnog kapitala i generalnih pričuva (zadržane dobiti) bude jednak 5,00% ukupnog iznosa monetarne pasive. Od preostale neto dobiti za 2023. godinu u iznosu od 107.198 tisuća KM, 60% raspoređuje se u proračun BiH u iznosu od 64.319 tisuća KM, a 40% raspoređuje se u generalne pričuve (zadržanu dobit) u iznosu od 42.879 tisuća KM (2022: Ukupna neto dobit za 2022. godinu u iznosu od 25.899 tisuća KM je bila alocirana u generalne pričuve odnosno zadržanu dobit Centralne banke).

2023.

Prije raspodjele dobiti

	(u tisućama KM)
Monetarna pasiva	15.401.241
Početni kapital i generalne pričuve (zadržana dobit)	598.999
Odnos - početni kapital i generalne pričuve (zadržana dobit) / monetarna pasiva	3,89%

Raspodjela dobiti

	(u tisućama KM)
Neto dobit prije raspodjele	278.261
Prva raspodjela dobiti u generalne pričuve (zadržanu dobit)	171.063
Početni kapital i generalne pričuve (zadržana dobit) poslije prve raspodjele	770.062
Odnos - početni kapital i generalne pričuve (zadržana dobit) / monetarna pasiva	5,00%

	(u tisućama KM)
Neto dobit poslije prve raspodjele	107.198
Raspodjela dobiti u proračun BiH	64.319
Raspodjela dobiti u generalne pričuve (zadržanu dobit)	42.879

Ukupna raspodjela neto dobiti za 2023. godinu	(u tisućama KM)
Raspodjela dobiti u proračun BiH	64.319
Raspodjela dobiti u generalne pričuve (zadržanu dobit)	213.942
Ukupno	278.261

Nakon raspodjele dobiti

	(u tisućama KM)
Monetarna pasiva	15.401.241
Početni kapital i generalne pričuve (zadržana dobit)	812.941
Odnos - početni kapital i generalne pričuve (zadržana dobit) / monetarna pasiva	5,28%

32. RASPODJELA GODIŠNJE NETO DOBITI (NASTAVAK)

2022.

Prije raspodjele dobiti

	(u tisućama KM)
Monetarna pasiva	15.611.729
Početni kapital i generalne pričuve (zadržana dobit)	573.100
Odnos - početni kapital i generalne pričuve (zadržana dobit) / monetarna pasiva	3,67%

Raspodjela dobiti

	(u tisućama KM)
Neto dobit prije raspodjele	25.899
Raspodjela dobiti u generalne pričuve (zadržanu dobit)	25.899

Nakon raspodjele dobiti

	(u tisućama KM)
Monetarna pasiva	15.611.729
Početni kapital i generalne pričuve (zadržana dobit)	598.999
Odnos - početni kapital i generalne pričuve (zadržana dobit) / monetarna pasiva	3,84%

33. KAPITAL

Struktura kapitala je prikazana u sljedećoj tablici:

U tisućama KM	31. prosinca 2023.	31. prosinca 2022.
Početni kapital	25.000	25.000
Rezerve fer vrijednosti za dužničke i vlasničke instrumente	(6.471)	(143.005)
Rezerve fer vrijednosti za monetarno zlato	73.530	58.111
Ostale pričuve	31.300	31.300
Generalne pričuve (zadržana dobit)	787.941	573.999
Ukupno pričuve	886.300	520.405
UKUPNO	911.300	545.405

Početni kapital

Početni kapital predstavlja nominalni kapital koji je prema Zakonu o Centralnoj banci uplaćen 12. lipnja 1998. godine.

Rezerve fer vrijednosti

Rezerve fer vrijednosti se odnose na:

- Rezerve fer vrijednosti za dužničke instrumente i monetarno zlato i predstavljaju kumulirane nerealizirane dobitke i gubitke koji nastaju zbog promjena tržišne vrijednosti ovih finansijskih instrumenata tijekom njihovog držanja.
- Rezerviranja za očekivane kreditne gubitke i odnose se na dužničke instrumente mjerene po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit. Za više informacija pogledati [bilješku 6.1.1.](#)

33. KAPITAL (NASTAVAK)

Ostale pričuve

Ostale pričuve se odnose na:

- Pričuve od donacija u iznosu od 3.497 tisuća KM po osnovi novčanih donacija primljenih od Vijeća ministara Bosne i Hercegovine 12. lipnja 1998. godine. Status ovih pričuva je reguliran Odlukom Upravnog vijeća Centralne banke uz odobrenje Predsjedništva Bosne i Hercegovine. Pravo raspolaganja pričuvama od donacija je u nadležnosti Upravnog vijeća Centralne banke.
- Sredstva primljena u skladu sa Sporazumom o sukcesiji bivše Jugoslavije u iznosu od 27.803 tisuće KM i odnose se na dionice BIS-a (pogledati [bilješku 16](#)).

Generalne pričuve (zadržana dobit)

Generalne pričuve (zadržana dobit) čini kumulirana nedistribuirana dobit Centralne banke od početka njezina rada, 11. kolovoza 1997. godine. Status generalnih pričuva (zadržane dobiti) je u nadležnosti Upravnog vijeća Centralne banke. Generalne pričuve (zadržana dobit) se primarno koriste za alociranje godišnje neto dobiti ili pokriće godišnjeg neto gubitka Centralne banke, kako je propisano Zakonom o Centralnoj banci.

Na dan 31. prosinca 2023. godine došlo je do rasta kapitala u odnosu na dan 31. prosinca 2022. godine. Rast kapitala primarno je ostvaren značajnim iznosom neto dobiti kao i značajnim smanjenjem negativnog stanja rezervi fer vrijednosti za dužničke instrumente. Kako je objavljeno u [bilješci 3.13](#), poduzete aktivnosti s ciljem prilagodbe uvjetima u okruženju u kojem Centralna banka investira devizne pričuve značajno su poboljšale financijske performanse Centralne banke za 2023. godinu.

34. NOVAC I NOVČANI EKVIVALENTI

Za potrebe Izvještaja o novčanim tokovima, novac i novčani ekvivalenti se sastoje od:

	31. prosinca 2023.	31. prosinca 2022.
U tisućama KM		
Devizni depoziti sa rokom dospijanja do tri mjeseca ili kraće, od datuma stjecanja (bilješka 8)	4.744.565	5.646.221
Devizni depoziti po viđenju (bilješka 8)	1.811.641	1.628.560
Gotovina u stranim valutama (bilješka 7)	455.191	572.020
Posebna prava vučenja u MMF-u (bilješka 9)	2.073	149
Žiro računi (bilješka 13)	642	1.435
Ukupno	7.014.112	7.848.385
Umanjenje vrijednosti	(1.486)	(1.752)
UKUPNO	7.012.626	7.846.633

Promjene u očekivanim kreditnim gubitcima na novac i novčane ekvivalente su dane u nastavku:

	2023.	2022.
U tisućama KM		
Na dan 1. siječnja	1.752	858
Devizni depoziti sa rokom dospijanja do tri mjeseca ili kraće, od datuma stjecanja	(287)	927
Devizni depoziti po viđenju	21	(33)
Posebna prava vučenja u MMF-u	-	-
Na dan 31. prosinca	1.486	1.752

35. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM OSOBAMA

Centralna banka u okviru svog redovitog poslovanja stupa u transakcije sa povezanim osobama. Imajući u vidu da je Centralna banka osnovana aktom Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, a da je početni kapital uplaćen u skladu sa Zakonom o Centralnoj banci, transakcije koje se odvijaju u okviru redovitih operacija Centralne banke sa državom i institucijama BiH predstavljaju transakcije sa povezanim osobama. U skladu sa Zakonom o Centralnoj banci, Centralna banka djeluje kao agent države i drugih institucija BiH. Centralna banka prima depozite od države i drugih javnih agencija koje je odredilo Predsjedništvo BiH i djeluje striktno u ime i po nalogu deponenta.

Transakcije sa državom i institucijama BiH prikazane su u slijedećim tablicama:

U tisućama KM

Na dan
31. prosinca 2023. godine

	Ministarstvo financija i trezora BiH	Agencija za osiguranje depozita BiH	Uprava za neizravno oporezivanje BiH	Ukupno
IMOVINA				
Ostala imovina	55	-	3	58
UKUPNO	55	-	3	58
OBVEZE				
Depoziti deponenata	442.770	68	244.938	687.776
Ostale obveze	-	-	94	94
UKUPNO	442.770	68	245.032	687.870

U tisućama KM

Na dan
31. prosinca 2022. godine

	Ministarstvo financija i trezora BiH	Agencija za osiguranje depozita BiH	Uprava za neizravno oporezivanje BiH	Ukupno
IMOVINA				
Ostala imovina	30	3	11	44
UKUPNO	30	3	11	44
OBVEZE				
Depoziti deponenata	423.902	230.883	202.588	857.373
Ostale obveze	-	-	1	1
UKUPNO	423.902	230.883	202.589	857.374

35. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM OSOBAMA (NASTAVAK)

Ostvareni prihodi sa državom i institucijama BiH su prikazani u sljedećoj tablici:

U tisućama KM	Za godinu koja je završila 31. prosinca	
	2023.	2022.
Prihodi od naknada i provizija		
Ministarstvo financija i trezora BiH	111	129
Uprava za neizravno oporezivanje BiH	30	122
Agencija za osiguranje depozita BiH	13	54
UKUPNO	154	305

U obavljanju funkcija bankara, depozitara i fiskalnog agenta propisanih Zakonom o Centralnoj banci, Centralna banka također vodi odgovarajuće računovodstvene evidencije i izvršava transakcije za državu i institucije BiH koji se vode u poslovnim knjigama Centralne banke izvanbilančno. Više informacija o ovim izvanbilančnim evidencijama prikazano je u [bilješkama 36](#) i [37](#).

Naknade ključnim članovima upravljačke strukture

U skladu sa MRS-om 24, povezanim osobama se smatraju članovi ključnog rukovodstva, bliski članovi obitelji članova ključnog rukovodstva i društva pod kontrolom, zajedničkom kontrolom ili značajnim utjecajem članova ključnog rukovodstva i bliskih članova njihovih obitelji.

Ukupne naknade članovima ključnog rukovodstva u 2023. godini iznose 1.165 tisuća KM, od čega se 727 tisuća KM odnosi na plaće i ostale naknade, a 438 tisuća KM na poreze i doprinose (u 2022. godini ukupan iznos od 1.005 tisuća KM odnosio se na plaće i ostale naknade u iznosu od 631 tisuću KM, a 374 tisuće KM na poreze i doprinose).

36. IZVANBILANČNI DEPOZITI

Centralna banka vodi određene račune u stranim valutama vezane uz sporazume između vlada BiH i inozemnih vlada i finansijskih organizacija i institucija. Kako ovi računi nisu niti imovina niti obveze Centralne banke, oni nisu uključeni u izvješće o finansijskom položaju Centralne banke.

Izvanbilančni depoziti sadrže devizne račune vlada i vladinih institucija BiH i javnih agencija, za koje Centralna banka djeluje kao agent, kao i devizne račune rezidentnih banaka.

36. IZVANBILANČNI DEPOZITI (NASTAVAK)

Izvanbilančni depoziti se sastoje od:

	31. prosinca 2023.	31. prosinca 2022.
U tisućama KM		
Depoziti Vijeća ministara BiH za proračun institucija BiH	304.440	197.946
Depoziti Vijeća ministara BiH za servisiranje inozemnog duga BiH	10.294	9.367
Ostali depoziti Vijeća ministara BiH	298	294
Depoziti Vijeća ministara BiH na osnovi sukcesije	48	47
Ukupno	315.080	207.654
 Sredstva Agencije za osiguranje depozita BiH	 589	 20.985
Ukupno	589	20.985
 Depozitni računi rezidentnih banaka	 21.035	 18.537
Depoziti – mirovine iz Njemačke	237	348
Ukupno	21.272	18.885
 UKUPNO	 336.941	 247.524

Ministarstvo financija i trezora BiH je institucija koja djeluje u ime Vijeća ministara BiH i države u upravljanju i koordiniranju depozitima kako je prikazano u tablici. Na dan 31. prosinca 2023. godine ova sredstva ukupno iznose 315.080 tisuća KM (2022: 207.654 tisuće KM).

Investicije rezidenata vezane za vrijednosne papire

Centralna banka je omogućila Agenciji za osiguranje depozita BiH da investira u vrijednosne papire otvarajući račun (gotovinski račun i račun za čuvanje vrijednosnih papira) koji glasi na Centralnu banku. Sve transakcije na ovom računu odvijaju se između Agencije za osiguranje depozita BiH i njezina Asset Managera. Centralna banka za navedeni račun ne obračunava kamatu.

37. ČLANSTVO BIH U MMF-u

U skladu sa potpisanim sporazumima između BiH i MMF-a, Centralna banka je određena za fiskalnog agenta i depozitara za članstvo BiH u MMF-u. Uloga Centralne banke kao fiskalnog agenta je specifična zbog aranžmana valutnog odbora. Obavljajući funkciju fiskalnog agenta u skladu sa Zakonom o Centralnoj banci i Zakonom o zaduživanju, dugu i garancijama Bosne i Hercegovine, Centralna banka ni na koji način nije obvezna plaćati bilo koji dug BiH niti joj se može pripisati plaćanje takvog duga niti se njezine devizne pričuve na bilo koji način mogu smatrati garancijom za plaćanje takvog duga. Centralna banka djeluje u ime Bosne i Hercegovine u njezinim odnosima sa MMF-om, ali nema nikakvu odgovornost za sredstva i obveze vezane uz članstvo.

Centralna banka drži račun posebnih prava vučenja u MMF-u, MMF-ov račun broj 1 i MMF-ov račun broj 2 u izvješću o finansijskom položaju. Centralna banka također osigurava usluge čuvanja vrijednosnih papira Bosne i Hercegovine izdanih za pokriće članstva u MMF-u i za reotkup obveza, a koji su evidentirani u izvanbilančnoj evidenciji.

Posebna prava vučenja u MMF-u su sredstva po viđenju denominirana u SDR-u na računu otvorenom kod MMF-a za Bosnu i Hercegovinu. Centralna banka drži posebna prava vučenja kao dio svoje funkcije upravljanja deviznim pričuvama. Ova sredstva su kamatonosna za Centralnu banku.

37. ČLANSTVO BIH U MMF-u (NASTAVAK)

MMF-ov račun broj 1 je račun MMF-a u Centralnoj banci koji se koristi za transakcije sa MMF-om vezane za korištenje i otplatu MMF-ovih kredita. MMF-ov račun broj 2 je račun MMF-a u Centralnoj banci koji koristi MMF za račune i administrativne isplate u KM na teritoriji Bosne i Hercegovine. Ovi računi su dio obveza Centralne banke i iskazani su u KM.

Kvota je specifična vrsta imovine koja predstavlja uplatu za članstvo BiH u MMF-u i koja je denominirana u SDR-u. Kvota predstavlja glasačko pravo BiH u MMF-u, ograničenja za pristup finansijskim izvorima MMF-a i udio BiH u alociranju SDR-a, koja su obračunska jedinica MMF-a.

Vrijednosne papire izdaje Ministarstvo financija i trezora BiH i one se zamjenjuju za KM. Ovi vrijednosni papiri su unovčivi na zahtjev MMF-a.

Alociranje SDR-a je također kamatonosno. Ministarstvo financija i trezora BiH plaća kamatu na alociranje posebnih prava vučenja.

Račun vrijednosnih papira, MMF-ov račun broj 1 i MMF-ov račun broj 2 predmetom su valutnog usklađivanja uvijek kada se valuta koristi u finansijskim transakcijama između MMF-a i BiH. Najmanje jednom godišnje, na kraju MMF-ove finansijske godine (30. travnja), sva držanja valuta u MMF-u se ponovo vrednuju po važećem tečaju SDR-a. Ove vrijednosne prilagodbe uključene su u prikazanim stanjima računa.

Centralna banka koristi neto metod u prikazivanju finansijske pozicije BiH u MMF-u, kako je prikazano narednom tablicom:

U tisućama KM

	31. prosinca 2023.	31. prosinca 2022.
Kvota	631.516	649.867
Posebna prava vučenja u MMF-u	2.073	149
UKUPNO IMOVINA	633.589	650.016
MMF-ov račun br. 1	1.579	1.625
MMF-ov račun br. 2	624	643
Vrijednosni papiri	1.291.461	1.543.253
Alociranje SDR	988.395	1.017.117
Obračunana kamata na alociranje SDR	6.867	4.669
Računi plativih troškova	5.710	5.610
UKUPNO OBVEZE	2.294.637	2.572.917
NETO POZICIJA BiH U MMF-u	1.661.048	1.922.901

Kvota BiH u MMF-u iznosi 265.200 tisuća SDR na datume izvještavanja. Kvota ne donosi kamatu.

38. DOMAĆI PLATNI SUSTAV I SUSTAV ZA PORAVNANJA

U skladu sa Zakonom o Centralnoj banci, Centralna banka je uspostavila sustave preko kojih se obavljaju međubankovna plaćanja u KM u BiH.

Sustavi međubankovnog kliringa i poravnanja su od siječnja 2001. godine organizirani kroz dva platna sustava čiji je vlasnik i kojima upravlja Centralna banka. To su: sustav bruto poravnanja u realnom vremenu („BPRV“) i žirokliring sustav („ŽK“).

BPRV sustav je sustav preko kojeg se vrši poravnanje platnih naloga u realnom vremenu, a preko računa za poravnanje koje sudionici imaju otvorene kod Centralne banke. Sudionici u sustavu su banke koje imaju odobrenje za obavljanje poslova platnog prometa i Centralna banka. Poravnanje se smatra konačnim i neopozivim u trenutku kada je račun za poravnanje banke nalogodavca zadužen, te za isti iznos odobren račun za poravnanje banke primaoca u BPRV. Kroz sustav se izvršavaju transakcije iznad 10 tisuća KM, a za niže iznose je opcionalno korištenje.

ŽK sustav je sustav međubankarskog kliringa (bilateralni i multilateralni) za transakcije u iznosu manjem ili jednakom 10 tisuća KM. Poravnanje neto pozicija sudionika ŽK sustava se vrši preko računa za poravnanje u BPRV, kao i poravnanje transakcija pravnih osoba koji su u funkciji obračunskih agenata kao što su npr. operatori kartičnog poslovanja. Sudionici u sustavu su banke koje imaju odobrenje za obavljanje poslova platnog prometa, a koje su sudionici u sustavu BPRV, kao i Centralna banka. Sustav je usklađen sa standardom SEPA-e, tj. ISO 20022. Kliring platnih naloga svih sudionika ŽK sustava izvršava se utvrđivanjem neto pozicije svakog pojedinačnog sudionika kao rezultat obračuna svih potraživanja i dugovanja sudionika za svaki klirinški ciklus.

Kreditni rizik

Svaki sudionik platnih sustava je dužan imati osigurana sredstva na računu za poravnanje prije poravnanja platnih naloga u BPRV.

U skladu sa ulogom Centralne banke, a kako je definirano Zakonom o Centralnoj banci, Centralnoj banci nije dozvoljeno kreditirati sudionike BPRV i ŽK sustava s ciljem osiguranja likvidnosti u sustavu na bilo koji način.

Operativni rizik

U cilju minimiziranja operativnog rizika nesmetanog funkcioniranja platnih sustava, izdana su Operativna pravila za BPRV i ŽK sustave, kao prateće Odluke koje određuju minimalne standarde sigurnosti za funkcioniranje sustava.

Važeći sigurnosni ciljevi, politike i procedure imaju svrhu da osiguraju sigurnosne mjere i obilježja. Sustavi i mreže funkcioniraju u skladu sa uspostavljenim ciljevima i politikama. Sigurnosni ciljevi i politike se periodično pregledavaju. Od svakog sudionika se također zahtijeva da posjeduje određene sigurnosne mjere i kontrole za izvršavanje plaćanja.

Centralna banka je definirala sljedeće procedure za poravnanja u slučaju nepredviđenih situacija:

- **Planovi i mjere za nepredviđene situacije:** u slučaju prekida u redovitom funkcioniranju platnog sustava i sustava za poravnanje ili nekog drugog nepredviđenog događaja, Centralna banka je definirala mjere za nepredviđene situacije kako bi osigurala kontinuitet u funkcioniranju pouzdanih, ispravnih i zakonitih platnih transakcija u platnom sustavu i sustavu za poravnanje.
- **Rezervni sustav na primarnoj lokaciji i DR lokacija:** Centralna banka je osim primarne lokacije za platne sustave, na kojoj postoje redundantni sustavi (u slučaju pada jednog, prelazi se na drugi sustav na primarnoj lokaciji), uspostavila i funkcionalan DR (Disaster Recovery) sustav na lokaciji Glavne banke Republike Srpske Centralne banke u Banjoj Luci.

38. DOMAĆI PLATNI SUSTAV I SUSTAV ZA PORAVNANJA (NASTAVAK)

Nadgledanje i razvoj platnih sustava

Centralna banka primjenjujući principe i odgovornosti definirane „Principima za infrastrukturu financijskog tržišta“ koje je donio Odbor za platni sustav i sustav poravnanja BIS-a (CPSS) i Međunarodna organizacija komisija za vrijednosne papire (IOSCO) vrši konstantan monitoring i periodičnu procjenu funkcioniranja platnih sustava u odnosu na usvojene principe. Aktivnostima procjene usklađenosti platnih sustava, te monitoringom sustava se podstiče sigurnost i efikasnost funkcioniranja platnih sustava i nesmetano obavljanje međubankovnog platnog prometa u BiH, te na taj način Centralna banka izravno potpomaže održavanje financijske stabilnosti u BiH.

Također, Centralna banka kroz razvojnu funkciju platnih sustava aktivno učestvuje u pripremim i fazama implementiranja koje se odnose na inoviranja u platnim sustavima i analizira njihov utjecaj na gospodarstvo BiH, te utjecaj na ciljeve javne politike sigurnih i efikasnih platnih sustava. Razvoj domaćeg sustava za instant plaćanja, sa arhitekturom sustava koja omogućava punu interoperabilnost sa platnim sustavom TIPS u EU kao i moderniziranje postojećih sustava, te učešće u aktivnostima pripreme BiH za pristupanje SEPA su ključne aktivnosti Centralne banke u polju platnih infrastruktura.

39. DOGAĐAJI POSLIJE DATUMA IZVJEŠTAVANJA

Predsjedništvo BiH je donijelo odluke o razrješenju i imenovanju članova Upravnog vijeća Centralne banke 18. prosinca 2023. godine, sa datumom primjene 3. siječnja 2024. godine.

Sa 3. siječnjom 2024. godine, Predsjedništvo BiH je razriješilo članove Upravnog vijeća Centralne banke u sastavu:

Upravno vijeće

dr. Senad Softić	predsjedatelj i guverner
dr. Radomir Božić	član
mr. Šerif Isović	član
dr. Dragan Kulina	član
dr. Danijela Martinović	članica

Počevši od 3. siječnja 2024. godine, Predsjedništvo BiH je imenovalo članove Upravnog vijeća Centralne banke na mandatno razdoblje od šest godina koji su isti dan na konstituirajućoj sjednici izabrali guvernera Centralne banke u skladu sa Zakonom o Centralnoj banci. Od 3. siječnja 2024. godine, članove Upravnog vijeća Centralne banke čine:

Upravno vijeće

dr. Jasmina Selimović	predsjedateljica i guvernerka
dr. Radomir Božić	član
dr. Mirza Kršo	član
dr. Danijela Martinović	članica
dr. Darko Tomaš	član

Od 1. siječnja 2024. godine Centralna banka je počela primjenjivati novi okvir obvezne pričuve. Novi okvir obvezne pričuve propisuje obvezu rezidentnim bankama da izdvajaju i održavaju obveznu pričuvu u KM i EUR valuti, na računima rezervi u KM i u EUR valuti. Obvezna pričuva se obračunava kao obvezna pričuva u KM na osnovicu u domaćoj valuti i obvezna pričuva u EUR na deviznu osnovicu primjenjujući jedinstvenu stopu od 10% po svim osnovicama. Održavanje obvezne pričuve u EUR se vrši izdvajanjem iznosa od 5% vrijednosti obračunane obvezne pričuve u EUR valuti na računu rezervi u EUR, dok se iznos od 95% obračunane obvezne pričuve u EUR izdvaja i održava u KM protuvrijednosti na računu rezervi u KM.

Centralna banka obračunava i isplaćuje naknadu rezidentnim bankama po stopi od 0,50% na sredstva obveznih pričuva u KM odnosno po stopi od 0,30% a na sredstva obveznih pričuva u EUR. Centralna banka primjenjuje nultu stopu naknade na sredstva iznad obveznih pričuva rezidentnih banaka.

Osim gore navedenog, u razdoblju između 31. prosinca 2023. godine i datuma odobrenja ovih financijskih izvješća nije bilo događaja koji bi zahtijevali usklađivanje ili koji su značajni, ali ne zahtijevaju usklađivanje.

Centralna banka
BOSNE I HERCEGOVINE
Централна банка
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Godišnje izvješće 2023

Uvodna riječ guvernerke

Zadovoljstvo mi je predstaviti Godišnje izvješće Centralne banke Bosne i Hercegovine (Centralna banka) za 2023. godinu, usvojeno na sjednici Upravnog vijeća Centralne banke 28.03.2024. godine.

U ovom izvješću predstavljena su ekonomska kretanja u 2023. godini uključujući međunarodno ekonomsko okruženje, izvješće o stanju ekonomije u Bosni i Hercegovini, te poslovanje Centralne banke u prethodnoj godini. U vrlo kompleksnim geopolitičkim i ekonomskim izazovima, Centralna banka je provela sve zakonom definirane zadatke i održala stabilnost domaće valute u okviru aranžmana valutnog odbora. Normalizacija monetarne politike vodećih svjetskih centralnih banaka, i nastavak trenda restriktivne politike, značajno su utjecali na prinose vrijednosnica u koje Centralna banka investira. Pravovremenim restrukturiranjem portfelja deviznih rezervi Centralna banka je spremno dočekala rast prinosa na međunarodnim tržištima i rast kamatnih stopa u eurozoni. Posljedično, devizne rezerve koje su na kraju 2023. godine iznosile 16,29 milijardi KM, i premašile su monetarne obveze centralne banke za 886,2 milijuna KM na kraju 2023. godine. Time je ojačana apsorpciona moć bilance Centralne banke za eventualne šokove na međunarodnim finansijskim tržištima, što je izravni doprinos stabilnosti domaće valute.

Centralna banka je u 2023. godini ostvarila pozitivan finansijski rezultat, izražen kroz neto dobit u iznosu od 278.261.211,49 KM. Na osnovu članka 27. Zakona o Centralnoj banci i Odluke Upravnog vijeća Centralne banke od 28. marta 2024. godine, dio ostvarene neto dobiti za 2023. godinu, u iznosu od 64.319.561,58 KM, bit će uplaćen u budžet institucija Bosne i Hercegovine.

Centralna banka je redovito izvršavala i ostale zadatke iz svoje nadležnosti, uključujući rad platnih sustava za međubankarska poravnanja u domaćem platnom prometu, poslove fiskalnog agenta, statistike, finansijske stabilnosti, trezorskog poslovanja, makroekonomskih projekcija i drugo. U suradnji sa entitetskim agencijama za bankarstvo, razvijena je Metodologija za izračun referentne stope prosječnog troška financiranja banaka koje posluju na teritoriju BiH, a referentne stope se objavljuju na web stranici Centralne banke. Sa početkom 2024. godine, uvedena je dodatna fleksibilnost u politici obvezne rezerve, čime je omogućena efikasnija kalibracija ciljanih efekata.

Uloga Centralne banke u procesu europskih integracija, naročito u kontekstu otvaranja pregovora Bosne i Hercegovine sa Europskom unijom, bit će od izuzetnog značaja u narednom razdoblju.

Centralna banka će nastaviti raditi na jačanju institucije i očuvanju stabilnosti monetarnog sustava Bosne i Hercegovine kao jednog od ključnih čimbenika u procesu jačanja bh. ekonomije i predstojećih europskih integracija.

Posebno je značajan projekt uključivanja Bosne i Hercegovine u Jedinstveno područje plaćanja u eurima (SEPA), u koji su uključene zemlje Zapadnog Balkana, i za koji Centralna banka ima podršku EU. U tom procesu, Centralna banka će nastaviti aktivnosti na pripremi i izgradnji potrebne infrastrukture zajedno sa ostalim institucijama u Bosni i Hercegovini. Nastojat ćemo osigurati visoku reputaciju i priznanje u domaćim i međunarodnim krugovima, te ubrzano raditi na daljnjem unapređenju svih naših poslovnih procesa.

Kao što sam navela u svom inicijalnom obraćanju sa pozicije guvernerke, aktivnosti Centralne banke će, u narednom razdoblju, biti usmjerene, primarno, na očuvanje valutnog odbora, te stabilnosti institucije i sustava rada. Centralna banka će nastaviti i dalje dosljedno primjenjivati Zakon o Centralnoj banci osiguravajući stabilnost domaće valute po aranžmanu valutnog odbora i izvršavati sve svoje zakonom definirane zadatke, u najboljem interesu svih građana i gospodarstva naše zemlje. Svakako da planiramo intenzivirati sve aktivnosti, u okviru svog mandata, kako bismo pomogli proces EU integracija zemlje.

Ovom prilikom želim da se zahvalim svim članovima Upravnog vijeća, članovima Uprave i službenicima, na profesionalnom pristupu i doprinosu u ostvarenju dosadašnjih rezultata. Sigurna sam da ćemo svi, zajedničkim angažmanom, nastaviti davati svoj nesebičan doprinos profesionalnom radu i uspješnim rezultatima naše institucije.

dr. Jasmina Selimović,
Guvernerka

Pravni status

Sukladno Ustavu – Aneksu 4. Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, Centralna banka Bosne i Hercegovine je institucija Bosne i Hercegovine utemeljena Zakonom o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine, koji je usvojio Parlament Bosne i Hercegovine 20. lipnja 1997.¹ i počela je s radom 11. kolovoza 1997. godine. Osnovni ciljevi i zadatci Centralne banke Bosne i Hercegovine, utvrđeni Zakonom o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine, jesu:

- postići i očuvati stabilnost domaće valute (konvertibilne marke) tako što je izdaje uz puno pokriće u slobodnim konvertibilnim deviznim sredstvima, sukladno aranžmanu poznatim pod nazivom valutni odbor, prema fiksnom tečaju: jedna konvertibilna marka za jednu njemačku marku. Od 1. siječnja 2002. konvertibilna marka vezana je za euro prema tečaju: jedna konvertibilna marka za 0,511292 eura, odnosno jedan euro iznosi 1,955830 konvertibilnih maraka;
- definirati i kontrolirati provedbu monetarne politike Bosne i Hercegovine;
- držati službene devizne rezerve i upravljati njima na siguran i profitabilan način;
- održavati odgovarajuće platne i obračunske sustave;
- koordinirati djelatnosti agencija za bankarstvo entiteta mjerodavnih za izdavanje bankarskih licenci i superviziju banaka;
- primati depozite od Bosne i Hercegovine i komercijalnih banaka radi ispunjenja zahtjeva za obveznim rezervama. Centralna banka može držati i depozite entiteta i drugih javnih institucija, kao i druge rezerve komercijalnih banaka, ukoliko to one žele;
- izdavati propise i smjernice za ostvarivanje djelatnosti Centralne banke Bosne i Hercegovine u okviru ovlasti utvrđenih Zakonom o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine;
- sudjelovati u radu međunarodnih organizacija koje rade na utvrđivanju financijske i ekonomske stabilnosti, te zastupati Bosnu i Hercegovinu u međuvladinim organizacijama o pitanjima monetarne politike.

Centralna banka Bosne i Hercegovine potpuno je neovisna o Federaciji Bosne i Hercegovine, Republici Srpskoj, te bilo kojoj javnoj agenciji i tijelu, a u cilju objektivne provedbe svojih

¹ “Službeni glasnik BiH”, 1/97, 29/02, 13/03, 14/03, 9/05, 76/06 i 32/07.

zadataka. Centralna banka Bosne i Hercegovine svoju djelatnost obavlja preko Upravnog vijeća Centralne banke Bosne i Hercegovine, Uprave CBBiH i osoblja.

Upravno vijeće Centralne banke Bosne i Hercegovine je tijelo Centralne banke Bosne i Hercegovine mjerodavno za utvrđivanje monetarne politike i kontrolu njene provedbe, organizaciju i strategiju Centralne banke Bosne i Hercegovine, sukladno ovlastima utvrđenim Zakonom o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine. Upravno vijeće Centralne banke Bosne i Hercegovine sastoji se od pet članova, koje imenuje Predsjedništvo Bosne i Hercegovine i između svojih članova bira guvernera, koji je ujedno i predsjedatelj ovoga tijela i Uprave CBBiH. Guverner je glavni izvršni dužnosnik zadužen za svakodnevno poslovanje Centralne banke Bosne i Hercegovine. Uprava CBBiH, koju čine guverner i tri viceguvernera (koje imenuje guverner, uz odobrenje Upravnog vijeća Centralne banke Bosne i Hercegovine), na zahtjev guvernera, kao glavnog izvršnog dužnosnika, operativno provodi aktivnosti Centralne banke Bosne i Hercegovine i usklađuje aktivnosti organizacijskih jedinica.

Za kontrolu rizika u Centralnoj banci Bosne i Hercegovine guverner, uz odobrenje Upravnog vijeća Centralne banke Bosne i Hercegovine, imenuje glavnog internog revizora i zamjenike glavnog internog revizora.

Poslovanje Centralne banke Bosne i Hercegovine ostvaruje se preko Centralnog ureda sa sjedištem u Sarajevu, tri glavne jedinice sa sjedištem u Sarajevu, Mostaru i Banjoj Luci i dvije podružnice sa sjedištem u Palama i u Brčko distriktu.

Sadržaj

Uvodna riječ guvernerke	iii
Pravni status	v
Lista tekstnih okvira.....	viii
Lista tablica.....	ix
Kratice.....	xii
1. Ekonomska kretanja u 2023. godini.....	15
1.1 Međunarodno ekonomsko okruženje	15
1.2 Izvješće o stanju BiH ekonomije.....	22
1.2.1 Realni sektor	22
I. Industrijska proizvodnja i građevinarstvo	25
II. Cijene.....	28
III. Uposlenost i plaće.....	34
1.2.2 Fiskalni sektor	38
1.2.3 Bankarski sektor.....	50
1.2.4 Vanjski sektor	58
I. Platna bilanca	58
II. Nominalni i realni efektivni devizni tečaj	65
2. Izvješće o aktivnostima CBBiH u 2023. godini.....	67
2.1 Monetarna politika	69
2.2 Računi rezervi kod CBBiH	71
2.3 Upravljanje deviznim rezervama	78
2.4 Upravljanje gotovim novcem	85

2.5	Održavanje platnih sustava.....	91
2.6	Uloga fiskalnog agenta.....	95
2.7	Prikupljanje i kreiranje statističkih podataka	97
2.8	Praćenje sustavnih rizika u finansijskom sustavu	99
2.9	Suradnja s međunarodnim institucijama i rejting agencijama	101
2.10	Upravljanje rizicima	106
2.11	Proces interne revizije	107
2.12	Ostalo.....	108
2.12.1	Upravljanje ljudskim resursima	108
2.12.2	Komuniciranje s javnošću.....	111
2.12.3	Projekti energetske učinkovitosti, očuvanje nacionalnih spomenika	113
3.	Financijska izvješća i Izvješće neovisnog vanjskog revizora (dostavlja se odvojeno)	
4.	Statističke tablice	
5.	Publikacije i mrežni servisi	

Lista tekstnih okvira

Tekstni okvir 1: Procijenjena temeljna inflacija u BiH	31
Tekstni okvir 2: Mjere vlada entiteta u borbi s inflacijom.....	46
Tekstni okvir 3: Vanjskotrgovinski robni deficit u BiH u 2023. godini.....	59

Lista tablica

Tablica 1.1: Srednjoročne projekcije odabranih makroekonomskih varijabli iz studenog 2023. godine	23
Tablica 1.2: Emisije javnog duga entiteta u 2023. godini.....	48
Tablica 1.3: Prosječna stopa prinosa do dospelja na primarnom tržištu javnog duga po entitetima u 2023. godini	50
Tablica 1.4: Vanjskotrgovinska robna razmjena BiH, prema najznačajnijim trgovinskim partnerima, u milijardama KM	59
Tablica 2.1: Pokazatelji likvidnosti bankarskog sektora u BiH.....	78
Tablica 2.2: Prosječna ponderirana godišnja neto kamatna stopa na devizne rezerve CBBiH, i prosječne godišnje kamatne stope i tržišni prinosi na državne obveznice u eurozoni.....	82
Tablica 2.3: Platni promet preko komercijalnih banaka	92
Tablica 2.4: Pregled prometa karticama na ATM-u, POS uređajima i internetu.....	93
Tablica 2.5: Realizirane vrijednosti po karticama na načelu rezidentnosti	94
Tablica 2.6: Zastupljenost kartica prema brendovima.....	94
Tablica 2.7: Rukovodna struktura CBBiH.....	108

Lista grafikona

Grafikon 1.1: Godišnje promjene prosječnih potrošačkih cijena	17
Grafikon 1.2: Cijene energenata na međunarodnom tržištu	18
Grafikon 1.3: Bilančna aktiva eurozone i kamatna stopa na deponiranje kod ECB-a.....	19
Grafikon 1.4: Godišnja promjena u razini kredita u eurozoni	21
Grafikon 1.5: Godišnje promjene BDP-a i industrijske proizvodnje za prva tri tromjesečja	24
Grafikon 1.6: Doprinos godišnjim promjenama opsega industrijske proizvodnje po područjima	26
Grafikon 1.7: Doprinosi najznačajnijih djelatnosti za pad prerađivačke industrije u 2023. godini	27
Grafikon 1.8: Godišnje promjene u intenzitetu građevinske industrije	28
Grafikon 1.9: Doprinosi godišnjoj stopi inflacije u BiH	29
Grafikon 1.10: Godišnje promjene proizvođačkih cijena u BiH, razdoblje na razdoblje.....	30
Grafikon 1.11: Godišnje promjene proizvođačkih cijena u BiH po djelatnostima, razdoblje na razdoblje	31

Grafikon 1.12: Godišnja promjena ukupne i temeljne inflacije u BiH.....	32
Grafikon 1.13: Doprinosi cijena hrane, energenata i usluga godišnjim stopama promjene potrošačkih cijena u eurozoni	33
Grafikon 1.14: Akumulirani broja uposlenih od početka 2011. godine	35
Grafikon 1.15: Doprinosi godišnjim promjenama broja uposlenih po područjima.....	36
Grafikon 1.16: Prosječne godišnje neto plaće	37
Grafikon 1.17: Broj uposlenih i promjena u prosječnoj nominalnoj neto plaći prema djelatnostima	38
Grafikon 1.18: Prihodi od neizravnih poreza.....	39
Grafikon 1.19: Utjecaj inflacije na rast prihoda od PDV-a	40
Grafikon 1.20: Ukupan javni dug sektora opće vlade	43
Grafikon 1.21: Vanjski dug sektora vlade	44
Grafikon 1.22: Zaduženost opće vlade kod komercijalnih banaka.....	45
Grafikon 1.23: Vrijednost emisija po ročnim segmentima.....	48
Grafikon 1.24: Stopa prinosa do dospelja na primarnom tržištu šestomjesečnih trezorskih zapisa Republike Srpske	49
Grafikon 1.25: Godišnja stopa rasta depozita.....	51
Grafikon 1.26: Depoziti stanovništva, valutna struktura	52
Grafikon 1.27: Godišnja stopa kreditnog rasta	53
Grafikon 1.28: Kamatne stope na novoodobrene kredite	54
Grafikon 1.29: Kamatne stope na depozite.....	55
Grafikon 1.30: Realne kamatne stope na novougovorene depozite.....	56
Grafikon 1.31: Neto strana aktiva.....	57
Grafikon 1.32: Tekući i kapitalni račun.....	58
Grafikon 1.33: Uvoz i izvoz robe iz BiH, BDP i industrijska proizvodnja u EU.....	60
Grafikon 1.34: Neto izvoz po najznačajnijim skupinama proizvoda.....	61
Grafikon 1.35: Račun usluga u platnoj bilanci	63
Grafikon 1.36: Kompenzacije uposlenim u inozemstvu, doznake i mirovine iz inozemstva.....	64
Grafikon 1.37: Godišnje promjene u deviznom tečaju KM, prosinac 2023. godine	65
 Grafikon 2.1: Devizne rezerve CBBiH.....	 67
Grafikon 2.2: Utjecaj platnobilančnih stavki na rast deviznih rezervi	68
Grafikon 2.3: Struktura neto vanjskog zaduživanja.....	69
Grafikon 2.4: Pokrivenost monetarne pasive neto deviznim rezervama	70
Grafikon 2.5: Prikaz politike obvezne rezerve u kontekstu izmjene naknada.....	71

Grafikon 2.6: Prikaz politike obvezne rezerve u kontekstu stanja u posljednjem obračunskom razdoblju u 2023. godini.....	72
Grafikon 2.7: Godišnje promjene obvezne rezerve i viška iznad obvezne rezerve	73
Grafikon 2.8: Stanje računa rezervi kod CBBiH i implicitna stopa obvezne rezerve	74
Grafikon 2.9: Godišnje promjene u sastavnicama rezervnog novca	75
Grafikon 2.10: Godišnje stope rasta u monetarnim agregatima	76
Grafikon 2.11: Monetarna multiplikacija	77
Grafikon 2.12: Prosječni dnevni tržišni prinosi na državne obveznice u eurozoni i ECB-ove depozitne stope u 2023. godini	81
Grafikon 2.13: Struktura investiranja deviznih rezervi CBBiH na kraju godine.....	83
Grafikon 2.14: Godišnje stope prinosa na devizne rezerve CBBiH	84
Grafikon 2.15: Gotovina izvan monetarnih vlasti i banaka na kraju godine	85
Grafikon 2.16: Stanja gotovine u trezorima banaka	86
Grafikon 2.17: Apoenska struktura novčanica u 2023. godini	87
Grafikon 2.18: Apoenska struktura kovanica u 2023. godini	87
Grafikon 2.19: Promjena u broju novčanica i kovanica po apoenima u odnosu na 2022. godinu	88
Grafikon 2.20: Novčanice i kovanice izdane u 2023. godini, prema apoenima	89
Grafikon 2.21: Izlazi gotovog novca (KM) u 2023. godini	89
Grafikon 2.22: Apoenska struktura krivotvorenih novčanica u 2023. godini	90
Grafikon 2.23: Apoenska struktura krivotvorenih kovanica u 2023. godini	91
Grafikon 2.24: Ukupan broj uposlenih u CBBiH	110

Kratice

APP	Program kupovine aktive (ECB-ov); eng. <i>asset purchase programme</i>
ATM	Bankomat (eng. <i>automated teller machine</i>)
BAM	Konvertibilna marka (troalfabetska oznaka)
BIS	Banku za međunarodna poravnanja (engl. <i>Bank for International Settlements</i>)
BDP	Bruto domaći proizvod
BHAS	Agencija za statistiku BiH
BiH	Bosna i Hercegovina
BHAS	Agencija za statistiku BiH
bb	Bazni bod
BPRV	Bruto poravnanje u realnom vremenu (eng. RTGS; <i>Real Time Gross Settlement</i>)
CBBiH	Centralna banka Bosne i Hercegovine
CHF	Švicarski franak
CNY	Kineski juan
CPI	Indeks potrošačkih cijena
CRK	Centralni registar kredita
CZK	Češka kruna
ECB	Europska centralna banka
EFSE DF	Razvojni instrument Europskog fonda za jugoistočnu Europu
EP	Europsko povjerenstvo
ESCB	Europski sustav centralnih banaka
EU	Europska unija
EUR	Euro
FBiH	Federacija Bosne i Hercegovine
FED	Sustav federalnih rezervi SAD
FOMC	Federalni odbor za operacije na otvorenom tržištu
HUF	Mađarska forinta
INR	Indijska rupija
JRRPS	Jedinstveni registar računa poslovnih subjekata
KM	Konvertibilna marka (dvoalfabetska oznaka)
LCR	Koeficijent pokrića likvidnosti (eng. <i>liquidity coverage ratio</i>)
MMF	Međunarodni monetarni fond
MWh	Megavat sat
NEER	Nominalni efektivni devizni tečaj
NSFR	Koeficijent neto stabilnih izvora financiranja (eng. <i>net stable funding ratio</i>)

OPEC+	Organizacija zemalja izvoznica nafte i njenih saveznika
PEPP	Pandemijski program otkupa vrijednosnica (ECB-ov); eng <i>pandemic emergency purchase programme</i>
POS	Prodajno mjesto (eng. <i>point of sale</i>)
PPnKS	Prosječna ponderirana neto kamatna stopa
REER	Realni efektivni devizni tečaj
RON	Rumunjski lej
RS	Republika Srpska
RSD	Srpski dinar
SAD	Sjedinjene Američke Države
SDR	Specijalna prava vučenja (eng. <i>Special Drawing Rights</i>)
SOFS	Stalni odbor za financijsku stabilnost
SWIFT	Društvo za svjetsku međubankarsku financijsku telekomunikaciju (eng. <i>Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunications</i>)
TRL	Turska lira
TTF	„Title Transfer Facility“ nizozemsko plinsko čvorište
pb	Postotni bod
PDV	Porez na dodanu vrijednost
PLZ	Poljska zlota
SOFS	Stalni odbor za financijsku stabilnost
UINO	Uprava za neizravno oporezivanje
USD	Američki dolar

Dvoslovne ISO oznake za zemlje

EU	Europska unija
EA	Eurozona
AL	Albanija
BA	Bosna i Hercegovina
MK	Republika Sjeverna Makedonija
ME	Crna Gora
RS	Srbija

Centralna banka
BOSNE I HERCEGOVINE
Централна банка
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Ekonomska kretanja u 2023. godini

1. Ekonomska kretanja u 2023. godini

1.1 Međunarodno ekonomsko okruženje

Ekonomska aktivnost na globalnoj razini u 2023. godini je nadmašila očekivanja s početka godine, zahvaljujući izraženoj otpornosti nekoliko ključnih ekonomija, prvenstveno SAD-a. S obzirom na pad kupovne moći kućanstava, te naglašeno zaoštavanje monetarne politike vodećih centralnih banaka s ciljem ublažavanja inflatornog šoka, globalna ekonomska aktivnost se pokazala dosta otpornom u prvoj polovici 2023. godine. Znakovi usporavanja ekonomske aktivnosti postali su izraženiji u drugoj polovici godine. Postoji nekoliko čimbenika koji su obilježili globalnu ekonomiju u 2023. godini. Prvi, posebno naglašen u Europi, bio je strah od poremećaja u lancima opskrbljivanja energijom, posebno prirodnim plinom, i drugim sirovinama. Ipak, do zastoja u opskrbljivanju nije došlo, zahvaljujući učinkovitoj uporabi sirovina, uvozom energije iz novih zemalja i blagoj zimi zbog koje je potražnja za toplinskom energijom bila niska. Drugo obilježje globalne ekonomije u 2023. godini bilo je slabljenje inflatornih pritisaka, prvenstveno u Europi i SAD-u, i to brže nego što je bilo očekivano. U posljednjim mjesecima godine su registrirane stope inflacije približne prosječnim pretpandemijskim vrijednostima, ukupne i temeljne inflacije. S druge strane, novi skokovi cijena roba uzrokovani geopolitičkim događanjima, i porasta troškova osiguranja pomorskog transporta roba, te dugotrajnija visoka temeljna inflacija, mogli bi zadržati monetarnu politiku vodećih centralnih banaka restriktivnom u sljedećem razdoblju.

Rast ekonomske aktivnosti u SAD-u u 2023. godini (2,5%) rezultat je snažne finalne potrošnje, kako roba tako i usluga, uz snažan doprinos niskih stopa neuposlenosti i rasta nominalnih plaća. S druge strane, ekonomska aktivnost u eurozoni i EU je bilježila vrlo skromne stope rasta, tako da je na razini cijele 2023. godine rast ekonomske aktivnosti procijenjen na 0,5%², što je dijelom posljedica naglašenih geopolitičkih rizika, posebno u pogledu neizvjesnosti vezanih za ratove u Ukrajini i Bliskom istoku. Restriktivna monetarna politika Europske centralne banke (ECB), slaba globalna potražnja, kao i raspoloživi dohodak i dalje izložen inflatornim pritiscima, neki su od čimbenika koji su rezultirali usporavanjem rasta ekonomije EU. Njemačka se u 2023. godini borila s posljedicama energetske cjenovnog šoka iz prethodne godine, kao i padom

² EUROSTAT Euro indicators, prva procjena godišnjeg rasta za 2023. godinu bazirana na tromjesečjima, sezonski i kalendarski prilagođenim podacima, veljača 2024. godine.

industrijske proizvodnje, te je prema preliminarnim procjenama zabilježila pad ekonomske aktivnosti od 0,3%³. U 2023. godini zabilježen je pad industrijske proizvodnje i na razini EU i Eurozone od 2,0% i 2,4%, respektivno, s pozitivnim očekivanjima za 2024. godinu.⁴ Prerađivačka industrija je u 2023. godini, također, zabilježila pad u EU i eurozoni, od 1,6% i 2,2% respektivno, dok je djelatnost građevinarstva zabilježila zanemarive stope rasta u odnosu na prethodnu godinu.

Nakon izazovne godine za ekonomiju EU i vrlo slabog rasta ekonomske aktivnosti u 2023. godini, može se očekivati skromni oporavak ekonomske aktivnosti u 2024. godini. Prema posljednjim, zimskim projekcijama Europskog povjerenstva⁵, u eurozoni i EU je procijenjen rast ekonomske aktivnosti u 2024. godini od 0,8% i 0,9%, respektivno, revidirano na niže od jesenskog kruga projekcija. U 2025. godini se očekuje rast ekonomske aktivnosti od 1,5% u eurozoni i 1,7% u EU. Očekuje se da će na ekonomski oporavak utjecati snažnija potrošnja kućanstava, te slabljenje učinka cjenovnih šokova.

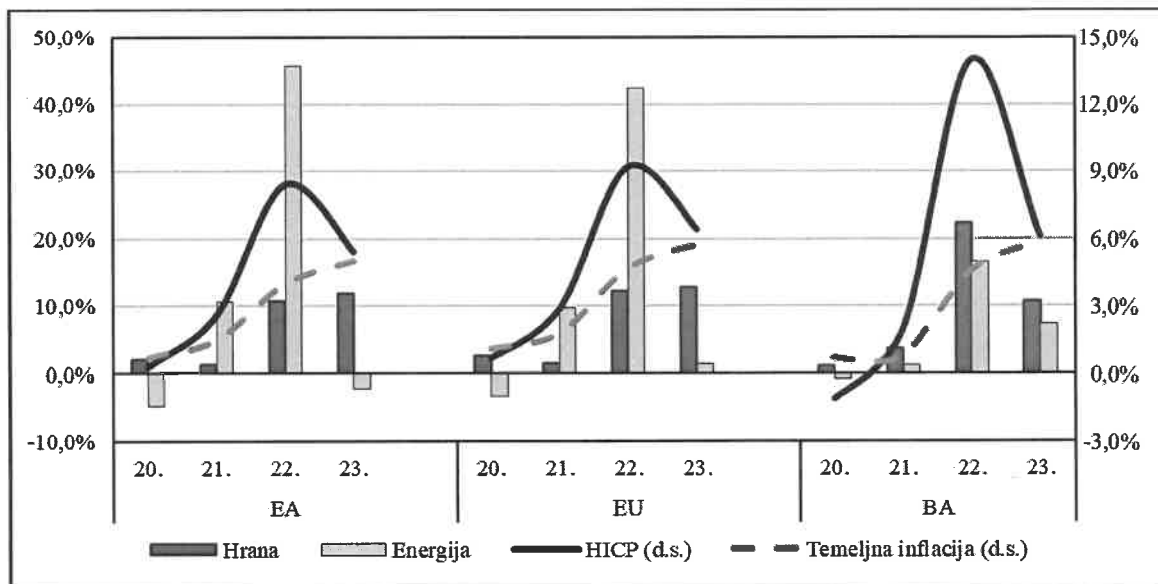
U SAD-u je u 2023. godini registrirana službena stopa inflacije od 3,0%, što je za 5,7 pb niže u odnosu na 2022. godinu. U eurozoni i EU je tijekom 2023. godine također zabilježeno kontinuirano slabljenje cjenovnog pritiska (Grafikon 1.1.), s registriranim godišnjim stopama inflacije od 5,4% i 6,4%, respektivno (što je za 3,0 pb, odnosno za 2,8 pb niže u odnosu na prethodnu godinu). Inflatorni pritisak na prosječne potrošačke cijene se vrlo razlikuje uspoređujući domaće i tržište Eurozone, kako u doprinosima pojedinačnih odjeljaka, tako i u jačini samog inflatornog pritiska, gdje se u prosjeku u 2023. godini bilježi nešto veći rast domaćih cijena. Inflacija cijena hrane u EU, u prosjeku, i dalje je naglašena, s tim što postoji značajna heterogenost među zemljama članicama. Cijene hrane u eurozoni su, u izvještajnoj godini, rasle po stopi od 11,9%, što je za 1,1 pb više u odnosu na zabilježenu stopu rasta iz prethodne godine. Diverzifikacija na strani ponude, neočekivano blaga zima, kao i slaba potražnja, rezultirali su smanjenjem cijena energenata na svjetskom tržištu tijekom 2023. godine. U eurozoni je u 2023. godini zabilježen godišnji pad cijena električne energije, plina i drugih energenata, u iznosu od 2,3%.

³ EUROSTAT database

⁴ ECB Economic Bulletin, Issue 1. veljače 2024. godine

⁵ European Commission: Winter 2024 Economic Forecast, veljača 2024. godine.

Grafikon 1.1: Godišnje promjene prosječnih potrošačkih cijena

Izvor: EUROSTAT, BHAS

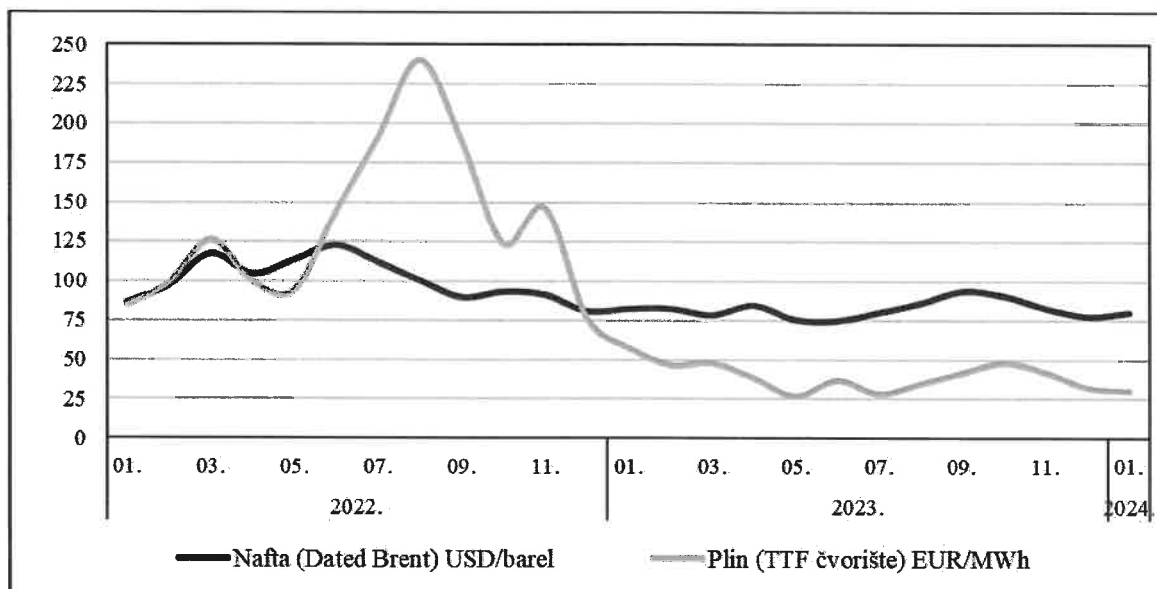
U 2024. godini se očekuje daljnje usporavanje ukupne i temeljne inflacije, u oko 80% svjetskih ekonomija⁶, kao posljedica slabljenja učinaka prethodnih energetske šokova i uskih grla u opskrbljivanju. Prema posljednjim zimskim projekcijama Europskog povjerenstva,⁷ očekuje se da će inflacija mjerena harmoniziranim indeksom potrošačkih cijena u EU pasti na 3,0% u 2024. godini i 2,5% u 2025. godini. Prema istim projekcijama, očekuje se da će rast cijena u eurozoni usporiti na 2,7% u 2024. godini i na 2,2% u 2025. godini.

Nakon turbulentne 2022. godine, cijene energenata na međunarodnom tržištu su u 2023. godini bile relativno stabilne, izuzev kratkoročnih šokova izazvanih sukobima na Bliskom istoku. Globalno tržište energenata u 2023. godini bilo je pod velikim pritiskom smanjene potražnje što je ponajviše povezano s globalnim usporavanjem poslovnih aktivnosti i nedovoljnom potražnjom u Kini, najvećem uvozniku nafte. U 2023. godini naftom se trgovalo po prosječnoj cijeni od 82,5 dolara po barelu, što je za 18,2% niže nego godinu dana ranije (Grafikon 1.2). Cijene nafte tipa Brent na međunarodnom tržištu su ostale stabilne usprkos prisutnom programu smanjenja isporuka nafte od strane lidera zemalja OPEC+. Strah od smanjenja proizvedenih količina u najvećoj mjeri je kompenziran snažnim rastom zaliha u SAD-u kao i očekivanjima Međunarodne agencije za energetiku o ostvarenju suficita u proizvodnji nafte u 2024. godini.

⁶ IMF World Economic Outlook update, siječanj 2024. godine.

⁷ European Commission: Winter 2024 Economic Forecast, veljača 2024. godine.

Grafikon 1.2: Cijene energenata na međunarodnom tržištu

Izvor: www.tradingeconomics.com, www.statista.com

Nakon znatnog povećanja cijena prirodnog plina u 2022. godini, zemlje EU su diverzifikacijom izvora opskrbljivanja uspjele stabilizirati njegovu cijenu. Potrošnja prirodnog plina u Europi je u 2023. godini pala za 7,0%,⁸ dostignuvši najnižu razinu od 1995. godine. Pad cijena bio je pojačan i brzim širenjem obnovljivih izvora energije, kao i povećanom dostupnošću nuklearne energije. Krajem 2023. godine se na nizozemskom TTF čvorištu prirodnim plinom trgovalo po cijeni od 32,4 eura po megavat satu, što je više nego dvostruko jeftinije u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. Izražen pad cijena prirodnog plina u zadnjem tromjesečju 2023. godine posljedica je neuobičajeno blage zime kao i visokog stupnja popunjenosti europskih skladišta prirodnog plina.

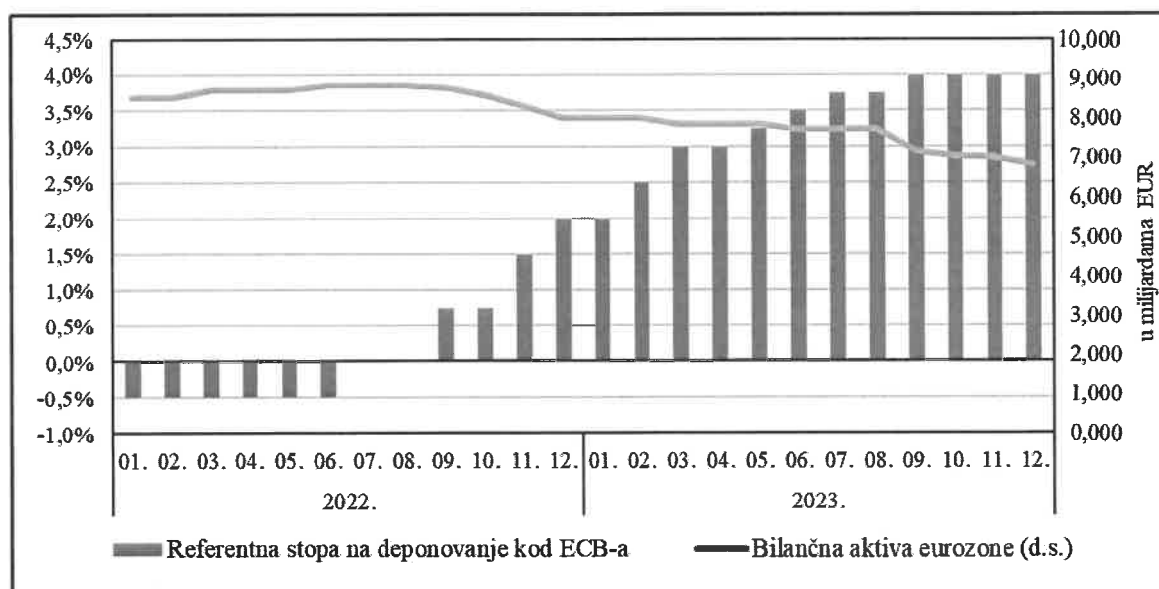
Usprkos relativno stabilnim cijenama tijekom cijele 2023. godine, potencijalni rizik po razini cijena ne samo nafte, nego i drugih burzanskih roba (žitarica i industrijskih proizvoda) javio se krajem godine napadima na teretne brodove koji prolaze kroz Crveno more na svom putu od Azije k zapadnoj Europi. Ovakve okolnosti su primorale vodeće svjetske transportne tvrtke da preusmjere svoje teretne brodove na novu rutu oko Afrike što sa sobom nosi dodatne troškove, kako transporta, tako i osiguranja tereta i značajno produžava vrijeme putovanja. Novonastala

⁸ Međunarodna Agencija za Energiju, „Gas market report, Q1-2024“, siječanj 2024. godine

situacija bi ponovno mogla narušiti lance distribucije i imati inflatorni pritisak na razinu cijena u EU.

Kao odgovor na visoke stope inflacije, ECB je tijekom cijele 2023. godine značajno povećavao svoje ključne kamatne stope, čime su se konvencionalni instrumenti monetarne politike vratili u fokus. Neto kupovina vrijednosnica u sklopu monetarne politike je u potpunosti okončana, reinvestiranje dospjele imovine je u velikoj mjeri obustavljeno, a opseg kredita sa značajno nižim kamatnim stopama odobrenih bankama tijekom pandemije ubrzano je opao. S obzirom da su se inflatorni pritisci u eurozoni pokazali jačim i upornijim od predviđenih, Upravno vijeće ECB-a je od srpnja 2022. godine podiglo ključne kamatne stope za ukupno 4,50 procentnih bodova. Referentna stopa ECB-a (stopa deponiranja kod Centralne banke) iznosila je 4,00% nakon rujanskog, posljednjeg, rasta od 25 baznih bodova. Time su ključne kamatne stope ECB-a dosegle svoje maksimum od osnivanja eurozone, a trenutna serija povećanja kamatnih stopa na deset uzastopnih sastanaka o monetarnoj politici bila je izuzetno brza i snažna.

Grafikon 1.3: Bilančna aktiva eurozone i kamatna stopa na deponiranje kod ECB-a

Izvor: ECB

Program kupovine aktive (APP) pasivno se smanjivao očekivanim intenzitetom (bez reinvestiranja obveznica koje dospijevaju) od srpnja 2023. godine. U prosincu 2023. ECB je najavio sličan, ali postupniji izlazak iz programa kupovine u žurnim slučajevima (PEPP-a). Udjela PEPP-a nastaviti će se u potpunosti reinvestirati tijekom prve polovice 2024. godine, djelomično reinvestirati tijekom druge polovice 2024. godine, a od 2025. godine neće se uopće

reinvestirati. U trenutnim okolnostima malo je vjerojatno da će doći do promjena na sada usuglašenom tempu smanjivanja bilance aktive. Trend pada bilančne aktive ECB-a krajem 2023. godine se usporio. Ukupno kumulativno smanjenje bilančne aktive za ova tri instrumenta monetarne politike u 2023. godini iznosilo je 1.13 milijardi eura. U 2024. godini smanjenje bilančne aktive će iznositi 778 milijardi eura, a u 2025. godini 520 milijardi eura.

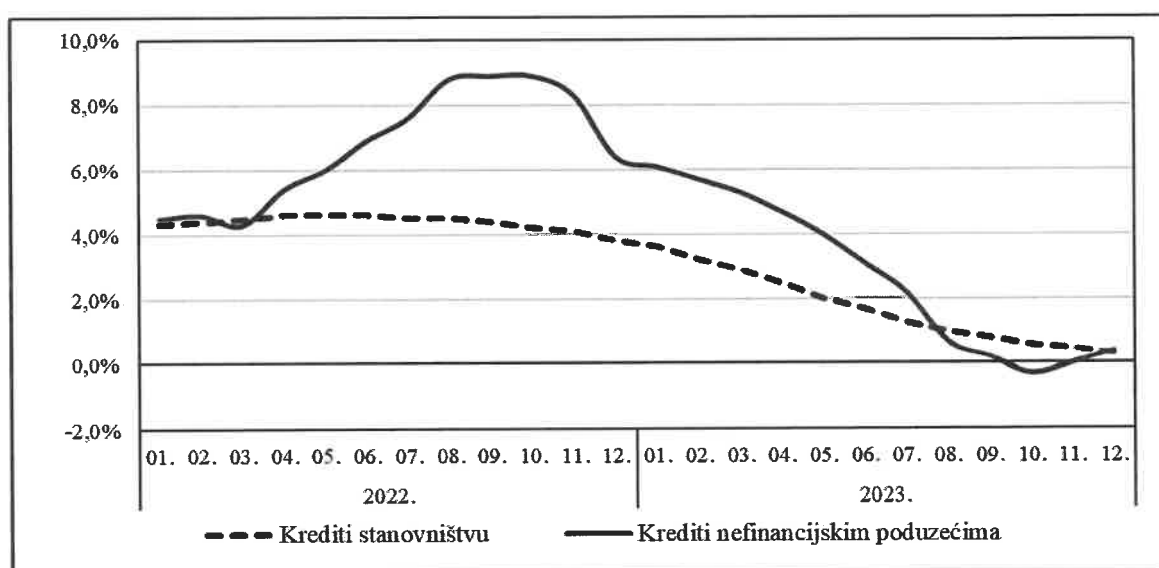
Početak normalizacije monetarne politike, u smislu smanjivanja ključnih kamatnih stopa, tijekom prvog tromjesečja 2024. godine, u trenutnim okolnostima i posljednjim priopćenjima ECB-a, još uvijek nije realno očekivati. S tim u svezi, i očekivanja u pogledu smanjenja ključnih kamatnih stopa znatno su se promijenila u odnosu na ranija predviđanja tijekom 2023. godine. Ne treba zanemariti i dalje prisutne geopolitičke rizike koji bi mogli utjecati na povratak inflacije, a kako energetska kriza u eurozoni slabi, izvjesno je kako će vlade ukidati odgovarajuće mjere podrške. Oprezno stajalište ECB-a, kao i odluke koje se donose isključivo na temelju službenih podataka, potencijalno će dovesti do postupnog smanjivanja ključnih kamatnih stopa ECB-a, ali prema posljednjim službenim objavama ECB-a, ne u prvoj polovici 2024. godine.

Bankarski šok u SAD-u s početka godine, prouzrokovan kombinacijom rasta referentnih kamatnih stopa FED-a i lošeg upravljanja rizikom likvidnošću i tržišnim rizikom u pojedinim bankama, doveo je do turbulencija na svjetskim financijskim tržištima. Šok je nadvladan povećanjem likvidnosti bankarskog sustava, podizanjem iznosa osiguranog depozita, te izlaskom s tržišta nekoliko banaka. Početkom godine i u Europi su pojedine sustavno važne banke imale probleme u poslovanju (Credit Suisse). Zbog povezanosti europskih banaka sa švicarskim bankama došlo je do pada povjerenja investitora i posljedično pada vrijednosti njihovih dionica. Uslijed brze i učinkovite reakcije regulatora ovi šokovi su amortizirani pri čemu je došlo do normalizacije na financijskim tržištima. Tržište akcija europskih banaka se počelo oporavljati već krajem ožujka. Sudeći prema kretanju burzanskih indeksa američka i u manjoj mjeri europska ekonomija (s izuzetkom britanske) se prilagodila višoj razini kamatnih stopa. Visok rast američkog tržišta akcija posljedica je i baznog učinka. Kod vodećih indeksa akcija u Europskoj uniji, nakon prošlogodišnjeg pada, također je registriran visok rast.

Restriktivna monetarna politika ECB-a snažno se prenosila na uvjete financiranja u eurozoni tijekom cijele godine, a posebno izraženo tijekom posljednja dva tromjesečja 2023. godine. Više kamatne stope banaka, smanjena potražnja za kreditima i smanjena ponuda kredita značajno su dodatno oslabili kreditnu dinamiku eurozone. Prema posljednjim službenim podacima, znatno blaži rast kamatnih stopa, nastavit će se i u prvom dijelu 2024. godine. Rast

kamatnih stopa na kredite se reflektirao i na smanjenje potražnje za kreditima (Grafikon 1.4) s implikacijama na razinu agregatne potražnje i smanjenje inflacije. Povećanje referentne stope ECB (za 200 b.p) je induciralno približno isti rast bankarskih pasivnih i aktivnih kamatnih stopa. Trend usporavanja kreditnog rasta, započet na tržištu kredita stanovništvu u srpnju 2022. godine, održan je tijekom cijele 2023. godine. Usporavanje rasta na tržištu kredita nefinancijskim poduzećima započelo je kasnije (studeni 2022.), ali sa snažnijim zaoštavanjem financijskih uvjeta nego na tržištu kredita stanovništvu. Godišnja stopa rasta ovih kredita je sa 6,4% na kraju 2022. godine, smanjena na 0,4% u prosincu 2023. godine.⁹

Grafikon 1.4: Godišnja promjena u razini kredita u eurozoni

Izvor: EUROSTAT

Nakon što su stope prinosa u prošloj godini porasle pod utjecajem restriktivne monetarne politike ECB-a, tržište javnog duga zemalja EU se ponovno, u većem djelu 2023. godine, nalazilo pod pritiskom rastućih troškova financiranja proračuna. Prema podacima za treće tromjesečje 2023. godine, promatrano na godišnjoj razini, najveći dio zemalja EU neznatno je smanjio javni dug u odnosu na BDP. U jednom dijelu zemalja javni dug u odnosu na BDP je ostao gotovo neizmijenjen, dok je u svega nekoliko zemalja javni dug blago porastao. Većina zemalja EU od globalne financijske krize (neke i prije toga) imaju proračunske deficite i na temelju toga rastuću apsolutnu vrijednost javnih dugova. Očekivano smanjenje kamatnih stopa

⁹ Najviša stopa kreditnog rasta na tržištu nefinancijskih preduzeća zone eura tijekom posljednjeg razdoblja kreditne ekspanzije u eurozoni ostvarena je u listopadu 2023. godine i iznosila je 8,5%.

neće bitnije utjecati na fiskalnu poziciju zemalja zone eura u 2024. godini. Na kraju 2023. godine tri od četiri najveće europske ekonomije imaju javni dug veći od nominalnog BDP-a (Španjolska, Francuska i Italija).

1.2 Izvješće o stanju BiH ekonomije

1.2.1 Realni sektor

U 2023. godini očekuje se skroman rast realne ekonomske aktivnosti, koji je uzrokovan padom inozemne potražnje te posljedično značajnim padom domaćeg izvoza, dok na drugoj strani pozitivan doprinos na rast imaju investicije i osobna potrošnja. Prema jesenskom krugu srednjoročnih makroekonomskih projekcija iz studenog 2023. CBBiH¹⁰ projicira rast realnog BDP-a u 2023. na razinu od 1,6%. Nastavno na trenutno raspoložive informacije, u srednjem roku očekuje se oporavak ekonomske aktivnosti i daljnje slabljenje inflatornih pritisaka (Tablica 1.1 ispod). U 2024. godini očekuje se skroman rast ekonomske aktivnosti, prvenstveno zbog dugotrajnih i snažnih inflatornih pritisaka, te slabih trgovinskih prilika domaće industrijske proizvodnje i izvoza koje su obilježile cijelu 2023. godinu nastavno na pad inozemne potražnje. Smanjenje inozemne potražnje uslijedilo je nakon pogoršanje monetarnih uvjeta, slijedom visokih inflatornih pritisaka. Ključne pretpostavke za rast domaćeg BDP-a u 2023. godini su rast investicijske potrošnje (osobne i državne), praćen rastom nominalnih plaća i uposlenosti. Na rast investicija privatnog sektora imaju utjecaj još uvijek niže domaće kamatne stope od kamatnih stopa u europodručju te zadržana financijska dobit iz prethodne godine u kojoj su mnoge tvrtke zabilježile rekordnu neto dobit. Investicijska potrošnja države uzrokovana je radovima na velikim infrastrukturnim projektima, koji se mogu posebice očekivati u 2024. godini zbog lokalnih izbora. U 2024. godini projicirana stopa rasta BDP-a od 2,1%, pod pretpostavkom slabljenja inflatornih šokova. Inflacija u 2024. godini očekuje se u visini od 2,9% gdje će opet u strukturi rasta najveći doprinos imati temeljna inflacija i cijene hrane.

U 2024. godini prevladavaju negativni rizici za ekonomsku aktivnost, što se posebice odnosi na produbljenje negativnog neto izvoza, uzimajući u obzir skroman očekivani rast izvoza koji

¹⁰ Priopćenje je dostupno na mrežnoj stranici CBBiH, https://cbbh.ba/data/dokumenti/pdf/Jesenji_krug_srednjoro%C4%8Dnih_makroekonomskih_projekcija_CBBiH_hr.pdf.

je nastavljen i u siječnju 2024. godine kada je zabilježen pad robnog izvoza od 16,6%. Na drugoj strani, rast inflacije je pod sve većim utjecajem temeljne inflacije (vidjeti tekstni okvir 1), deglobalizacije i klimatskih promjena. Pozitivni učinci na prigušenje inflacije se ogledaju u ograničenju cijena glavnih potrošačkih proizvoda, čije bi djelovanje trebalo biti vidljivo već početkom 2024. godine. Sljedeći krug srednjoročnih makroekonomskih projekcija, za razdoblje 2024. – 2026. godine, CBBiH će objaviti u svibnju 2024. godine.

Tablica 1.1: Srednjoročne projekcije odabranih makroekonomskih varijabli iz studenog 2023. godine

	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.*	2024.*	2025.*
	Promjene na godišnjem nivou						
Realni BDP	2,8%	-2,9%	7,3%	3,8%	1,6%	2,1%	3,5%
Inflacija (potrošačke cijene)**	0,6%	-1,1%	2,0%	14,0%	6,1%	2,9%	2,3%
	Učešće u BDP (potrošni pristup)						
Individualna potrošnja	71,3%	70,9%	68,8%	67,5%	68,5%	68,2%	67,5%
Državna potrošnja	18,9%	19,8%	18,9%	18,5%	18,6%	18,5%	18,1%
Ulaganja	25,0%	23,6%	27,0%	26,6%	27,5%	28,2%	28,5%
Neto izvoz	-15,2%	-14,1%	-14,6%	-12,8%	-14,7%	-15,0%	-14,1%

Izvor: BHAS

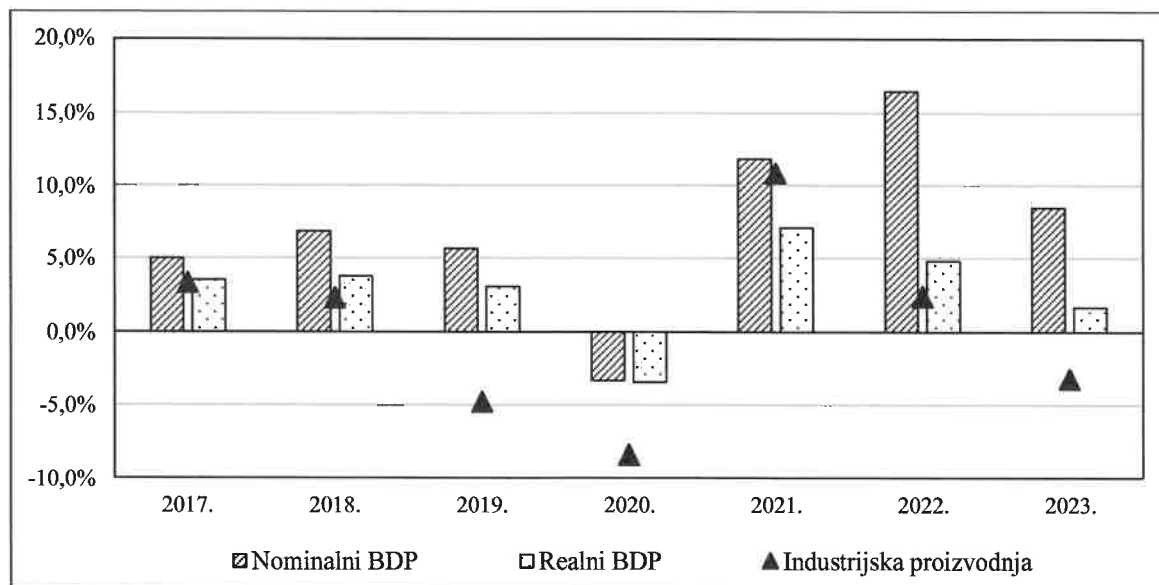
Napomena: Službeni podatci o BDP-u za razdoblje 2019. – 2022. godine u trenutku izrade projekcija. *Razdoblje projekcija CBBiH; **Inflacija za 2023. godinu je temeljem posljednje objave službenih podataka s početka 2024. godine i blago odstupa od projekcije iz studenog (6,3%).

U trenutku izrade Godišnjeg izvješća CBBiH bili su raspoloživi službeni statistički podatci o strukturi i razini BDP-a prema proizvodnom i rashodnom pristupu, zaključno s trećim tromjesečjem 2023. godine. U prvih devet mjeseci 2023. godine, zabilježen je skroman godišnji rast realnog BDP-a od 1,7%, što je sukladno kretanjima realne ekonomske aktivnosti u okruženju. U promatranom razdoblju, zabilježeno je značajno smanjenje godišnje stope rasta nominalnog BDP-a (do razine od 8,5%), uslijed stabilizacije inflacije (BDP deflator je za prvih devet mjeseci 2023. godine iznosio 6,7%, prema proizvodnom pristupu).¹¹ Kontrakcija domaće ekonomske aktivnosti u velikoj mjeri je determinirana padom industrijske proizvodnje (vidjeti

¹¹ Vrijednost za prva tri tromjesečja 2022. godine iznosila je 11,2%.

podpoglavlje Industrijska proizvodnja i građevinarstvo), koji je iznosio 3,2% za prva tri tromjesečja 2023. godine, u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. Grafikon ispod prikazuje godišnje promjene u nominalnom i realnom BDP-u, prema proizvodnom pristupu,¹² te stopu promjene opsega industrijske proizvodnje, za prva tri tromjesečja, u odnosu na isto razdoblje prethodne godine.¹³

Grafikon 1.5: Godišnje promjene BDP-a i industrijske proizvodnje za prva tri tromjesečja

Izvor: BHAS

Promatrano po područjima klasifikacije djelatnosti, iako skroman, rast realne BDV (bruto dodana vrijednost) je posljedica rasta uslužnih djelatnosti, dok su proizvodne djelatnosti zabilježile godišnji pad ili zanemarive stope rasta. Najizraženiji rast realne ekonomske aktivnosti na godišnjoj razini, za prva tri tromjesečja, zabilježile su djelatnosti hotelijerstva i ugostiteljstva, te trgovina na veliko i malo (koja je imala najveće učešće u ukupnom godišnjem porastu BDV od 19,1%). Djelatnost prerađivačke industrije, koja je također značajna sastavnica BDV,¹⁴ u promatranom razdoblju zabilježila je značajnu stopu pada (4,7%).

¹² Agencija za statistiku BiH, Priopćenje bruto domaći proizvod, proizvodni pristup, tromjesečni podatci (29. 12. 2023. godine).

¹³ Udio industrijske proizvodnje u bruto dodanoj vrijednosti za prva tri tromjesečja 2023. godine iznosio je 18,9%. Prema posljednjim podacima Strukturnih poslovnih statistika BHAS, 15,6% poduzeća i poduzetnika je iz područja industrijskih djelatnosti, dok je 41,7% uposlenih angažirano u industrijskim djelatnostima.

¹⁴ Učešće djelatnosti prerađivačke industrije u ukupnoj bruto dodanoj vrijednosti iznosilo je 13,5%.

Promatrajući strukturu BDP-a po rashodnom pristupu, izvoz roba i usluga je sastavnica koja je posljednjih godina bilježila najveći pozitivan doprinos rastu realnog BDP-a, no u prva tri tromjesečja 2023. godine zabilježila je pad. Izvoz roba i usluga (čije učešće je u strukturi potrošnje u prva tri tromjesečja iznosilo 39,3%), zabilježio je stopu pada od 6,3% za prva tri tromjesečja (za detaljnije informacije vidjeti poglavlje 1.2.4. Vanjski sektor).

I. Industrijska proizvodnja i građevinarstvo

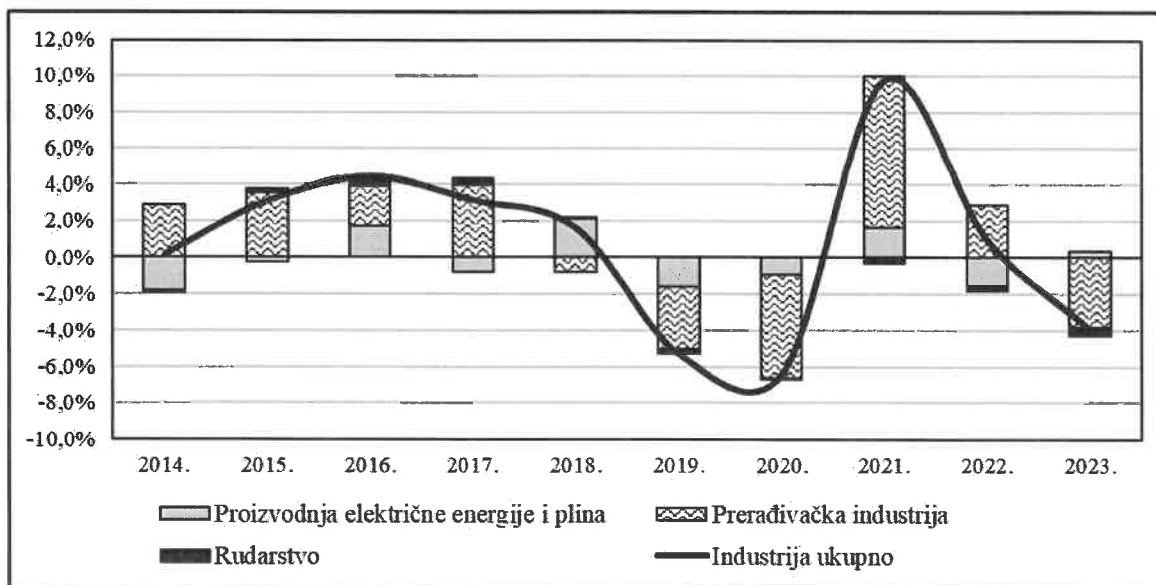
Usporavanje ekonomske aktivnosti u EU, kao i globalne geopolitičke tenzije, utjecali su na smanjenje potražnje na tržištima glavnih trgovinskih partnera BiH (vidjeti poglavlje 1.2.4. Vanjski sektor), što je rezultiralo smanjenim opsegom industrijske proizvodnje u 2023. godini. Industrijska proizvodnja je u 2023. godini prvi put od pandemijske godine zabilježila pad, u iznosu od 3,9% u odnosu na 2022. godinu. U skupinama djelatnosti, koje čine industrijsku proizvodnju (vidjeti Grafikon 1.6.), prekinut je trend iz prethodne dvije godine, time što je zabilježen pad u djelatnosti prerađivačke industrije.¹⁵ Navedeni pad u proizvodnji prerađivačke industrije je najviše utjecao na godišnji pad opsega industrijske proizvodnje. Djelatnost rudarstva¹⁶ godinama očitava trend pada proizvodnje, uz snažnu cikličnost unutar godine. Djelatnost rudarstva je zabilježila pad u 2023. godini, petu godinu u nizu, u iznosu od 6,9% u odnosu na 2022. godinu. S druge strane, djelatnost proizvodnje i opskrbljivanja električnom energijom i plinom¹⁷ zabilježila je rast od 2%, koji je ublažio ukupan pad industrijske proizvodnje. Prema glavnim industrijskim skupinama, intermedijarni proizvodi su najsnažnije doprinosili padu industrijske proizvodnje u 2023. godini, što zbog velikog učešća u ukupnom indeksu opsega industrijske proizvodnje (38,4%), što zbog pada opsega.

¹⁵ Ponder djelatnosti prerađivačke industrije u indeksu industrijske proizvodnje (ožujak 2023. godine) je bio 74%.

¹⁶ Ponder djelatnosti rudarstva u indeksu industrijske proizvodnje (ožujak 2023. godine) je bio 7,2%.

¹⁷ Ponder djelatnosti proizvodnje i opskrbljivanja električnom energijom i plinom u indeksu industrijske proizvodnje (ožujak 2023. godine) je bio 18,8%.

Grafikon 1.6: Doprinos godišnjim promjenama opsega industrijske proizvodnje po područjima

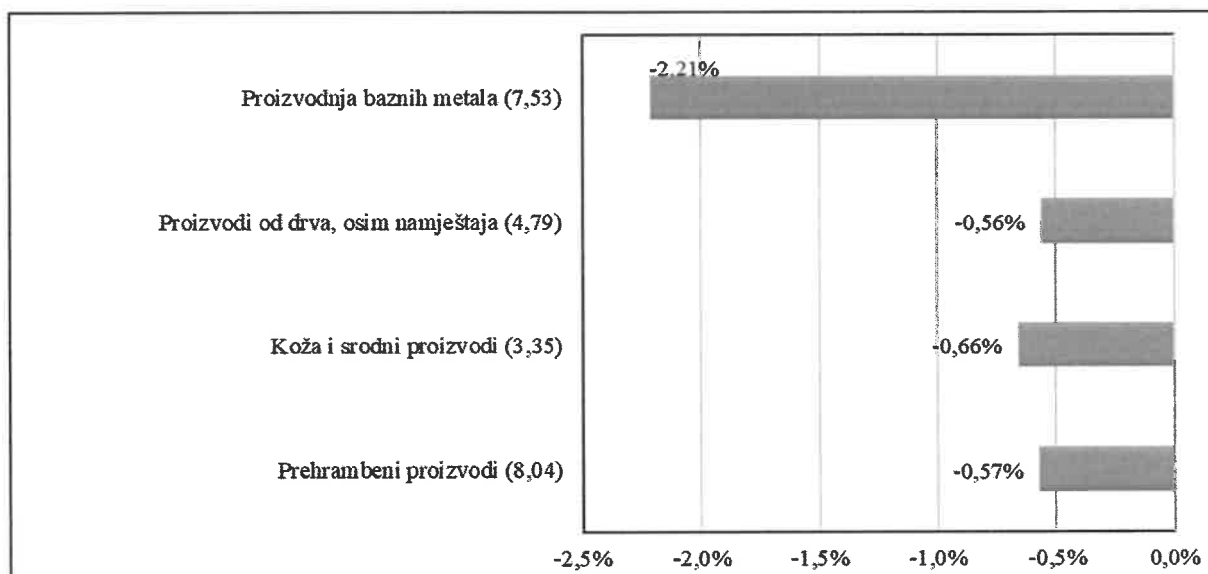
Izvor: BHAS

Grafikon ispod prikazuje djelatnosti u prerađivačkoj industriji koje su najznačajnije doprinosile padu industrijske proizvodnje u 2023. godini, od kojih se svakako izdvaja djelatnost proizvodnje baznih metala. Proizvodnja baznih metala zabilježila je godišnji pad od 29,4%, u odnosu na prethodnu godinu, što je dijelom bilo izravna posljedica zastoja u proizvodnji jednog od najvećih postrojenja za proizvodnju željeza.¹⁸ Navedeni godišnji pad izravno je utjecao na vrijednost izvoza ove skupine proizvoda (vidjeti poglavlje 1.2.4. Vanjski sektor). Također, negativan utjecaj na opseg proizvodnje ove djelatnosti, kao i na vrijednost izvoza, imao je i globalni pad potražnje za čelikom, koji je procijenjen na 6,3% za 2023. godinu.¹⁹ Slaba inozemna tražnja utjecala je i na godišnji pad ostalih najznačajnijih grana prerađivačke industrije. Neke od djelatnosti industrijske proizvodnje (kao što je popravak i instaliranje strojeva i opreme) su zabilježile značajan rast u 2023. godini, međutim njihov ponder u industrijskoj proizvodnji je nizak, te je samim tim i njihov utjecaj na ukupan opseg bio slab.

¹⁸ Udio djelatnosti proizvodnje baznih metala u indeksu industrijske proizvodnje iznosi 7,5%, a udio poduzeća koja ulaze u proizvodnju baznih metala iznosi svega 0,07%, prema posljednjim podacima Strukturnih poslovnih statistika BHAS.

¹⁹ Economic and Steel Market Outlook, veljača 2024. godine.

Grafikon 1.7: Doprinosi najznačajnijih djelatnosti za pad prerađivačke industrije u 2023. godini

Izvor: BHAS

Napomena: u zagradama pored naziva serija su ponderi iz ožujka 2023. godine.

Industrija građevinarstva u BiH je zabilježila pad u 2023. godini (Grafikon 1.8.), već drugu godinu u nizu. Pad opsega radova je zabilježen i u segmentu građevinarstva koji se odnosi na visokogradnju, i u onom koji se odnosi na niskogradnju. Prema podacima BHAS-a, i broj završenih radova i površina u stanogradnji²⁰ su bili viši u odnosu na 2022. godinu. Navedene informacije upućuju na zaključak da se ovaj rast postigao uz manji broj radnik – sati na građevinama,²¹ što može biti posljedica ili veće produktivnosti uposlenih, ili završetka većeg broja ranije započetih radova na novim građevinama. Također, treba uzeti u obzir i strukturu indeksa, u kojoj najveći udio imaju arhitektonski i građevinski radovi, za koje je potrebno manje fizičkog rada od ostale vrste poslova u visokogradnji. Indeks proizvođačkih cijena u građevinarstvu (stanogradnja) je zabilježio rast u 2023. godini (+2,3% u četvrtom tromjesečju za ukupan indeks), u svim vrstama radova.²² U segmentu građevinarstva koji se odnosi na

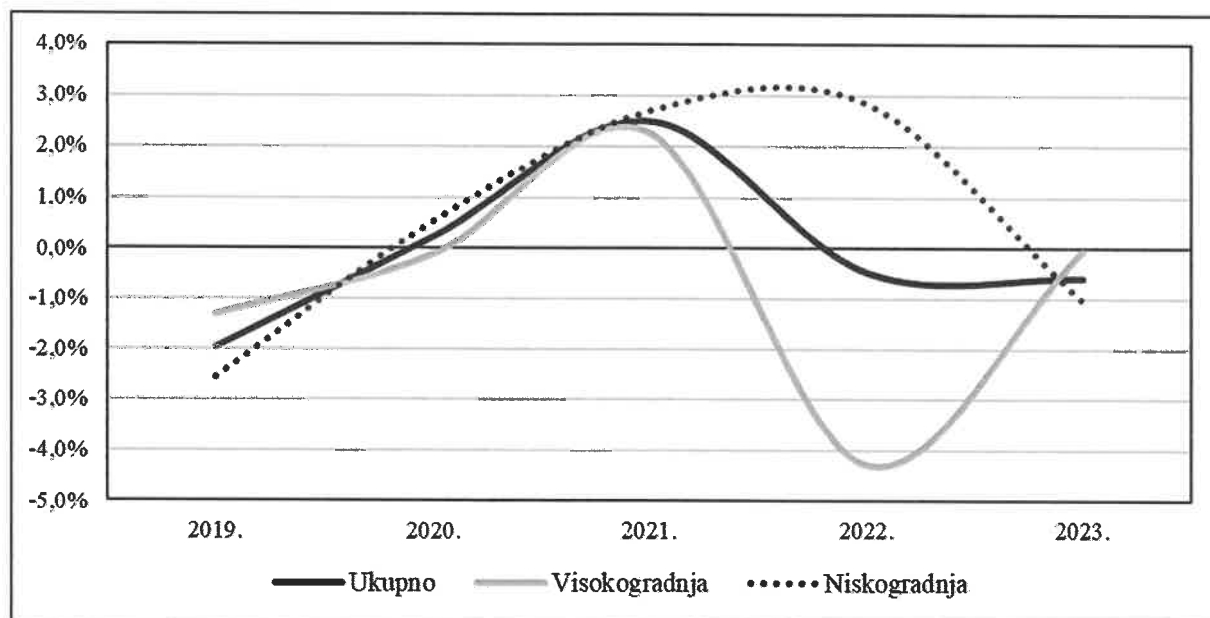
²⁰ Obuhvaćeni su samo novi stanovi koje grade građevinska poduzeća obuhvaćena tromjesečnim izvješćima.

²¹ Prema metapodacima za BHAS indeks proizvodnje u građevinarstvu, Indeksi opsega građevinskih radova temelje se na odrađenim satima radnika na gradilištima.

²² Arhitektonski i građevinski radovi (+2,3% u Q4 2023. godine u odnosu na isto tromjesečje prethodne godine; ponder u ukupnom indeksu 80,6%), vodoinstalaterski i kanalizacijski radovi (+1,8% u Q4 2023. godine, u odnosu na isto tromjesečje prethodne godine), elektroinstalacijski radovi (+2,4% u Q4 2023. godine, u odnosu na isto tromjesečje prethodne godine), i strojarskoinstalacijski radovi (+1,2% u Q4 2023. godine, u odnosu na isto tromjesečje prethodne godine).

niskogradnju, bilježi se pad opsega proizvodnje od 1,0% u 2023. godini, u odnosu na 2022. godinu. Kao i u slučaju stanogradnje, cijene izvođačkih radova u niskogradnji su porasle u odnosu na 2022. godinu (8,5% za ukupan indeks, a rast je zabilježen kod svih vrsta objekata: magistralne ceste, autoceste, mostovi, tuneli).

Grafikon 1.8: Godišnje promjene u intenzitetu građevinske industrije

Izvor: BHAS

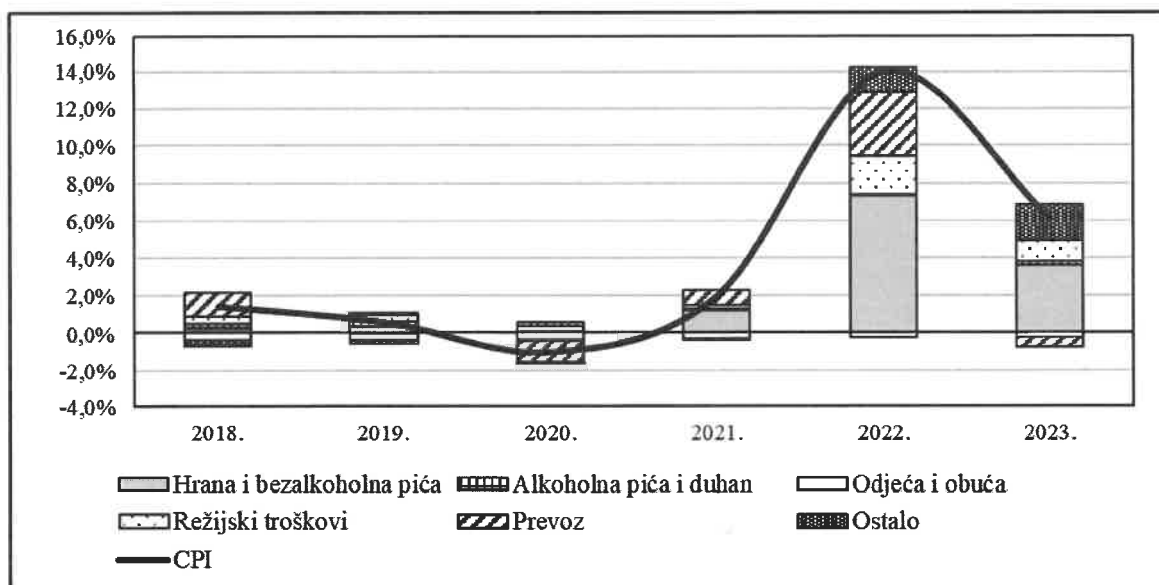
II. Cijene

Nakon izvanredno snažnog inflatornog šoka u 2022. godini, prosječne potrošačke cijene su, kao i u regiji, usporile rast u 2023. godini. Prema trenutno raspoloživim informacijama, u srednjem roku se očekuje daljnje slabljenje inflatornih pritisaka. U 2023. godini u BiH je registrirana inflacija od 6,1%, što je za čak 7,9 pb niže u usporedbi sa stopom rasta cijena iz prethodne godine. Inflatorni pritisak u 2023. godini nije bio posljedica samo rasta egzogenih cijena, već i sve većeg pritiska na domaće cijene (vidjeti Tekstni okvir 1).

Promatrajući rast prosječnih potrošačkih cijena po kategorijama (Grafikon 1.9.), cjenovna kategorija hrane i bezalkoholnih pića je od svih kategorija zabilježila najveći godišnji rast cijena u 2023. godini (10,6%). Pored toga, značajan godišnji rast cijena također su zabilježile

kategorije ostalih proizvoda i usluga (9,5%) i namještaj (9,3%). Cijene električne energije, kao najvažniji pododjeljak ukupnih režijskih troškova, su imale veliki doprinos na rast inflacije u 2023. godini, uz zabilježeni godišnji rast od 6%. Na stabilizaciju inflacije u 2023. godini dijelom je utjecao pad cijena koji je zabilježen za kategoriju prijevoza. Navedena kategorija, uz kategorije hrane i bezalkoholnih pića i režijskih troškova, zajedno čine 62% ukupne potrošnje kućanstva. Za razliku od prethodne godine, kada su zabilježene vrlo visoke stope rasta cijena kategorije prijevoza, u 2023. godini ova kategorija je zabilježila pad cijena, što je utjecalo na popuštanje ukupnog cjenovnog pritiska. U promatranoj godini se nastavio trend negativnog doprinosa odjeljka odjeće i obuće, koji je djelovao deflatorsno na prosječne cijene. Najveći doprinos ukupnom rastu cijena u 2023. godini imao je odjeljak hrane i bezalkoholnih pića, s tim što se doprinos ove kategorije gotovo dvostruko smanjio u odnosu na prethodnu godinu. Također, kategorija ostalih troškova imala je značajan doprinos ukupnom rastu cijena u 2023. godini, koji je bio iznad prosjeka zabilježenog za prethodnu godinu.

Grafikon 1.9: Doprinosi godišnjoj stopi inflacije u BiH

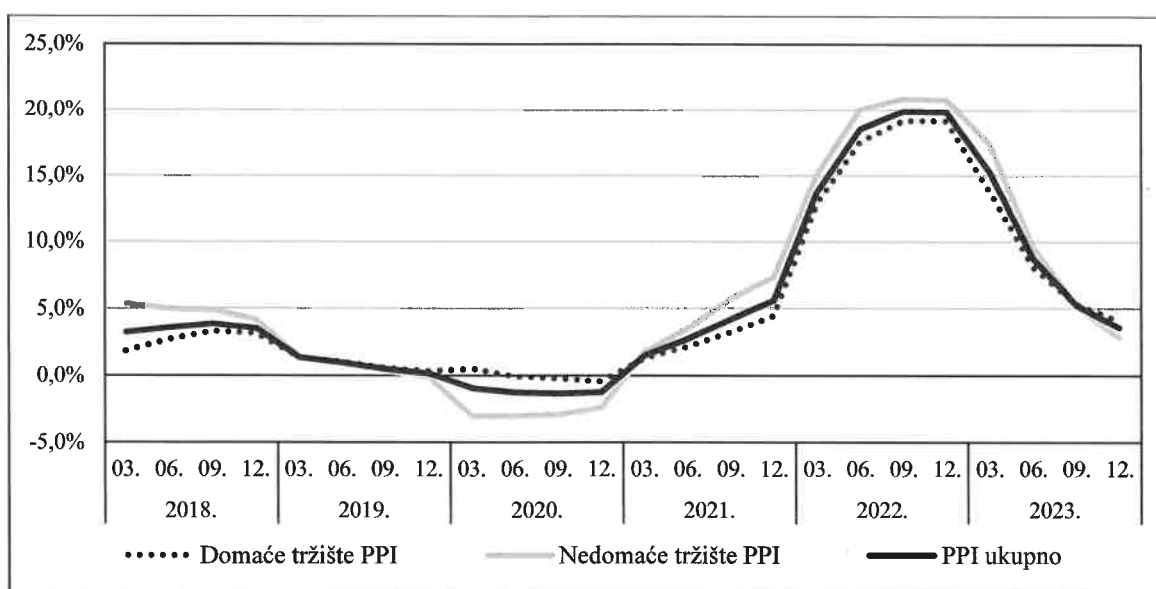

Izvor: BHAS

Cijene industrijskih proizvođača u BiH su tijekom 2023. godine također zabilježile usporavanje rasta. Proizvođačke cijene za domaće i nedomaće tržište su tijekom 2023. godine imale sličan trend kretanja (Grafikon 1.10.). Iz trendova u kretanju proizvođačkih cijena za domaće i nedomaće tržište, može se zaključiti da postoje zajednički čimbenici među inputima u

proizvodnji, koji utječu na kretanje cijena proizvoda, bez obzira na ciljano tržište. Rast cijena industrijskih proizvođača za domaće tržište, u 2023. godini, iznosio je 4,1%, a za nedomaće tržište 2,8%. Prema službenim podacima BHAS, cijene roba i usluga proizvedenih u zemlji (svih, ne samo industrijskih proizvođača), za prva tri tromjesečja 2023. godine, porasle su za 6,7%. Inflacija mjerena proizvođačkim cijenama za domaće tržište (5,3%, razdoblje na razdoblje), za prvih devet mjeseci, niža je od BDP deflatora za isto razdoblje, što ukazuje na rast cijena i ostalih kategorija, ne samo onih koje su klasificirane u djelatnostima rudarstva, prerađivačke industrije i proizvodnje i opskrbljivanja električnom energijom.

Grafikon 1.10: Godišnje promjene proizvođačkih cijena u BiH, razdoblje na razdoblje

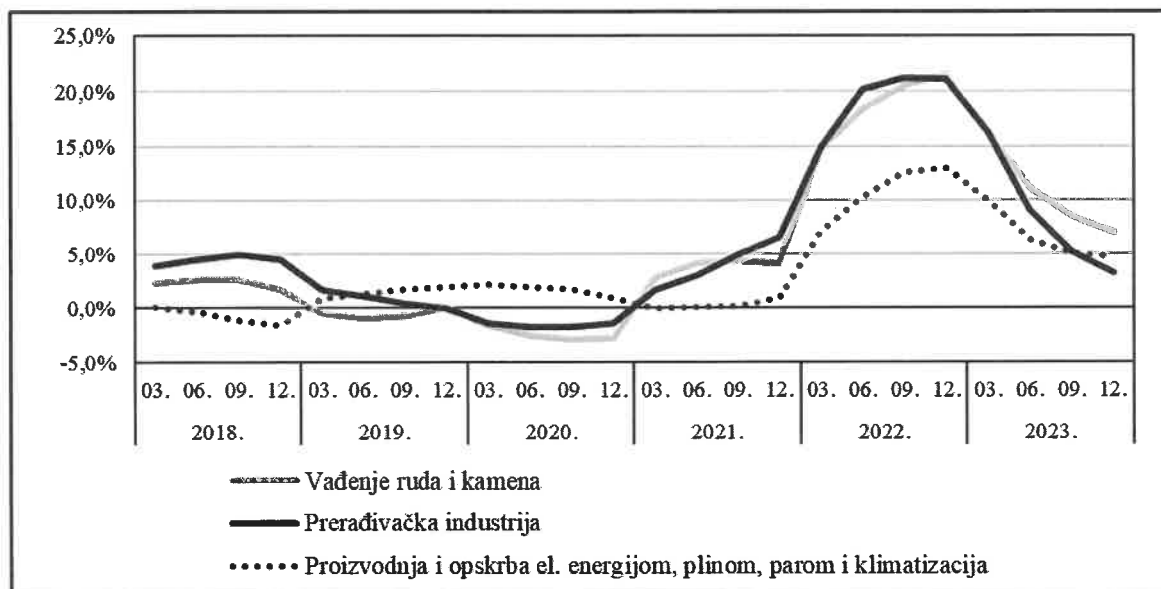
Izvor: BHAS, CBBiH

Prema službenim podacima BHAS-a, u djelatnostima B, C i D,²³ prosječne proizvođačke cijene, u 2023. godini, porasle su za 7,0%, 3,2% i 4,7%, respektivno (Grafikon 1.11.). U djelatnostima Vađenje ruda i kamena i Proizvodnja i opskrbljivanje električnom energijom i plinom, prosječne proizvođačke cijene za domaće tržište, u 2023. godini, porasle su za 4,7% i 4,6%, respektivno. S druge strane, djelatnost prerađivačke industrije zabilježila je pad

²³ B – vađenje ruda i kamena, C – prerađivačka industrija, D – proizvodnja i opskrbljivanje električnom energijom i plinom

prosječnih proizvođačkih cijena za domaće tržište od 1,0%, što sugerira da dosta poduzeća smanjenjem marži apsorbira inflatorne pritiske, a kako bi zadržali pozicije.

Grafikon 1.11: Godišnje promjene proizvođačkih cijena u BiH po djelatnostima, razdoblje na razdoblje

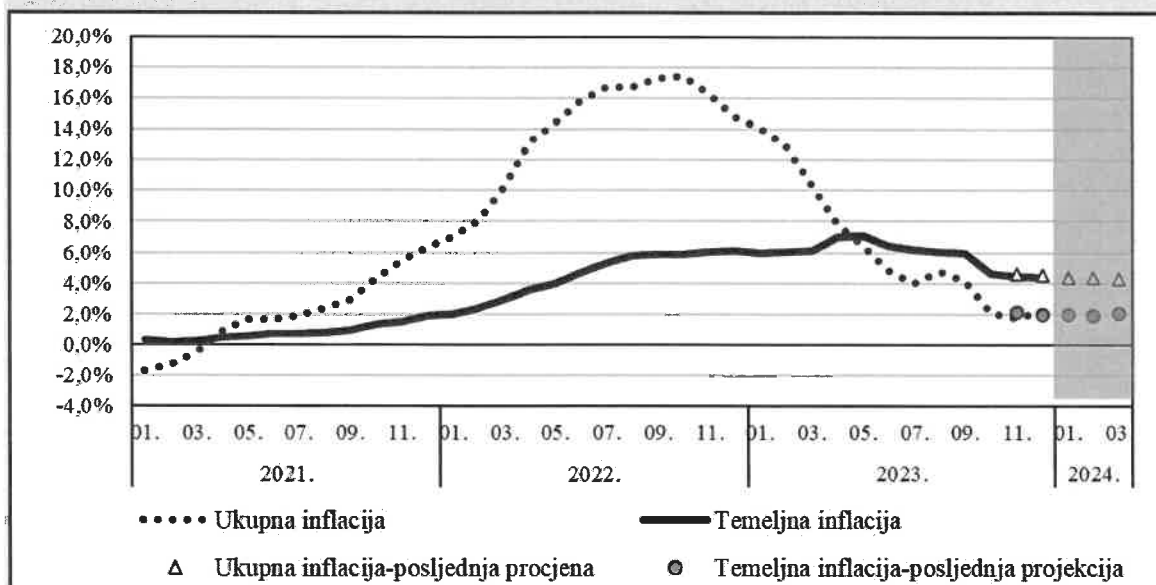
Izvor: BHAS, CBBiH

Tekstni okvir 1: Procijenjena temeljna inflacija u BiH

Temeljna inflacija i ukupna inflacija u Bosni i Hercegovini na kraju 2023. godine su bile nešto više (5,9% i 6,1% respektivno) već u europodručju (5,0% i 5,5%), što pokazuje kako inflatorni pritisak u 2023. godini nije uvjetovan samo rastom egzogenih cijena već i sve većim pritiskom domaćih cijena. Izračun domaće temeljne inflacije uzima u obzir metodologiju CBBiH, koja je uspostavljena na proljeće 2023. godine, gdje se isključuju cijene hrane i bezalkoholnih pića; energenata, uključujući podindekse: plin, tekuća goriva, čvrsta goriva i toplinska energija; te goriva i maziva za osobna vozila. Na drugoj strani, izračun temeljne inflacije u europodručju prema metodologiji EUROSTAT-a u odnosu na domaću metodologiju izuzima dodatno odjeljak alkoholnih pića i duhana te u sklopu energenata izuzima cijene električne energije. Kako su domaće cijene za ove odjeljke formirane administrativno te kako nisu toliko ovisne o egzogenim cijenama, izračun domaće temeljne inflacije se razlikuje po navedenom temelju, što je vrlo česta praksa u pojedinačnim centralnim bankama koje metodologiju kreiraju na temelju ekonomskih specifičnosti zemalja.

Usprkos vrlo značajnom usporavanju prosječnih potrošačkih cijena u posljednjim mjesecima, temeljna inflacija na domaćem tržištu, prema posljednjim podacima iz prosinca, dvostruko je viša od ukupne inflacije, uz zabilježeni rast od 4,4%, naspram 2,2%, respektivno. Iako u posljednjim mjesecima bilježe stagniranje, cijene električne energije, kao najvažniji pododjeljak ukupnih režijskih troškova, imali su veliki doprinos na rast inflacije u 2023. godini, uz zabilježeni godišnji rast od 6,0%. Cijene električne energije će prema najavama i u 2024. godini značajno rasti za poduzeća, stoga se očekuje kako će ovaj pododjeljak režijskih troškova vršiti daljnji inflatorni pritisak na temeljne cijene. Slijedom navedenog, očekuje se kako će stopa rasta procijenjene temeljne inflacije u prvom tromjesečju (Grafikon 1.12) biti bitno viša od stope rasta ukupne inflacije (4,4% u odnosu na 2,0%). Uzimajući u obzir naše prethodne procjene kratkoročne temeljne inflacije, u prethodna dva tromjesečja izvješća koja su uključivala podatke o prosječnim cijenama iz srpnja i listopada, prognozirana temeljna inflacija u 2023. godini iznosila je 6,1% pa 5,9% što je istovjetno objavljenim podacima početkom 2024. godine. Niska prognostička greška ukazuje na konzistentnost modela kratkoročnog prognožiranja temeljne inflacije usprkos veoma velikoj volatilnosti domaćih cijena zbog visokog sindikalnog pritiska za usklađivanjem stvarnih primanja i povećanjem profitnih marži od poduzetnika.

Grafikon 1.12: Godišnja promjena ukupne i temeljne inflacije u BiH

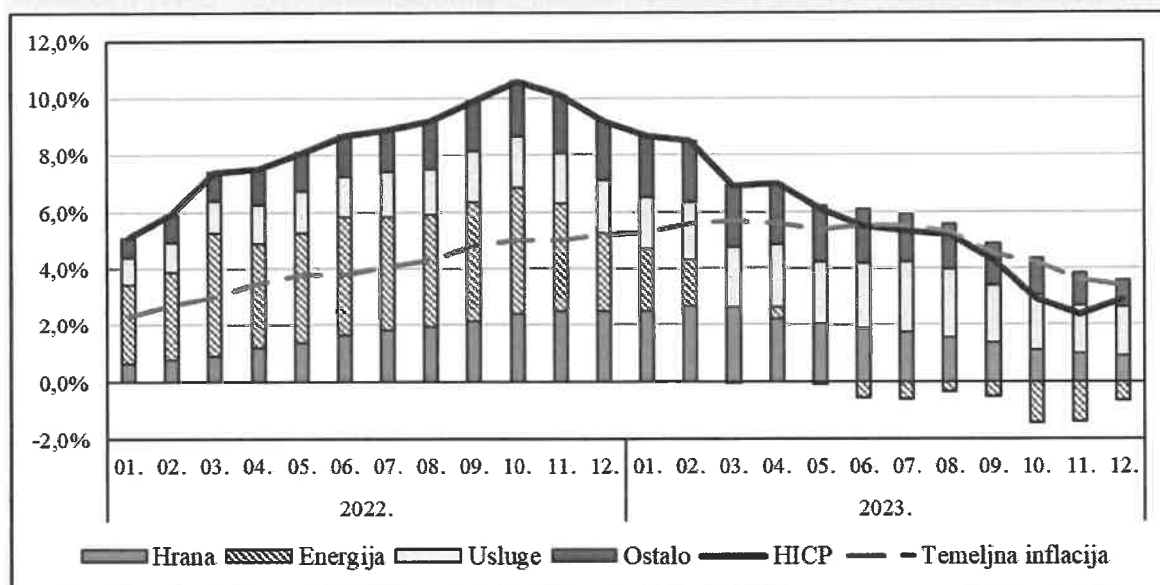

Izvor: BHAS, CBBiH

Napomena: Posljednja projekcija se odnosi na tromjesečno izvješće o kratkoročnoj prognozi inflacije iz 15. 12. 2023. godine, dostupno na: <https://cbbh.ba/press/ShowNews/1545>.

Uzimajući u obzir dinamiku kretanja cijena u europodručju, primjećuje se kako je početkom 2023. godine ukupna inflacija nastavila bilježiti više stope rasta od temeljne inflacije (za 3,4 pb). Značajan doprinos rastu cijena u europodručju imao je odjeljak hrane, čemu su prethodili šokovi cijena energije, a rast osnovnih ili temeljnih cijena, u drugoj polovici godine je postao brži i perzistentniji od rasta ukupne inflacije. Jenjavanje učinka eksternih šokova, te jačanje domaćih cjenovnih pritisaka rezultiralo je izjednačavanjem stope ukupne i temeljne inflacije Eurozone, koja je u lipnju iznosila 5,5%. Do kraja godine ukupna i temeljna inflacija nastavile su padati, a godišnja stopa rasta temeljne inflacije u prosincu premašila je ukupnu inflaciju za 0,5 pb. Temeljna inflacija Eurozone je dosegla svoj vrhunac u ožujku 2023., kada je iznosila 5,7%, dok je prosječna godišnja stopa temeljne inflacije iznosila 5,0% i samo je za 0,4 pb niža od prosječne stope rasta potrošačkih cijena za 2023. godinu (Grafikon 1.13). Najveći doprinos rastu temeljne inflacije imale su cijene usluga, čija je godišnja stopa rasta u prosincu 2023. godine od 4,0% nadmašila ukupnu i temeljnu inflaciju. Pred kraj godine zabilježena je postupna dezinflacija za pojedine kategorije cjenovnih indeksa koji ulaze u izračun temeljne inflacije, koja je u značajnoj mjeri potaknuta padom cijena primarnih roba na međunarodnom tržištu (smanjenje cijena prirodnog plina i nafte).

Grafikon 1.13: Doprinosi cijena hrane, energenata i usluga godišnjim stopama promjene potrošačkih cijena u eurozoni

Izvor: EUROSTAT

Uporno viša inflacija od ciljane i visoka razina kamatnih stopa predstavljaju i dalje ključni izazov za kreatore monetarne politike u europodručju. Imajući u vidu kako politika ECB-a prilično eksplicitno povezuje buduću putanju referentne kamatne stope s kretanjem temeljne inflacije, vrlo izvjesno je očekivati nastavak restriktivne monetarne politike, koja uključuje ne samo konvencionalne već i nekonvencionalne mjere koje su imale ekspanzivan rast sve do 2022. godine, slijedom dugog razdoblja nulte donje granice kamatnih stopa i skromne ekonomske aktivnosti.

III. Uposlenost i plaće

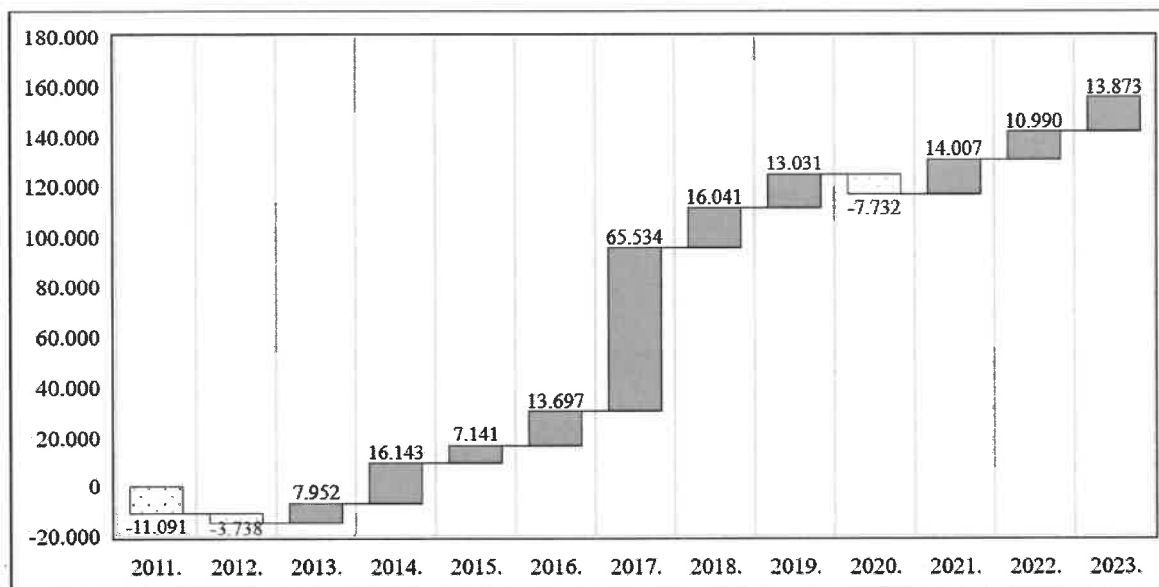
Usprkos usporavanju ekonomskog rasta i skromnom opsegu ekonomske aktivnosti u 2023. godini, službeni podatci bilježe pozitivna kretanja na tržištu rada (smanjenje neuposlenosti, povećanje broja uposlenih i stope aktivnosti radno sposobnog stanovništva).²⁴ Od srpnja 2023. godine evidentiran je kontinuiran pad neuposlenosti, a krajem prosinca najniži broj neuposlenih osoba (343,5 tisuća) u posljednjih pet godina. Stopa neuposlenosti u trećem tromjesečju 2023. godine iznosila je 13,6%, prema podacima Ankete o radnoj snazi,²⁵ kao jedinog međunarodno usporedivog pokazatelja neuposlenosti u BiH, što je za 1,8 pb niže u odnosu na stopu zabilježenu za 2022. godinu. Iako je od druge polovice 2023. godine registrirano usporavanje rasta uposlenosti, u prosincu je ostvaren rast broja uposlenih na kumulativnoj osnovi, odnosno 13.873 novoupislenih osoba. (Grafikon 1.14).²⁶

²⁴ Imajući u vidu negativne demografske trendove i kontinuiran odljev radne snage, uslijed migracija kvalificiranih radnika, raspoložive administrativne podatke treba s pažnjom interpretirati.

²⁵ Anketa o radnoj snazi, III. tromjesečje 2023. godina, BHAS, 11. 12. 2023.

²⁶ Priopćenje broj 12: "Uposleni po djelatnostima, prosinac 2023. godine", BHAS, 20. 2. 2024. Početkom prosinca 2023. godine napravljena je korekcija objavljenih podataka o uposlenim osobama, te su podatci od ožujka do rujna 2023. godine konačni, a za ostale mjesece 2023. godine privremeni.

Grafikon 1.14: Akumulirani broja uposlenih od početka 2011. godine

Izvor: BHAS

Napomena: U 2017. godini promijenjena je metodologija obračuna broja uposlenih.

I pored inicijalnih znakova otpornosti, osnovne karakteristike tržišta rada ostale su relativno nepromijenjene u 2023. godini.²⁷ Tržište rada i dalje karakterizira akumuliranje strukturnih problema, poput nedostatka i neusklađenosti vještina radnika, uz najveće učešće osoba sa završenom srednjom školom i specijalizacijom u strukturi radne snage (69,3% u trećem tromjesečju 2023. godine), te visoke stope neuposlenosti mladih i dugoročne neuposlenosti. Osobe sa završenom srednjom školom i specijalizacijom teško se integriraju na tržište rada te čine čak 45,6% neaktivnog stanovništva (pretežno strukturna neuposlenost uslijed neusklađenosti znanja i vještina sa stvarnim potrebama tržišta rada). Prema podacima Ankete o radnoj snazi za treće tromjesečje 2023. godine 71,4% neuposlenih je tražilo posao duže od godinu dana, a neuposlenost mladih (dobna skupina 15 – 24) dosegla je razinu od 32%, što je dvostruko iznad ukupne stope neuposlenosti u državi. Istovremeno je zabilježen značajan rodni jaz u stopama aktivnosti i uposlenosti muškaraca i žena. Prema administrativnim podacima za

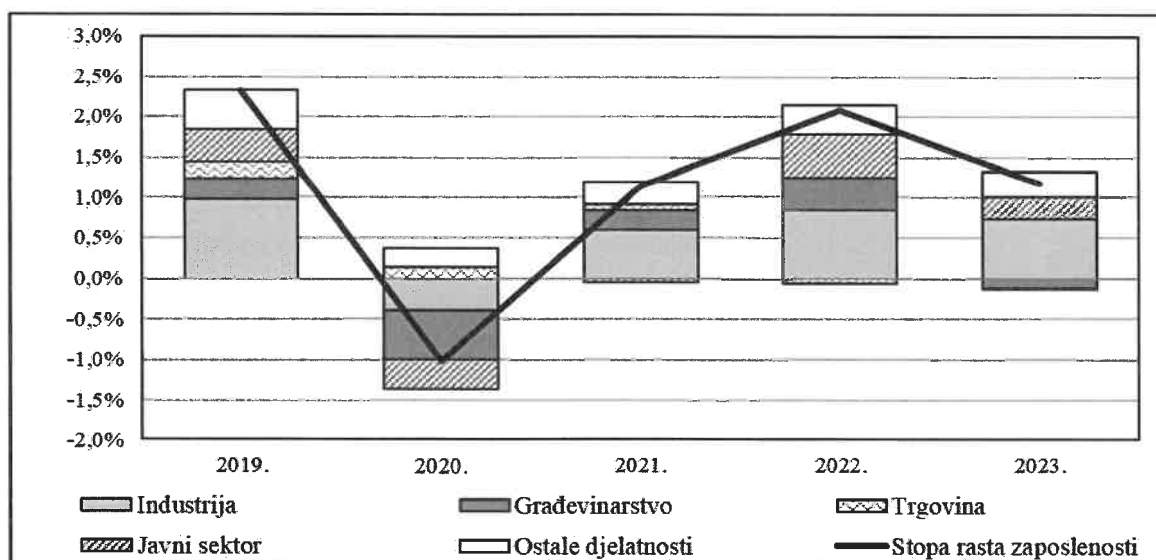
²⁷ Izostaje napredak u poboljšanju statistika tržišta rada i socijalnih statistika te izradi propisa koji su preduvjet za sljedeći popis stanovništva. Neophodno je unaprjeđenje administrativnih podataka koji ne daju sveobuhvatan prikaz dinamike tržišta rada. Istovremeno, metodološke izmjene u izradi Ankete o radnoj snazi, koju na tromjesečnoj i godišnjoj razini provodi BHAS, otežavaju usporedivost povijesnih serija anketnih podataka.

kraj trećeg tromjesečja 2023. godine, udio uposlenih žena u ukupnom radno sposobnom stanovništvu iznosio je 30,7%, a stopa neuposlenosti žena 16,7% (90 tisuća registriranih neuposlenih ženskih osoba, od čega preko 70% iz dobne skupine od 25 do 49 godina).

Iako službeni podatci bilježe povećanje stope aktivnosti radno sposobnog stanovništva u odnosu na 2022. godinu, u 2023. godini ona je i dalje ispod 50% (48,3% u trećem tromjesečju 2023. godine). Dobna skupina 25 – 49 godina starosti čini 77,8% aktivnog stanovništva, mada i značajan dio ukupnog broja neuposlenih osoba (64%) pripada ovoj starosnoj skupini. Službeni podatci ukazuju i na smanjenje broja osoba izvan radne snage (1,48 milijuna registriranih osoba izvan radne snage krajem trećeg tromjesečja 2023. godine) pri čemu je preko 50% neaktivnog stanovništva u dobnoj skupini iznad 50 godina starosti.

Najveće učešće u ukupnom broju uposlenih osoba u prosincu 2023. godine (preko 60%) odnosi se na uposlene u industriji, trgovini i javnom sektoru (Grafikon 1.15), a najveći kumulativni rast broja uposlenih, u odnosu na isti mjesec prethodne godine, ostvaren je u djelatnosti trgovina na veliko i malo, popravak motornih vozila i motocikala (5.725 novouposlenih osoba). Zapažen rast broja uposlenih je ostvaren i u djelatnostima hotelijerstva i ugostiteljstva (2.686 novouposlenih osoba), te drugim uslužnim djelatnostima.

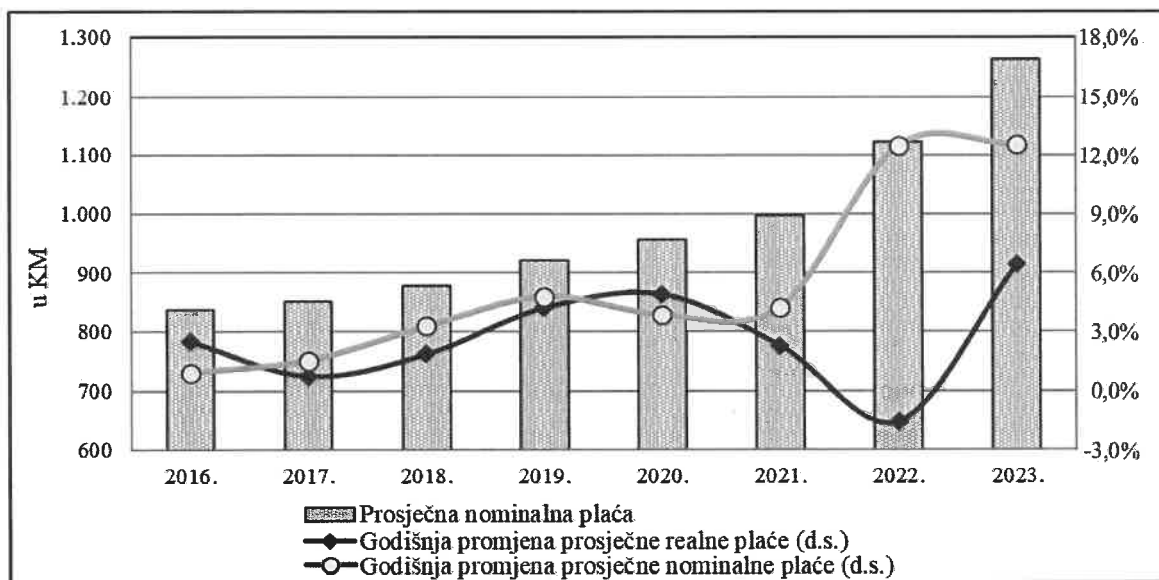
Grafikon 1.15: Doprinosi godišnjim promjenama broja uposlenih po područjima

Izvor: BHAS

U 2023. godini raspoloživi dohodak stanovništva bio je izložen ustrajnim cjenovnim pritiscima. Godišnji rast nominalnih plaća, koji je dosegao vrhunac u siječnju 2023. godine (15,94%), nastavljen je do kraja godine sporijom dinamikom, a prosječna godišnja stopa rasta iznosila je 12,6% i veća je od stope rasta za prethodnu godinu (Grafikon 1.16).

Grafikon 1.16: Prosječne godišnje neto plaće

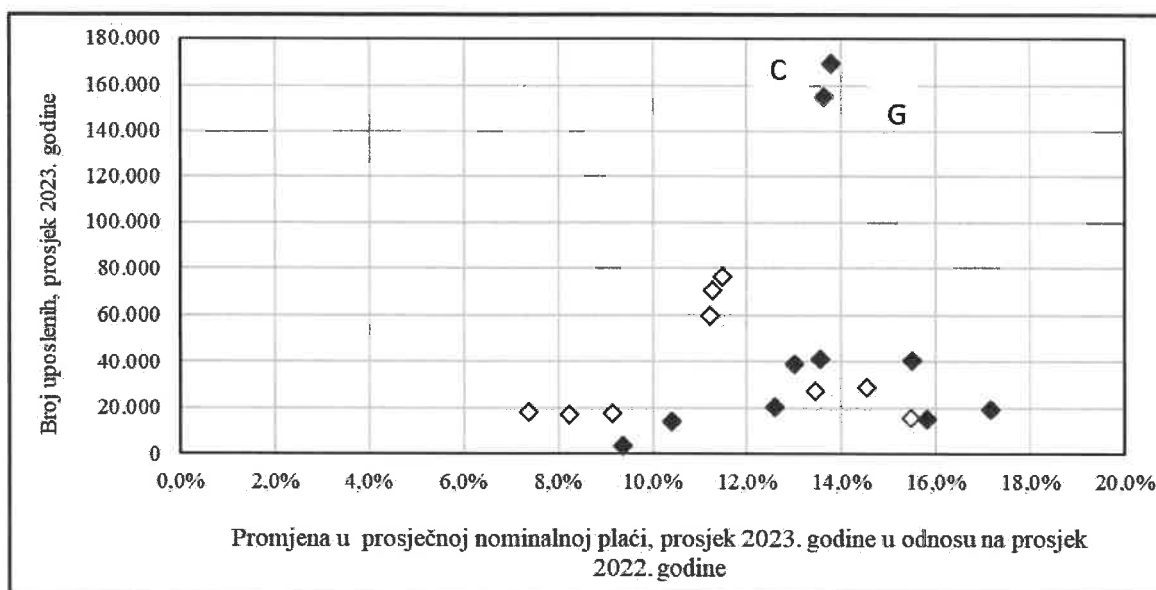

Izvor: BHAS

Napomena: Stvarna plaća usklađena je s prosječnim potrošačkim cijenama. Prosječna godišnja plaća podrazumijeva aritmetički prosjek prosječnih plaća po mjesecima.

Tijekom godine zabilježene su različite fiskalne mjere namijenjene smanjenju socioekonomskih utjecaja rasta cijena, rast socijalnih naknada, mirovina, izvanrednih isplata, te povećanje plaća u javnom sektoru, a sve s ciljem oporavka dohotka i primarne potrošnje kao ključnog čimbenika rasta (detaljnije u Poglavlju 1.2.2). U 2023. godini zabilježena je najviša godišnja stopa rasta stvarnih plaća od 6,5%, što je utjecalo na skroman oporavak stvarne kupovne moći stanovništva. Rast nominalnih plaća dosegao je vrhunac u posljednjih 5 godina, pri čemu je vrlo različit po djelatnostima. Najveće prosječne neto plaće u 2023. godini zabilježene su u djelatnostima Informacije i komunikacije i Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja u kojima je uposlono 5,4% ukupnog broja uposlenih (Grafikon 1.17). Istovremeno su prosječne nominalne plaće u djelatnosti industrije i javnog sektora veće od prosječne neto plaće za 13% i 20% respektivno.

Grafikon 1.17: Broj uposlenih i promjena u prosječnoj nominalnoj neto plaći prema djelatnostima

Izvor: BHAS, CBBiH

Legenda: C – Prerađivačka industrija; G – Trgovina na veliko i malo; popravak motornih vozila i motocikala.

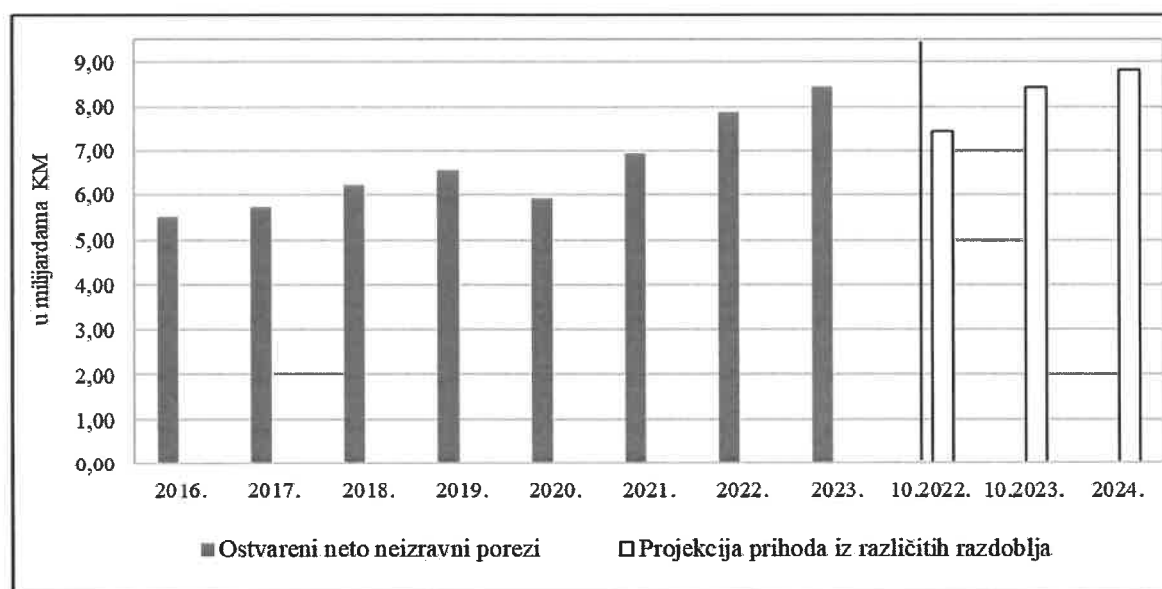
Napomena: Crna oznaka se odnosi na industrije u kojima je prosječna plaća u 2023. godini bila ispod prosjeka za BiH. U njima je bilo uposljeno 61% od ukupnog broja uposlenih u 2023. godini.

1.2.2 Fiskalni sektor

Fiskalni pokazatelji u 2023. godini ukazuju na snažan rast prihoda i rashoda, uz nešto jači intenzitet rasta javnih rashoda. Jači intenzitet rasta rashoda se može objasniti rastom tekuće potrošnje sektora vlade koja je predstavljala fiskalni odgovor na ublažavanje posljedica visokih cijena za osjetljive kategorije stanovništva. Vladina potrošnja je bila usmjerena na veća nominalna izdvajanja za mirovine, plaće u javnom sektoru, kao i jednokratne novčane isplate osjetljivim kategorijama. S obzirom na to da je naglasak vlada bio na očuvanju životnog standarda osjetljivih kategorija stanovništva, izostala su značajnija investicijska ulaganja kao i povlačenja sredstava od ino-kreditora po koncesijskim uvjetima, tako da je javni dug opće vlade prema mastrihtskim kriterijima dodatno smanjen u 2023. godini.

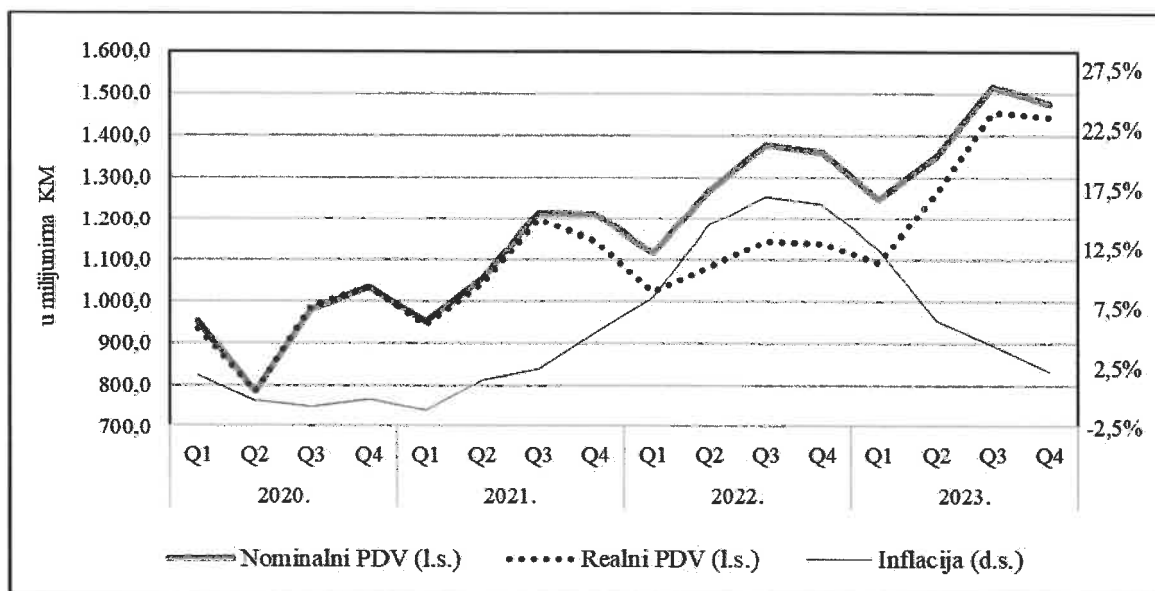
Neto prihodi od neizravnih poreza su u 2023. godini zabilježili snažan rast na godišnjoj razini (Grafikon 1.18). Iznos naplaćenih neto prihoda u 2023. godini (8,45 milijardi KM) najveći je od uspostavljanja sustava neizravnog oporezivanja. Samo u odnosu na prethodnu godinu ovaj iznos je povećan za 570,0 milijuna KM ili 7,2%. Glavni doprinos navedenom rastu prihoda dolazi od zadržavanja cijena na visokoj razini, rasta nominalnih plaća, kao i jačanja uslužnih djelatnosti u turizmu.

Grafikon 1.18: Prihodi od neizravnih poreza

Izvor: Uprava za neizravno oporezivanje. Odjel za makroekonomsku analizu Upravnog odbora Uprave za neizravno oporezivanje (OMA Bilten br.221/222, studeni – prosinac 2023. godine). Rekordan rast ukupnih prihoda bio je predvođen prvenstveno rastom prihoda od PDV-a (porez na dodanu vrijednost), kao najveće stavke u strukturi prihoda. Neto prihod od PDV-a iznosio je 5,59 milijardi KM u 2023. godini, što je više za 9,0% u odnosu na prethodnu godinu. Glavni čimbenik navedenog rasta prihoda po ovom temelju je zadržavanje opće razine cijena na visokoj razini, kao i privatna potrošnja, ali i jačanje usluga vezanih za sektor turizma. Uz sve navedeno, zabilježen je i rast PDV-a na uvoz. U drugom dijelu 2023. godine zabilježeno je slabljenje inflatornih pritisaka (Grafikon 1.19).

Grafikon 1.19: Utjecaj inflacije na rast prihoda od PDV-a

Izvor: Agencija za statistiku BiH, Uprava za neizravno oporezivanje, CBBiH

U lipnju 2023. godine došlo je do izmjena u oblasti porezne politike, u dijelu koji regulira stope PDV-a. Dom naroda Parlamentarne skupštine BiH usvojio je Prijedlog zakona o dopuni Zakona o PDV-u, a koji se odnosi na ukidanje PDV-a na doniranu hranu. Uvođenje nulte stope na doniranu hranu u lipnju 2023. godine, predstavlja podršku socijalno ranjivim kategorijama stanovništva.

Također, došlo je do uvođenja novog režima plaćanja akciza na duhanske prerađevine u 2023. godini. Novi režim podrazumijeva plaćanje akciza prilikom uvoza duhanskih prerađevina, umjesto plaćanja akciza prilikom preuzimanja akciznih markica. Navedena promjena režima plaćanja akciza izvršena je zbog prilagodbe carinskim procedurama. Zbog navedene promjene naplate akciza, prema podacima Uprave za neizravno oporezivanje došlo je do jednokratnog pada prihoda od akciza (razdoblje veljača – travanj 2023. godine) u iznosu od prosječne mjesečne naplate na temelju akciza. Ukupna naplata prihoda od akciza u 2023. godini zabilježila je skroman godišnji rast od 1,5% i navedeni rast uglavnom dolazi od akciza na naftu i naftne derivate. Neto prihodi na temelju putarina su zabilježili godišnji rast (8,1%) što se može objasniti većim brojem putovanja. Također, svake godine, Upravni odbor Uprave za neizravno

oporezivanje donosi Odluku o količini dizel-goriva na koje se ne plaća cestarina.²⁸ Prihodi od carina su usko povezani s uvozom, tako da je rast uvoza utjecao na rast prihoda od carina u iznosu od 74,7 milijuna KM (17,3%) u odnosu na 2022. godinu. Rast prihoda po ovom temelju vezan je rastom cijena energenata, sirovina, hrane i ostalih uvezenih roba.

U trenutku izrade Izvješća, posljednje dostupne projekcije prihoda od neizravnih poreza za 2024. godinu Uprave za neizravno oporezivanje su bile iz listopada 2023. godine, kojim je projiciran rast od 4,8% na godišnjoj razini ili 17,3% projicirane vrijednosti nominalnog BDP-a. Rizici za ostvarenje ovih projekcija su značajni, prvenstveno zbog nepoznanice i neizvjesnosti u svezi s ratom u Ukrajini, zatim eventualne izmjene politike neizravnog oporezivanja (diferencirana stopa PDV-a, privremeno ukidanje akciza na derivate).

I pored rekordnih prihoda, planiran je bio deficit u entitetskim proračunima za 2023. godinu, zbog značajnog rasta rashoda uslijed inflatornih pritisaka i provedbe vladinih mjera pomoći ranjivim kategorijama. Vlade oba bh. entiteta su izvršile rebalans proračuna za 2023. godinu. Rebalansom proračuna u Federaciji BiH (uvećan za 211,7 milijuna KM) i Republici Srpskoj (uvećan za 140 milijuna KM), su financirane veće kamate u otplati vanjskog duga uslijed rasta euribora, kao i veća izdvajanja u oblasti socijalnih kategorija i zdravstvenog osiguranja.

Iako su Strategije javnih investicija, u oba entiteta bile usmjerene na intenziviranje ulaganja u infrastrukturne projekte i energetske sektor, u prvih devet mjeseci 2023. godine nije zabilježena značajna realizacija kapitalnih ulaganja. Sukladno tome, javne investicije su u prvih devet mjeseci tekuće godine za 2,4 milijuna KM manje u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. U navedenom razdoblju je realizirano svega 210,5 milijuna KM javnih investicija kroz proračune.

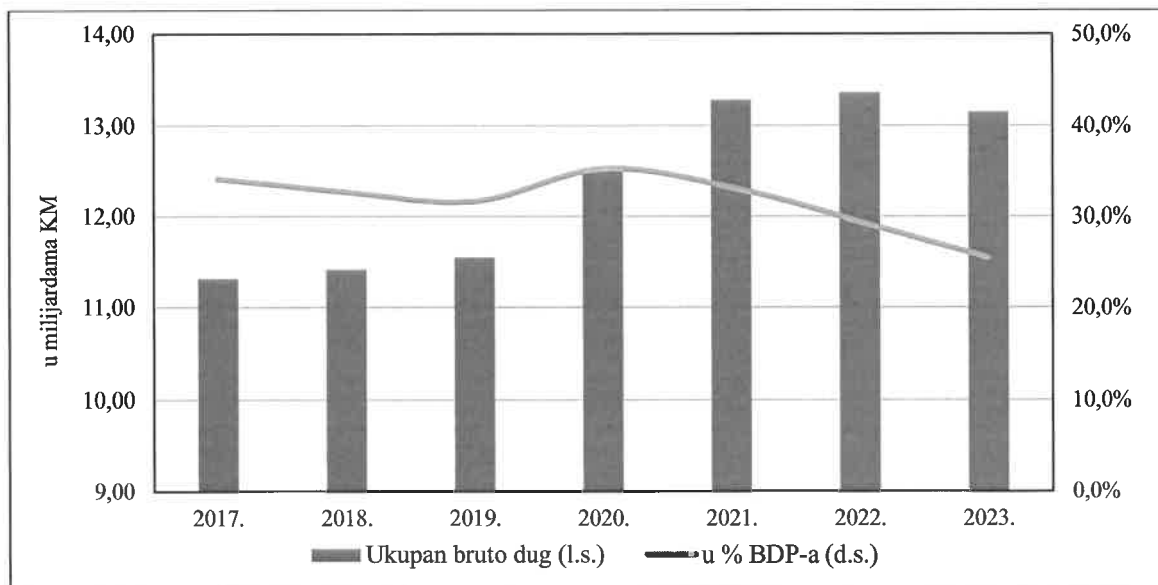
Vlada Federacije BiH je u siječnju 2024. godine usvojila Program javnih investicija Federacije Bosne i Hercegovine za razdoblje 2024. – 2026. godine. Sukladno navedenom Programu, ukupna vrijednost 134 projekta koja su uključena u Program, iznosi 19,07 milijardi KM za razdoblje 2024. – 2026. Izvor financiranja su uglavnom sredstva od ino kreditora (Svjetska banka, EIB, EBRD). S druge strane, vlada Republike Srpske je u siječnju 2024. godine usvojila prijedlog Programa javnih investicija za razdoblje 2024. – 2026. Prema navedenom Programu, najveća ulaganja su planirana u oblasti energetike, prometa, zdravstva i poljoprivrede. Za

²⁸ <https://www.uino.gov.ba/portal/bs/akciza-i-putarina/putarina/>

razdoblje 2024. – 2026. godina, ukupna vrijednost svih kandidiranih projekata ministarstava i institucija iznosi 9,3 milijarde KM.

Entitetski proračuni za 2024. godinu su usvojeni i odražavaju veće financiranje tekuće, a manje kapitalne potrošnje. Proračun Federacije BiH za 2024. godinu usvojen je u siječnju 2024. u iznosu od 7,5 milijardi KM, što je najveći iznos do sada i povećan je za više od pola milijarde KM u odnosu na proračun iz prethodne godine. Usvojeni proračun, između ostalog, uključuje povećanje sredstava za isplatu mirovina za 317,17 milijuna KM, kao i povećanje za braniteljske kategorije u iznosu od 57,7 milijuna KM. S druge strane, Narodna skupština Republike Srpske je usvojila Proračun RS-a za 2024. godinu u prosincu 2023. godine. Proračun RS-a je usvojen u iznosu od 5,73 milijardi KM, što predstavlja uvećanje od 212 milijuna KM, odnosno 3,8% u odnosu na ukupna proračunska sredstva predviđena Rebalansom proračuna Republike Srpske za 2023. godinu. Planiran je proračunski deficit u iznosu od 255,4. Potrebe financiranja za RS u 2024. godini iznose 954,7 milijuna KM (prema Proračunu RS-a za 2024. planirano je zaduženje od 810 milijuna KM na ino tržištu i 144,7 milijuna na domaćem tržištu). S druge strane, Federacija je planirala proračunski deficit u 2024. godini u iznosu od 469,9 milijuna KM. Potrebe financiranja za Federaciju BiH u 2024. godini, prema Proračunu Federacije BiH iznose 1,29 milijardi KM (planirano je zaduženje u vidu obveznica u iznosu od 540 milijuna KM, zapisa to 360 milijuna KM i vanjsko tržište i ino kreditore u iznosu do 395 milijuna KM). Imajući u vidu sve navedeno, izvjesno je očekivati daljnji rast vladinih obveza u 2024. godini. Razina javnog duga sektora opće vlade s krajem četvrtog tromjesečja 2023. godine u odnosu na kraj 2022. godine je smanjen u nominalnom iznosu za 211,8 milijuna KM. U 2023. godini je izostalo značajno zaduženje Vlada entiteta kod međunarodnih financijskih institucija, dok je zaduživanje na domaćem tržištu kapitala bilo nešto intenzivnije. Ukupan javni dug sektora opće vlade na kraju četvrtog tromjesečja 2023. godine je iznosio 25,5% BDP-a (Grafikon 1.20).

Grafikon 1.20: Ukupan javni dug sektora opće vlade

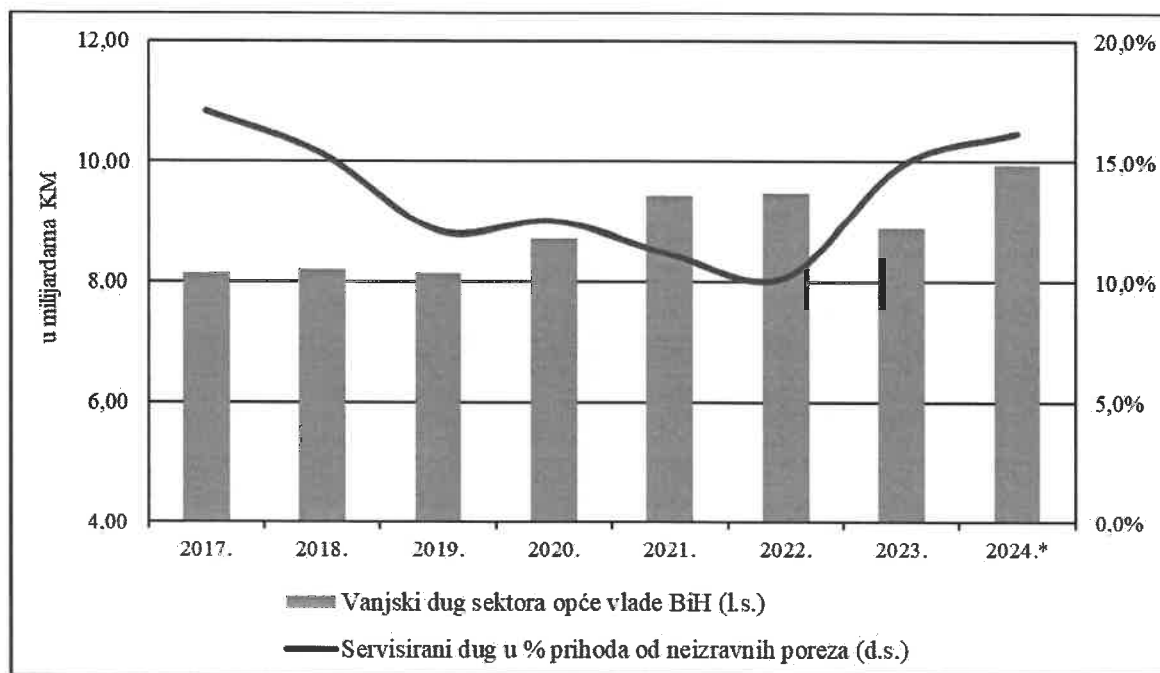

Izvor: CBBiH, BDP prema rashodnom pristupu za 2023. godine CBBiH projekcija nominalnog BDP-a

Vanjski dug sektora opće vlade je tijekom 2023. godine zabilježio značajan pad (616,1 milijuna KM ili 6,5%) i na kraju godine je iznosio 8,86 milijardi KM (Grafikon 1.21). Prema projekcijama Globalnog okvira fiskalne bilance i politika u BiH za razdoblje 2024. – 2026.,²⁹ u 2024. godini je planirano značajnije zaduženje kod ino-kreditora prema koncesijskim uvjetima.

²⁹ Globalni okvir fiskalne bilance i politika u BiH za razdoblje 2023. – 2025. godina, ožujak 2023. godine <https://www.mft.gov.ba/Content/OpenAttachment?id=02eae856-ec98-4ab7-8d19-f57a04e2d9d0&lang=bs>

Grafikon 1.21: Vanjski dug sektora vlade

Izvor: CBBiH, Uprava za neizravno oporezivanje i Ministarstvo financija i trezora BiH

Napomena: *projekcija.

U 2023. godini ukupan iznos povučenih sredstava od međunarodnih financijskih institucija iznosio je 552,3 milijuna KM, premda je planirano povlačenje sredstava u iznosu od 2,21 milijardi KM³⁰. U 2023. godini izostalo je značajno povlačenje sredstava od ino-kreditora. Najveće povlačenje zabilježeno je u četvrtom tromjesečju 2023. godine (258,6 milijuna KM), od čega se veći dio odnosio na financiranje koridora Vc (oko 134 milijuna KM).

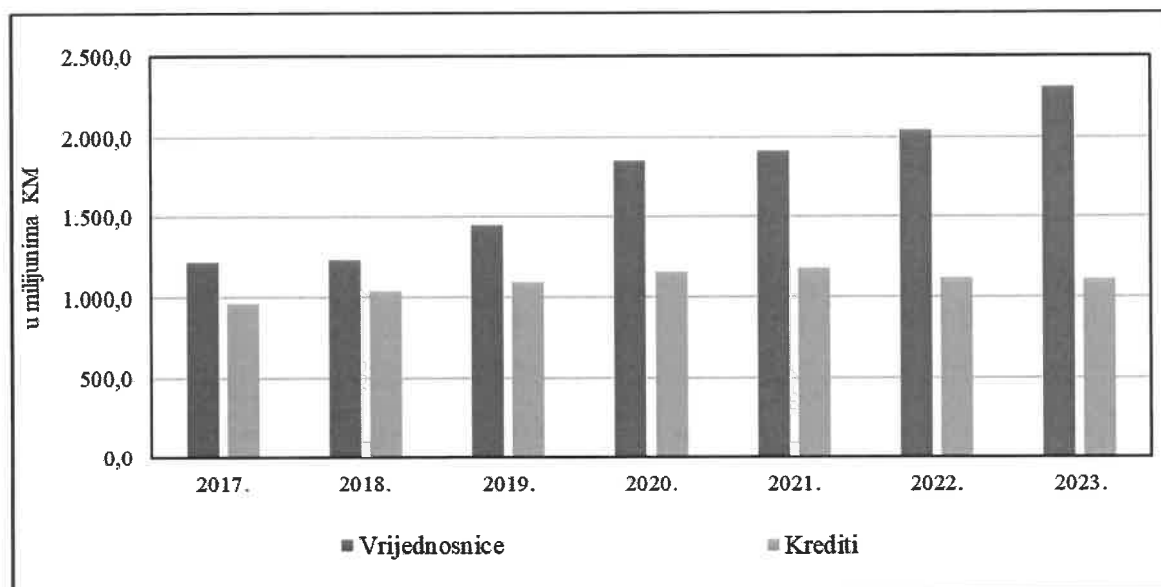
Otplata vanjskog duga sektora opće vlade bila je znatno veća od iznosa novih povučenih sredstava u 2023. godini. Od ukupno servisiranih sredstava prema ino-kreditorima (1,25 milijardi KM) prema Međunarodnom monetarnom fondu – MMF i Svjetskoj banci – IDA su servisirani pojedinačno najveći iznosi od 283,3 milijuna KM i 233,0 milijuna KM, respektivno. Za servisiranje vanjskog duga sektora opće vlade u 2024. planirana su sredstva u iznosu od 1,43

³⁰ Globalni okvir fiskalne bilance i politika u BiH za razdoblje 2023. – 2025. godine, ožujak 2023. godine.

milijardi KM, što je 16,2% projiciranih prihoda od neizravnih poreza za 2024. godinu³¹ (u 2023. godini taj postotak je bio niži i iznosio 14,9%).

Zaduženost sektora vlade kod komercijalnih banaka zabilježila je značajan rast na godišnjoj razini na temelju vrijednosnica (269,0 milijuna KM), dok je na temelju kredita zabilježen blagi pad (Grafikon 1.22). U prvoj polovici 2023. godine vlade entiteta su izvršile značajna nova zaduženja na domaćem tržištu kapitala. Vlada Republike Srpske je emitirala 210 milijuna KM uz kamatnu stopu od 6,1% godišnje na razdoblje od pet godina, a čija sredstva je iskoristila kao dio financiranja obveza na temelju dospjeća otplate duga na Bečkoj burzi na temelju obveznica izdanih 2018. godine u ukupnom iznosu od 327 milijuna KM. Kako je dug na Bečkoj burzi otplaćen uglavnom sredstvima prikupljenim na domaćem tržištu kapitala, došlo je samo do valutne reklasifikacije, tj. smanjenja iznosa duga u stranoj valuti i povećanja u domaćoj valuti kod komercijalnih banaka, a izloženost bankarskog sektora prema sektoru vlade nije značajno promijenjena i na kraju 2023. godine je bila 8,6% ukupne aktive bankarskog sektora. U 2024. godini na temelju otplate unutarnjeg duga FBiH i RS trebaju izdvojiti ukupno 947,7 milijuna KM (Federacija BiH 443,9 milijuna KM i Republika Srpska 503,8 milijuna KM).

Grafikon 1.22: Zaduzenost opće vlade kod komercijalnih banaka

Izvor: CBBiH

³¹ Izvor: Ministarstvo financija i trezora BiH (Plan servisiranja vanjskog duga u 2024.godini) i Odjeljenje za makroekonomsku analizu Upravnog odbora Uprave za indirektno-neizravno oporezivanje (OMA Bilten, br. 217/218, studeni-prosinac 2023. godina).

Tekstni okvir 2: Mjere vlada entiteta u borbi s inflacijom

U 2023. godini, entitetske vlade su nastavile s primjenom fiskalnih mjera započetih u prethodnoj godini, kao odgovor na inflaciju koja je smanjila kupovnu moć osjetljivih kategorija stanovništva. Financijski učinci mjera koje su entitetske vlade donijele u 2022. godini u vidu dodatnih izdvajanja su se zadržali i u 2023. Osim što su entitetske vlade u protekloj godini donijele privremene mjere, koje su se odnosile na jednokratne pomoći u vidu isplata umirovljenicima, braniteljima, invalidima, mladima i neuposlenim, određene mjere su bile i trajnog karaktera. Jedna od takvih mjera je i Odluka³². Vlade RS kojom se reguliraju primanja majki s četvero i više djece, a koje su neuposlone, sukladno kojoj ostvaruju mjesečnu naknadu u iznosu od 750 KM i pravo na naknadu će se ostvarivati sve dok je bar jedno od djece maloljetno. Istovremeno, Vlada Federacije BiH je subvencionirala gorivo za poljoprivredna gazdinstva. Nadalje, Vlada FBiH je umanjila račune za struju za oko 70 000 osjetljivih kategorija kućanstva. U FBiH je donesena Uredba kojom se poslodavcima omogućilo da tijekom 2023. godine svojim uposlenicima isplate dvije prosječne plaće u FBiH ili 2520 KM, gdje su oslobođeni obveze plaćanja doprinosa i poreza. Što se tiče plaća, u FBiH u 2023. godini, predviđeno je bilo povećanje plaća u javnom sektoru od 11%, dok su povećanja za mirovine planirana do 20%. U RS-u, plaće u javnom sektoru, koje su iznosile ispod 1200 KM, povećane su za 5% početkom godine, uz istu razinu povećanja i za drugi dio 2023. godine za sve preostale plaće. Istovremeno, mirovine su povećane za 13,5%.

Na razini konsolidirane BiH u 2023. godini je zabilježen rast izdvajanja za bruto plaće 614.0 milijuna KM (1,3% BDP-a)³³, u kategoriji subvencija, socijalnih davanja i transfera zabilježen je rast rashoda od 968,1 milijuna KM (2,0% BDP-a).

Kao dio socijalne politike, i kao odgovor na perzistirajuće visoke cijene u zemlji, Vlada Federacije BiH je donijela Odluku o mjerama neposredne kontrole cijena utvrđivanjem maksimalne visine marži za pojedine osnovne životne namirnice i druge proizvode³⁴. Uz to, Federalno ministarstvo trgovine je u prosincu 2023. godine uputilo Javni poziv za dobrovoljno

³² <https://vladars.rs/sr-SP-Cyrl/Vlada/Ministarstva/mpos/media/vijesti/Pages>

³³ Globalni okvir fiskalne bilance i politika u BiH za razdoblje 2024. – 2026. godine, siječanj 2023. godine.

³⁴ <https://www.fmt.gov.ba/novosti/odluka-o-propisivanju-mjera-neposredne-kontrole-cijena-utvr%C4%91ivanjem-maksimalne-visine-mar%C5%BEi-za-pojedine-osnovne-%C5%BEivotne-namirnice-i-druge-proizvode-obavijest-o-primjeni.html>

učešće u akciji Zaključavanje cijena³⁵, što predstavlja zajednički projekt Udruge poslodavaca, Udruge potrošača i Sindikata trgovine, kojim se cijene za 40 prehrambenih i higijenskih proizvoda smanjuju i zaključavaju na razdoblje od tri mjeseca, a početak primjene je prosinac 2023. godine. Istovremeno, kao dio socijalne politike, Vlada RS donijela je Odluku o ukidanju marži³⁶ za određeni broj proizvoda koji se prodaju u Republici Srpskoj. Između ostalog, na popisu proizvoda se nalaze mlijeko i mliječni proizvodi, meso i mesne preradevine, dječja hrana i sredstva za osobnu higijenu.

Ukupan iznos fiskalnih izdvajanja u 2023. godini je bio oko 6,0% BDP-a RS, dok je u Federaciji BiH iznosio oko 2,8% BDP-a FBiH.

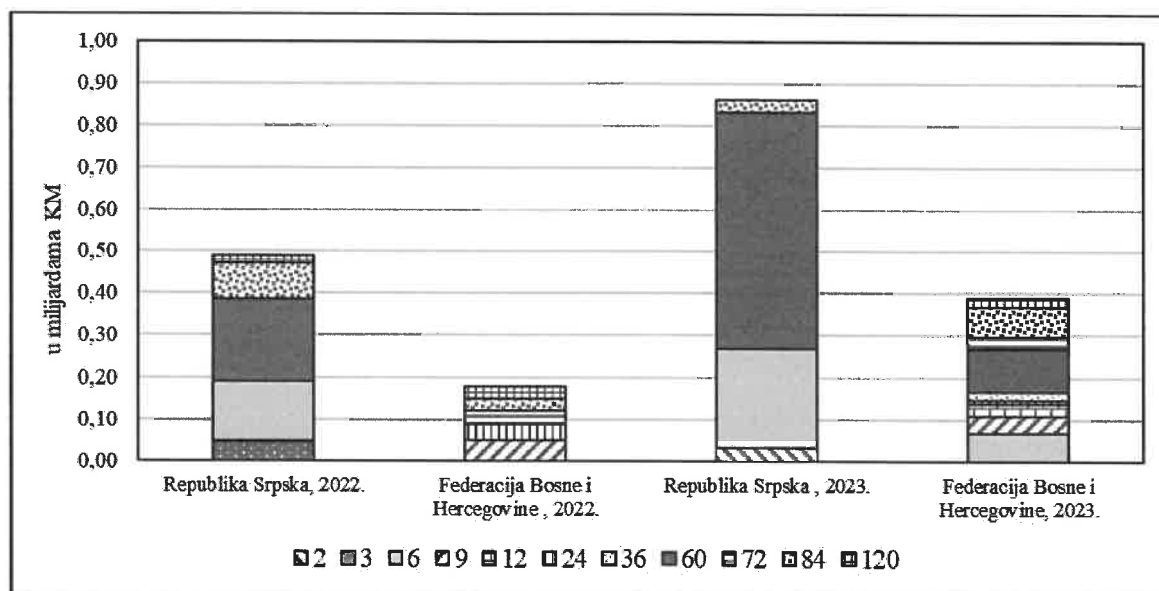
Ostvareni promet na bh. financijskim tržištima, jedan je od najvećih u povijesti bh. burzi. Kao i u nekoliko prethodnih godina, i tijekom ove godine ukupan promet na burzama je bio pod utjecajem javnih emisija entiteta, a u ovoj godini su dominirale emisije Republike Srpske. Rast u 2022. godini je bio posljedica baznog efekta. Nastavak i apsolutnog i relativnog rasta i u 2023. godini posljedica je rasta proračuna entitetskih vlada i njegovog financiranja zaduživanjem na burzama. Ukupna vrijednost prometovanih financijskih instrumenata je 1,47 milijardi. U ukupnoj strukturi prometa je i pored visoke i rastuće tržišne kapitalizacije akcionarskih društava (pogotovo na BLSE) promet vlasničkim vrijednosnicama sudjelovao s ispod 10%. Emisije javnog duga su tijekom 2023. godine vršene u ukupno deset ročnih segmenata (prošle godine u osam ročnih segmenata), a pored emisija petogodišnjih obveznica (ukupno dvanaest emisija), najviše je bilo emisija javnog duga na razdoblje od pola godine (ukupno deset emisija). Za razliku od prošle godine u 2023. godini nije bilo emisija tromjesečnih trezorskih zapisa, ali su zato emitirani dvomjesečni i dvanaestomjesečni trezorski zapisi, kao i trogodišnje obveznice (Grafikon 1.23). Republika Srpska je vrijednosno promatrano 93% emisija izvršila u ročnom segmentu od 6 mjeseci i pet godina, a u Federaciji Bosne i Hercegovine na ova dva ročna segmenta i emisije sedmogodišnjih obveznica se odnosi 62% od vrijednosti svih izvršenih emisija u 2023. godini.

³⁵ <https://www.fmt.gov.ba/zaklju%C4%8Davamo-cijene>

³⁶ [https://vladars.rs/sr-SP-](https://vladars.rs/sr-SP-Cyrl/Vlada/Ministarstva/MTT/Za%C5%A1tita%20potro%C5%A1a%C4%8Da/Pages/default.aspx)

[Cyrl/Vlada/Ministarstva/MTT/Za%C5%A1tita%20potro%C5%A1a%C4%8Da/Pages/default.aspx](https://vladars.rs/sr-SP-Cyrl/Vlada/Ministarstva/MTT/Za%C5%A1tita%20potro%C5%A1a%C4%8Da/Pages/default.aspx)

Grafikon 1.23: Vrijednost emisija po ročnim segmentima

Izvor: BLSE i SASE

Napomena: Ročnost emisije je u mjesecima

Prosječan omjer pokrivenosti emisija Republike Srpske (odnos između pristiglih i prihvaćenih ponuda) kao i prošle godine bio je niži nego u Federaciji Bosne i Hercegovine. Razlika postoji i u dinamici, a posebno u broju emisija koji je ponovno u korist Republike Srpske (Tablica 1.2.). Republika Srpska se zaduživala na domaćem finansijskom tržištu intenzivno skoro tijekom cijele godine¹, počevši od veljače, a Federacija od travnja.

Tablica 1.2: Emisije javnog duga entiteta u 2023. godini

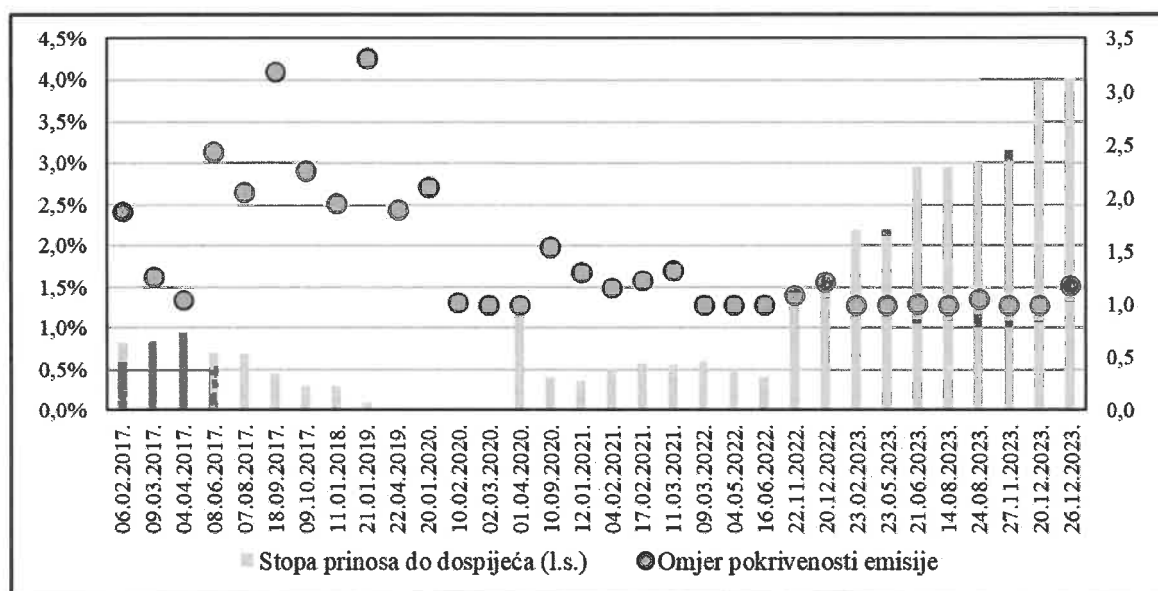
Ročnost, u mjesecima	2	6	9	12	24	36	60	72	84	120	Ukupno
Republika Srpska	1	8	0	0	0	0	9	0	1		19
Federacija Bosne i Hercegovine		2	1	1	1	1	3	1	2	1	13
Ukupno	1	10	1	1	1	1	12	1	3	1	32
Vrijednost emisija (u milijunima KM)	32,4	303,8	39,0	29,7	10,0	20,0	664,8	29,9	99,9	20,0	1.249,4

Izvor: BLSE i SASE

Financiranje proračuna entiteta u 2023. godini, kao i prošle godine, odvijalo se u okruženju rasta prinosa na finansijskom tržištu, što je posebno uočljivo na tržištu šestomjesečnih trezorskih zapisa (Grafikon 1.24) i na tržištu petogodišnjih obveznica Republike Srpske, kao i u većini ročnih segmenta javnog duga Federacije Bosne i Hercegovine. Prosječna stopa prinosa

na tržištu šestomjesečnih trezorskih zapisa Republike Srpske uvećana je skoro dvostruko, dok je rast stopa prinosa na tržištu petogodišnjih obveznica povećana za 147 b.p.

Grafikon 1.24: Stopa prinosa do dospelja na primarnom tržištu šestomjesečnih trezorskih zapisa Republike Srpske

Izvor: BLSE

Napomena: U jednoj emisiji iz 2019. i u tri emisije iz 2020. godini prinos na šestomjesečne trezorske zapise bio je 0%.

Sve stope prinosa do dospelja na primarnom tržištu obveznica bile su u 2023. godini, kao i u prošloj godini, niže u Federacije Bosne i Hercegovine (Tablica 1.3.). Ta razlika se kretala od 100 baznih bodova na tržištu šestomjesečnih trezorskih zapisa, do skoro 300 baznih bodova na tržištu petogodišnjih obveznica. Kao i prošloj godini Republika Srpska je i u ovoj godini donijela odluku o maksimalnoj kamatnoj stopi na pojedine kategorije javnog dug s aspekta vrste vjerovnika, koju je ovaj put vezala za visinu šestomjesečnog ili dvanaestomjesečnog Euribora.³⁷ Maksimalna kamatna stopa na kreditna zaduženja kod domaćih kreditora, međunarodnih kreditora i na međunarodnom finansijskom tržištu je određena kao Euroibor na koji se dodaje 4%, 5,5% odnosno 7%, ovisno o vrsti kreditora.

³⁷ Odluka o dugoročnom zaduživanju Republike Srpske za 2023. godinu, Službeni glasnik Republike Srpske 112/22, studeni 2022. godine.

Tablica 1.3: Prosječna stopa prinosa do dospelja na primarnom tržištu javnog duga po entitetima u 2023. godini

Ročnost, u mjesecima	2	6	9	12	24	36	60	72	84	120
Republika Srpska	2,40	3,05					5,94		6,10	
Federacija Bosne i Hercegovine		2,04	3,50	1,15	3,74	3,23	3,12	3,50	3,44	3,80

Izvor: SASE i BLSE

Napomena: Federacija Bosne i Hercegovine nije vršila emisije u prvom tromjesečju 2023. godine. Republika Srpska nije emitirala javni dug u siječnju, travnju i listopadu.

1.2.3 Bankarski sektor

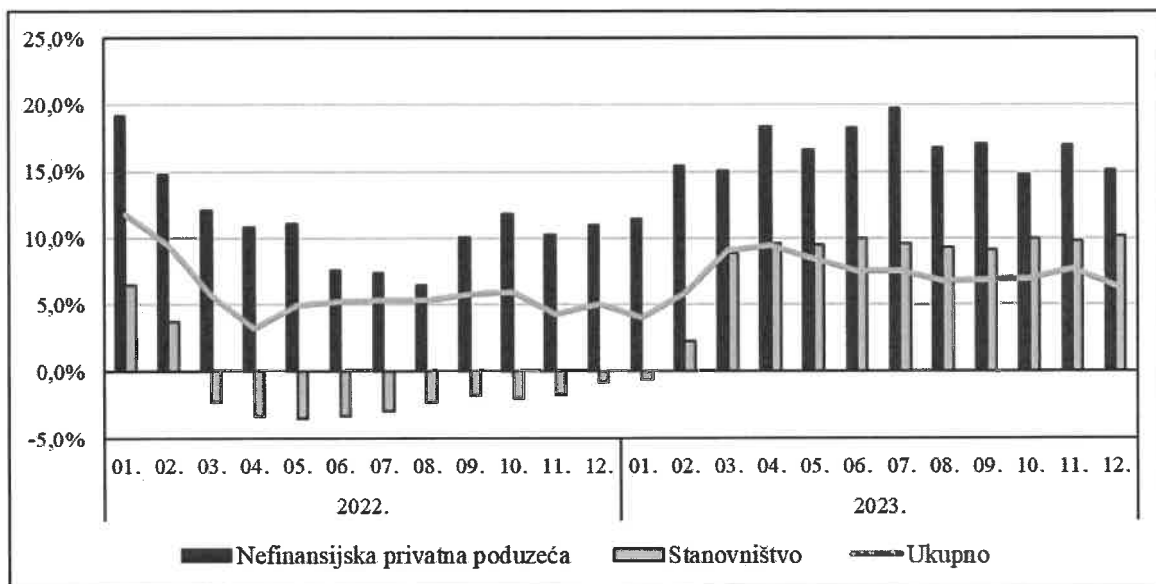
Bankarski sektor je u 2023. godini bio stabilan, profitabilan, i bez značajnog rasta kreditnog, deviznog, ili tržišnih rizika. Rast profitabilnosti je ostvaren uz visoku likvidnost, nizak udjel loših kredita, i u uvjetima umjerenog rasta aktive. Svi pokazatelji financijskog zdravlja poboljšani su u odnosu na prethodnu godinu.³⁸ U vlasničkoj strukturi bankarskog sektora, udjel banaka s većinski domaćem vlasništvom u ukupnoj aktivi bankarskog sektora iznosio je 25,7%³⁹.

Nakon prošlogodišnjeg pada depozita banka, prouzrokovanog prvenstveno kratkoročnim, ali snažnim povlačenjem depozita iz dvije banke, koje su bile izložene reputacijskom riziku, u 2023. godini nastavljen je rast depozita. Visoke stope rasta depozita u 2023. godini (Grafikon 1.25) su posljedice baznog efekta, usporavanja inflacije i kreditne aktivnosti banaka. Najveći doprinos rastu depozita u 2023. godini dao je sektor stanovništva i sektor nefinancijskih poduzeća.

³⁸ O numeričkim pokazateljima financijskog zdravlja bankarskog sektora Bosne i Hercegovine više vidjeti na stranici Centralne banke BIH, www.cbbh.ba

³⁹ Podatak za Q3 2023. godine.

Grafikon 1.25: Godišnja stopa rasta depozita

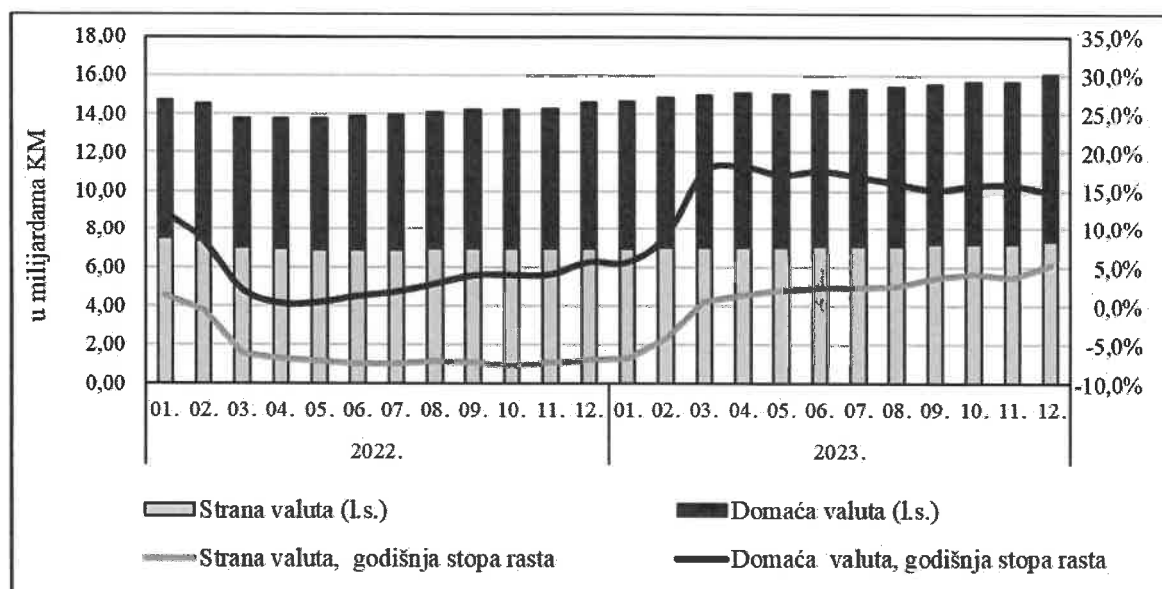

Izvor: CBBiH

I pored inflatornog uvećanja porezne osnovice i rekordne razine neizravnih poreza, depoziti vlada entiteta su smanjeni prvi put nakon devet godina. Na godišnjoj razini je prvi put registrirano smanjenje depozita ostalih financijskih institucija. Kod djela ostalih financijskih institucija je primjetan značajan kreditni rast, kao i isplata dividendi, što su mogle biti neke od determinanti visokog smanjenja depozita ostalih financijskih institucija. Prvi put nakon osam godina rasta smanjeni su i depoziti sektora nefinancijskih javnih poduzeća.

Jedna od ključnih pozitivnih karakteristika u dinamici depozita je nastavak trenda rasta depozita sektora stanovništva u domaćoj valuti (Grafikon 1.26). Na kraju 2023. godine udjel depozita stanovništva u domaćoj valuti bio je 54%. Valutna struktura depozita nefinancijskih poduzeća, pokazuje približno iste omjere kao i u prethodnoj godini, s trećinom depozita u stranoj valuti. I u ovoj godini je nastavljen trend relativnog pada stanja ostalih, tj. oročenih depozita stanovništva. S obzirom na njihov značaj u financiranju kreditne aktivnosti, banke su i dalje izložene nepovoljnoj ročnoj strukturi izvora financiranja. S druge strane, do promjena u ročnoj strukturi depozita nefinancijskih poduzeća, kao drugog značajnog sektora, nije došlo.

Grafikon 1.26: Depoziti stanovništva, valutna struktura

Izvor: CBBiH

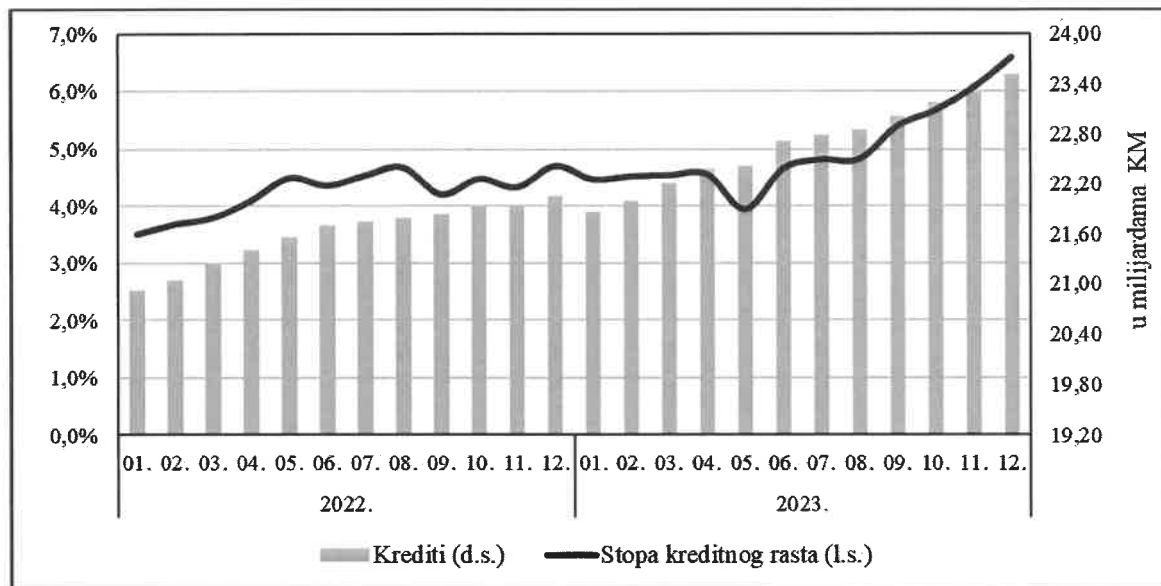
Napomena: Strana valuta pored depozita u stranoj valuti uključuje i depozite indeksirane u stranim valutama.

U prosjeku nizak godišnji rast aktivnih kamatnih stopa i još uvijek izuzetno niske realne kamatne stope na kredite su, uz zadovoljavajuće uvjete odobravanja kredita i izdašne domaće izvore financiranja, kreirali višu kreditnu dinamiku nego u prethodnoj godini (Grafikon 1.27). Ankete, koje provodi CBBiH među bankama,⁴⁰ ukazivale su kako su banke očekivale usporavanje kreditne aktivnosti u 2023. godini. Usprkos pooštavanju kreditnih standarda u bankama,⁴¹ i usprkos očekivanom rastu troškova izvora financiranja, kreditni rast u BiH je bio iznad očekivanja. Ostvaren je, s obzirom na recesijske pritiske u okruženju, i nizak ekonomski rast u BiH, solidan rast ukupnih kredita od 6,6%, koji je realiziran skoro u potpunosti u sektoru privatnih nefinancijskih poduzeća i sektoru stanovništva. U okviru kredita stanovništvu najviši rast je zabilježen kod potrošačkih nenamjenskih kredita i stambenih kredita. Struktura kredita stanovništvu gotovo da nije mijenjana u odnosu na prethodnu godinu, a stopa kreditnog rasta veća je nego prethodne godine.

⁴⁰ Ankete o kreditnoj aktivnosti banaka u BiH za prv, drugo i treće tromjesečje 2023. godine.

⁴¹ Posljednja anketa o kreditnoj aktivnosti banaka odnosi se na treće tromjesečje 2023. godine.

Grafikon 1.27: Godišnja stopa kreditnog rasta

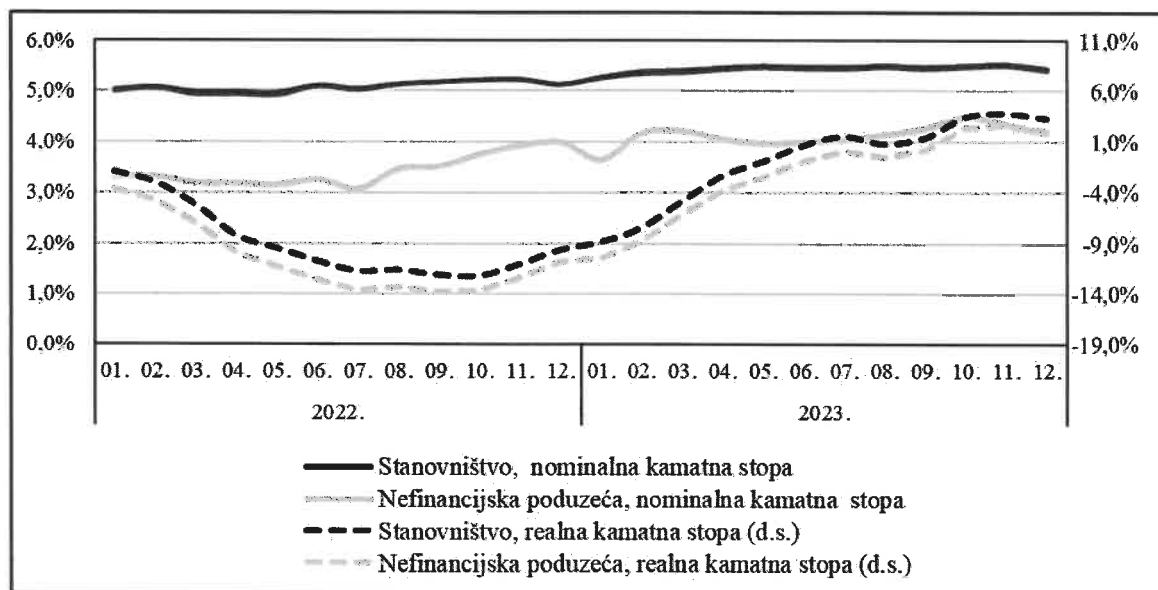
Izvor: CBBiH

Nije evidentiran značajniji rast nominalnih aktivnih kamatnih stopa u sektoru nefinancijskih poduzeća, a u sektoru stanovništva promjene kamatnih stopa su niske. Kamatne stope su ili samo blago izmijenjene u odnosu na kraj prethodne godine (stambeni krediti), ili je rast relativno nizak kao kod nenamjenskih potrošačkih kredita i kod nefinancijskih poduzeća. Sa slabljenjem inflatornih pritisaka realne kamatne stope su kontinuirano rasle tijekom godine, te se do kraja godine raspon između nominalnih i realnih kamatnih stopa značajno smanjio (Grafikon 1.28). Pooštavanje kreditnih standarda nije prouzrokovalo važniji rast kamatnih stopa na kredite. Banke su samo djelomično pratile promjenu referentne kamatne stope ECB-a. Neki od uzroka slabog prijenosa monetarne politike ECB-a su dominacija domaćih kratkoročnih izvora financiranja u pasivi banaka, a u svezi s bankocentričnim finansijskim sustavom i nedostatkom alternativnih oblika ulaganja novčane imovine. Na kraju prosinca 2023. godine kamatna stopa na stambene kredite, kredite nefinancijskim poduzećima i nenamjenske potrošačke kredite stanovništvu bila je 3,9%, 4,2%, 5,8% respektivno.

Entitetske agencije za bankarstvo su odmah nakon što je u srpnju 2022. godine ECB počeo s podizanjem kamatnih stopa, donijele odluke o privremenim mjerama za ublažavanje rizika rasta

kamatnih stopa,⁴² čime je rast kamatnih stopa iznad određene razine⁴³ uvjetovan dodatnim izdvajanjem za rezerviranja.⁴⁴

Grafikon 1.28: Kamatne stope na novoodobrene kredite

Izvor: CBBiH

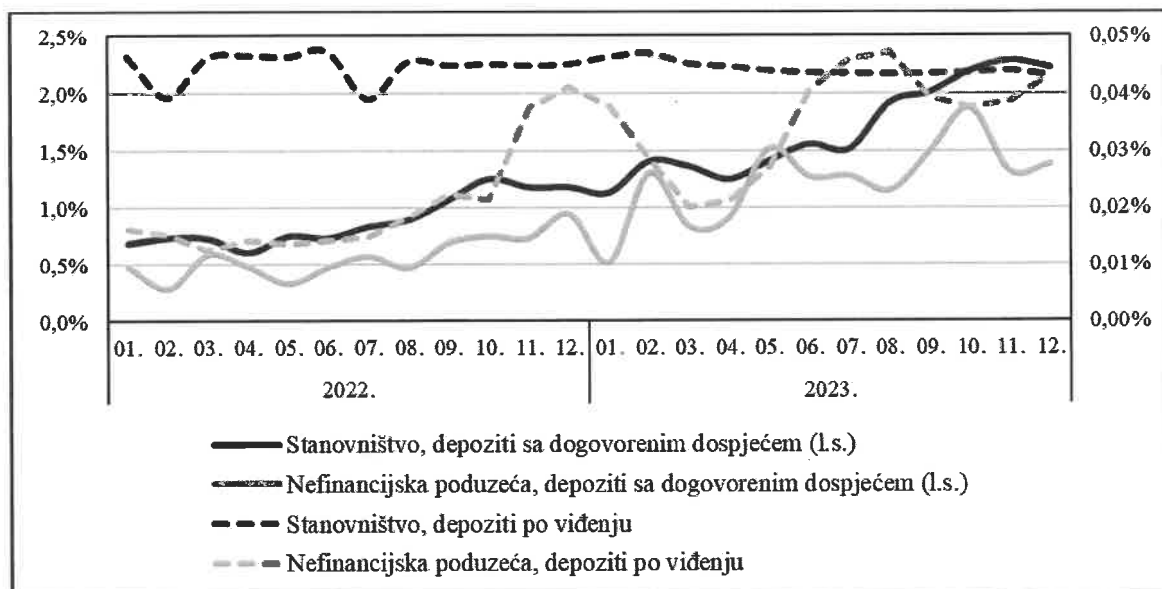
Pasivne kamatne stope na depozite s dogovorenim dospeljem su u prosjeku porasle više nego aktivne kamatne stope. Međutim, ovdje je najvažnije istaknuti da su kamatne stope na depozitu po viđenju stanovništva i nefinancijskih poduzeća koje čine 60% od ukupnih depozita i dalje izuzetno niske i nepromijenjene u odnosu na kraj prethodne godine (Grafikon 1.29). U listopadu prošle godine CBBiH je započeo s publiciranjem podataka o troškovima financiranja banaka (Referentna stopa prosječnog ponderiranog troška financiranja banaka u BiH – RSTF 3) koju banke mogu koristiti kao referentnu stopu za vezivanje kamatnih stopa na izvore financiranja i na kredite s promjenjivom kamatnom stopom umjesto vrijednosti Euribora. I ova statistika pokazuje kako nije došlo do bilo kakvih značajnijih promjena ni u troškovima financiranja banaka mjereno referentnim stopama prosječnog ponderiranog troška financiranja banaka.

⁴² Ova odluka važi do kraja 2023. godine ili do opoziva od strane agencija za bankarstvo.

⁴³ Rast od 200 b.p. u odnosu na visinu kamatne stope na 30. 6. 2022 je određen kao značajni rast kamatnih stopa.

⁴⁴ Agencije za bankarstvo su smatrale da će potencijalno povećanje troškova banaka utjecati na usporavanje rasta kamatnih stopa i stupanj financijskog opterećenja dužnika.

Grafikon 1.29: Kamatne stope na depozite

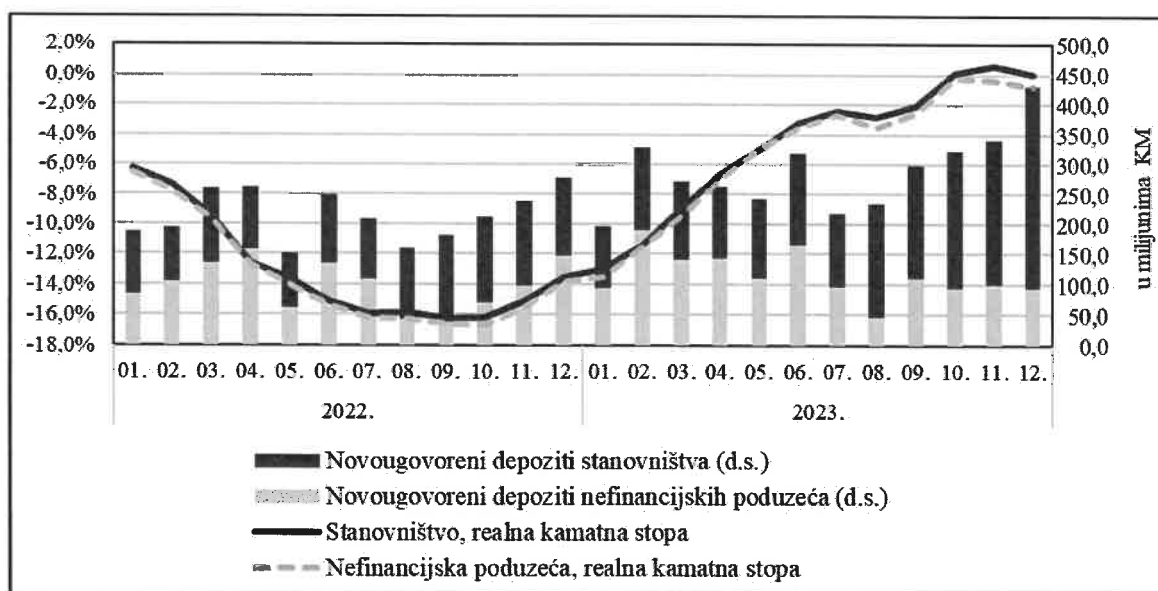
Izvor: CBBiH

Na rast novougovorenih depozita stanovništva (depoziti s ugovorenim dospeljem), pogotovo u ročnim segmentima iznad godinu dana, utjecao je zabilježen rast kamatnih stopa. Nije izostao ni rast kamatnih stopa na depozite nefinancijskih poduzeća, iako je on dosta manji. Na kraju godine prosječna ponderirana kamatna stopa na depozite stanovništva je 2,2%, a na depozite nefinancijskih poduzeća 1,4%. Razlika u stranoj (eurozona) i domaćoj prosječnoj kamatnoj stopi na kraju godine na depozite stanovništva i depozite nefinancijskih poduzeća ukazuje na drugačije karakteristike tržišta depozita s ugovorenim dospeljem u Bosni Hercegovini u odnosu na zonu eura. Ovakva, mnogo slabija, reakcija bh. banaka na opći rast kamatnih stopa, kao i u slučaju aktivnih kamatnih stopa, može se dovesti u svezu sa strukturom finansijskog tržišta Bosne i Hercegovine kojim dominiraju banke kao finansijski posrednici. Opadajući i nizak udjel stranih izvora financiranja u pasivi banaka smanjuje stupanj utjecaja monetarne politike ECB na kamatne stope na depozite s ugovorenim dospeljem u BiH. Kao što je prethodno istaknuto, rast pasivnih kamatnih stopa na depozite stanovništva s ugovorenim dospeljem bio je veći u višim ročnim segmentima, pa je shodno tome kamatna stopa najviše porasla u ročnom segmentu između jedne i dvije godine. Razlika između kamatnih stopa na novougovorene depozite u KM i kamatnih stopa na novougovorene depozite u stranoj valuti se

uvećala tijekom 2023. godine.⁴⁵ Ta razlika je na svom vrhuncu, u listopadu, dostigla 90 b.p. u korist kamatne stope na depozite u stranoj valuti, a na kraju ove godine ona je manja.

Nakon što je u prethodnoj godini, uslijed dvocifrene stope inflacije, dostignuta izuzetno niska razina realnih kamatnih stopa, uslijed slabljenja inflatornih pritisaka one su u 2023. godini imale postojan trend rasta (Grafikon 1.30). Tijekom 2023. godine ugovorena je visoka vrijednost ukupnih novih depozita stanovništva, a i stanje ukupnih depozita na kraju godine (31,1 milijarda KM) najviše je u povijesti bankarskog sektora.

Grafikon 1.30: Realne kamatne stope na novougovorene depozite

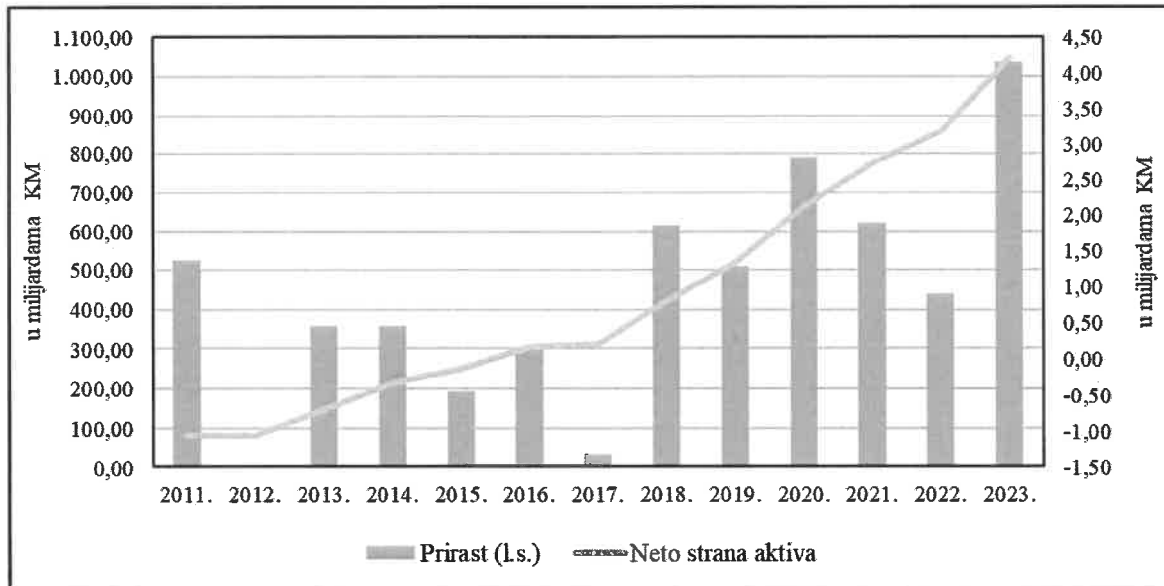
Izvor: CBBiH

Ostvareni, vrlo visoki, prirast neto strane aktive u 2023. godini od (Grafikon 1.31) posljedica je maksimalne vrijednosti strane aktive i minimalne vrijednosti strane pasive. Tijekom godine, u listopadu, zabilježen je povijesno najviši iznos neto strane aktive (4,65 milijarde KM). Pored razlike između kamatnih stopa u zemlji i inozemstvu uzroci rasta neto strane aktive su i supstitucija stranih izvora financiranja (strane pasive) s domaćim izvorima financiranja. Najveći doprinos rastu strane aktive banaka su dali ostali depoziti kod nerezidenata, čije je učešće u stranoj aktivni, zbog rasta kamatnih stopa na depozite u eurozoni značajno poraslo.

⁴⁵ Na kraju godine udjel depozita u eurima i u ostaloj stranoj valuti u ukupnim depozitima bio je 36% i 3% respektivno.

Godišnji rast vrijednosnica, u strukturi strane aktive banaka, iako izražen, bio je djelomično ograničen novom bankarskom regulativom.⁴⁶

Grafikon 1.31: Neto strana aktiva

Izvor: CBBiH

Na kraju godine strana aktiva, koja nije raspoloživa po viđenju,⁴⁷ činila je oko dvije trećine strane aktive. Povećanjem ovih pozicija u strukturi strane aktive banke nastoje ostvariti dodatne prihode, pri čemu se ne izlažu riziku devizne likvidnosti zbog i dalje visokog udjela valute i prenosivih depozita kod nerezidenata u stranoj aktivi. Osim toga stanje ove dvije pozicije veće je od stanja strane pasive čime je osigurana likvidnost ovog dijela devizne podbilance.

Godišnji pad strane pasive od skoro petinu očekivana je posljedica kamatne diferencije, i kao što smo prethodno istaknuli, zamjene stranih izvora financiranja s domaćim izvorima financiranja. Najveći pojedinačan doprinos smanjenju strane pasive došao je s pozicije ostalih depozita (oročenih), ali i pored ovih velikih promjena i dalje skoro tri četvrtine strane pasive predstavljaju ročno vezani izvori financiranja.

⁴⁶ Obe entitetske agencije donijele su odluku o ograničenju izloženosti banaka prema stranim centralnim bankama i stranim centralnim vladama do visine 100% prikladnog kapitala.

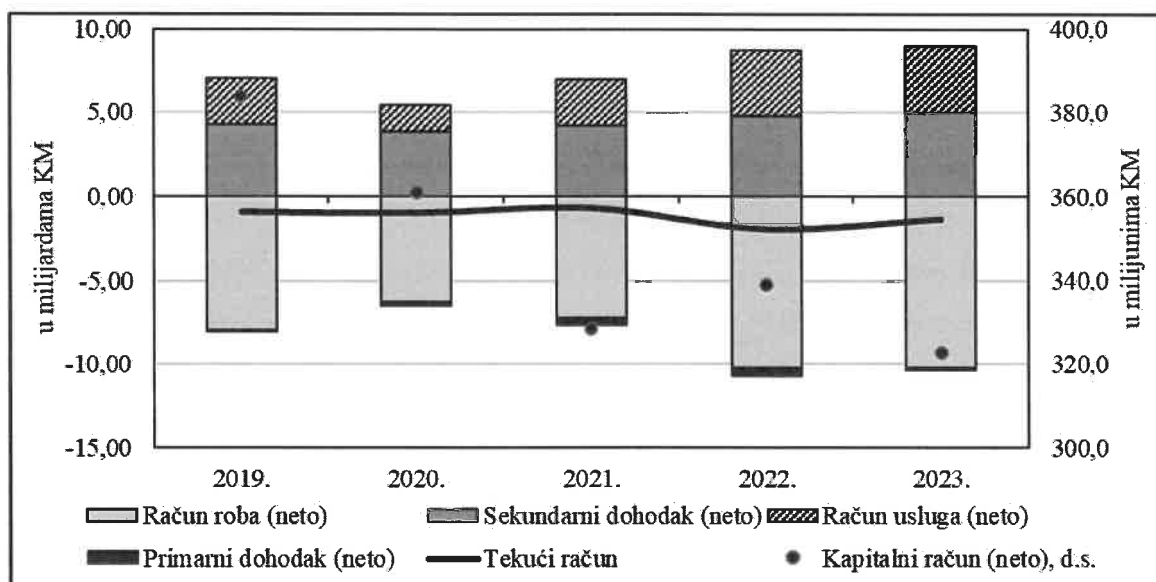
⁴⁷ Ostali depoziti kod nerezidenata, vrijednosnica nerezidenata (osim akcija) i ostali krediti nerezidentima.

1.2.4 Vanjski sektor

I. Platna bilanca

Za razliku od 2022. godine kada su zabilježene rekordne vrijednosti u međunarodnoj trgovini robama, u 2023. godini je došlo do pada vrijednosti robne razmjene s inozemstvom. Kontrakcija na međunarodnom tržištu roba posljedica je skromnog opsega ekonomske aktivnosti na globalnoj razini, kao i izraženih geopolitičkih tenzija. Promatrano u apsolutnim iznosima, u 2023. godini je zabilježen deficit na tekućem računu (Grafikon 1.32) u iznosu od 1,38 milijardi KM, što predstavlja pad od 30,4% u odnosu na predhodnu godinu. Kao i prethodnih godina, deficit na tekućem računu najvećim dijelom je posljedica deficita na računu roba, dok su usluge i priljevi na temelju sekundarnog dohotka zabilježili pozitivan utjecaj. Uslijed nominalnog smanjenja deficita tekućeg računa, kao i nominalnog rasta BDP-a u 2023. godini,⁴⁸ deficit tekućeg računa izražen u postotcima BDP-a se smanjio za 1,7 postotnih bodova na razinu od 2,7%.

Grafikon 1.32: Tekući i kapitalni račun

Izvor: CBBiH

⁴⁸ Nominalni BDP za 2023. godinu je projekcija CBBiH iz studenog 2023. godine

U 2023. godini je zabilježen pad vrijednosti međunarodne robne razmjene, s tim što je pad bio izraženiji na strani izvoza, što je rezultiralo rekordnim trgovinskim deficitom. Pad opsega industrijske proizvodnje kao i skromna finalna potrošnja u BiH, rezultirali su padom vrijednosti uvoza robe u 2023. godini. Prema platnobilančnim podacima, vrijednost uvezene robe je iznosila 25,87 milijardi KM, što predstavlja godišnji pad od 2,6%. S druge strane, pad potražnje na tržištima zemalja glavnih trgovinskih partnera rezultirao je padom vrijednosti izvoza robe iz BiH za 4,3%. Izvoz robe je realiziran u vrijednosti od 15,67 milijardi KM, a preko oko 73,0% vrijednosti izvoza robe realizirano je na tržištu zemalja EU (Tablica 1.4).

Tablica 1.4: Vanjskotrgovinska robna razmjena BiH, prema najznačajnijim trgovinskim partnerima, u milijardama KM

	Izvoz			Uvoz		
	2021.	2022.	2023.	2021.	2022.	2023.
EU	10,39	13,23	12,19	12,73	16,30	16,37
CEFTA	2,41	3,30	3,12	2,76	3,52	3,24
Ostale zemlje	1,47	1,44	1,39	6,10	8,82	8,15
UKUPNO	14,27	17,97	16,70	21,60	28,64	27,77

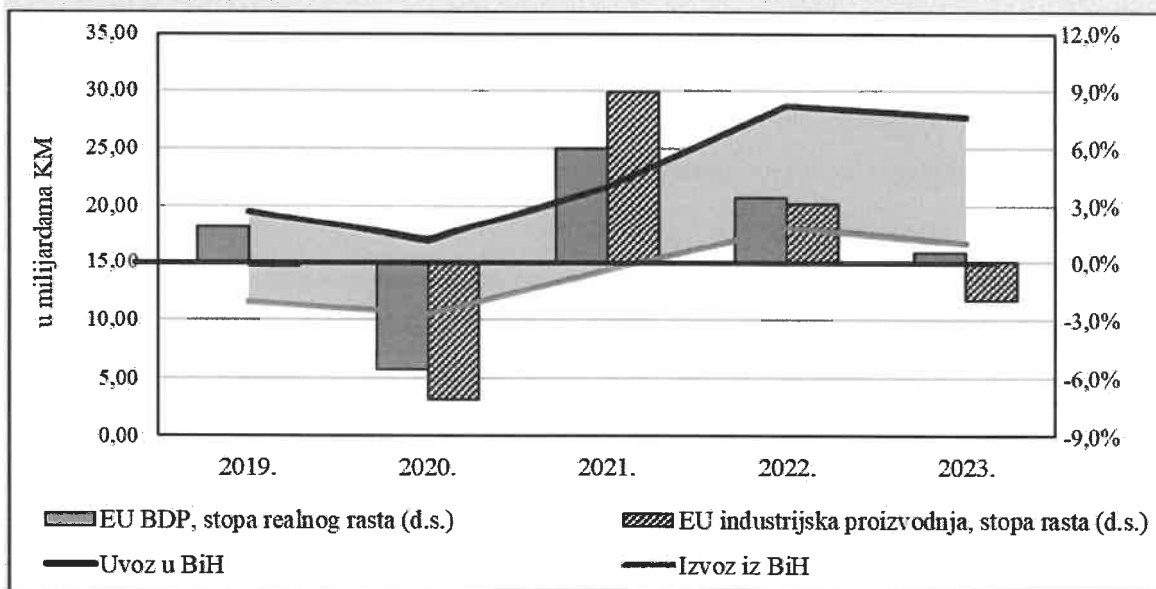
Izvor: BHAS

Napomena: Podatci u tablici predstavljaju podatke statistike vanjske trgovine Agencije za statistiku BiH

Tekstni okvir 3: Vanjskotrgovinski robni deficit u BiH u 2023. godini

Ekonomska kretanja na globalnoj razini, a posebno na tržištu EU, reflektirala su se na gospodarsku aktivnost i vanjskotrgovinsku razmjenu BiH u prošloj godini. Nakon izrazito visokog opsega vanjskotrgovinske robne razmjene BiH u 2022. godini, najvećim dijelom uzrokovanog cjenovnim efektom kao i rastom potražnje, u 2023. godini je došlo do smanjenja, kako na strani izvoza, tako i na strani uvoza, s tim što je izvoz zabilježio značajniji pad vrijednosti (Grafikon 1.33). Pozicija BiH kao neto uvoznika na međunarodnom tržištu roba rezultirala je rekordnim vanjskotrgovinskim robnim deficitom u 2023. godini od 11,07 milijardi KM (Grafikon 1.34).

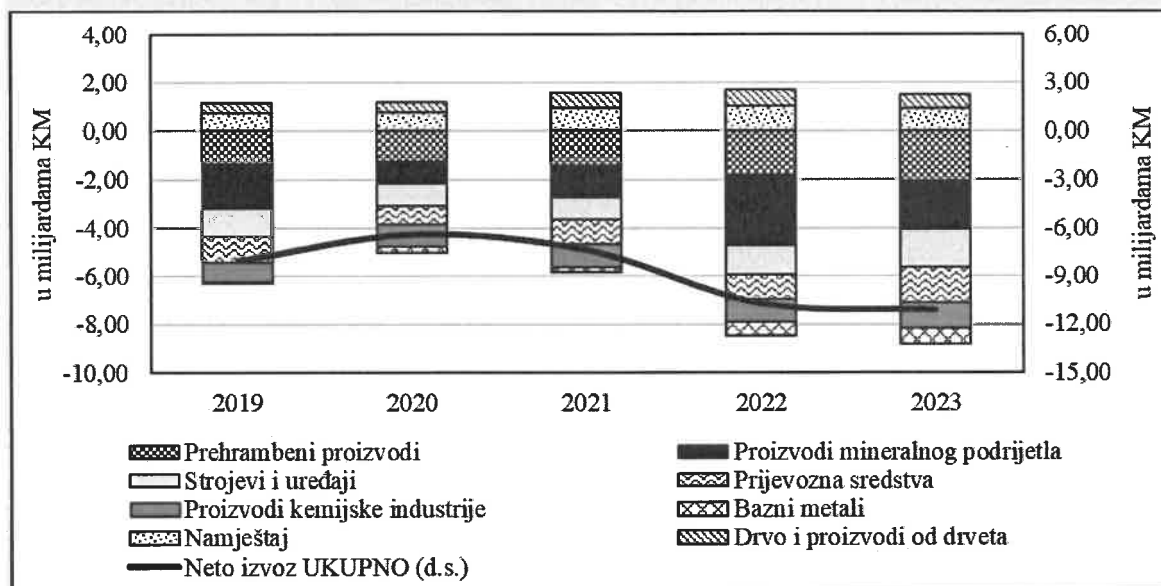
Grafikon 1.33: Uvoz i izvoz robe iz BiH, BDP i industrijska proizvodnja u EU

Izvor: BHAS, EUROSTAT

Pad vrijednosti izvoza robe iz BiH od 7,1% u 2023. godini najveći je generator rekordnog trgovinskog deficita, a najvećim dijelom je posljedica pada potražnje za BiH robom na tržištima zemalja najznačajnijih trgovinskih partnera BiH. S obzirom da je 73,0% izvoza robe iz BiH u 2023. godini bilo usmjereno na tržište zemalja EU, skromna razina ekonomske aktivnosti u EU u promatranom razdoblju (rast od 0,5%) nije bila dovoljna za ostvarivanje značajnije vrijednosti izvoza. Poseban značaj za vrijednost BiH izvoza imala je kontrakcija Njemačke ekonomije u 2023. godini koja je procijenjena na 0,3%, s obzirom da je Njemačka najznačajnije izvozno tržište za BiH proizvode. Pored navedenog, od pet najznačajnijih izvoznih partnera BiH, samo je Srbija zabilježila rast opsega industrijske proizvodnje u promatranoj godini, što je imalo utjecaj na izvoz sirovina i poluproizvoda.

Grafikon 1.34: Neto izvoz po najznačajnijim skupinama proizvoda

Izvor: BHAS

Promatrano prema skupinama proizvoda, prehrambeni proizvodi, proizvodi mineralnog podrijetla, strojevi i aparati i transportna sredstva su generirali najveći dio trgovinskog robnog deficita u 2023. godini. Usprkos izraženim proizvodnim potencijalima, kao i povoljnim klimatskim uvjetima, BiH je u 2023. godini uvezla pet puta više prehrambenih proizvoda u odnosu na vrijednost izvoza, što je rezultiralo deficitom od 2,01 milijardu KM. Zahvaljujući padu cijena nafte na međunarodnom tržištu u 2023. godini u odnosu na prethodnu, deficit u razmjeni proizvoda mineralnog podrijetla je u godini izvješća zabilježio pad od 31,3%. Usprkos relativno stabilnom fizičkom opsegu izvoza električne energije, nešto niže cijene ovog energenta utjecale su na godišnji pad vrijednosti izvoza. U okviru iste skupine proizvoda, pad vrijednosti, uslijed značajno manje potražnje, zabilježen je i kod izvoza uglja (25,0%). Iako BiH tradicionalno bilježi visok robni deficit u trgovini strojevima i uređajima, on je u 2023. godini bio za trećinu viši od petogodišnjeg predpandemijskog prosjeka. Međunarodna trgovina baznim metalima je povijesno promatrano bilježila najveće oscilacije kada je neto izvoz u pitanju, od pozitivnih vrijednosti u predpandemijskom razdoblju do negativnih u pandemijskom i postpandemijskom. Rast deficita u trgovini baznim metalima posljedica je kako domaćih, tako i izvanjskih čimbenika. Značajan čimbenik predstavljao je i privremeni prestanak proizvodnje čelika u jednom od najvećih proizvodnih postrojenja u BiH krajem 2023. godine, što je imalo utjecaja i na sekundarne i tercijarne djelatnosti. S druge strane, pad vrijednosti izvoza baznih metala od 24,5% posljedica je i smanjene potražnje za čelikom na globalnoj razini od 5,2% u

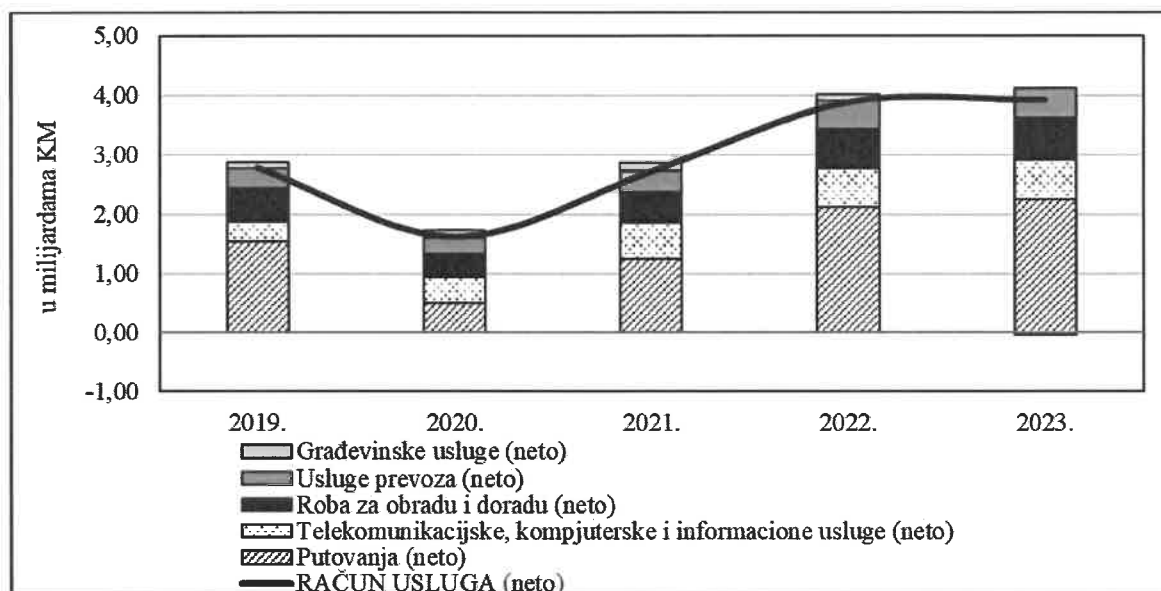
2023. godini, uslijed opterećenosti industrije razvijenih zemalja visokim troškovima energije, kao i baznog efekta uslijed znatno nižih cijena čelika u godini izvješća u odnosu na prethodnu godinu. Također, pad potražnje na razvijenim tržištima reducirao je trgovinski suficit na temelju trgovine namještajem, skupine proizvoda koja, uz drvo i proizvode od drveta, kontinuirano bilježi suficit, ali je on i dalje znatno iznad predpandemijske razine. S druge strane, rast vrijednosti uvoza transportnih sredstava, kontinuirano bilježeći visoke godišnje stope rasta (izuzev u prvoj godini pandemije) imao je izrazito visok doprinos vanjskotrgovinskom robnom deficitu u 2023. godini.

Nepovoljna kretanja u vanjskoj trgovini prisutna u 2023. godini, nastavljena su i u prvom mjesecu 2024. godine uz zabilježen godišnji pad vrijednosti izvoza i rast vrijednosti uvoza. Skroman procijenjeni rast ekonomske aktivnosti u EU u 2024. godini od 0,9%⁴⁹ ne ukazuje na poboljšanje izgleda za pozitivnim kretanjima u vanjskotrgovinskoj razmjeni BiH u 2024. godini. Vanjskotrgovinska aktivnost u 2024. će biti i pod velikim utjecajem šokova izazvanim sukobima na Bliskom istoku, koji bi mogli rezultirati cjenovnim i poremećajima u distribuciji sirovina i proizvoda.

Najveći dio deficita na računu roba pokriven je neto priljevima na računu usluga, koji su u 2023. godini realizirani u vrijednosti od 3,95 milijardi KM, što je neznatno iznad razine iz prethodne godine (1,1%). Sve najznačajnije kategorije na računu usluga, osim građevinarstva, su zabilježile rast neto priljeva u 2023. godini (Grafikon 1.35). Tradicionalno, najveći dio neto priljeva na računu usluga odnosi se na priljeve na temelju dolazaka stranih turista, koji su zabilježili rast od 5,8%. Usprkos padu opsega industrijske proizvodnje i smanjenju broja narudžbi u razvijenim zemljama, neto priljevi na temelju poslova obrade i dorade robe su zabilježili rast od 7,6%, dok su transportne usluge, uvjetovane kontrakcijom na međunarodnom tržištu roba, zabilježile neto priljeve neznatno iznad prošlogodišnje razine. Telekomunikacijske, kompjuterske i informacione usluge su u 2023. godini nastavile trend rasta ostvarivši neto priljeve u vrijednosti od 667,9 milijuna KM (rast 2,3%).

⁴⁹ EUROSTAT, Zimski krug ekonomskih projekcija, veljača 2024. godine

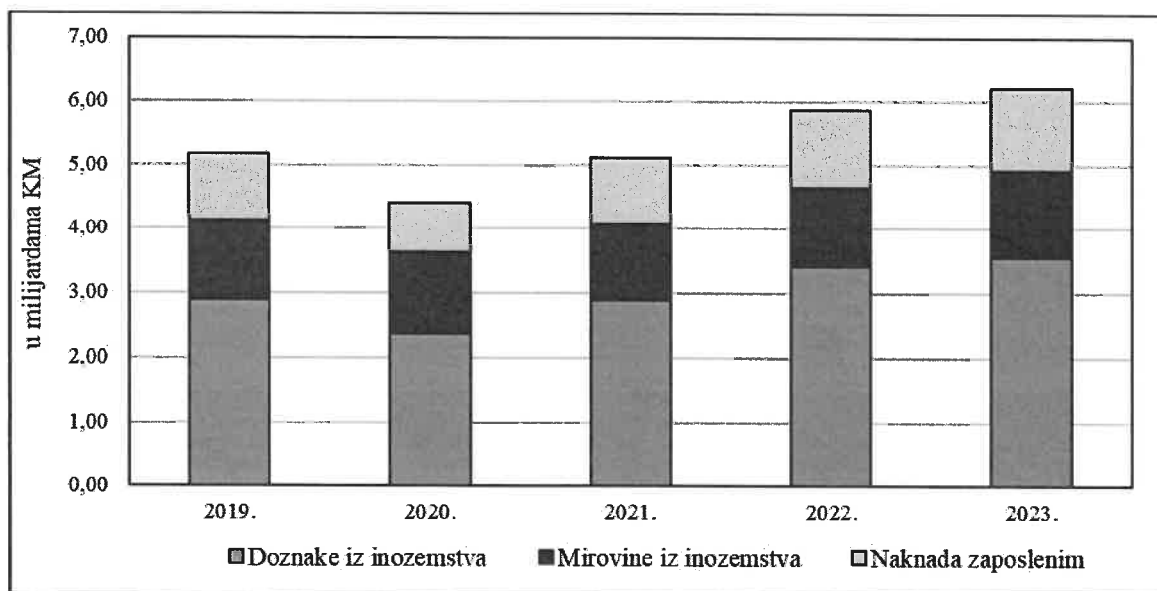
Grafikon 1.35: Račun usluga u platnoj bilanci

Izvor: CBBiH

Pored suficita na računu usluga, najveći doprinos smanjenju deficita na tekućem računu imao je ostvareni suficit na računu sekundarnog dohotka, prvenstveno na temelju radničkih doznaka iz inozemstva (Grafikon 1.36). Usprkos skromnom opsegu ekonomske aktivnosti u razvijenim zemljama, snažni pokazatelji na tržištu rada kao i rast nominalnih plaća rezultirali su neto priljevima na temelju radničkih doznaka u iznosu od 3,56 milijardi KM, što predstavlja rast od 4,5%. Pored radničkih doznaka, mirovine iz inozemstva kao druga najznačajnija kategorija sekundarnog dohotka su također ostvarile rast neto priljeva u 2023. godini od 9,3%. Pored navedenih, značajan doprinos reduciranju deficita na tekućem računu imali su i neto priljevi na temelju plaća rezidenata u inozemstvu koji su realizirani u vrijednosti od 1,30 milijardi KM.

Grafikon 1.36: Kompenzacije uposlenim u inozemstvu, doznake i mirovine iz inozemstva

Izvor: CBBiH

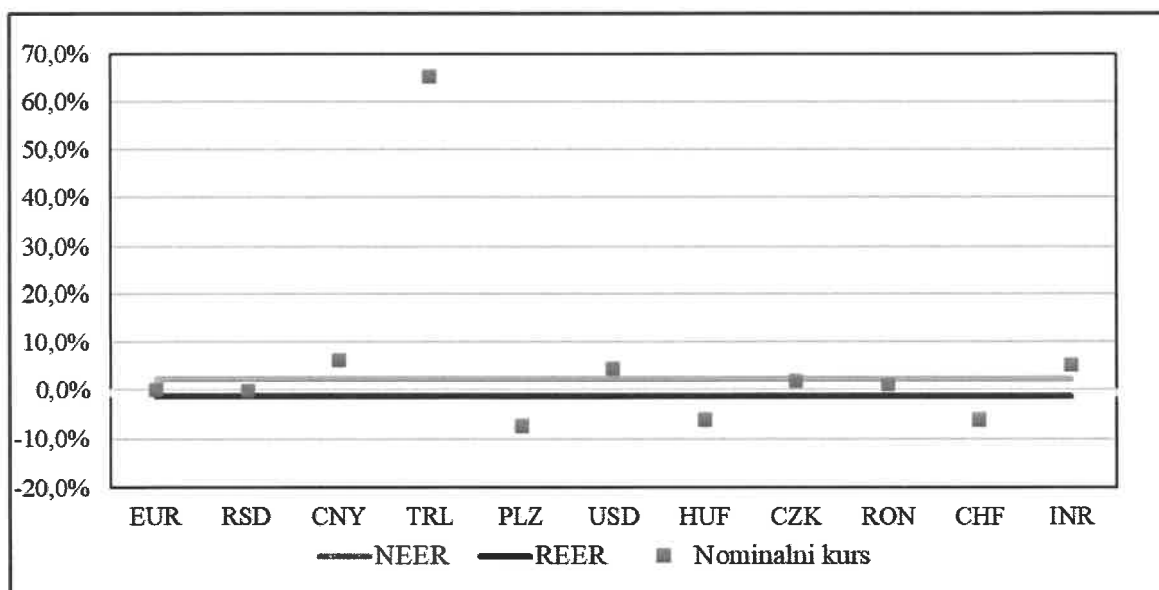
Deficit na tekućem računu u 2023. godini je najvećim dijelom financiran neto priljev na temelju izravnih stranih ulaganja, kao i zaduživanjem privatnog sektora kod međunarodnih kreditora. Neto priljevi na temelju izravnih stranih ulaganja su zabilježeni u rekordnom iznosu od 1,63 milijarde KM, usprkos značajnim neto priljevima na temelju ulaganja u dužničke instrumente u drugom tromjesečju, više od polovine vrijednosti izravnih stranih ulaganja u 2023. godini se odnosi na reinvestiranu zaradu. U okviru portfeljnih investicija zabilježeno je povećanje ulaganja u dužničke vrijednosnice inostranih emitenata u iznosu od 402,0 milijuna KM, najvećim dijelom realizirano od strane banaka i drugih financijskih institucija.

U okviru ostalih ulaganja, u promatranom razdoblju je zabilježen neto odljev sredstava u iznosu od 605,1 milijun KM, najvećim dijelom kao posljedica neto odljeva na stavci valuta i depozita koji je bio izražen u prvoj polovici 2023. godine. U promatranom razdoblju je na temelju valuta i depozita došlo do povećanja strane aktive svih sektora istovremeno praćeno smanjenjem strane pasive. Sektor opće vlade je u promatranom razdoblju smanjio zaduženje kod međunarodnih kreditora za 482,5 milijuna KM, dok su nefinancijska poduzeća povećala svoja zaduženja na temelju zajmova. Uzrokovani kontrakcijom u međunarodnoj trgovini robama, neto priljevi na temelju trgovačkih kredita i avansa su u 2023. godini zabilježili pad od 4,1%.

II. Nominalni i realni efektivni devizni tečaj

U posljednje četiri godine, izuzev kratkotrajnih oscilacija, NEER je imao izrazito aprecijacijski trend. Na kraju 2023. godine NEER je zabilježio godišnju aprecijaciju od 2,4%. Aprecijacija NEER-a je posljedica nominalne aprecijacije eura, naše sidrene valute, prema turskoj liri (65,4%), kineskom juanu (6,3%) i američkom dolaru (4,4%) (Grafikon 1.37). S druge strane, realni efektivni tečaj, gdje je indeks potrošačkih cijena uporabljen kao deflator (REER-CPI) od početka drugog tromjesečja 2023. godine pokazuje deprecijacijski trend, kao posljedicu znatno nižih stopa inflacije u BiH u odnosu na zemlje glavne trgovinske partnere.⁵⁰ Na kraju godine izvješća REER-CPI je zabilježio godišnju deprecijaciju od 1,3%.

Grafikon 1.37: Godišnje promjene u deviznom tečaju KM, prosinac 2023. godine

Izvor: CBBiH

Napomena: Valute su poredane prema značaju zemlje u trgovinskoj razmjeni u 2023. godini

⁵⁰ Od deset najznačajnijih trgovinski partnera u 2023. godini, BiH je zabilježila nižu prosječnu godišnju inflaciju u odnosu na sedam zemalja (Srbija 12,1%, Hrvatska 8,4%, Austrija 7,7%, Slovenija 7,2%, Turska 54,0%, Poljska 10,9% i Mađarska 17,0%).

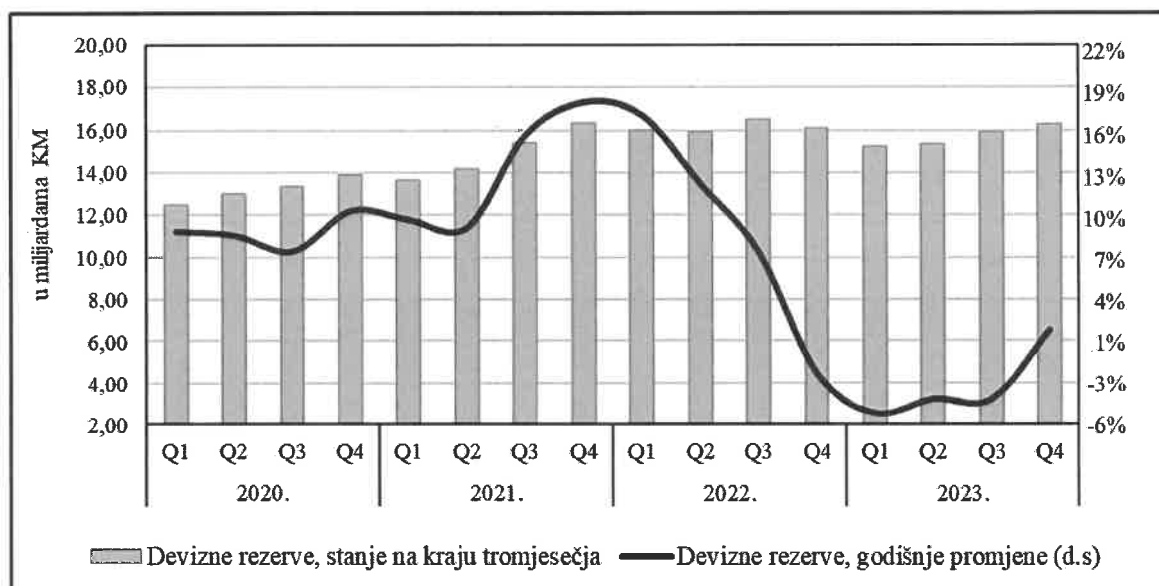
Centralna banka
BOSNE I HERCEGOVINE
Централна банка
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Izvješća o aktivnostima CBBiH u 2023. godini

2. Izvješće o aktivnostima CBBiH u 2023. godini

U prosincu 2023. godine, neto devizne rezerve su iznosile 16,29 milijardi KM i veće su za 224 milijuna KM (1,39%) u odnosu na isto razdoblje prethodne godine (Grafikon 2.1). Na ovakva kretanja deviznih rezervi u 2023. godini utjecalo je servisiranje vanjskog duga, izostanak ino zaduživanja vlada, čiji su veći efekti neutralizirani priljevima od doznaka, i neto priljevima izravnih stranih investicija. Smanjenje deviznih rezervi zabilježeno u prvom tromjesečju nije neuobičajeno, a u značajnoj je mjeri rezultat ostvarenog negativnog kumulativnog salda kupovine i prodaje s komercijalnim bankama i internim deponentima, ali i značajne otplate vanjskog duga. U tijeku drugoga tromjesečja devizne rezerve nisu zabilježile značajnije oscilacije, a u trećem i četvrtom tromjesečju zabilježen je rast deviznih rezervi, u najvećoj mjeri uzrokovan pozitivnim značajnim utjecajem turističke sezone. U posljednja tri mjeseca 2023. godine, povećanje deviznih rezervi je posljedica smanjenja strane aktive banaka, te posljedično zabilježenog pozitivnog salda kupoprodaje KM s komercijalnim bankama zabilježenog u prosincu 2023. godine.

Grafikon 2.1: Devizne rezerve CBBiH

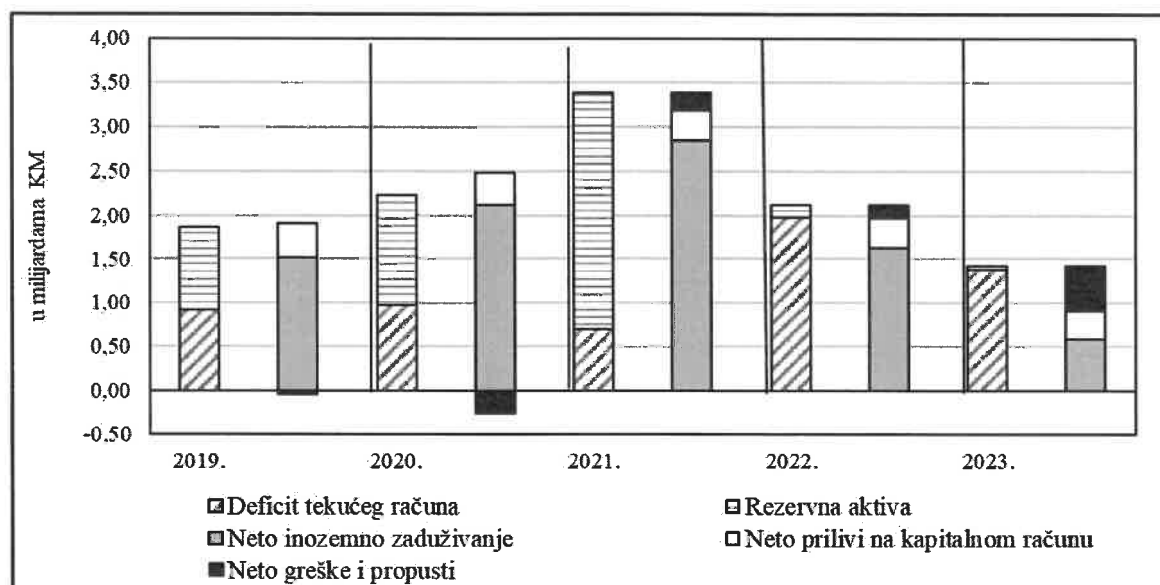
Izvor: CBBiH

Sve transakcije koje utječu na razinu deviznih rezervi reflektiraju se, na agregatnoj razini, kroz kretanje kupovine i prodaje KM kod CBBiH. Tijekom 2023. godine, CBBiH je ostvarila negativan kumulativni saldo kupovine i prodaje KM s komercijalnim bankama i internim

deponentima u visini od 237,3 milijuna KM što je utjecalo na smanjenje deviznih rezervi. Otplata vanjskog duga, kao još jedan od čimbenika koji utječe na smanjenje deviznih rezervi, u 2023. godini kumulativno je iznosila 1,25 milijardi KM. Promjene u vrijednosti portfelja CBBiH uslijed povoljnih tržišnih uvjeta su u 2023. godini imale značajan pozitivan utjecaj na devizne rezerve (vidjeti poglavlje 2.3).

Grafikon 2.2 ilustrira promjene u rezervnoj aktivni koju, s platnobilančnog gledišta, uglavnom čine devizne rezerve CBBiH. Deficit tekućeg računa, koji se s platnobilančnog gledišta može promatrati kao dug prema inozemstvu, financiran je neto stranim zaduživanjem kod nerezidenata za iznos koji nije pokriven neto priljevima na kapitalnom računu. Neto strano zaduživanje, može biti u obliku izravnih stranih ulaganja, što je s makroekonomskog gledišta najpogodniji oblik, ili u obliku zaduživanja kod nerezidenata sektora vlade, poduzeća ili financijskog sektora. Iznos neto stranog zaduživanja iznad razine deficita tekućeg računa povećava rezervnu aktivu, odnosno devizne rezerve u promatranom razdoblju. Neto strano zaduživanje kod nerezidenata u 2023. godini je bilo znatno ispod razine deficita tekućeg računa. Usprkos tome, neto priljevi na kapitalnom računu, kao i izrazito visoka vrijednost stavke neto greške i propusti, koja s platnobilančnog gledišta kompenzira dio deficita tekućeg računa, su doveli do rasta rezervne aktive u promatranom razdoblju za 51,7 milijuna KM.

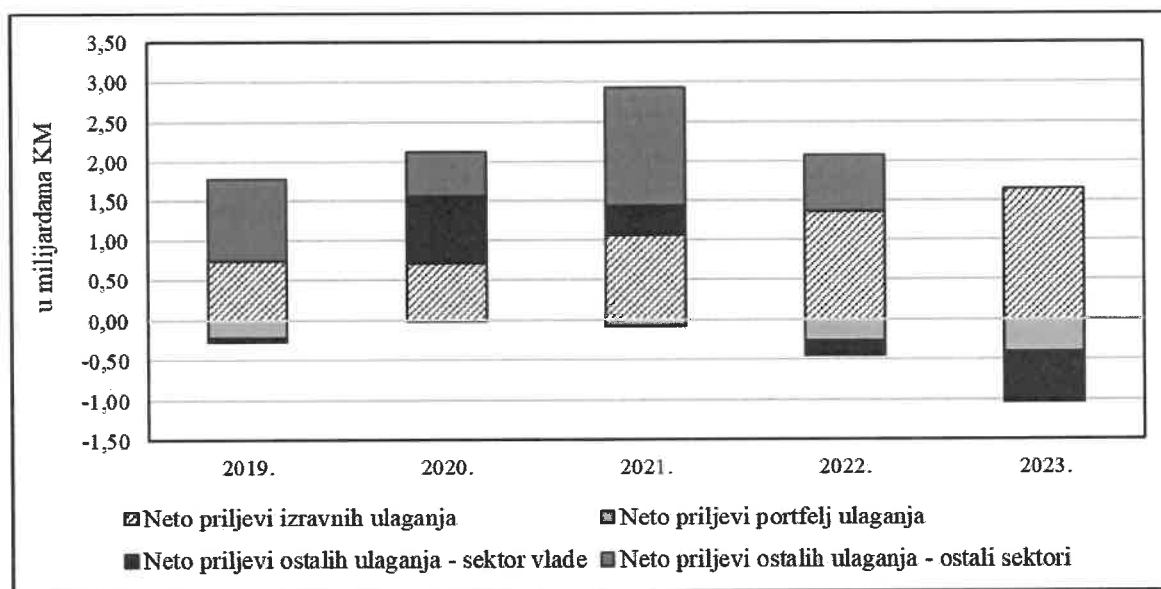
Grafikon 2.2: Utjecaj platnobilančnih stavki na rast deviznih rezervi

Izvor: CBBiH

Neto strano zaduživanje u 2023. godini je bilo znatno niže nego u 2022. godini (63,8%), a i sama struktura zaduživanja je bila drugačija (Grafikon 2.3). Zaduživanje sektora vlade, koje je posebno u razdoblju pandemije imalo značajan doprinos rastu rezervne aktive, izostalo je u 2023. godini u značajnijem opsegu, tako da su otplate zajmova međunarodnim financijskim institucijama bile znatno više od novih zaduženja. Također, neto odljev sredstava u promatranom razdoblju ju zabilježen i na temelju portfeljnih investicija, kao rezultat ulaganja poduzeća iz financijskog sektora u dužničke vrijednosne papire. Pozitivan utjecaj na neto strano zaduživanje imali su neto priljevi na temelju izravnih stranih investicija koji su u 2023. godini zabilježili rast od 278,2 milijuna KM, od čega se najveći dio odnosi na reinvestiranu zaradu. U okviru ostalih investicija, učinak na rezervnu aktivu su imali priljevi privatnog sektora, prvenstveno u obliku trgovačkih kredita i avansa, ali i zajmovi nefinancijskim poduzećima.

Grafikon 2.3: Struktura neto vanjskog zaduživanja

Izvor: CBBiH

2.1 Monetarna politika

CBBiH je i u 2023. godini ispunila cilj definiran Zakonom, izdavanje domaće valute prema aranžmanu valutnog odbora. Sukladno članku 31. Zakona o CBBiH je obvezna osigurati da ukupan iznos njene novčane pasive nikada ne prijeđe ekvivalentan iznos njenih neto deviznih rezervi, što je u potpunosti i ispunjeno.

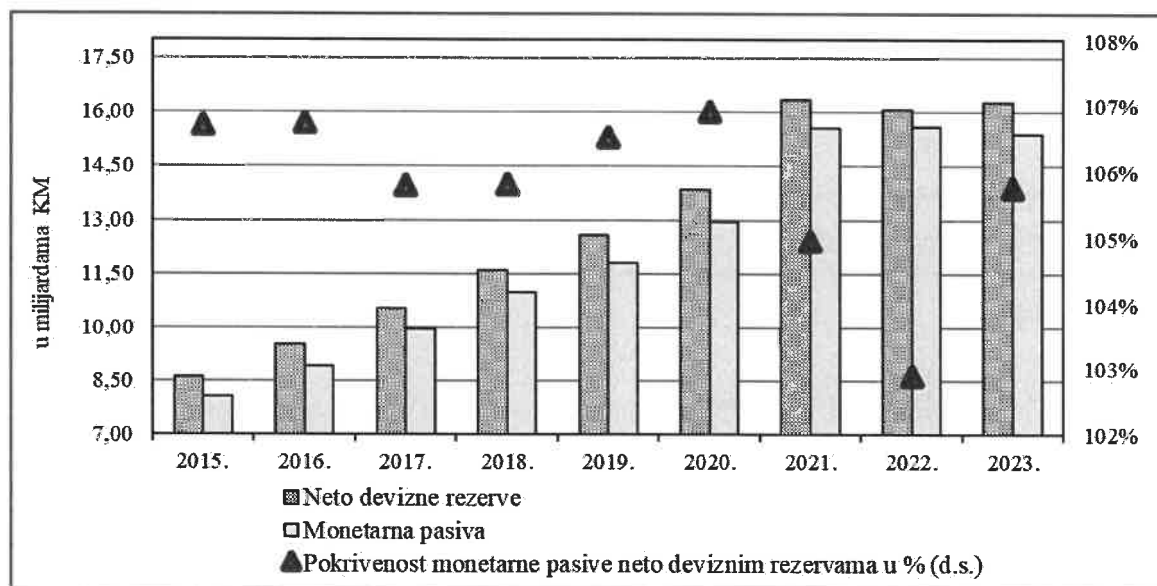
Sukladno Zakonu, ukupan iznos novčane (monetarne) pasive Centralne banke je uvijek zbroj: (A) svih novčanica i kovanog novca koje su u opticaj stavile središnjica, glavne jedinice i ostale podružnice Centralne banke, i

(B) potražnih salda svih računa koji se drže u knjigama Centralne banke i njenih organizacijskih jedinica od strane rezidentnih vlasnika računa.

Krajem 2023. godine neto strana aktiva iznosila je 886,2 milijuna KM, što je za 434,7 milijuna KM više u odnosu na stanje na kraju 2022. godine. Neto devizne rezerve na kraju 2023. godine su iznosile 16,29 milijardi KM i povećane su za 224,1 milijuna KM (1,39%) u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. Monetarna pasiva je u istom razdoblju zabilježila pad od 210,5 milijuna KM, uslijed smanjenja ukupnih držanja banaka na računima rezervi kod CBBiH. Neto strana aktiva CBBiH predstavlja zaštitu od šokova na tržištu koji mogu imati negativan utjecaj na poštenu vrijednost finansijskih instrumenata u koje su devizne rezerve investirane.

Stopa pokrića monetarne pasive deviznim rezervama na kraju 2023. godine je znatno veća u odnosu na kraj prethodne godine i iznosila je 105,8% (Grafikon 2.4). Rast koeficijenta pokrića je posljedica pravovremenog i adekvatnog pozicioniranja portfeljnih deviznih rezervi za očekivani rast referentnih stopa ECB-a i prinosa na dužničke vrijednosne papire vlada zemalja Eurozone (vidjeti poglavlje 2.3).

Grafikon 2.4: Pokrivenost monetarne pasive neto deviznim rezervama

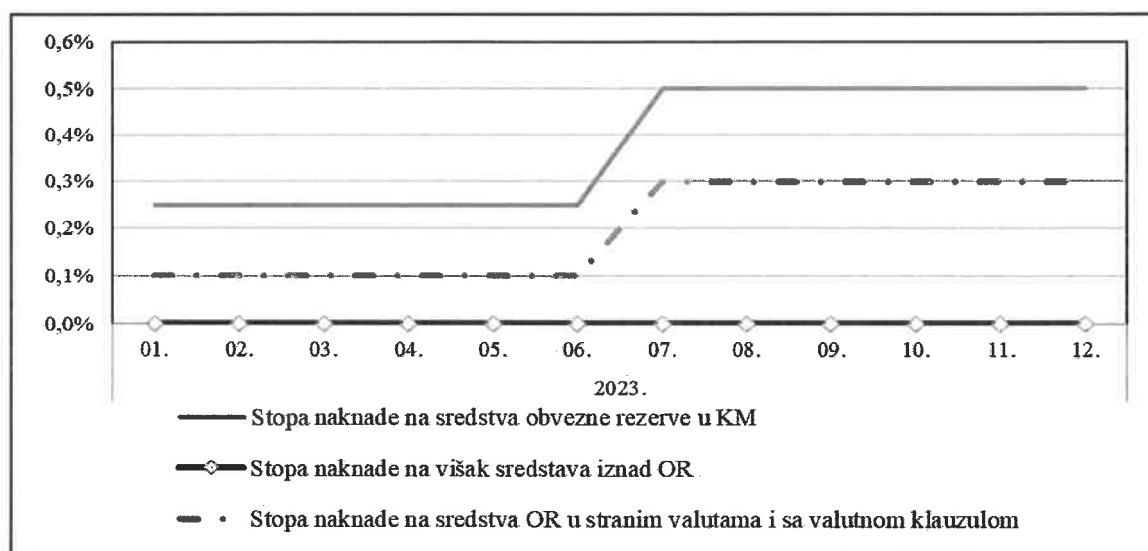
Izvor: CBBiH

2.2 Računi rezervi kod CBBiH

Jedini instrument monetarne politike koji je na raspolaganju CBBiH je obvezna rezerva. Tijekom 2023. godine, CBBiH nije mijenjala stopu obvezne rezerve, niti obuhvatnost osnovice za obračun obvezne rezerve. Stopa obvezne rezerve je zadržana na 10%, i primjenjuje se na svu domaću i stranu pasivu banaka. S rastom referentnih kamatnih stopa, slijedom snažnog zaoštavanja monetarne politike ECB-a, centralne banke naše sidrene valute, CBBiH je komunicirala kako će politiku naknada na sredstva na računima rezervi banaka harmonizirati s politikom ECB-a, u trendovima, ali ne nužno u razinama. Kako je iskomunicirano s javnosti, CBBiH je odabrala načelo više naknade na sredstva na obveznu rezervu iz osnovice u KM u odnosu na onu iz osnovice u stranim valutama. Također, iskomunicirano je kako će trošak izvora financiranja biti jedan od ključnih parametara koji će determinirati stope naknada na račune rezervi kod CBBiH.

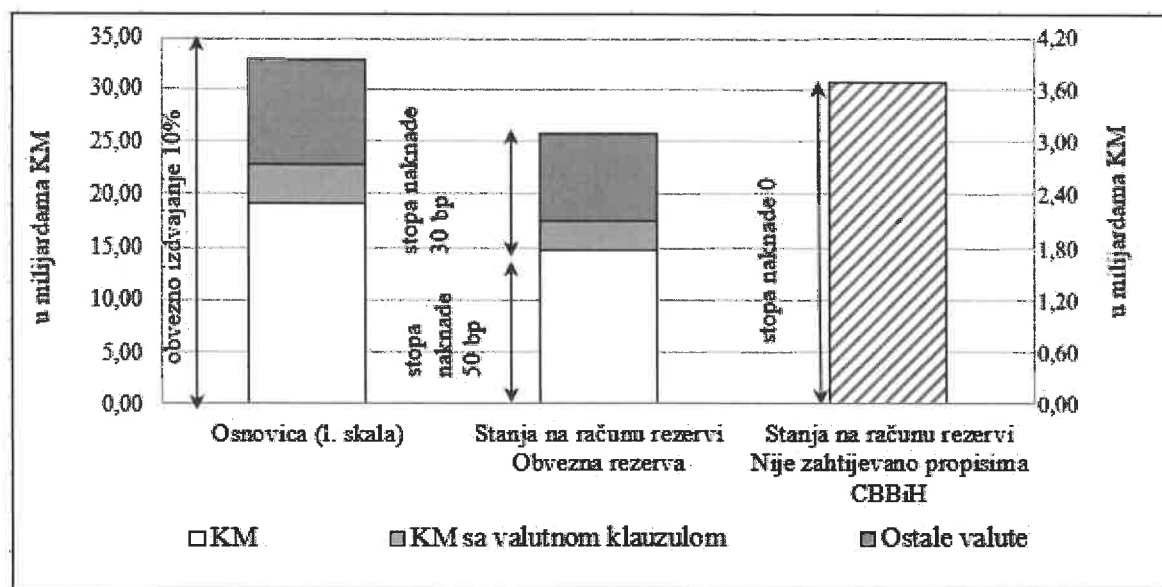
Upravno vijeće CBBiH je u svibnju 2023. godine donijelo odluku o povećanju stopa naknade koje CBBiH obračunava na obveznu rezervu i višak iznad obvezne rezerve. Počevši od 1. srpnja 2023. godine, na sredstva obvezne rezerve na temelju osnovice u domaćoj valuti KM, isplaćuje se komercijalnim bankama naknada po stopi od 50 baznih bodova (0,50%), na sredstva obvezne rezerve na temelju osnovice u stranim valutama i u domaćoj valuti s valutnom klauzulom isplaćuje naknada po stopi od 30 baznih bodova (0,30%). Na sredstva iznad obvezne rezerve, obračunava se nulta naknada. Ova Odluka je ostala na snazi sve do kraja 2023. godine (Grafikon 2.3.).

Grafikon 2.5: Prikaz politike obvezne rezerve u kontekstu izmjene naknada

Od početka 2024. godine, CBBiH je uvela izmjene u politici obvezne rezerve, koje podrazumijevaju veću fleksibilnost u kalibraciji monetarne politike. Ključna izmjena se odnosi na obvezu izdvajanja obvezne rezerve iz osnovice za obračun obvezne rezerve u stranoj valuti. S ciljem lakše tranzicije, posebno s gledišta upravljanja neto otvorenom pozicijom banaka, ali i vodeći računa o učincima na investicijsku politiku CBBiH, odlučeno je da se s implementacijom ide fazno. Ovom Odlukom se definira da u prijelaznom razdoblju, od siječnja do rujna 2024. godine, banke obračunatu obveznu rezervu u EUR održavaju držanjem 5% obračunate obvezne rezerve u EUR na računu rezervi u EUR, dok će se ostatak održavati u KM. Stopa obvezne rezerve koju Centralna banka primjenjuje iznosi 10% na sve valutne i ročne kategorije.

Grafikon 2.6: Prikaz politike obvezne rezerve u kontekstu stanja u posljednjem obračunskom razdoblju u 2023. godini

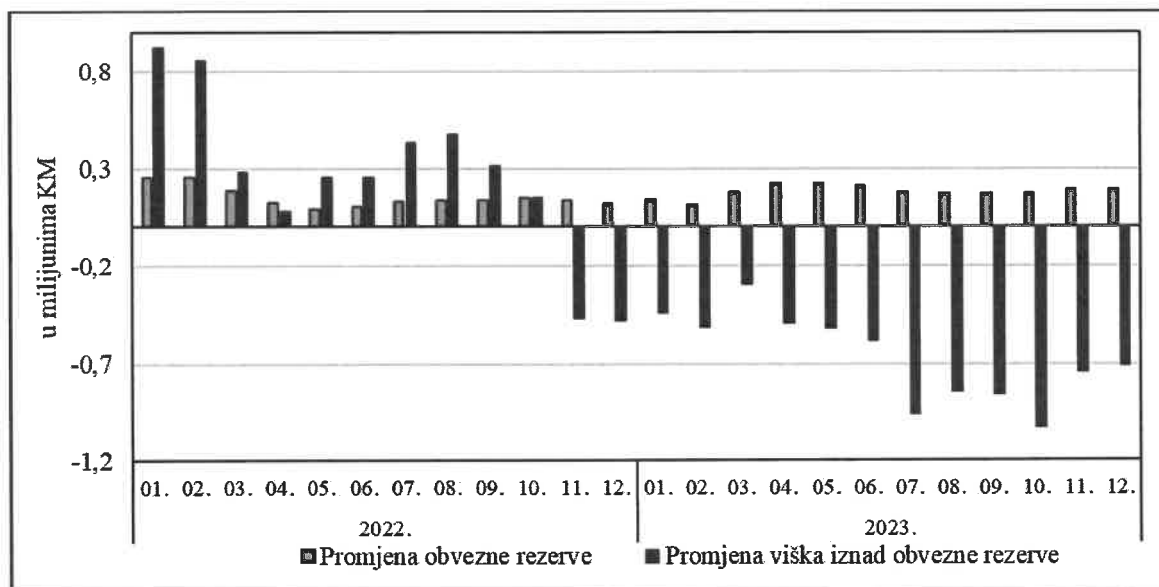

Izvor: CBBiH

Napomena: Stanja na računu rezervi (višak iznad OR), koja nisu zahtijevana propisima u CBBiH podrazumijevaju sve valute.

Sustavom obvezne rezerve tijekom 2023. godine bile su obuhvaćene 22 banke. Sve banke su ispunjavale obvezu izdvajanja na račun obvezne rezerve. Snažan rast depozita domaćih sektora je bio dominantan čimbenik rasta osnovice za obračun obvezne rezerve u 2023. godini, pa je osnovica za obračun obvezne rezerve cijele godine bilježila kontinuiran mjesečni rast (Grafikon 2.7).

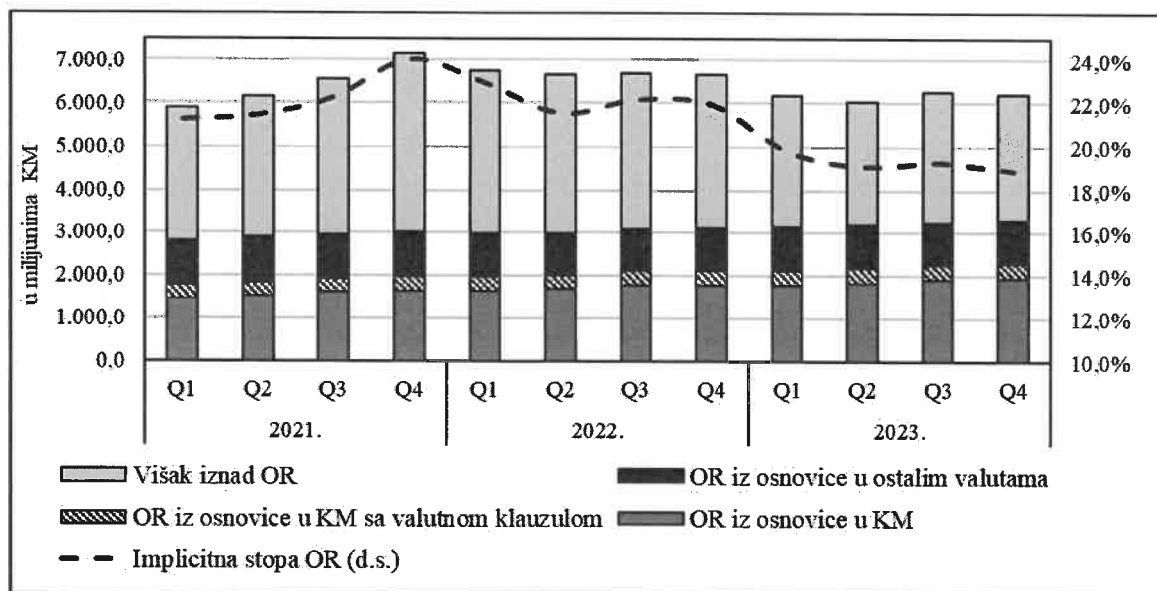
Grafikon 2.7: Godišnje promjene obvezne rezerve i viška iznad obvezne rezerve

Izvor: CBBiH

Osnovica za obračun obvezne rezerve, na kraju razdoblja izvješća, iznosila je 32,88 milijardi KM, a u odnosu na isto razdoblje prošle godine veća je za 1,9 milijardi KM. U valutnoj strukturi osnovice dominira osnovica u KM s učešćem od preko 58% na kraju posljednjeg obračunskog razdoblja 2023. godine, dok je učešće osnovice u KM s valutnom klauzulom i osnovice u stranoj valuti 10,9% i 30,6% respektivno. Učešće osnovice u KM u ukupnoj osnovici za obračun obvezne rezerve je veće za 1,2% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. Ove valutne prekompozicije su bile samo promjene u strukturi osnovice dok je na agregatnoj razini obvezna rezerva bilježila kontinuiran rast (Grafikon 2.8).

Grafikon 2.8: Stanje računa rezervi kod CBBiH i implicitna stopa obvezne rezerve

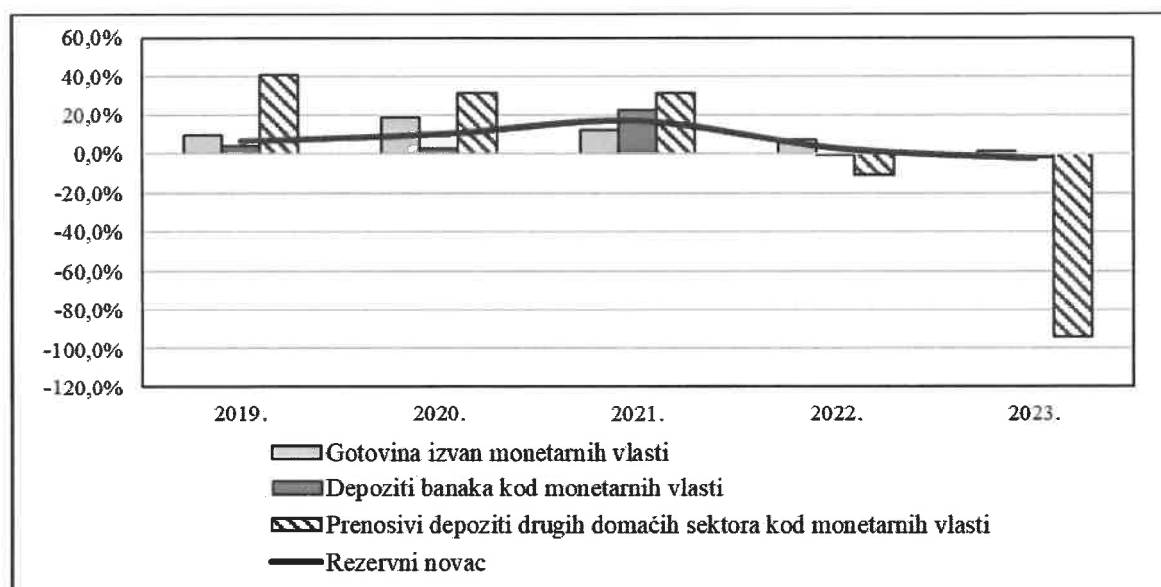
Izvor: CBBiH

Ukupna sredstva na računima rezervi kod CBBiH na kraju 2023. godine iznosila su 6,20 milijardi KM i manja su za 570,7 milijuna KM u odnosu na kraj 2022. godine. Posljedično, implicitna stopa obvezne rezerve iznosila je 18,9 % i manja je za 3% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. Na kraju prosinca prosječna sredstva iznad obvezne rezerve iznosila su 2,92 milijarde KM. Značajno smanjenje viška iznad obvezne rezerve koje je započeto u četvrtom tromjesečju 2022. godine, nastavljeno je i tijekom cijele 2023. godine. Posljedično, godišnje smanjenje viška iznad obvezne rezerve, u 2023. godini, iznosilo je 709,86 milijuna KM, što je značajno veće smanjenje od onog zabilježenog u prethodnoj godini (480 milijuna KM). Iako je tendencija držanja znatno višeg stanja na računima kod CBBiH, u odnosu na propisanu obvezu od strane CBBiH, izraženija kod manjeg broja banaka, evidentno je da se ipak radi o sustavnoj pojavi. Ovdje treba uzeti u obzir i značajne promjene monetarne politike ECB-a u 2023. godini kao i promjene uvjeta na financijskim tržištima eurozone.

Nakon kratkotrajnog povlačenja depozita iz banaka zabilježenog u prvom tromjesečju 2022. godine, tijekom 2023. godine došlo je do potpunog oporavka depozita, dok struktura rezervnog novca nije značajnije izmijenjena. Iako znatno manjim intenzitetom, na godišnjoj razini, gotovina izvan monetarnih vlasti u strukturi rezervnog novca je zabilježila rast, uz naglašen sezonski utjecaj povećanja gotovine izvan banaka u ljetnim mjesecima. Za razliku od prethodne godine, kada je rast gotovine izvan monetarnih vlasti imao dominantan utjecaj, tijekom 2023.

godine, kretanje rezervnog novca prvenstveno je bilo određeno promjenama u stanjima na računima rezervi banaka kod CBBiH. Kontinuiran rast depozita stanovništva i nefinancijskih privatnih poduzeća, tijekom posljednja dva tromjesečja 2023. godine ipak nije bio dovoljan kako bi se ova stavka u strukturi rezervnog novca vratila na stanje zabilježeno krajem 2022. godine. Trend rasta prenosivih depozita drugih domaćih sektora zaustavljen je u 2022. godini te su ovi depoziti ostvarili pad, na godišnjoj razini, u 2023. godini. Iako je učešće prenosivih depozita drugih domaćih sektora kod monetarnih vlasti u strukturi rezervnog novca zanemarivo, smanjenje ove stavke rezervnog novca, pored smanjenja depozita banaka kod monetarnih vlasti, rezultirao je blagim godišnjim smanjenjem rezervnog novca (Grafikon 2.7). Zabilježeni značajni mjesečni rast rezervnog novca u posljednjem mjesecu 2023. godine od 544 milijuna KM, uslijed rasta depozita kod monetarnih vlasti, nije bio dostatan da neutralizira ostvareno smanjenje rezervnog novca tijekom ostalih mjeseci. Rezervni novac na kraju 2022. godine je iznosio 14,66 milijardi KM i manji je za 1,75% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine.

Grafikon 2.9: Godišnje promjene u sastavnicama rezervnog novca

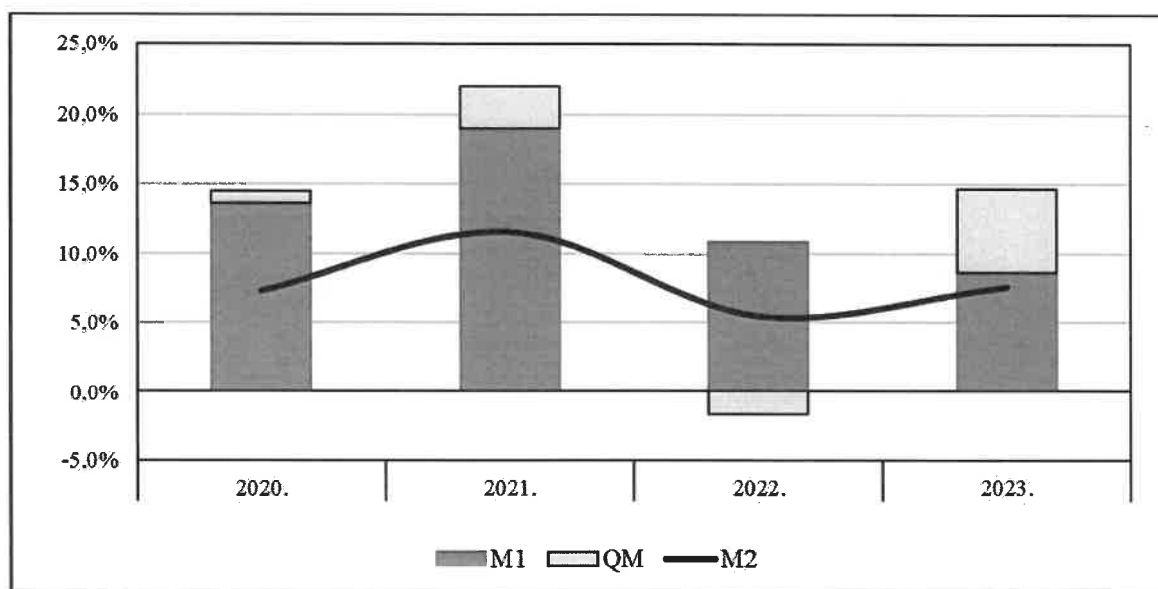
Izvor: CBBiH

Tijekom 2023. godine ostvaren je značajan rast novčane mase (2,52 milijarde KM), a povećanje je zabilježeno kod svih sastavnica novčane mase u širem smislu. S tim u svezi, monetarni agregati M1 i M2 su rasli bržom dinamikom tijekom 2023. godine, a krajem 2023. godine su

dosegli svoje povijesno najviše vrijednosti. Ukupna novčana masa na kraju godine iznosila je 35,76 milijardi KM, što je povećanje od 7,6% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. Od ukupnog rasta novčane mase u 2023. godini 1,7 milijardi KM se odnosilo na rast monetarnog agregata M1 (od čega 1,3 milijarde KM na rast prenosivih depozita u domaćoj valuti), a 788 milijuna KM na rast kvazi novca. Najveći porast prenosivih depozita tijekom 2023. godine i dalje se, kao i godinu ranije, bilježi najvećim dijelom kod sektora stanovništva.

Promjena šireg monetarnog agregata, kvazi novac (QM), za razliku do prethodne godine bila je pozitivna i u potpunosti je rezultat povećanja prenosivih i ostalih depozita u stranoj valuti (Grafikon 2.8). Imajući u vidu zabilježena kretanja i kvazi novca kao i prenosivih depozita u domaćoj valuti, valutna struktura depozita banaka krajem 2023. godine ukazuje na i dalje značajno učešće depozita u domaćoj valuti (preko 60%) te se njihovo učešće nije značajno izmijenilo u odnosu na isto razdoblje prethodne godine.

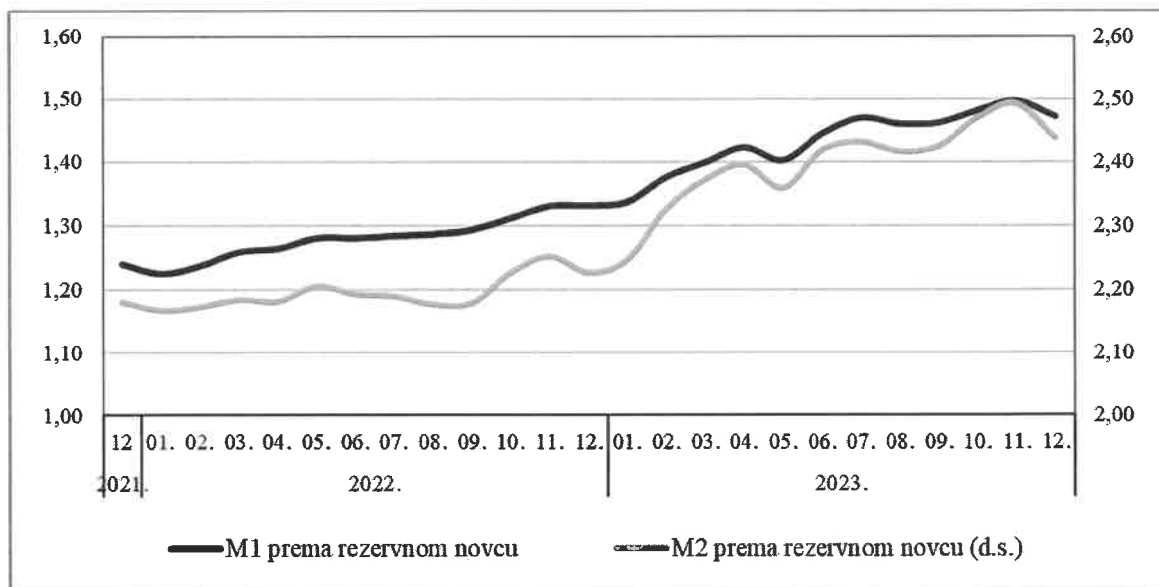
Grafikon 2.10: Godišnje stope rasta u monetarnim agregatima

Izvor: CBBiH

Promjene u kretanju sastavnica novčane mase kao i promjene u rezervnom novcu zabilježene tijekom 2023. godine, odrazile su se i na monetarnu multiplikaciju. Uslijed bržeg rasta monetarnih agregata u odnosu na rast rezervnog novca, monetarni multiplikatori su zabilježili značajan rast tijekom cijele 2023. godine, osim tijekom posljednjeg mjeseca kada su zabilježene značajne stope rasta rezervnog novca na mjesečnoj razini. (Grafikon 2.9).

Grafikon 2.11: Monetarna multiplikacija

Izvor: CBBiH

I regulatorni podatci ukazuju na stabilan rast domaćih izvora sredstava (Tablica 2.1). Učešće kratkoročnih financijskih obveza u ukupnim financijskim obvezama je i dalje visoko. Rast prenosivih depozita ponovno je (kao i prethodne godine) utjecao na povećanje pokazatelja likvidnosti. Vrlo visok postotak kratkoročnih prema ukupnim financijskim obvezama banaka ukazuje na i dalje nepovoljnu ročnu strukturu izvora koja trenutno ne pogoduje snažnijem rastu dugoročnih kreditnih plasmana. Snažniji rast depozita u odnosu na kreditnu aktivnost rezultirao je time da i u 2023. godini ukupan iznos depozita znatno premašuje ukupan iznos kredita tijekom cijelog promatranog razdoblja. Koeficijenti pokrića likvidnosti (LRC)⁵¹ i neto stabilnih izvora financiranja (NSFR)⁵², u trećem tromjesečju 2023. godine na razini sustava iznosili su 238,7% i 159,8%, respektivno, a gotovo sve banke u sustavu bilježe znatno više vrijednosti pokazatelja od minimalno propisane.

⁵¹ Koeficijent pokrića likvidnosti (LCR) pokazuje sposobnost banaka da izdrže tridesetodnevni scenarij stresa likvidnosti i izračunava se kao omjer između zaštitnog sloja likvidnosti, što su sredstva koja bi bila likvidna u vremenima stresa i neto likvidnosnih odljeva koji se izračunavaju sukladno utvrđenim parametrima scenarija u narednih 30 kalendarskih dana. Banke su dužne održavati LCR u iznosu od najmanje 100%.

⁵² Koeficijent neto stabilnih izvora financiranja (NSFR) je novi FSI koji pokazuje sposobnost banaka da izdrže tržišne poremećaje u razdoblju od godinu dana. Ovaj FSI se izračunava kao omjer raspoloživog stabilnog financiranja i potrebnog stabilnog financiranja.

Tablica 2.1: Pokazatelji likvidnosti bankarskog sektora u BiH

		Likvidna sredstva prema ukupnim sredstvima	Likvidna sredstva prema kratkoročnim financijskim obvezama	Depoziti prema kreditima	Kratkoročne financijske prema ukupnim financijskim obvezama
2019.	Q1	28,4%	58,4%	109,7%	57,4%
	Q2	28,4%	59,1%	109,6%	56,4%
	Q3	29,6%	61,6%	112,5%	56,6%
	Q4	29,2%	61,0%	112,7%	56,2%
2020.	Q1	27,7%	57,5%	113,2%	56,3%
	Q2	26,9%	52,7%	114,9%	59,7%
	Q3	27,6%	49,8%	117,8%	64,9%
	Q4	28,6%	51,3%	120,7%	65,4%
2021.	Q1	28,5%	51,2%	122,3%	65,5%
	Q2	27,8%	49,0%	125,4%	66,5%
	Q3	28,5%	49,9%	127,7%	67,2%
	Q4	30,7%	51,3%	130,3%	68,8%
2022.	Q1	29,3%	49,2%	124,6%	68,9%
	Q2	29,6%	48,7%	126,1%	70,3%
	Q3	30,8%	49,8%	129,3%	71,5%
	Q4	30,5%	48,4%	130,8%	72,6%
2023.	Q1	29,4%	48,0%	129,8%	70,9%
	Q2	28,8%	47,0%	130,0%	71,0%
	Q3	30,3%	49,5%	132,0%	71,3%

Izvor: CBBiH

2.3 Upravljanje deviznim rezervama

Sukladno Zakonu o CBBiH i odgovarajućim internim aktima (investicijskim smjernicama, strateškom alokacijom aktive i pravilima i parametrima rizika), CBBiH upravlja deviznim rezervama polazeći prvenstveno od načela sigurnosti i likvidnosti. S obzirom na to da prema članku 34. Zakona o CBBiH nije moguće investirati više od ekvivalenta 50% ukupnog nesmanjenog kapitala i rezervi u druge valute osim EUR, CBBiH više od 99% deviznih rezervi investira u financijske instrumente denominirane u EUR. Na međubankarskom tržištu eurozone, tijekom 2023. godine, došlo je do porasta prinosa i kamatnih stopa, stoga je CBBiH investirala devizne rezerve po povoljnijim uvjetima u odnosu na prethodne godine. Ovakvo okruženje implicira više neto prihode od investiranja sredstava deviznih rezervi.

Odluke o upravljanju i investiranju deviznih rezervi donose se na tri razine u okviru organizacije CBBiH: strateškom – Upravno vijeće; taktičkom – Investicijski odbor, i operativnom –

mjerodavni odjeli Sektora za monetarne operacije, upravljanje deviznim rezervama i gotovinom. Upravno vijeće utvrđuje investicijske smjernice, kojima se definiraju maksimalna tolerancija na rizik, optimalna kombinacija (engl. *trade-off*) između rizika i povrata, strateška alokacija aktive, investicijska ograničenja, investicijsko razdoblje i referentna vrijednost (engl. *benchmark*) za ocjenu performansi. Investicijski odbor djeluje u okviru obvezujućih zakonskih ograničenja i investicijskih smjernica usvojenih od Upravnog odbora, te pravila i parametara rizika vezanih za ulaganje deviznih rezervi. Odlučivanje i odgovornost za svakodnevno upravljanje deviznim rezervama je na operativnoj razini, koji djeluju sukladno smjernicama, te pravilima i parametrima rizika.

U procesu upravljanja deviznim rezervama, tijekom 2023. godine, kontinuirano su razmatrane dostupne informacije s relevantnih tržišta novca i kapitala u eurozoni i svijetu, kao i dostupne prognoze koje bi mogle utjecati na investiranje deviznih rezervi u tekućoj godini, ali i u narednom razdoblju. Također, analizirane su mogućnosti i modaliteti politike investiranja i upravljanja deviznim rezervama CBBiH, i inicirane odgovarajuće promjene politike investiranja u cilju prilagodbe novim tržišnim uvjetima u eurozoni. Kontinuirano su analizirane i informacije vezane za rejtinge i no banaka kod kojih CBBiH ima oročene depozite i sredstva na tekućem računu, i država koje su emitenti vrijednosnica zastupljenih u portfelju deviznih rezervi CBBiH.

Portfelj deviznih rezervi CBBiH izložen je prvenstveno financijskim rizicima (kamatnom, kreditnom i riziku likvidnosti), deviznom riziku i riziku cijene zlata. Upravljanje kamatnim rizikom, odnosno, rizikom smanjenja tržišne vrijednosti portfelja deviznih rezervi uslijed hipotetičkih, nepovoljnih kretanja kamatnih stopa, podrazumijeva: propisivanje ciljanog modificiranog trajanja portfelja deviznih rezervi i dozvoljenog odstupanja trajanja za investicijski portfelj i za ukupni portfelj deviznih rezervi te praćenje vrijednosti pod rizikom (engl. *Value at Risk*).

CBBiH ograničava izloženost kreditnom riziku ulaganjem u obveznice odabranih država eurozone, te plasiranjem depozita u: odabrane centralne banke u eurozoni, Banku za međunarodna poravnanja (engl. *Bank for International Settlements*, BIS), te odabrane komercijalne i no banke, uz uvjet da zadovoljavaju standarde podobnosti ugovorne strane. Osnovno načelo u upravljanju kreditnim rizikom predstavlja odgovarajući kriterij odabira ugovornih strana i dužničkih vrijednosnica s fiksnim prihodom i izbjegavanje prevelike koncentracije izloženosti kreditnom riziku prema pojedinoj ugovornoj strani. Navedeni standardi i ograničenja preispituju se i po potrebi ažuriraju, pri čemu se vodi računa o službenim

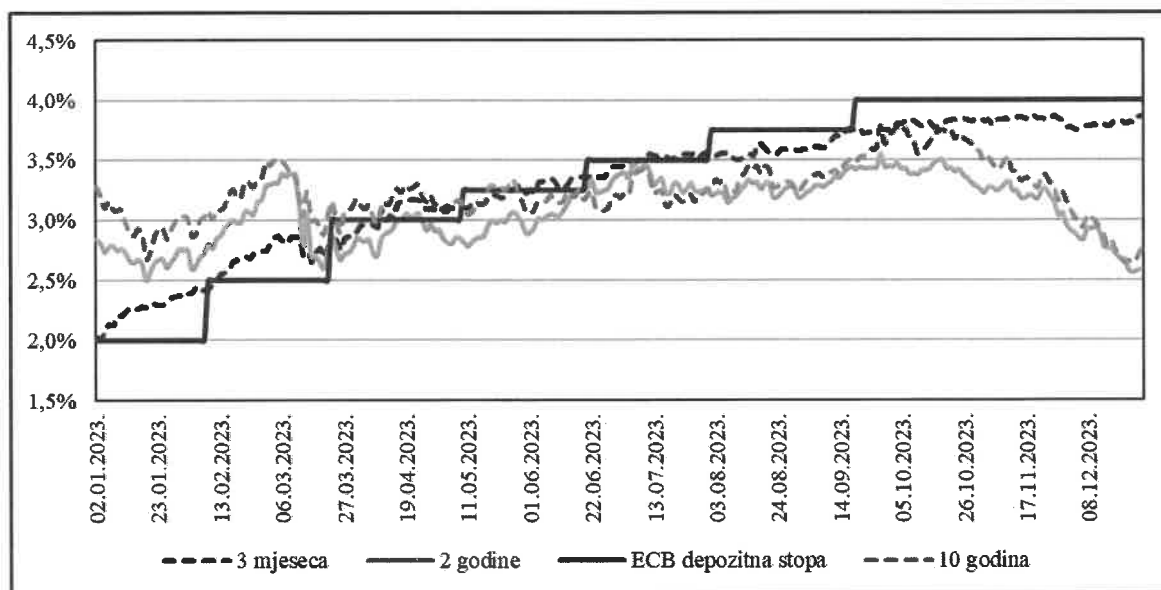
ocjenama vodećih svjetskih rejting agencija, kao i pokazateljima dobivenim primjenom internih metoda za procjenu kreditnog rizika.

Upravljanje rizikom likvidnosti se bazira na procjeni potencijalnih potreba za likvidnošću i identifikaciji likvidnih financijskih instrumenata. Instrumenti kojima se osigurava dnevna likvidnost su prekonoćni depoziti i sredstva na tekućim računima kod ugovornih strana koje zadovoljavaju kriterije kreditnog rizika te dospijevajuća sredstva po svim instrumentima.

Devizni rizik predstavlja rizik promjene vrijednosti devizne aktive i pasive zbog promjene valutnih tečajeva u kojima se drže devizne rezerve, i vrše transakcije, u odnosu na domaću valutu. Upravljanje deviznim rizikom provodi se prvenstveno kroz usklađivanje valutne strukture imovine i obveza CBBiH, kao i postavljanjem kvantitativnih ograničenja za izloženost deviznom riziku.

Vodeće centralne banke su, tijekom 2023. godine, vodile restriktivnu monetarnu politiku, nastojeći da, između ostalog, povećanjem referentnih kamatnih stopa obuzdaju rekordno visoke razine inflacije. FED je svoj raspon referentne kamatne stope povećao 4 puta, za po 25 baznih bodova. Sve tri ključne kamatne stope ECB su povećavane u veljači, ožujku, svibnju, lipnju, kolovozu i rujnu 2023. godine (vidjeti poglavlje 1.1), što se odrazilo na kretanje Euribora, rezultirajući rastom tržišnih prinosa na euroobveznice i državnih obveznica zemalja eurozone svih preostalih ročnosti do dospijeća (vidjeti Grafikon 2.12). ECB je u 2023. godinu ušao s ključnom kamatnom stopom (*Main refinancing operations*) od 2,5%, koja je nakon posljednjeg povećanja u rujnu, dosegla razinu od 4,5%. Istovremeno, FED je svoj raspon referentne kamatne stope povećao 4 puta, za po 25 baznih bodova. Kratkoročne kamatne stope, kao i tržišni prinosi na kratkoročne i srednjoročne državne obveznice zemalja eurozone, su znatno porasle u odnosu na vrijednosti iz 2022. godine, čemu je u velikoj mjeri doprinio ECB povećavanjem ključnih kamatnih stopa u eurozoni.

Grafikon 2.12: Prosječni dnevni tržišni prinosi na državne obveznice u eurozoni i ECB-ove depozitne stope u 2023. godini

Izvor: ECB

Naročito izražen rast tržišnih prinosa je zabilježen na kraćem kraju krivulje prinosa (kraći preostali rokovi do dospelja) na obveznice država eurozone. Od travnja 2023. godine primjetna je bila inverzija krivulje prinosa na obveznice država eurozone, što znači da su tržišni prinosi kraćih preostalih rokova do dospelja bili viši nego tržišni prinosi dužih preostalih rokova do dospelja (Grafikon 2.12). Prinosi na petogodišnje i desetogodišnje obveznice država eurozone bili su na kraju godine ispod razina zabilježenih početkom 2023. godine. Inverzija je posebno bila naglašena u četvrtom tromjesečju 2023. godine.

Koliko je porast tržišnih prinosa bio snažan, naročito na obveznice kraćih preostalih rokova do dospelja, pokazuju razine prosječnih tržišnih prinosa na obveznice zemalja eurozone u 2023. godini, koji su znatno viši od tržišnih prinosa u 2022. godini (Tablica 2.2). Prosječni tržišni prinosi na tromjesečne obveznice zemalja eurozone u 2023. godini (3,28%) bili su preko 300 bb viši nego u 2022. godini (Tablica 2.2). Prosječni prinosi na dvogodišnje obveznice zemalja eurozone (3,08%) bili su preko 200 baznih bodova viši, u usporedbi s 2022. godinom, dok je u slučaju petogodišnjih državnih obveznica povećanje prinosa bilo preko 150 bb. Rast tržišnih prinosa doprinio je značajnom porastu prosječne ponderirane neto kamatne stope (PPnKS, koja se izračunava kao omjer ostvarenih neto kamatnih prihoda/rashoda i prosječnog stanja deviznih rezervi u promatranom razdoblju). PPnKS je u 2023. godini iznosio 2,14% (Tablica 2.2), što je

znatno više u odnosu na vrijednost iz 2022. godine (0,09%) i predstavlja drugu najvišu vrijednost ostvarene PPnKS još od 2008. godine, kada je iznosila 4,18%. Promatrano po tromjesečjima, PPnKS je u prvom tromjesečju iznosio 1,25%, 1,83% u drugom tromjesečju, 2,45% u trećem tromjesečju, te porastao do razine od 3,01% u četvrtom tromjesečju 2023. godine.

Tablica 2.2: Prosječna ponderirana godišnja neto kamatna stopa na devizne rezerve CBBiH, i prosječne godišnje kamatne stope i tržišni prinosi na državne obveznice u eurozoni

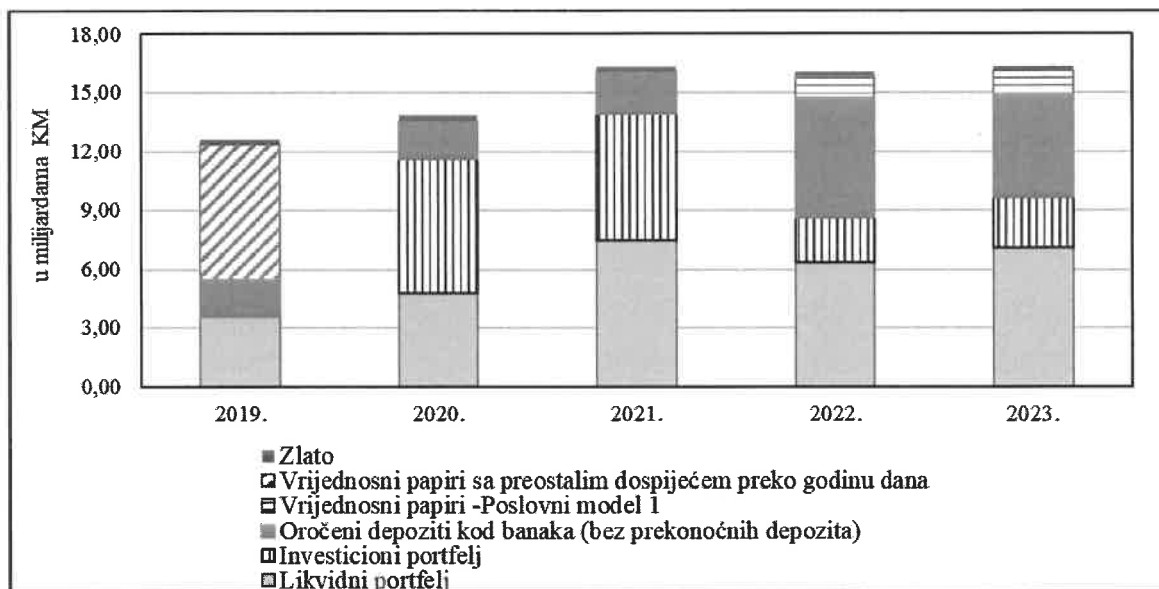
	PPnKS, %	ECB - Depozitna stopa, %	ECB - Glavne operacije refinanciranja, %	Euribor, %		EUR obveznice, %					
				1m	3m	Mjeseci		Godine			
						3	6	1	2	5	10
2016.	0,22	-0,38	0,01	-0,34	-0,27	-0,42	-0,39	-0,36	-0,32	0,01	0,77
2017.	0,18	-0,40	0,00	-0,37	-0,41	-0,54	-0,52	-0,49	-0,39	0,18	1,09
2018.	0,16	-0,40	0,00	-0,37	-0,32	-0,48	-0,43	-0,33	-0,13	0,46	1,14
2019.	0,11	-0,43	0,00	-0,40	-0,36	-0,46	-0,42	-0,37	-0,27	-0,02	0,40
2020.	0,04	-0,50	0,00	-0,50	-0,43	-0,50	-0,49	-0,47	-0,43	-0,27	0,08
2021.	-0,08	-0,50	0,00	-0,56	-0,55	-0,64	-0,63	-0,62	-0,58	-0,37	0,10
2022.	0,09	0,08	0,58	0,09	0,35	0,15	0,35	0,66	0,97	1,44	1,91
2023.	2,14	3,30	3,80	3,25	3,43	3,28	3,33	3,27	3,08	2,99	3,24
Promjena (u bp) u 2023. godini, u odnosu na:											
2022.	205	322	322	315	309	313	298	261	211	156	132
2008.	-204	29	58	-103	-121	-37	-31	-38	-63	-96	-109

Izvor: CBBiH, ECB, www.global-rates.com

Napomene: Prosječne godišnje kamatne stope i tržišni prinosi izračunati su kao prosjek dnevnih kamatnih stopa i tržišnih prinosa u promatranoj godini. Depozitna stopa ECB je u razdoblju 21. 12. 2022 – 7. 2. 2023. godine, iznosila 2%, a u 2023. godini je povećana u šest navrata. Razina depozitne stope ECB-a na kraju 2023. godine iznosila je 4%.

Strukturu deviznih rezervi na kraju 2023. godine (Grafikon 2.13) činili su: oročeni depoziti kod banaka (bez prekonoćnih depozita) s učešćem od 32,63%; likvidni portfelj s učešćem od 43,76%; investicijski portfelj (vrijednosnice kojima je do dospijeca preostalo više od godinu dana) s učešćem od 15,28%; vrijednosnice (Poslovni model 1) s učešćem od 7,25%, i; zlato s učešćem od 1,08%. Na kraju 2023. godine, likvidni portfelj su činili: tekući računi kod banaka (11,12% ukupnih deviznih rezervi); prekonoćni depoziti (7,37% ukupnih deviznih rezervi); gotovina u trezoru CBBiH (2,79% ukupnih deviznih rezervi); specijalna prava vučenja MMF-a (0,01% ukupnih deviznih rezervi); vrijednosnice kojima je do dospijeca preostalo godinu dana i manje (22,47% ukupnih deviznih rezervi). Vrijednosnice kojima je do dospijeca preostalo godinu dana i manje, kao najveća stavka likvidnog portfelja, iznosili su 3,66 milijardi KM na kraju 2023. godine. Tekući računi kod banaka, kao druga najveća stavka likvidnog portfelja, na kraju 2023. godine iznosili su 1,81 milijardu KM.

Grafikon 2.13: Struktura investiranja deviznih rezervi CBBiH na kraju godine

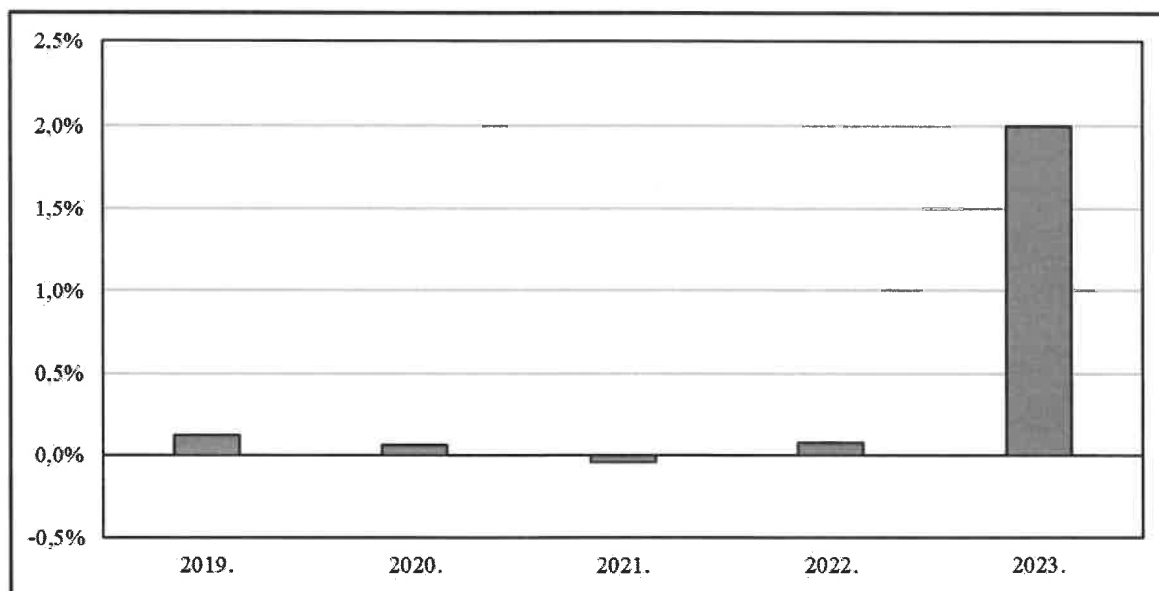
Izvor: CBBiH

Vrijednosnice s fiksnim prihodom, na kraju 2023. godine, činili su 44,99% ukupnih deviznih rezervi, što je nešto više u odnosu na njihovo učešće u deviznim rezervama na kraju 2022. godine (43,94%). Sredstva deponirana kod nerezidentnih banaka, na kraju 2023. godine, činila su 51,12% (51,50% na kraju 2022. godine). S ciljem zaštite od kreditnog rizika, investiranje se vrši u vrijednosne papire odabranih europskih zemalja, uz ograničenja minimalnog prihvatljivog praga kompozitnog kreditnog rejtinga i zahtijevanog prosječnog kreditnog rejtinga portfelja.

Investicijski portfelj sadrži vrijednosne papire kojima je do dospelja preostalo više od godinu dana. Vrijednosnice kojima je do dospelja preostalo godinu dana i manje čine sastavni dio likvidnog portfelja. Od veljače 2022. godine dio portfelja vrijednosnica je klasificiran prema metodi amortiziranog troška (Poslovni model 1).

Neto učinak ulaganja deviznih sredstava CBBiH u konvertibilnu stranu valutu na bilancu uspjeha za razdoblje 1. 1. – 31. 12. 2023. godine iznosi 303,8 milijuna KM, a izražen efektivnom stopom prinosa⁵³ iznosi 1,99% (Grafikon 2.14). Rast stopa prinosa na ulaganja u konvertibilnu stranu valutu posljedica je porasta kamatnih stopa na kratkoročne depozite u eurima i prinosa vrijednosnica, ali i blagovremenog restrukturiranja portfelja deviznih rezervi koje je poduzeto u 2022. i nastavljeno u 2023. godini. Poduzet je niz investicijskih odluka, strateških i taktičkih, te izvršeno pravovremeno i primjereno restrukturiranje portfelja deviznih rezervi, uključujući i značajno skraćanje prosječnog modificiranog trajanja ukupnog portfelja deviznih rezervi. CBBiH je i u 2023. godini ostala dosljedna politici investiranja sukladno zakonski definiranim ciljevima i zadacima, što podrazumijeva da se službenim deviznim rezervama upravlja na siguran i profitabilan način.

Grafikon 2.14: Godišnje stope prinosa na devizne rezerve CBBiH

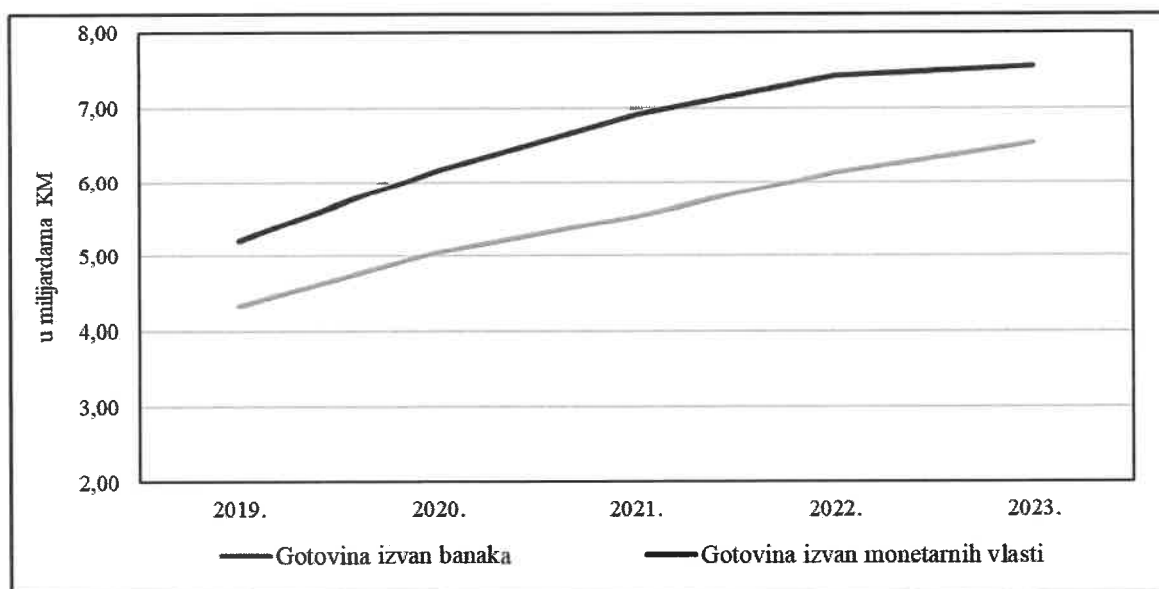
Izvor: CBBiH

⁵³ Efektivna stopa prinosa izračunata je tako što se neto efekt investiranja sredstava deviznih rezervi podijeli s prosječnim stanjem deviznih rezervi u promatranom razdoblju. Pri izračunavanju ukupnih neto efekata investiranja sredstava deviznih rezervi u obzir su uzeti svi neto prihodi od kamate na vrijednosnice i depozite u stranoj valuti, kao i realizirani neto kapitalni dobitci/gubitci uslijed prodaje vrijednosnica iz portfelja deviznih rezervi CBBiH.

2.4 Upravljanje gotovim novcem

Trend snažnog rasta gotovog novca u opticaju (izvan banaka) iz prethodnih godina je nastavljen. Na dan 31. 12. 2023. godine stanje gotovog novca u opticaju izvan banaka iznosilo je 6,54 milijardi KM (Grafikon 2.15), što je za 6,80% više u odnosu na 2022. godinu. Vjerojatni razlozi rasta potražnje za KM su značajan zamah u sektoru turizma i vezanih uslužnih djelatnosti (vidjeti poglavlje 1.2.4), ali i rast ekonomske aktivnosti, usprkos i dalje snažnim inflatornim pritiscima (1.1.1.), čemu svjedoči i snažan rast prihoda od neizravnih poreza (poglavlje 1.1.2). Međutim, za razliku od prethodnih godina, zaustavljen je trend snažnog rasta gotovine izvan CBBiH (Grafikon 2.15). Godišnji porast gotovine izvan CBBiH (1,73%), u 2023. godini, je bio najniži zabilježen od utemeljenja CBBiH.

Grafikon 2.15: Gotovina izvan monetarnih vlasti i banaka na kraju godine

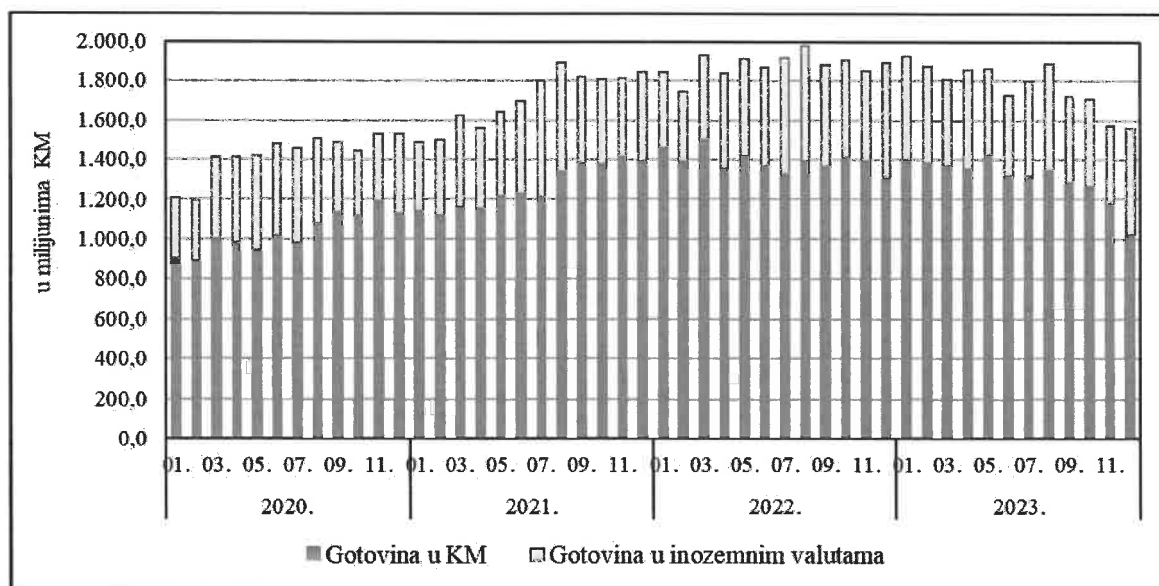

Izvor: CBBiH

Za razliku od prethodnih godina, komercijalne banke su značajno smanjile iznos gotovine u vlastitim trezorima (Grafikon 2.16). Smanjenje gotovine u KM je bilo posebno izraženo, u odnosu na kraj 2022. godine (287,4 milijuna KM, ili 21,94%), dok je smanjenje gotovine u stranim valutama, u trezorima banaka, bilo znatno blaže (43,7 milijuna KM). Ovakva promjena svakako nije zabrinjavajuća jer se u sustavu ne primijeti nedostatak gotovog novca, bilo kod banaka, bilo kod njihovih klijenata. Međutim, treba imati u vidu da je rad s gotovim novcem skup. Sa stanovišta domaćih propisa o upravljanja rizikom likvidnosti u bankama, nema razlike

između gotovine, stanja na računima rezervi i vrijednosnica domaćih vlada. Također, ne postoje naznake pogoršane likvidnosti u bankarskom sustavu.⁵⁴ Ono što je primjetno u strukturi aktive banaka, u odnosu na kraj 2022. godine, jest značajan rast dužničkih vrijednosnica u domaćoj valuti (621,9 milijuna KM, ili 57,3%). Imajući u vidu propise o upravljanju rizikom likvidnosti, ali i značajne razlike između prinosa na domaće vrijednosne papire (vidjeti poglavlje 1.1.3) i naknade koju je CBBiH plaćala bankama na sredstva na računu rezervi (vidjeti poglavlje 2.2), izvjesno je kako su banke dio gotovine u trezorima, ali i viška iznad obvezne rezerve (poglavlje 2.2) preusmjerile na dužničke vrijednosne papire izdane od strane domaćih vlada. Pored svega navedenog, zabilježen je i rast kredita (poglavlje 1.1.3) u odnosu na prethodnu godinu. Vezano za smanjenje gotovine u stranim valutama, dio gotovine u stranim valutama, u trezorima banaka, vjerojatno je smanjen, skupa s dijelom viška iznad obvezne rezerve u korist vrijednosnica izdanih od strane nerezidenata (porast od 287,3 milijuna KM, ili 22,6% u odnosu na kraj 2022. godine). Međutim, iz dnevnih promjena o stanju deviznih rezervi, zaključujemo da se radi u vrlo kratkoročnim instrumentima, a ne primjećujemo niti naznake jačanja deviznog rizika u bankarskom sustavu.

Grafikon 2.16: Stanja gotovine u trezorima banaka

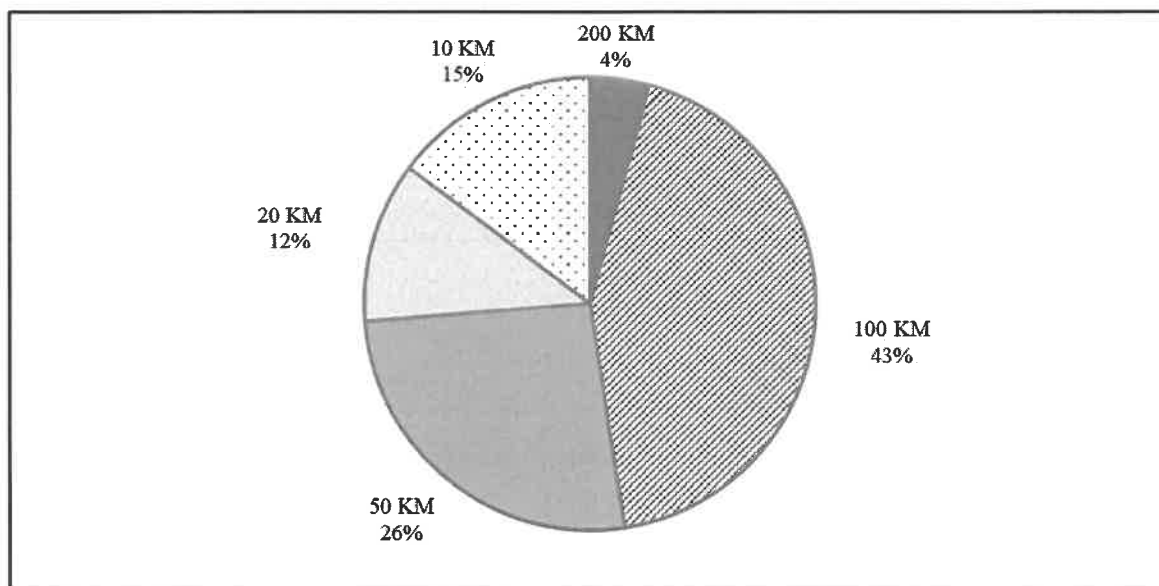

Izvor: CBBiH

⁵⁴ Vidjeti Pokazatelje financijskog zdravlja, Ocjena rizika po financijsku stabilnost i Izvješće o financijskoj stabilnosti, sve dostupno na mrežnoj stranici CBBiH.

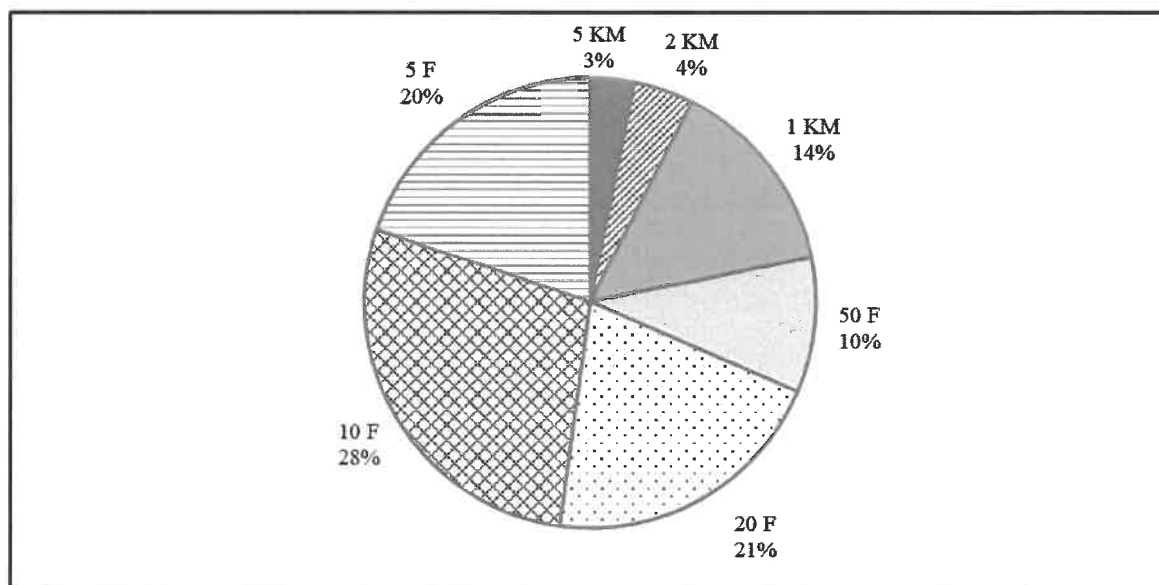
Izvan CBBiH, na kraju 2023. godine, nalazilo se 106,2 milijuna novčanica KM i 514,5 milijuna kovanica KM, ukupne vrijednosti 7,57 milijardi KM, što je za 1,73% više u odnosu na 2022. godinu. U pogledu apoenske strukture novca izvan CBBiH, najzastupljenije su bile novčanice od 100 KM i 50 KM, a kod kovanica apoen 10 F (Grafikoni 2.17 i 2.18).

Grafikon 2.17: Apoenska struktura novčanica u 2023. godini

Izvor: CBBiH

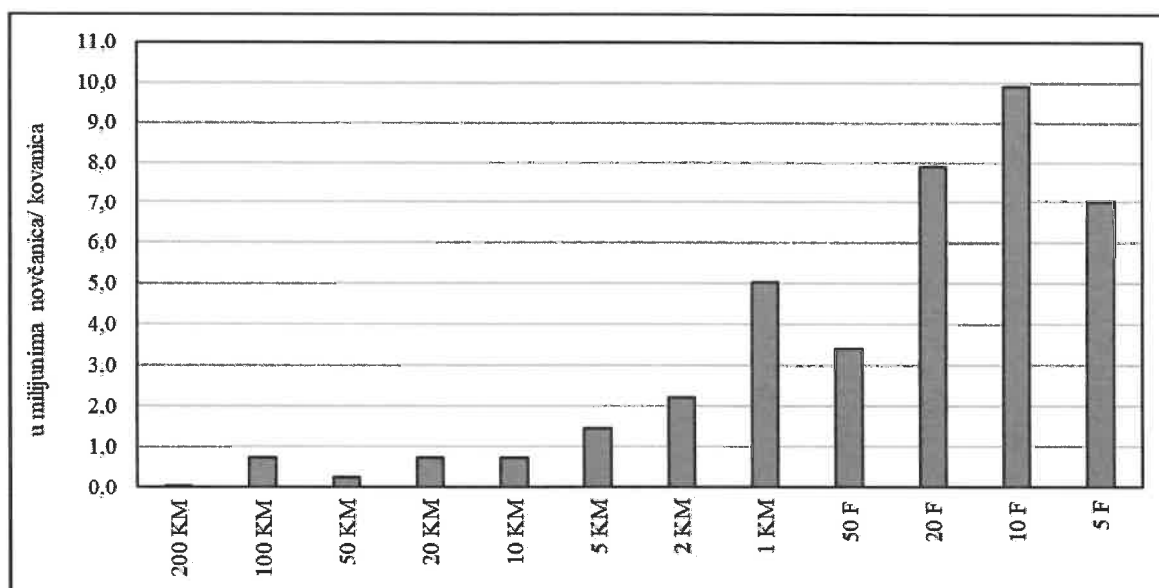
Grafikon 2.18: Apoenska struktura kovanica u 2023. godini

Izvor: CBBiH

Za razliku od prethodnih godina, kada je najznačajniji godišnji rast broja novčanica zabilježen u visokim apoenima, u 2023. godini je zabilježen značajniji rast samo u slučaju novčanica u apoenima od 20 KM (8,87%) i 10 KM (6,24%). Slabija potražnja za novčanicama u visokim apoenima je, vjerojatno, posljedica politika komercijalnih banaka da smanje držanja gotovog novca u vlastitim trezorima. U odnosu na 2022. godinu, broj novčanica izvan CBBiH je povećan za 2,4 milijuna komada (2,32%), ukupne vrijednosti 107,7 milijuna KM (Grafikon 2.19). Količina kovanica izvan CBBiH je u istom razdoblju povećana za 36,9 milijuna komada (7,73%), ukupne vrijednosti 21,3 milijuna KM (Grafikon 2.19).

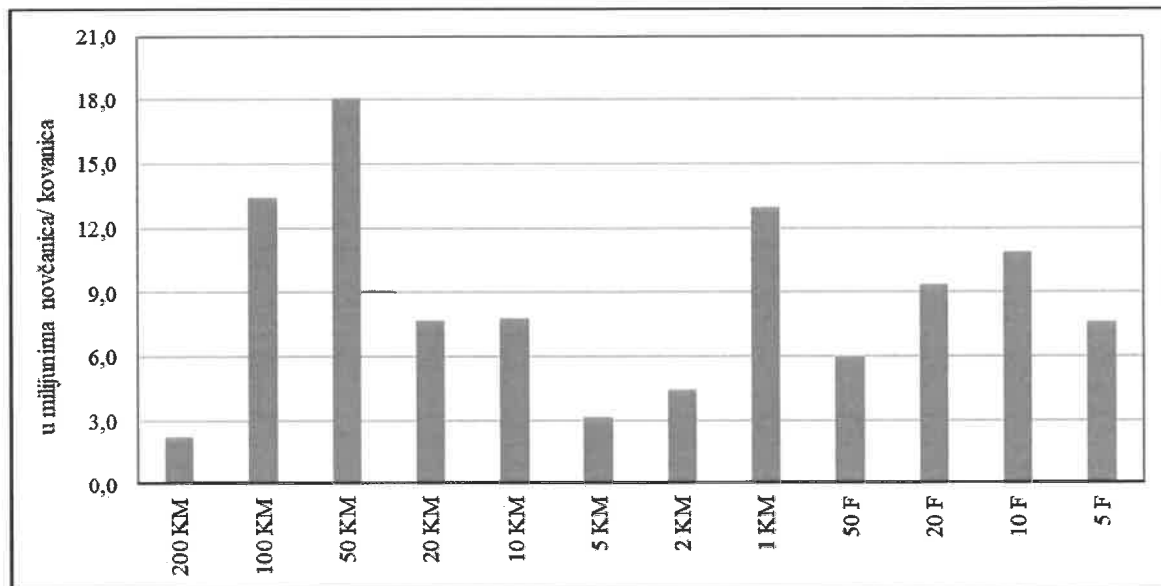
Grafikon 2.19: Promjena u broju novčanica i kovanica po apoenima u odnosu na 2022. godinu

Izvor: CBBiH

Opskrbljivanje komercijalnih banaka gotovim novcem vrši se putem trezora glavnih jedinica i podružnica CBBiH, lociranih u Sarajevu, Banjoj Luci, Mostaru i Brčkom, uz strogo poštivanje aranžmana valutnog odbora. Tijekom 2023. godine komercijalnim bankama je izdano 48,9 milijuna komada novčanica i 54,0 milijuna komada kovanica, ukupne vrijednosti 2,94 milijardi KM (Grafikon 2.20).

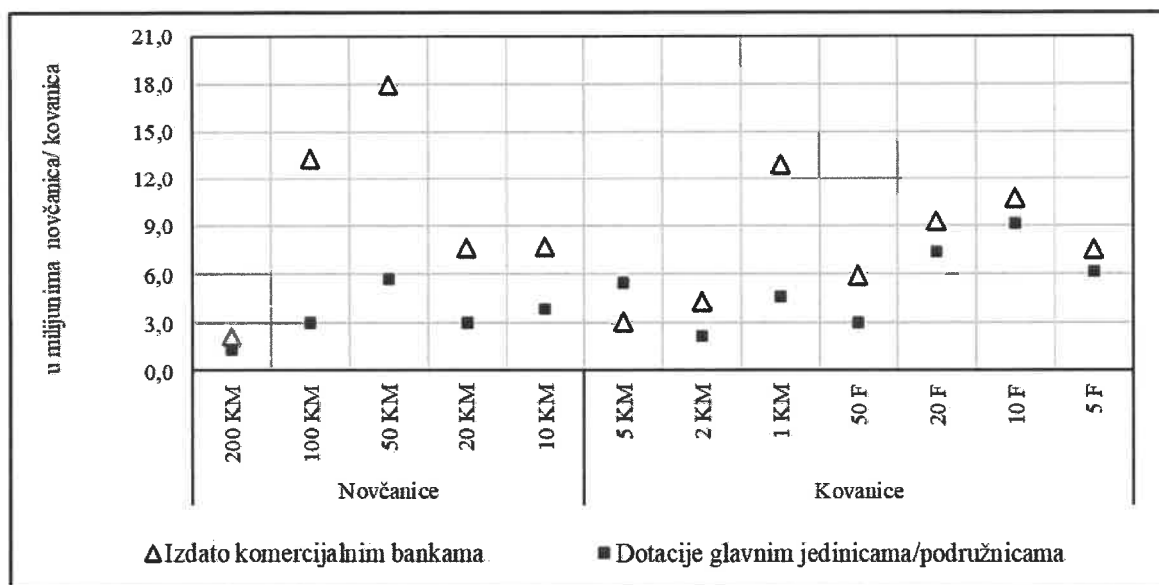
Grafikon 2.20: Novčanice i kovanice izdane u 2023. godini, prema apoenima

Izvor: CBBiH

U istom razdoblju je iz Odjela trezora Središnjeg ureda, glavnim jedinicama i Podružnica Brčko, izdano (dotacije) 17,0 milijuna komada novčanica i 38,06 milijuna komada kovanica, ukupne vrijednosti 998,5 milijuna KM. Grafikon 2.21 ispod implicira da je CBBiH vodila računa o potraživanjima komercijalnih banaka za gotovim novcem u odgovarajućoj apoenskoj strukturi. Budući da komercijalne banke vrše i značajan povrat gotovog novca u trezore CBBiH, dotacije glavnim jedinicama/podružnicama CBBiH su, u pravilu, znatno manje.

Grafikon 2.21: Izlazi gotovog novca (KM) u 2023. godini

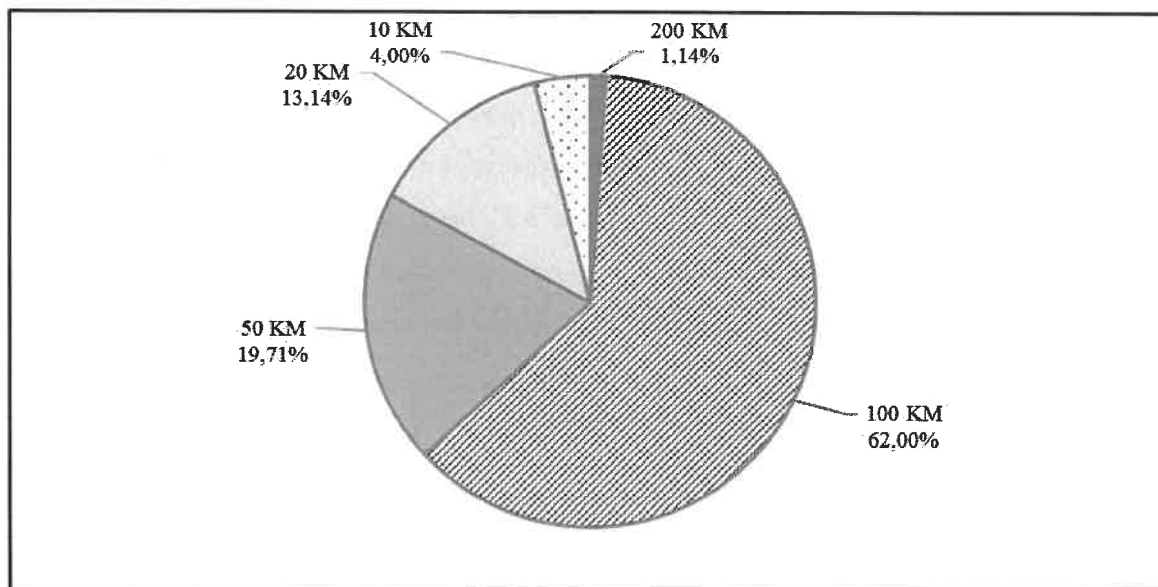

Izvor: CBBiH

CBBiH vrši kontinuirano povlačenje novčanica nepodobnih za opticaj, koje se uništavaju sukladno važećim propisima. Povlačenjem nepodobnih novčanica i puštanjem u opticaj novčanica nove serije, CBBiH održava zadovoljavajuću kvalitetu novca u opticaju. U 2023. godini uništeno je 12,0 milijuna komada novčanica i 14.570 komada kovanica nepodobnih za opticaj.

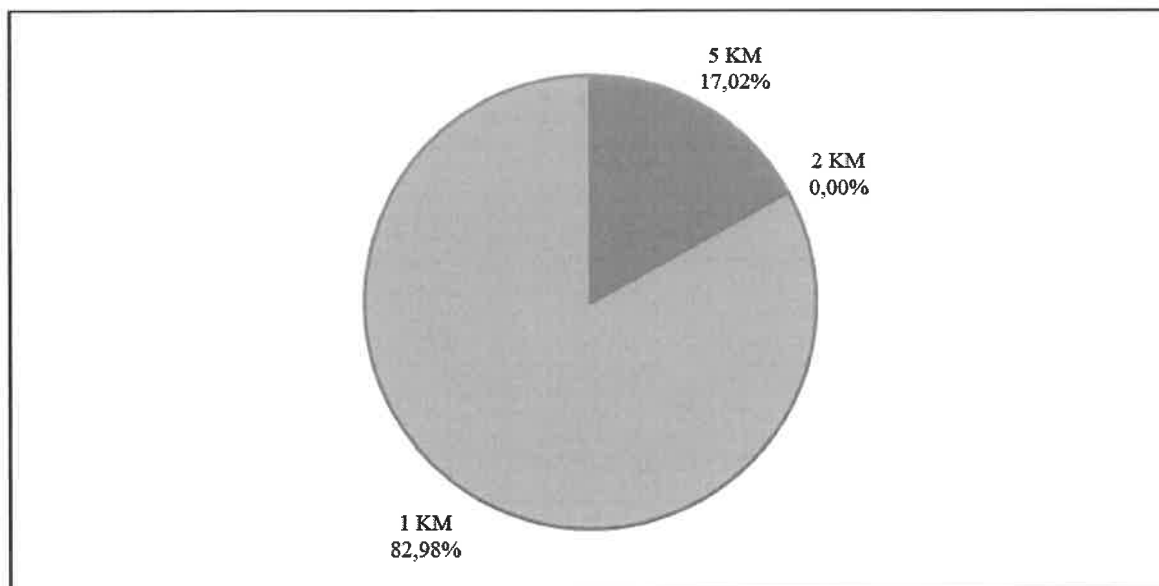
U 2023. godini, u CBBiH registrirano je 350 krivotvorenih novčanica konvertibilne marke, što je za 53,5% više u odnosu na 2022. godinu. Krivotvorenih kovanica konvertibilne marke je registrirano 423 komada, što je za 10,0% manje u odnosu na 2022. godinu. Prema apoenskoj strukturi, najviše krivotvorenih novčanica je bilo u apoenu od 100 KM (Grafikon 2.22), a krivotvorenih kovanica u apoenu od 1 KM (Grafikon 2.23).

Grafikon 2.22: Apoenska struktura krivotvorenih novčanica u 2023. godini

Izvor: CBBiH

Grafikon 2.23: Apoenska struktura krivotvorenih kovanica u 2023. godini

Izvor: CBBiH

2.5 Održavanje platnih sustava

Zakonsku obvezu održavanja odgovarajućih platnih i obračunskih sustava CBBiH ispunila je i u 2023. godini: platni promet u zemlji se odvijao neometano, kroz sustave žiro kliringa i bruto poravnanja u realnom vremenu (BPRV); održavani su i unaprjeđivani Centralni registar kredita (CRK) i Jedinstveni registar računa poslovnih subjekata (JRRPS), a obavljan je i međunarodni kliring plaćanja s inozemstvom. Prepoznajući makroekonomski, i značaj sigurnih i učinkovitih platnih sustava za financijsku stabilnost, CBBiH je tijekom 2023. godine intenzivno radila na jačanju kapaciteta i operacionalizaciji funkcije nadgledanja platnih sustava.

U 2023. godini je zabilježen rast i broja i vrijednosti međubankarskih transakcija u platnom sustavu koji se odvija preko CBBiH (Tablica 2.3). U odnosu na 2022. godinu, rast je naročito naglašen kod broja i vrijednosti transakcija kroz sustav bruto poravnanja u realnom vremenu (Tablica 21. u Statističkom dodatku). Godišnja promjena je manje izražena, u odnosu na pandemijske godine, zbog baznog učinka, ali je u razini rasta zabilježenog u godinama približnog intenziteta ekonomske aktivnosti. Kao i u ranijim razdobljima, većina transakcija u međubankarskom platnom prometu obavljala se u manjem broju banaka; preko pet banaka obavljeno je 50,67% ukupne vrijednosti i 56,64% ukupnog broja transakcija u platnom prometu u 2023. godini.

Tablica 2.3: Platni promet preko komercijalnih banaka

	Međubankarske transakcije	Promjena u odnosu na prethodnu godinu	Unutarbankarske transakcije	Promjena u odnosu na prethodnu godinu	Ukupno	Promjena u odnosu na prethodnu godinu
Broj, u milijunima						
2019.	43,6	3,0%	56,9	-3,3%	100,5	-0,7%
2020.	43,8	0,4%	53,9	-5,2%	97,7	-2,8%
2021.	48,0	9,6%	56,3	4,4%	104,3	6,8%
2022.	49,7	3,6%	58,7	4,3%	108,4	4,0%
2023.	50,8	2,3%	62,7	6,7%	113,5	4,7%
Vrijednost, u milijardama KM						
2019.	123,05	19,8%	113,37	-1,8%	236,42	8,4%
2020.	105,13	-14,6%	100,43	-11,4%	205,56	-13,1%
2021.	122,40	16,4%	110,47	10,0%	232,87	13,3%
2022.	145,83	19,1%	128,13	16,0%	273,95	17,6%
2023.	163,10	11,8%	142,03	10,8%	305,12	11,4%

Izvor: CBBiH

U 2023. godini, daleko veći broj i međubankarskih i unutarbankarskih transakcija obavljali su klijenti pravne osobe (85,0% i 69,2% respektivno). Samim tim, a uzimajući u obzir i prosječnu veličinu naloga kod pravnih osoba, na ovu vrstu klijenata se odnosilo preko 91% ukupne vrijednosti unutarbankarskih transakcija i preko 96% ukupne vrijednosti međubankarskih transakcija. U pogledu vrste inicijacije transakcije, u 2023. godini su u unutarbankarskom platnom prometu neznatno bili zastupljeniji papirni nalozi (51,0% od ukupnog broja naloga), dok je 59,1% međubankarskih transakcija bilo inicirano elektroničkim nalogima. U 2023. godini je nastavljen trend značajnog rasta klijenata elektroničkog bankarstva, posebno u segmentu fizičkih osoba (18,84%, do broja od 1,46 milijuna korisnika), pri čemu se najveći dio odnosi na mobilno bankarstvo. Međutim, broj aktivnih klijenata elektroničkog bankarstva je znatno manji; svega 33,9% fizičkih osoba registriranih korisnika je u 2023. godini aktivno koristilo elektroničko bankarstvo. Posebno veliki nesrazmjer između aktivnih i registriranih fizičkih osoba korisnika elektroničkog bankarstva (11,30%) je u segmentu internet bankarstva. Broj pravnih osoba, aktivnih klijenata elektroničkog bankarstva, bio je u 2023. godini znatno veći nego u slučaju fizičkih osoba (69,9% od ukupnog broja registriranih korisnika). U 2023. godini je zabilježeno 150,17 milijardi KM vrijednosti transakcija u elektroničkom bankarstvu, od čega se na internet bankarstvo pravnih osoba odnosilo čak 96,65% ukupne vrijednosti transakcija u elektroničkom bankarstvu

I nakon iščezavanja baznog učinka prve postpandemijske godine, i u 2023. godini je zabilježen snažan rast prometa na POS terminalima (mjesto prodaje, eng. *Point of sale*, POS). Vrijednost realiziranih transakcija na POS terminalima je u 2023. godini znatno premašila pretpandemijske

razine (Tablica 2.4). Internet prodaja je nastavila snažno rasti (45,4%) u odnosu na 2022. godinu (Tablica 2.4), čemu su sigurno doprinosile i nove politike prodajnih lanaca u zemlji, nastavak aktivne uporabe usluga dostave roba u prehrambenoj i industriji ugostiteljstva, ali i početak dostave u BiH nekih od najvećih svjetskih internet trgovina. Na internet prodaju u inozemstvu se odnosilo 62,75% od ukupne internet prodaje u 2023. godini. Promet na ATM uređajima (aparati za podizanje gotovine; eng. *Automated teller machine*, ATM) je, također, nastavio snažno rasti, što je bilo i očekivano, imajući u vidu rast nominalnih plaća (poglavlje 1.1.1, dio III.) i rast broja uposlenih u 2023. godini.

Tablica 2.4: Pregled prometa karticama na ATM-u, POS uređajima i internetu

	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.
POS, u milijardama KM	3,26	3,19	2,94	3,77	4,42
Promjena u odnosu na prethodnu godinu	4,3%	-2,1%	-7,7%	28,3%	17,1%
ATM, u milijardama KM	7,75	8,17	8,75	9,88	11,13
Promjena u odnosu na prethodnu godinu	8,2%	5,3%	7,2%	12,9%	12,6%
Internet, u milijunima KM	157,4	180,6	265,0	448,2	651,7
Ukupno, u milijardama KM	11,17	11,54	11,96	14,10	16,20
Promjena u odnosu na prethodnu godinu	8,6%	3,3%	3,7%	17,9%	14,8%

Izvor: CBBiH

Snažan rast u sektoru turizma i povezanim uslužnim djelatnostima u 2023. godini se najbolje odražava u snažnom rastu realiziranih vrijednosti inozemnih kartica u BiH (Tablica 2.5 ispod). Promet po ino karticama u BiH, za kupovinu roba i usluga na POS terminalima, u odnosu na 2022. godinu, veći je za čak 26,32%. I podizanje gotovine na bankomatima u zemlji, uporabom kartica izdanih u inozemstvu je, također, znatno poraslo u odnosu na prethodnu godinu. S druge strane, realizirani promet u inozemstvu, po karticama izdanim u BiH, niži je u odnosu na prethodnu godinu.

Tablica 2.5: Realizirane vrijednosti po karticama na načelu rezidentnosti

Godina	Podizanje gotovine		Kupovina roba i usluga na POS terminalima	Ukupno
	Bankomati	POS terminali		
Realizirane vrijednosti inozemnih kartica u BiH, u milijunima KM				
2019.	1.648,8	59,7	833,5	2.542,0
2020.	1.117,6	59,7	399,3	1.576,6
2021.	1.360,7	39,3	619,3	2.019,3
2022.	1.793,1	63,0	1.105,1	2.961,1
2023.	1.933,3	28,7	1.396,0	3.358,0
Realizirane vrijednosti u inozemstvu kartica izdatih u BiH, u milijunima KM				
2019.	165,3	3,0	426,8	595,1
2020.	162,3	4,0	355,7	522,0
2021.	143,4	3,4	447,0	593,8
2022.	142,9	2,8	644,1	789,7
2023.	153,4	3,0	594,0	750,3

Izvor: CBBiH

Mastercard je i dalje daleko najzastupljeniji brend kartica u BiH (Tablica 2.6). Razlog je što banke u BiH, uglavnom, prihvaćaju Mastercard i Visa brendove kartica na ATM i POS terminalima. Ostali brendovi su bili zastupljeni u vrlo malom broju banaka. Broj beskontaktnih kartičnih transakcija u BiH na ATM i POS terminalima u 2023. godini je bio viši u odnosu na beskontaktnu (91,94, naspram 54,80 milijuna), ali je vrijednost transakcija realiziranih preko kontaktnih kartica bila znatno viša (10,23 milijarda KM, odnosno 70,94% ukupne vrijednosti).

Tablica 2.6: Zastupljenost kartica prema brendovima

Godina	Visa	Mastercard	American	BamCard	Diners	Ukupno
2019.	757.775	1.348.275	7.304	12.280	12.970	2.138.604
2020.	736.947	1.410.718	6.901	9.666	6.324	2.170.556
2021.	749.874	1.452.272	6.382	10.371	30	2.218.929
2022.	773.691	1.541.267	5.984	10.890	1.299	2.333.131
2023.	831.883	1.601.158	5.682	13.953	1.674	2.454.350

Izvor: CBBiH

CBBiH je i u 2023. godini vršila međunarodni kliring plaćanja između BiH i srbijanskih banaka. Kroz sustav klirinškog načina obračuna međunarodnih plaćanja sa Srbijom plasirano je ukupno 11.655 naloga (+12,12% u odnosu na 2022. godinu), čija je vrijednost bila 221,3 milijuna eura (-23,2% u odnosu na 2022. godinu).

2.6 Uloga fiskalnog agenta

Zakonom o CBBiH (Članak 52.) i Zakonom o dugu, zaduživanju i garancijama BiH definirano je da CBBiH pruža usluge bankarskog agenta, te izvršava transakcije po nalogu Ministarstva financija i trezora BiH (MFT BiH) u svezi sa servisiranjem vanjskog duga BiH i djeluje kao fiskalni agent za članstvo BiH u međunarodnim financijskim institucijama. Sukladno Ugovoru o obavljanju poslova bankarskog i fiskalnog agenta između CBBiH i Ministarstva financija i trezora BiH, Centralna banka BiH je i tijekom 2023. godine izvršavala poslove bankara, depozitara, zastupnika pri plaćanju i fiskalnog agenta. Ova usluga je u 2023. godini obuhvaćala poslove platnog prometa u zemlji i inozemstvu, upravljanja depozitnim računima i konverzije sredstava vezane za kredite i donacije po ugovorima koje je zaključilo Vijeće ministara Bosne i Hercegovine s međunarodnim financijskim institucijama, poslove koji su proizašli iz aranžmana i članstva Bosne i Hercegovine u međunarodnim financijskim institucijama, te poslove servisiranja ino duga. Tijekom cijele 2023. godine Ministarstvo je koristilo povoljne uvjete na međunarodnim financijskim tržištima i dostavljalo naloge za investiranje jednog dijela deviznih sredstava kojima je raspolagalo.

CBBiH obavlja bankarske usluge i izvršava transakcije po nalogu MFT-a BiH, u svezi sa servisiranjem vanjskog duga BiH. MFT BiH je mjerodavan za provedbu procedura za zaduživanje i upravljanje državnim dugom, osiguranja pokrića obveza u domaćoj valuti i vođenje baze podataka o vanjskom dugu BiH. Uloge CBBiH i MFT BiH, po poslovima servisiranja vanjskog duga BiH, definirane su, pored gore navedenih zakona, i Zakonom o financiranju institucija BiH, Zakonom o sustavu neizravnog oporezivanja u BiH i Zakonom o uplatama na Jedinствeni račun i raspodjeli prihoda.

Poslovi, zadatci, mjerodavnosti i međusobni odnosi između MFT-a BiH i CBBiH definirani su bilateralnim Ugovorom o servisiranju vanjskog duga BiH, koji su dvije institucije zaključile prvi put 1998. godine (zadnja verzija zaključena je 2013. godine). CBBiH je prema odredbama navedenog Ugovora mjerodavna za:

- blagovremeno osiguravanje potrebnih iznosa u stranim valutama za plaćanje dospjelih obveza;
- blagovremeno i točno izvršenje plaćanja na temelju naloga/instrukcija MFT-a BiH;
- korespondenciju sa stranim bankama i kreditorima u svezi s plaćanjem obveza;
- izvješćivanje MFT-a BiH o svim izvršenim transakcijama.

Sredstva potrebna za servisiranje vanjskog duga u domaćoj valuti osigurava MFT BiH od Uprave za neizravno oporezivanje (UINO) i/ili izravnim uplatama krajnjih korisnika kredita. Godišnji plan sredstava potrebnih za servisiranje vanjskog duga sastavni je dio dokumenta „Proračun institucija BiH i međunarodnih obveza BiH“ koji donosi Parlamentarna skupština BiH. Sukladno zaključenom Ugovoru o obavljanju poslova bankarskog i fiskalnog agenta između CBBiH i UINO, a na temelju Zakona o uplatama na jedinstveni račun i raspodjeli prihoda, tijekom 2023. godine nastavljeno je vođenje jedinstvenog računa UINO za prikupljanje prihoda od neizravnih poreza. Po ovom aranžmanu komercijalne banke na dnevnom temelju transferiraju na račun za evidentiranje, držanje i raspodjelu prihoda UINO kod CBBiH sve prikupljene prihode, a potom se ti prihodi, po nalogu UINO, svakodnevno alociraju na više računa po različitim namjenama sukladno zakonskoj regulativi i nalogu UINO-a. Na temelju Zakona o akcizama, u 2023. godini je nastavljen proces prikupljanja sredstava uplaćenih na temelju cestarina na račun UINO-a kod CBBiH, te raspored ovih sredstava po nalogu UINO-a prema entitetima i Brčko distriktu.

Sve obveze po vanjskom dugu BiH tijekom protekle godine servisirane su uredno i blagovremeno. Sukladno dospijećima obveza i programiranom dinamikom otplate duga, izvršene su obveze prema: Međunarodnom monetarnom fondu (MMF), Svjetskoj banci (IBRD, IDA), Pariškom klubu, Europskoj banci za obnovu i razvoj (EBRD), Londonskom klubu vjerovnika, Razvojnoj banci Vijeća Europe (CEB), Saudijskom fondu za obnovu i razvoj, Europskoj investicijskoj banci (EIB), Europskom povjerenstvu, Njemačkoj razvojnoj banci (KfW), Izvozno-uvoznoj banci Koreje, OFID Fondu, Međunarodnom fondu za razvoj poljoprivrede (IFAD), Banci za rad i gospodarstvo te Austrijskoj poštanskoj štedionici (B.A.W.A.G.), EUROFIMA-i, Kuvajtskom fondu za arapski ekonomski razvoj, Vladi Japana, Vladi Belgije, Vladi Španjolske te ostalim javnim i privatnim kreditorima.

CBBiH je fiskalni agent i izvršava transakcije u svezi s članstvom i aranžmanima BiH u MMF-u od 2002. godine, na temelju odluke Savjeta ministara BiH koja je službeno objavljena u službenim glasilima BiH. Međusobni odnosi, mjerodavnosti i postupanje pet institucija u BiH (CBBiH, MFT BiH, Federalno ministarstvo financija, Ministarstvo financija Republike Srpske i UINO) po pitanju financijskih aranžmana s MMF-om, definirani su Memorandumom o razumijevanju. Prvi je zaključen 2002. godine, na snazi su oni iz 2016. i 2020. godine. CBBiH je depozitar za račune (gotovinske i vrijednosnice) koje MMF drži kod fiskalnog agenta (obično su to centralne banke) svih članica sukladno Statutu (engl. *Articles of Agreement*) MMF-a.

Kako bi se izvršile transakcije odobrenja sredstava od MMF-a i plaćanja obveza prema MMF-u, CBBiH vodi namjenski Depozitni račun za transakcije s MMF-om, s podračunima Federacije BiH, Republike Srpske i Brčko distrikta. CBBiH izvršava transakcije s MMF-om nakon što mjerodavne institucije u BiH osiguraju puno pokriće u domaćoj valuti na spomenutom računu/podračunima. Kvota BiH, koja predstavlja uplaćeni i upisani „kapital“ svake zemlje članice u opći/generalni izvor sredstava MMF-a iznosi 265,2 milijuna SDR. Alokacija SDR za BiH iznosi 415,1 milijuna SDR i obveza zemlje članice je tromjesečno plaćati troškove MMF-u po ovom temelju.

Sukladno Statutu Svjetske banke, CBBiH je depozitar za članice skupine Svjetske banke: IBRD, IDA i MIGA. Po nalogu navedenih članica, CBBiH izvršava transakcije kupoprodaje strane valute za domaću i izvršava plaćanja/transfere krajnjim korisnicima u domaćem platnom prometu.

CBBiH je i u 2023. godini, sukladno Ugovoru zaključenom s Agencijom za osiguranje depozita BiH, obavljala poslove evidencije portfelja vrijednosnica ove institucije kojim upravlja eksterni portfelj menadžer, prema sporazumu Agencije za osiguranje depozita s istim. Također, na temelju zaključenih ugovora između CBBiH i Federalnog ministarstva financija i CBBiH, izvršavaju se poslovi bankarskog i fiskalnog agenta. CBBiH je sukladno zaključenim ugovorima nastavila djelovati kao bankarski agent Agencije za bankarstvo Federacije BiH, Agencije za bankarstvo RS-a, Brčko distrikta te za entitetske registre vrijednosnica.

Usluga uporabe elektroničkog bankarstva je pružana i tijekom 2023. godine deponentima. CBBiH svakodnevno poduzima aktivnosti na unaprjeđenju poslovanja u radu s deponentima, automatiziranju procesa, međusobne komunikacije, a sve u cilju postizanja što veće učinkovitosti u radu.

2.7 Prikupljanje i kreiranje statističkih podataka

CBBiH je proizvođač službene statistike na razini BiH (zajedno s Agencijom za statistiku BiH). U tom smislu, ima obvezu proizvesti i objaviti pokazatelje službene statistike BiH iz mjerodavnosti CBBiH, a koje se odnose na: statistiku monetarnog i financijskog sektora, statistiku vanjskog sektora, te statistiku vladinih financija za BiH. Sve proizvedene statistike CBBiH ulaze u Plan statističkih aktivnosti Bosne i Hercegovine. U okviru Radne skupine za

statistiku, u procesu EU integracija, u više navrata se analizirala i definirala lista prioriteta za statistički sustav u BiH.

Kontinuirano se ulaže u poboljšanje metoda prikupljanja, proširivanje broja izvornih podataka (administrativnim i izravnim prikupljanjem), te primjenu međunarodno usuglašenih metodologija. Naročiti naglasak je, u posljednjih nekoliko godina, na uvođenju statističkih standarda i metodologija koje su na snazi unutar EU, jer će CBBiH imati naglašenu odgovornost u pripremi i dostavi podataka kao zemlja kandidatkinja. Stoga se poduzimaju brojni projekti tehničke pomoći i stalna obuka osoblja. Tijekom 2023. godine, uspješno su implementirana dva projekta, čiji su rezultati podigli razinu usuglašenosti s EU zahtjevima. Ovim projektima (vidjeti više u poglavlju 2.9) razvijene su dodatne tablice vezane za ESA 2010 transmisiju i započet je razvoj metodologije i kompilacija mjesečne platne bilance.

Pored redovite produkcije podataka, razvijena je statistika vanjskog duga. Uz uporabu raspoloživih izvora podataka i primjenu zahtijevane metodologije, nastavlja se redovita dostava prema Svjetskoj banci. Time je BiH uvrštena i vidljiva u odgovarajućoj bazi podataka. Naglašena je, i daljnje unaprijeđena, razmjena informacija koja se realizira s EUROSTAT-om, što uključuje redovite metodološke provjere i analize, kao i redovito izvješćivanje u okviru Monitoringa usklađenosti (SIMS) sa statističkim zahtjevima EU, te godišnjeg (dvokružna) prikupljanja podataka za zemlje u procesu proširivanja.

Na međunarodnom planu se kontinuirano ulažu napor u cilju poboljšanja kvantitete i kvalitete statistike, kroz učešće u forumima (Pododbor EK-a BiH, radne skupine EUROSTAT, ECB-a, BIS Irving Fischer odbor za statistiku i zemljama iz regije kroz različite projekte i konferencije). Planirana statistička istraživanja su u velikom dijelu završena i kompletirana, te su se podatci na vrijeme objavljujani i dostavljani međunarodnim i domaćim institucijama, sukladno obvezama koje CBBiH ima u svojoj domeni statistike. CBBiH redovito međunarodnim i regionalnim institucijama dostavlja opsežne setove statističkih podataka, a preko kojih je BiH predstavljena u međunarodnim bazama statističkih podataka (EUROSTAT, MMF, Svjetska banka, Europska centralna banka, Europska banka za obnovu i razvoj EBRD, UNCTAD, BIS banka, UN Statistički odjel. CBBiH priprema i dostavlja podatke za potrebe Fiskalnog vijeća BiH, Tajništvo CEFTA, Direkcije za ekonomsko planiranje, Agencije za promociju stranih investicija, Ministarstva financija i trezora BiH, Ministarstva gospodarstva i poduzetništva RS, i Ministarstva trgovine FBiH.

2.8 Praćenje sustavnih rizika u financijskom sustavu

CBBiH vrši funkciju praćenja financijske stabilnosti, koja podrazumijeva pravovremeno identificiranje ranjivosti u financijskom sustavu zemlje. Cilj djelovanja CBBiH u ovom području je poboljšati razumijevanje uzročno-posljedičnih veza između financijskog sustava i makroekonomskog okruženja, upozoriti financijske institucije i druge sudionike na tržištu na postojeće rizike, pokrenuti dijalog o rizicima i poduzeti korektivne mjere kojima će se umanjiti posljedice materijalizacije rizika. Aktivnosti CBBiH na polju praćenja stabilnosti financijskog sustava obuhvaćaju i specijaliziranu komunikaciju s relevantnim domaćim i međunarodnim institucijama kojom se osigurava kontinuitet procesa praćenja sustavnih rizika, kao i komuniciranje o rizicima po financijsku stabilnost sa širom javnošću. Doprinos očuvanju financijske stabilnosti CBBiH daje u okviru članstva u Stalnom odboru za financijsku stabilnost (SOFS) BiH, kojeg, pored guvernera CBBiH i direktora agencija za bankarstvo, čine ministar financija i trezora BiH, entitetski ministri financija i direktor Agencije za osiguranje depozita BiH.

CBBiH izvješćuje širu javnost o rizicima po financijsku stabilnost kroz redovitu godišnju publikaciju, Izvješće o financijskoj stabilnosti, koji se od 2007. godine objavljuje na mrežnoj stranici CBBiH. Objavljivanjem Izvješća o financijskoj stabilnosti, CBBiH javnosti želi ukazati na rizike koji dolaze iz financijskog sustava, kao i makroekonomskog okruženja i izazove s kojima će se financijski sustav, a posebno bankarski sektor suočiti u narednim razdobljima. U izvješćima se redovito prezentiraju rezultati analiza za praćenje sustavnih rizika, koji se razvijaju i provode u CBBiH. Od 2023. godine CBBiH je počela objavljivati novu godišnju publikaciju, Ocjena rizika po financijsku stabilnost, koja sadrži presjek glavnih makroekonomskih kretanja i trendova u financijskom sektoru u prvoj polovici godine, rezultate analiza za ocjenu rizika i otpornosti bankarskog sektora na rizike na bazi podataka za prvo polugodište, kao i informacije o unaprjeđenjima u financijskoj infrastrukturi i najvažnijim izmjenama u regulatornom okviru za poslovanje banaka u BiH. Cilj ovih publikacija je promicanje svijesti šire javnosti i financijskih institucija o pitanjima iz područja financijske stabilnosti, a posebno ukazivanje na potencijalne rizike po financijsku stabilnost u BiH.

Kompilacija i objavljivanje seta osnovnih pokazatelja financijskog zdravlja, prema metodologiji MMF-a, također je važan kanal komunikacije CBBiH sa širom javnošću. Pokazatelji financijskog zdravlja se objavljuju tromjesečno na statističkom mrežnom portalu CBBiH od polovice 2009. godine, a od rujna 2011. godine i na mrežnoj stranici MMF-a.

Izvjješćivanje je u potpunosti metodološki usklađeno s MMF-ovim Vodičem za kompilaciju pokazatelja financijskog zdravlja iz 2019. godine.

U 2023. godini u CBBiH nastavljena je provedba testiranja na stres solventnosti i likvidnosti, kao dva važna alata za procjenu rizika u bankarskom sektoru BiH, kao i s pripremom redovitih tromjesečnih izvješća o testovima na stres: Izvješća o rezultatima testova na stres solventnosti i Izvješća o rezultatima stres testa likvidnosti. Nalazi testova na stres solventnosti i likvidnosti, uključujući i izvješća o rezultatima testova na stres se dijele s agencijama za bankarstvo. O rezultatima testova na stres solventnosti se kroz odgovarajuću formu Izvješća o rezultatima testova na stres upoznaje i SOFS. Agregirani rezultati testova na stres solventnosti i likvidnosti provedenih s podacima s kraja godine se objavljuju u Izvješću o financijskoj stabilnosti, dok se agregirani rezultati testiranja na stres provedenog na bazi podataka s kraja prvog polugodišta objavljuju u izvješću Ocjena rizika po financijsku stabilnost.

Tijekom 2023. godine nastavljena je suradnja s ECB-om koja se odnosi na ažuriranje informacija vezano za „Izvješće o financijskoj stabilnosti za zemlje kandidate i potencijalne kandidate za članstvo u EU“, a koja se ogleda u dostavljanju obuhvatnog seta podataka, informacija i pojašnjenja aktualnog stanja i trendova u domaćem financijskom sektoru. Cilj ove publikacije je kroz analize trendova u financijskim sustavima ovih zemalja i ocjenu aktualnih izazova po financijsku stabilnost doprinijeti boljem razumijevanju sustavnih rizika u regiji. Izvješće se izrađuje svake dvije godine, a ažuriranje informacija za potrebe ECB-a se vrši na godišnjoj razini.

CBBiH je 2023. godine u suradnji s agencijama za bankarstvo, razvila Metodologiju za izračun referentne stope prosječnog troška financiranja banaka koje posluju na teritoriju BiH. Referentne stope prosječnog troška financiranja banaka koje posluju na teritoriju BiH za obuhvat 3 (RSTF3)⁵⁵, koje su izračunate za razdoblje od prvog tromjesečja 2018. godine, počele su se objavljivati na statističkom mrežnom portalu CBBiH od rujna 2023. godine, te će se, uz agregirane podatke o troškovima izvora financiranja i agregirane podatke o izvorima financiranja na koje se ti troškovi odnose, nastaviti objavljivati na tromjesečnoj razini. Informacije o prosječnim troškovima financiranja u BiH u dužem vremenskom horizontu, mogu koristiti bankama, ali i ostalim sudionicima na financijskim tržištima za analize i donošenje poslovnih odluka. Također, domaćim bankama je ponuđen izbor uporabe ovih stopa,

⁵⁵ RSTF3 – Referentna stopa prosječnog ponderiranog troška financiranja banaka za sve izvore sredstava primljene od stanovništva, nefinancijskih društava i financijskih institucija.

kao referentnih vrijednosti u ugovorima o kreditima s promjenjivom kamatnom stopom s ciljem boljeg upravljanja kamatno induciranim kreditnim rizikom.

Kontinuirana suradnja s drugim relevantnim domaćim i međunarodnim institucijama na polju financijske stabilnosti nastavljena je i u 2023. godini. Kroz edukaciju i programe tehničke suradnje osigurava se usklađenost pristupa analiziranja i identifikacije sustavnog rizika s najboljim praksama i trendovima u svijetu, kao i pravovremena identifikacija sustavnih rizika. Zadatci, koji proizlaze iz koordinacije djelatnosti agencija za bankarstvo entiteta mjerodavnih za izdavanje bankarskih licenci i superviziju banaka, nastavili su se provoditi i u 2023. godini. Suradnja i razmjena podataka i informacija CBBiH s entitetskim agencijama za bankarstvo odvijala se kontinuirano u različitim područjima redovite suradnje. Tako je, između ostalog, početkom 2023. godine CBBiH sudjelovala u kreiranju makroekonomskih scenarija za nadzorno testiranje otpornosti na stres koje su tijekom godine provele agencije za bankarstvo. Guverner CBBiH i direktori agencija za bankarstvo održavali su sastanke na kojima su razmatrana važna pitanja o stanju u bankarskom sektoru te sektoru lizinga i mikrokreditnom sektoru. Sastancima, na poziv guvernera, nazoči i direktor Agencije za osiguranje depozita u BiH, što doprinosi redovitom informiranju sudionika u koordinaciji bankarske supervizije o stanju osiguranih depozita u BiH i aktivnostima ove agencije koja, pored CBBiH i agencija za bankarstvo, predstavlja važnog sudionika u mreži financijske sigurnosti.

2.9 Suradnja s međunarodnim institucijama i rejting agencijama

Tijekom 2023. godine, CBBiH je nastavila dijalog i suradnju s institucijama EU, EU centralnim bankama i drugim partnerima u procesu pristupanja EU, te ispunila zadatke i obveze koje ima u EU integracijskom procesu BiH. Unapređujući poslovne procese sukladno preporukama EU, CBBiH je potvrdila jaku opredijeljenost europskoj perspektivi.

U složenom EU koordinacijskom sustavu BiH, CBBiH je dala kvalitetan i pravovremen doprinos pripremi dokumenata i izvješća koji su značajni za daljnji napredak BiH. Kroz učešće u radu radnih skupina za eurointegracije sukladno Odluci o sustavu koordinacije procesa europskih integracija u BiH, institucionalno imenovani predstavnici CBBiH su izvršili sve obveze u mjerodavnosti CBBiH u svezi za završetkom izrade Programa integriranja u Europsku uniju. CBBiH sudjeluje u radu sljedećih radnih skupina: Ekonomski kriterij, Sloboda kretanja kapitala, Financijske usluge, Ekonomska i monetarna politika, Statistika, Financijska kontrola, te Financijske i proračunske odredbe. Predstavnici CBBiH su sudjelovali u radu i pripremi

materijala za radna tijela osnovana u cilju praćenja realizacije ugovornih obveza iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju (SSP): Pododbor za ekonomska i financijska pitanja i statistiku, Pododbor za unutarnje tržište i konkurenciju i Odbor za stabilizaciju i pridruživanje između EU i BiH.

Kroz nekoliko izvještajnih ciklusa, CBBiH je pripremila informacije i izvješća za Prilog BiH za godišnje Izvješće Europskoga povjerenstva (EP), koji predstavlja najznačajniji dokument na temelju kojeg EP ocjenjuje ostvareni napredak zemlje u EU. U prošlogodišnjem Izvješću EP je pozitivno ocijenio aktivnosti CBBiH, s posebnim naglaskom na potrebu osiguranja neovisnosti CBBiH i integriteta monetarne politike. CBBiH je, također, pripremala podatke i sudjelovala u redovitim godišnjim aktivnostima u sklopu izrade Programa ekonomskih reformi (ERP), uključujući učešće u konzultacijama i sastancima s ECB-om i EP-om, kao dio dijaloga o ekonomskoj politici u okviru Vijeća za ekonomska i financijska pitanja EU (ECOFIN).

U sljedećem razdoblju, stjecanjem statusa zemlje kandidatkinje s otvorenim pregovorima, počinje i najzahtjevnija faza pristupanja EU u kojoj će CBBiH imati veće obveze i jaču ulogu. Predstavnici CBBiH, od 2023. godine, sudjeluju na stručnim sastancima za makroekonomske projekcije između EP-a i zemalja kandidata. Ovo je standardna procedura za sve zemlje kandidate za članstvo u EU, a sastanci se održavaju dva puta godišnje, prije izvješća o napretku za zemlje članice kandidate, paralelno s proljetnim i jesenskim krugom makroekonomskih projekcija EP. Izvješćivane i diskusija se odvijaju prema formatu EP-a. Ovim su višegodišnje aktivnosti CBBiH na izradi makroekonomskih projekcija i brzih procjena dodatno dobile na značaju.

CBBiH je i tijekom prošle godine radila na unaprjeđenju institucionalnih kapaciteta, uvođenju novih politika i praksi, daljnjeg razvoja i obuke osoblja u cilju unaprjeđenja priprema za integraciju u Europski sustav centralnih banaka (ESCB). Postupno i kontinuirano uvođenje EU i međunarodnih standarda u poslovanje CBBiH se ostvaruje vlastitim kapacitetima, ali i kroz bilateralnu i multilateralnu suradnju s drugim centralnim bankama. Institucionalni dijalog centralnih banaka, kao najbolja i najučinkovitija platforma za prijenos znanja, iznimno je važan instrument za integraciju u strukture ESCB-a.

Tijekom 2023. godine nastavljena je realizacija značajnog broja EU programa tehničke suradnje koji se financiraju bespovratnim sredstvima iz IPA fonda. Ovi programi kontinuirano podižu razina usuglašenosti CBBiH s EU standardima u svim područjima rada CBBiH. Posebna

vrijednost ove vrste suradnje je kontinuirano širenje i jačanje mreže postojećih i uspostava novih profesionalnih kontakata. Od posebnog značaja je IPA Program jačanja kapaciteta centralnih banaka Zapadnog Balkana s ciljem njihove integracije u ESCB, koji vodi Deutsche Bundesbank, uz učešće 19 nacionalnih centralnih banaka ESCB-a i ECB. Svrha Programa je jačanje monetarne i financijske stabilnosti u regiji, kroz daljnje jačanje institucionalnih kapaciteta šest centralnih banaka zapadnog Balkana, agencija za nadzor banaka u BiH, kao i jačanje dijaloga centralnih banaka, na dvije razine: regionalnoj i na razini EU. Tijekom trogodišnjeg projekta (u razdoblju 2022. – 2025. godine), organizira se intenzivni regionalni program obuke o ključnim pitanjima centralnog bankarstva i supervizije. Pored zajedničkih regionalnih aktivnosti, u okviru ovog Programa, CBBiH je prošle godine realizirala izravnu bilateralnu suradnju s Centralnom bankom Španjolske u području *cloud computinga*. Također, dogovorena je i suradnja s Centralnom bankom Luksemburga u cilju unaprjeđenja procesa upravljanja deviznim rezervama koja će biti realizirana u prvom polugodištu 2024. Ponovno smo sudjelovali i na redovitom godišnjem sastanku Radne skupine za suradnju centralnih banaka koja djeluje u okviru Odbora za međunarodne odnose (*International Relations Committee*) ESCB. Radna skupina je, između ostalog, zadužena i za koordinaciju aktivnosti suradnje s centralnim bankama država izvan EU-a, uključujući i CBBiH. U kontekstu produbljivanja i jačanja postojeće suradnje s centralnim bankama, inicirana je i osigurana suradnja s: Bankom Francuske i Deutsche Bundesbank Centrom za međunarodni dijalog centralnih banaka (*Centre for International Central Bank Dialogue*).

Vlada Švicarske je prepoznala značaj i ulogu CBBiH, te pruža tehničku podršku u cilju harmonizacije sa standardima Europske unije i najboljim međunarodnim praksama centralnog bankarstva. Nakon uspješno završene II. faze Programa bilateralne pomoći i izgradnje kapaciteta centralnih banaka (*Bilateral Assistance and Cooperation with Central Banks – BCC*) koji se realizira uz podršku Vlade Švicarske, dogovoren je i njegov nastavak koji je započeo u rujnu 2023. godine potpisivanjem Sporazuma o nastavku Programa, čime je službeno počela realizacija treće faze višegodišnjeg partnerstva za razdoblje 2023. – 2028. godina. U okviru partnerstva i strategije podrške Švicarske BiH, izuzetno uspješna suradnja s CBBiH se realizira u suradnji s Institutom za međunarodne studije (*Graduate Institute of International Studies – GIIS*) iz Ženeve. Program je alat za podršku CBBiH u cilju unaprjeđenja ključnih funkcija s gledišta modernog i dobrog upravljanja, te primjerene pripreme CBBiH za globalne i EU integracije. Temeljem analize potreba, CBBiH je definirala strateška područja rada i pripremila Plan aktivnosti za 2024. godinu. Program adresira sljedeća područja:

1. Analiza i implementacija monetarne politike
 - a. Upravljanje deviznim rezervama
 - b. Strategija istraživanja sukladno zahtjevima EU
 - c. Komunikacije
2. Statistika i baze podataka
3. Financijska stabilnost
4. Upravljanje rizicima
5. Upravljanje ljudskim resursima

Sve aktivnosti u CBBiH, iz područja jačanja ekonomskih istraživanja (kao područje 1. b. iznad), temelje se na jasnoj strategiji razvoja funkcije istraživanja u srednjoročnom razdoblju. Primarni fokus je na istraživanjima koja će biti zahtijevana od zemlje i centralne banke u procesu EU integracija te istraživanjima koja su od interesa za CBBiH u procesu kalibriranja politika iz svoje mjerodavnosti. Svoj set modela za makroekonomske projekcije smo, kroz programe tehničke pomoći, obogatili za još dva, koji su standardni u primjeni u centralnim bankama, uključujući i one koje djeluju u okviru ESCB. Nalaze iz ova dva modela planiramo objavljivati redovito, već od 2024. godine, a bit će dostupni, kao i u slučaju dosada razvijenih i korištenih modela u CBBiH, i tehnički papiri, s ciljem jačanja transparentnosti.

S tim u svezi, krajem 2023. godine je završen dvogodišnji projekt tehničke pomoći MMF-a, koji je financiran od strane Partnerskog programa nizozemske konstitucije (eng. *The Netherlands Constituency Partnership Program*, NCPP), jedne od dvije zemlje koja predsjedava našom konstituencom u MMF-u. Projekt je implementiran od strane konzultanata s Joint Vienna Institute. Za dvije godine, u tijeku vrlo ambicioznog projekta, razvijen je tromjesečni okvir za makro projekcije (eng. *The Quarterly Macro Forecasting Framework*, QMFF), koji potpuno uzima u obzir karakteristike BiH. U pitanju je tromjesečni okvir adaptivnih očekivanja koji kvantificira osnovne bihevioralne jednadžbe u kontekstu odstupanja realnih varijabli od njihovog dugoročnog trenda. QMFF razvijen tijekom programa tehničke pomoći može se smatrati pilot verzijom potencijalnog novog pristupa financijskom programiranju, što je jedan od standardnih alata razvijenih od strane MMF-a te koji su u primjeni u većini zemalja članica.

Prepoznajući značaj centralnih banaka u procesu EU integracija svake zemlje kandidata, CBBiH je u 2023. godini bila obuhvaćena programom tehničke pomoći EU na polju jačanja fiskalnog upravljanja, sastavnica programa koja se odnosi na izradu projekcija i brzih procjena. Projekt je implementiran od strane Svjetske banke. Cilj projekta je da u zemljama kandidatima za članstvo u EU, relevantne institucije izrađuju makroekonomske projekcije i brze procjene ključnih makroekonomskih varijabli, na relativno harmoniziran način, u identičnom formatu izvješćivanju EP te izrađuju ekonomske politike na temelju modelskih projekcija vođeni ciljem koji se želi njima postići, kao i procjenama očekivanih učinaka. Ovakva aktivnost svakako ne znači da se zemlja kandidat za članstvo treba oslanjati na samo jedan makroekonomski model, niti da svaka institucija u zemlji treba imati identične projekcije. Međutim, CBBiH će slijedeći najbolje prakse modernih centralnih banaka svoju paletu modela za makroekonomske projekcije dopuniti još jednim makro strukturnim modelom, čime ćemo dodatno ojačati naš doprinos procesu EU integracija zemlje.

U području statistike, tijekom 2023. godine, uspješno su implementirana dva projekta tehničke pomoći, čiji rezultati su podigli razinu usuglašenosti s EU zahtjevima:

- IPA 2019 Višekorisnički program fokusiran na područje statistike vladinih financija i prekomjernog deficita (GFS/EDP), u okviru kojeg su razvijene dodatne tablice vezane za ESA 2010 transmisiju, te je u značajnom mjeri poboljšana kvaliteta postojećih podataka. Projekt je završen u listopadu 2023. godine.
- IPA 2017 Twinning projekt za BiH statistički sustav koji je završen krajem 2023. godine. Planirano je da se nastavi s implementacijom IPA 2019 Twinning projekta za BiH statistički sustav, u okviru kojeg se nastavlja s razvojem metodologije i testne kompilacije mjesečne platne bilance, sada uključujući i geografsku distribuciju za platnu bilancu po zemljama. Realizacija ovog projekta je predviđena do kraja 2025.
- Uz pomoć švicarske vlade se radi na poboljšanju IT strukture za statičku kompilaciju i razvijanje novih suvremenih aplikacijskih rješenja koji se nastavlja i u 2024. godini.

CBBiH, zajedno s drugim institucionalnim sudionicima u BiH, radi i na projektu modernizacije platnih sustava zapadnog Balkana koji financira EP, a realizira Svjetska banka s ciljem priprema za integraciju u SEPA sustav, odnosno pristupanje jedinstvenom području plaćanja u eurima. U organizaciji Svjetske banke, vanjski procjenitelj *cyber* sigurnosti i stručnjaci Svjetske banke

održali su prezentacije za članove Odbora za rizike CBBiH u području upravljanja operativnim rizicima i *cyber* sigurnosti.

U organizaciji CBBiH, tijekom 2023. godine, održane su online misije rejting agencija Standard & Poor's, i Moody's Investors Service i misija u BiH rejting agencije Standard & Poor's sa relevantnim međunarodnim i domaćim institucijama u BiH, u cilju ocjene suverenog kreditnog rejtinga BiH. Tijekom 2023. godine agencija Standard & Poor's povećala je kreditni rejting BiH na „B+/sa stabilnim izgledima“, a agencija Moody's Investors Service potvrdila je prethodno utvrđen kreditni rejting BiH „B3/sa stabilnim izgledima“.

2.10 Upravljanje rizicima

Upravljanje rizicima u CBBiH se provodi na sustavan i strukturiran način, sukladno općem okviru upravljanja rizicima definiranim Politikom integriranog upravljanja rizicima u CBBiH. Opći okvir upravljanja rizicima definira ciljeve i načela upravljanja rizicima, organizaciju upravljanja rizicima, klasifikaciju rizika s kojima se CBBiH suočava u svom poslovanju, kao i proces upravljanja rizicima.

Upravljanje rizicima u CBBiH se temelji na modelu tri crte obrane od rizika. Prvu crtu obrane čine organizacijske jedinice/oblici koji su izravno uključeni u poslovne procese i upravljaju s tim povezanim rizicima. Drugu crtu obrane čine odbori mjerodavni za upravljanje rizicima (Odbor za rizike i Investicijski odbor), specijalizirani stručnjaci koji obavljaju metodološke i kontrolne funkcije upravljanja rizicima te organizacijski oblik mjerodavan za upravljanje rizicima. Uloga Odbora za rizike je podrška guverneru i Upravnom vijeću u redovitom praćenju, koordinaciji i pružanju informacija o upravljanju rizicima. Treću crtu obrane čine Ured glavnog internog revizora koji provodi neovisnu procjenu sustava upravljanja rizicima i Revizorski odbor.

Odbor za rizike je tijekom 2023. godine razmatrao pitanja pretežno iz područja upravljanja operativnim rizicima, informacijske sigurnosti i usklađenosti poslovanja, dok je Investicijski odbor razmatrao pitanja vezana za upravljanje deviznim rezervama CBBiH. Upravljanje operativnim rizicima se u 2023. godini nastavilo odvijati sukladno usvojenom okviru upravljanja operativnim rizicima, koji čine: Politika upravljanja operativnim rizicima i kontinuitetom poslovanja u CBBiH; Metodologija upravljanja operativnim rizicima u CBBiH i Metodologija prikupljanja podataka o incidentima i kalkulacije operativne vrijednosti pod

rizikom. Cilj procesa upravljanja operativnim rizicima jest pružanje razumnog uvjeravanja da će CBBiH ostvariti svoju misiju i ciljeve, te zaštititi reputaciju i financijska sredstva, sukladno politici tolerancije rizika. Također, upravljanje operativnim rizicima ima za cilj integriranje informacija o rizicima u procese donošenja odluka u CBBiH.

Odbor za rizike je uveo sustav praćenja realizacije preporuka za prevenciju rizika od strane organizacijskih oblika/jedinica kako bi se na primjeren način odgovorilo na rizike, i utvrdio stupanj izvršenja mjera kroz proces izvješćivanja o incidentima koje priprema organizacijski oblik mjerodavan za upravljanje rizicima. Izvješća o incidentima se redovito dostavljaju na sjednice Odbora za rizike, prije slanja Upravi, Upravnom vijeću i Revizorskom odboru.

Osim redovitih izvješća glavnih stručnjaka u CBBiH, analiza i izvješća o incidentima koje priprema organizacijski oblik mjerodavan za upravljanje rizicima (tromjesečni i godišnji) Odbor za rizike je razmatrao, analizirao i dostavio dalje na usvajanje sljedeće dokumente: Politika upravljanja operativnim rizicima i kontinuitetom poslovanja u CBBiH; Analiza kritičnosti poslovnih procesa CBBiH; Analiza i prijedlozi unaprjeđenja poslovnih procesa; Izvješća o radu glavnih stručnjaka; Akcijski plan za unaprjeđenje sigurnosti informacijskih sustava CBBiH; Plan integriteta CBBiH i Izvješća o provedenim procjenama rizika informacijske sigurnosti za određene nove IT usluge.

2.11 Proces interne revizije

Regulatorni okvir za obavljanje funkcije interne revizije predstavljaju Zakon o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine, Pravilnik o internoj reviziji u Centralnoj banci Bosne i Hercegovine, Priručnik o radu interne revizije u Centralnoj banci Bosne i Hercegovine, i obvezujuće smjernice Međunarodnog okvira profesionalne prakse interne revizije. Cilj interne revizije je pomoći CBBiH u ostvarenju njenih strateških ciljeva i učinkovitom izvršavanju njenih zadataka, provjeravajući je li provedba upravljačkih i kontrolnih mehanizama odgovarajuća, ekonomična i dosljedna u odnosu na zakonske propise, interne akte i druge propise. Interna revizija daje mišljenje, preporuke i savjete u svezi s aktivnostima koji su predmet revidiranja.

Aktivnosti Ureda glavnog internog revizora CBBiH, tijekom 2023. godine, bile su usmjerene na izvršavanje dužnosti definiranih člankom 20. Zakona, Strateškim planom interne revizije za razdoblje 2022. – 2024. godine, Planom interne revizije za 2023. godinu te realizaciji poslova i zadataka utvrđenih Planom rada Centralne banke za 2023. godinu.

2.12 Ostalo

2.12.1 Upravljanje ljudskim resursima

Najviše tijelo CBBiH je Upravno vijeće (UV), koje je mjerodavno za utvrđivanje monetarne politike i kontrolu njene provedbe, organizaciju i strategiju CBBiH sukladno ovlastima utvrđenim Zakonom. Upravno vijeće čine guverner, koji predsjedava Vijećem, i četiri člana (Tablica 2.7). Upravu Centralne banke čine guverner i tri viceguvernera koje je imenovao guverner, uz odobrenje Upravnog vijeća. Zadatak Uprave je operativno rukovođenje poslovanjem Centralne banke. Svaki je viceguverner neposredno odgovoran za rad jednog sektora Centralne banke (vidjeti organizacijsku šemu CBBiH).

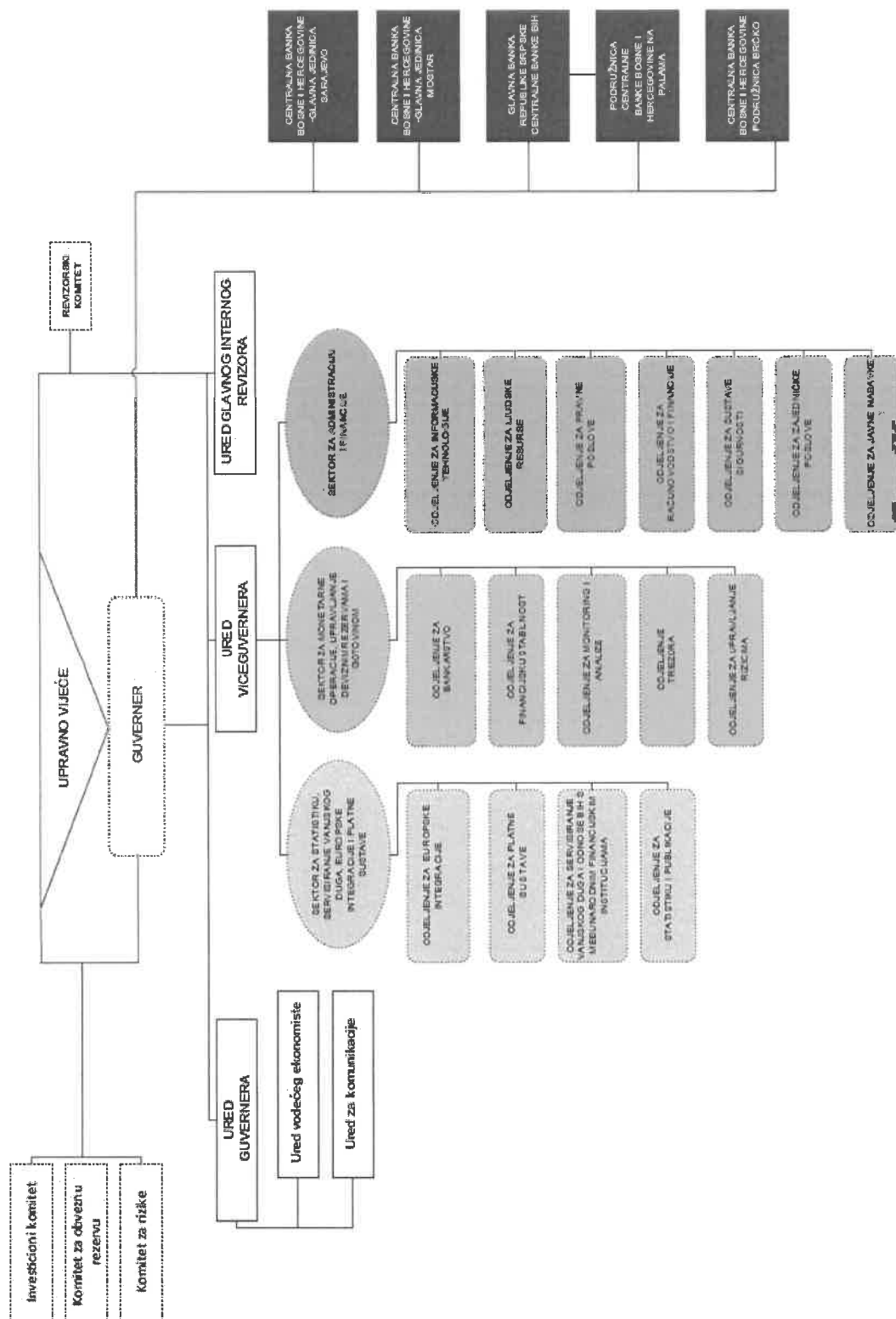
Tablica 2.7: Rukovodna struktura CBBiH

Upravno vijeće CBBiH, do 03.01.2024. godine	dr. Senad Softić, predsjedatelj
	dr. Radomir Božić, član
	mr. Šerif Isović, član
	dr. Dragan Kulina, član
	dr. Danijela Martinović, član
Upravno vijeće CBBiH, od 03.01.2024. godine	dr. Jasmina Selimović, predsjedateljica
	dr. Danijela Martinović, član
	dr. Radomir Božić, član
	dr. Darko Tomaš, član
	dr. Mirza Kršo, član
Uprava CBBiH	dr. Senad Softić, guverner (do 03.01.2024. godine)
	dr. Jasmina Selimović, guvernerka (od 03.01.2024. godine)
	mr. Ernadina Bajrović, viceguvernerka nadležna za Sektor za administraciju i financije
	dr. Željko Marić, viceguverner nadležan za Sektor za statistiku, servisiranje vanjskog duga, europske integracije i platne sustave
	mr. Marko Vidaković, viceguverner nadležan za poslove Sektora za monetarne operacije, upravljanje deviznim rezervama i gotovinom

Izvor: CBBiH

Napomena: Odlukom o razrješenju članova Upravnog vijeća Centralne banke Bosne i Hercegovine, broj: 01-50-1-3686-1/23 od 18. 12. 2023. godine, s 3. siječnjem 2024. godine razriješeni su dužnosti dr. Senad Softić, mr. sc. Šerif Isović, dr. Radomir Božić, dr. Dragan Kulina i dr. Danijela Martinović zbog isteka mandata. Odlukom o imenovanju članova Upravnog vijeća Centralne banke Bosne i Hercegovine, broj: 01-50-1-3686-2/23 od 18. 12. 2023. godine, na mandatno razdoblje od šest godina, počevši od 3. siječnja 2024. godine, imenovani su: dr. Jasmina Selimović, dr. Danijela Martinović, dr. Radomir Božić, dr. Darko Tomaš, i dr. Mirza Kršo.

Organizaciona šema Centralne banke Bosne i Hercegovine

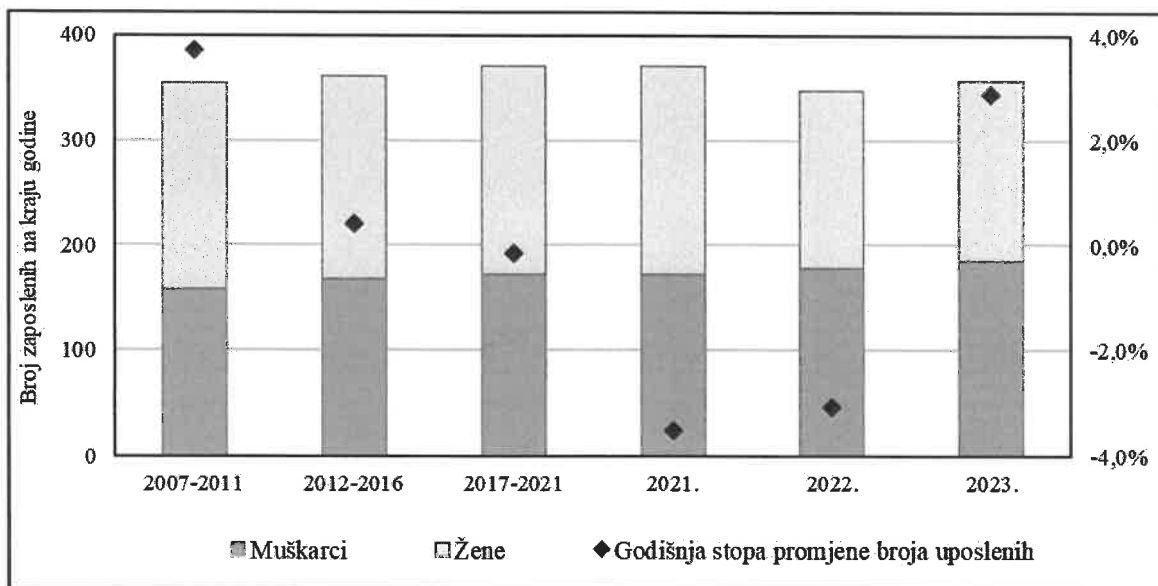

S obzirom na prirodu i specifičnosti poslovanja centralnih banaka, kao i njihovu tržišnu ulogu, CBBiH je opredijeljena za strategiju učinkovitosti, s ciljem održavanja i kontinuiranog unaprjeđenja ljudskih resursa, uz modernizaciju procesa upravljanja ljudskim resursima, koja omogućava učinkovito izvršavanje svih aktivnosti.

Tijekom 2023. godine odvijala se prirodna fluktuacija službenika, uslijed odlaska službenika u mirovinu ili sporazumnog raskida radnog odnosa, a prijem novih službenika nije prelazio planirani ukupan broj službenika. Tako je u Centralnoj banci s 31. 12. 2023. godine bilo ukupno 357 službenika.

Prirodnom fluktuacijom službenika, uslijed odlaska službenika u mirovinu ili sporazumnog raskida radnog odnosa, uz ograničen prijem novih službenika u radni odnos, sukladno planiranom povećanju, broj uposlenih na kraju 2023. godine iznosio je 357 službenika (Grafikon 2.24. Od ukupnog broja službenika, 75,91% bili su s visokom stručnom spremom, a od toga osam doktora znanosti, te sedamdeset i tri magistra. Prosječna starost službenika bila je 47 godina, a od ukupnog broja službenika na kraju 2023. godine, 47,6% bile su žene.

Grafikon 2.24: Ukupan broj uposlenih u CBBiH

Izvor: CBBiH

Napomena: Broj uposlenih je stanje na kraju razdoblja. Stopa rasta broja uposlenih za razdoblja 2007. – 2011, 2012. – 2016. i 2017. – 2021. godina je prosjek za razdoblje.

Jedna od misija CBBiH je i pomoć visokoškolskim ustanovama u BiH, koja se ogleda kroz potpisane ugovore o suradnji sa nekoliko ekonomskih fakulteta u BiH, te davanju mogućnosti studentima, postdiplomcima i akademskim istraživačima da kroz praksu u CBBiH steknu prijeko neophodno iskustvo. Prakse studenata i postdiplomaca su realizirane i tijekom 2023. godine. Tijekom 2023. godine nastavljen je „Green HRM“ projekt sa ciljem podizanja svijesti o potrebi za štednjom i razumnom uporabom dostupnih resursa. Realizirane su različite aktivnosti, poput inicijative za smanjenje uporabe jednokratnog plastičnog posuđa i podjele personaliziranih staklenih boca za vodu kao alternative jednokratnim plastičnim čašama, te promoviranja *online* sastanaka kao alternativu radnim sastancima uživo.

2.12.2 Komuniciranje s javnošću

Tijekom 2023. godine, nastavljene su intenzivne aktivnosti, sukladno Strategiji komuniciranja za razdoblje 2022. – 2026. godine. Za plasiranje informacija, kao kanal komuniciranja, korišteni su mediji, društvene mreže, mrežna stranica, a kao novina u komuniciranju uvedena je Viber skupina s novinarima putem koje se također distribuiraju informacije, priopćenja i obavijesti. Uvođenjem Viber skupine omogućen je brži, izravniji i učinkovitiji način komunikacije s medijima. Ova platforma je omogućila trenutno dijeljenje informacija, brze odgovore na upite medija i učinkovitije upravljanje medijskim zahtjevima. Viber skupina je omogućila medijima da imaju trenutni pristup priopćenjima, izjavama i drugim relevantnim informacijama. Ovo je doprinijelo transparentnosti i otvorenosti institucije prema medijima, što je ključno za izgradnju povjerenja i kredibiliteta.

U okviru redovitog informiranja javnosti o aktivnostima CBBiH, u 2023. godini je objavljeno 66 priopćenja za javnost i odgovoreno na 112 medijskih zahtjeva u pismenoj formi, a realiziran je i značajan broj audio i video intervjua službenika CBBiH. Tijekom godine obrađeno je ukupno 26 zahtjeva na temelju Zakona o slobodi pristupa informacijama BiH. Sadržaj na društvenim mrežama je unaprijeđen u cilju veće transparentnosti, s više infografika i atraktivnijeg materijala.

U organizaciji CBBiH i Color Media Group, uz podršku Britanske ambasade u BiH i Izaslanstva EU u BiH, održana je konferencija pod nazivom „Svijet u 2023.“. Konferencija istog naziva već godinama se održava u regiji, a od prije dvije godine i u BiH. Konferencija je okupila vodeće ekonomske stručnjake, gospodarstvenike i nositelje najviših javnih funkcija kao i predstavnike diplomatske zajednice u BiH s ciljem da, kroz konstruktivan dijalog između predstavnika ekonomskih institucija, vlasti, diplomatske i poslovne zajednice, budu dane

analize i pogledi na ekonomsko okruženje, investicijsku klimu, implementaciju reformi i zakonodavstva kao i mjere koje BiH treba poduzeti.

U 2023. godini, nizom aktivnosti, obilježeno je 25 godina od puštanja konvertibilne marke u opticaj, kao službene valute i zakonskog sredstva plaćanja u BiH. Za ovu priliku, u suradnji s poduzećem Pošte Srpske a.d. Banjaluka izrađena je, promovirana i u prodaju puštena prigodna poštanska marka i omotnica „25 godina konvertibilne marke“.

Tijekom godine posebno je bila zastupljena financijska edukacija, pa je aktivnostima na promociji financijske edukacije i inkluzije obuhvaćeno nešto više od tisuću učenika, studenata, nastavnika i profesora. Edukativne prezentacije, pod nazivom „Mala škola novca“, prošlo je devet osnovnih škola iz Sarajeva, Mostara, Brčkog, Banja Luke i Pala, a učenici dvadeset srednjih škola iz svih dijelova BiH prošlo je edukativne aktivnosti o temama: Uloga i značaj CBBiH; Vještine odgovornog upravljanja osobnim financijama i Osnovni financijski proizvodi i usluge na tržištu. Od dvadeset srednjih škola, njih jedanaest je bilo dodatno uključeno u projekat „Educiraj edukatora“ (*Train the Trainer*). Četrdeset i devet odabranih učenika i petnaest profesora je prošlo treninge u organizaciji CBBiH, na kojima su, na dobrovoljnoj osnovi, prihvatili da samostalno provode edukacije drugih učenika u sklopu sati odjelnih zajednica u školama, i na taj način doprinesu da financijska edukacija postane dio nastavnih sati u školama. Organizirane su i posjete studenata iz zemlje i inozemstva, koji su iskazali želju da nauče više o monetarnoj politici CBBiH, kao i njenoj ulozi i značaju u financijskom sustavu zemlje.

CBBiH je bila domaćin izaslanstvu Organizacije za ekonomsku suradnju i razvoj (OECD), koja je boravila u dvodnevnoj posjeti BiH s ciljem sagledavanja situacije u pogledu financijske inkluzije i pismenosti stanovništva u pripremi dokumenta za podršku razvoju financijske pismenosti od strane OECD-a. Aktivnosti na polju financijske pismenosti provode se u okviru projekta „Financijska pismenost u zemljama učesnicima programa nizozemske konstituce“. Cilj projekta je podržati zemlje da podignu razinu financijske pismenosti i inkluzije, jačanjem financijske edukacije kako bi se ostvario prosperitet građana, te malih i srednjih poduzeća. Projekt OECD-a bit će realiziran u razdoblju od 2023. do 2027. godine, i uključuje Bosnu i Hercegovinu, Bugarsku, Hrvatsku, Crnu Goru, Republiku Sjevernu Makedoniju i druge države konstituce Nizozemske, uz financijsku podršku Ministarstva financija Nizozemske.

Aktivnosti CBBiH prepoznate su i izvan granica zemlje, pa je institucija pronašla svoje mjesto i među dobitnicima prestižnog priznanja „Central Banking Award“, u kategoriji „Transparentnost“. CBBiH je, naime, nagrađena za jačanje integriteta i uvođenje Etičke linije

kao neovisnog antikorupcijskog alata, kao i za jačanje komunikacije s javnošću, što je rijetka praksa među institucijama javnog sektora. Ova nagrada se dodjeljuje u 26 kategorija, 13 za centralne banke i 13 za sudionike na financijskom tržištu.

2.12.3 Projekti energetske učinkovitosti, očuvanje nacionalnih spomenika

Odlukom Povjerenstva za očuvanje nacionalnih spomenika, aktivnosti na očuvanju objekta Centralnog ureda CBBiH i tekuće održavanje, vrše se kontinuirano. U 2023. godini nastavljene su aktivnosti na poboljšanju energetskih karakteristika građevine u cilju smanjenja potrošnje energenata, što doprinosi zaštiti životne sredine. Prema termin planu, vršena su mjerenja postotka kapilarne vlage u zidovima suterena, koja se dostavljaju Zavodu za zaštitu spomenika. Mjerenja su dokazala učinkovitost ranije postavljenih elektroničkih uređaja. Tijekom planiranja i izvođenja svih radova na objektu, ostvaruje se suradnja sa Zavodom za zaštitu spomenika, što dokazuje i zahvalnost Zavoda na korektnom i profesionalnom odnosu na konzervatorsko-restauratorskim radovima iz siječnja 2023. godine.

Sukladno Odluci o uspostavljanju sustavima energetskog menadžmenta i informacijskog sustava energetske učinkovitosti u institucijama BiH, energetski suradnici vršili su kontinuiran unos podataka u informacijski sustav energetskog menadžmenta (EMIS) i praćenje potrošnje energenata (plin, električna energija, voda). Unos u EMIS vrši se za sve objekte CBBiH na mjesečnoj razini i to za sva mjerna mjesta u objektima. Pored navedenog, podatci za potrošnju plina u objektu Centralnog ureda CBBiH, na adresi Maršala Tita 25 u Sarajevu, šalju se i automatski, putem internet konekcije s ugrađenog brojila.

CBBiH je, tijekom 2023. godine, Zavodu za informatiku i statistiku Kantona Sarajevo dostavila Izvješće o nastanku otpada za 2022. godinu, sukladno članku 31. Zakona o statistici u Federacije BiH i prema Pravilniku o kategorijama otpada.

Centralna banka
BOSNE I HERCEGOVINE
Централна банка
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

**Financijska izvješća i Izvješće
neovisnog vanjskog revizora
(dostavlja se odvojeno)**

Centralna banka
BOSNE I HERCEGOVINE
Централна банка
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Statističke tablice

STATISTIČKE TABLICE

T01: Glavni ekonomski pokazatelji

T02: Bruto domaći proizvod Bosne i Hercegovine (tekuće cijene)

T03: Indeks industrijske proizvodnje

T04: Indeks potrošačkih cijena za BiH (CPI)

T05: Prosječne bruto i neto plaće i mirovine

T06: Monetarni agregati

T07: Monetarni pregled

T08: Bilanca stanja CBBiH

T09: Konsolidirana bilanca komercijalnih banaka BiH

T10: Kamatne stope na kredite stanovništvu

T11: Kamatne stope na kredite nefinancijskim poduzećima

T12: Kamatne stope na depozite stanovništva

T13: Kamatne stope na depozite nefinancijskih poduzeća

T14: Ukupni depoziti i krediti komercijalnih banaka

T15: Sektorska struktura prenosivih depozita kod komercijalnih banaka

T16: Sektorska struktura ostalih depozita kod komercijalnih banaka

T17: Sektorska struktura kratkoročnih kredita komercijalnih banaka

T18: Sektorska struktura dugoročnih kredita komercijalnih banaka

T19: Kupovina i prodaja KM

T20: Prosječne obvezne rezerve

T21: Transakcije u platnom prometu

T22: Platna bilanca BiH

T23: Međunarodna investicijska pozicija (MIP)

T24: Servisiranje vanjskog duga

T25: Ukupan dug sektora opće vlade (Mastriški dug)

T26: Devizne rezerve CBBiH

T27: BiH izvoz po zemljama destinacije

T28: BiH uvoz po zemljama podrijetla

T29: Pregled prosječnih srednjih tečajeva KM

T30: Vladine financije BiH - jedinice sektora vlade

T31: Vladine financije BiH - struktura konsolidiranih prihoda i rashoda

T32: Tijekovi izravnih inozemnih ulaganja u BiH klasificirani po zemlji inozemnog ulagača

T33: Tijekovi izravnih inozemnih ulaganja u BiH prema NACE Rev2 klasifikaciji djelatnosti

T34: Stanja izravnih ulaganja u BiH klasificirana po zemlji stranog ulagača

T35: Nominalni i realni efektivni tečaj KM

T01: Glavni ekonomski pokazatelji

	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.*
Nominalni BDP BiH, (u milijunima KM)¹⁾	27.359	28.929	30.265	31.803	33.942	35.785	34.728	39.145	45.618	51.699
tekuće cijene										
Realni BDP (stopa rasta u %)¹⁾	1,2	3,1	3,2	3,2	3,8	2,9	-3,0	7,4	4,1	1,6
Stopa rasta indeksa potrošačkih cijena (CPI) u BiH ²⁾										
Prosječna godišnja stopa rasta CPI	-0,9	-1,0	-1,1	1,2	1,4	0,6	-1,0	2,0	14,0	6,1
Godišnja stopa rasta CPI za prosinac	-0,4	-1,3	-0,3	0,7	1,6	0,3	-1,6	6,4	14,7	2,2
Budžet sektora opće vlade³⁾										
Prihodi	43,8	43,0	42,7	42,4	42,4	42,0	41,6	41,0	39,9	-
Rashodi ⁴⁾	45,8	42,3	41,5	39,8	40,2	40,1	46,8	41,3	40,3	-
Saldo	-2,0	0,7	1,2	2,5	2,2	1,9	-5,2	-0,3	-0,4	-
Novac i kredit										
Novac u širem smislu (M2)	63,1	64,5	66,7	69,5	71,3	73,6	81,3	80,5	72,9	69,2
Kreditni nevladinim sektorima	56,2	54,4	53,7	54,9	54,3	55,0	55,2	50,8	45,9	43,4
Platna bilanca										
Bruto devizne rezerve										
U milijunima KM	7.826	8.606	9.531	10.557	11.623	12.597	13.868	16.348	16.066	16.290
U milijunima USD	5.309	4.883	5.391	6.083	7.012	7.210	8.079	9.885	8.637	9.004
U mjesecima uvoza robe i usluga	6,1	6,7	7,2	7,1	7,3	7,8	10,0	9,3	6,8	7,0
Bilanca tekućeg računa										
U milijunima KM	-1.983	-1.458	-1.424	-1.520	-1.094	-927	-980	-695	-1.978	-1.376
U milijunima USD	-1.345	-827	-805	-876	-660	-531	-571	-420	-1.063	-760
U postocima BDP-a	-7,2	-5,0	-4,7	-4,8	-3,2	-2,6	-2,8	-1,8	-4,3	-2,7
Bilanca robne razmjene										
U milijunima KM	-7.874	-7.176	-7.089	-7.417	-7.521	-7.963	-6.268	-7.170	-10.183	-10.198
U milijunima USD	-5.342	-4.071	-4.010	-4.274	-4.538	-4.558	-3.651	-4.335	-5.474	-5.637
U postocima BDP-a	-28,8	-24,8	-23,4	-23,3	-22,2	-22,3	-18,0	-18,3	-22,4	-19,7
Vanjski dug sektora vlade**										
U milijunima KM	8.442	8.693	8.872	8.147	8.198	8.140	8.726	9.435	9.477	8.861
U milijunima USD	5.249	4.856	4.782	4.996	4.801	4.657	5.479	5.417	5.238	5.006
U postocima BDP-a	30,9	30,0	29,3	25,6	24,2	22,7	25,1	24,1	20,8	17,1
Servisiranje vanjskog duga sektora vlade⁵⁾										
U milijunima KM	761	581	723	983	955	794	741	773	802	1.255
U milijunima USD	516	330	409	567	576	454	432	467	431	694
U postocima izvoza robe i usluga	8,2	5,7	6,7	7,7	6,7	5,5	6,2	4,6	3,7	7,8

Napomena:

¹⁾ Izvor: Agencija za statistiku BiH, Bruto domaći proizvod prema proizvodnom, rashodnom i dohodovnom 2022., prosinac 2023. Podatak o prosječnom godišnjem tečaju KM/USD izvor je CBBiH.

*BDP za 2023. godinu je procjena CBBiH, te se koristi kao preliminarni podatak, do objavljivanja službenog BDP-a od strane Agencije za statistiku BiH.

²⁾ Izvor: Agencija za statistiku BiH

³⁾ Izvor: Centralna banka BiH

⁴⁾ Rashodi uključuju i neto nabavu stalnih sredstava.

⁵⁾ Izvor: Ministarstvo financija i trezora BiH

**Podaci revidirani od 2009. godine u skladu s primljenim izvještajem od Ministarstva financija i trezora BiH od 26.01.2023. i uključuju kredit JP Putevi RS i direktan dug Brčko Distrikta.

- Podaci nisu dostupni

T02: Bruto domaći proizvod Bosne i Hercegovine (tekuće cijene)

	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.*
Nominalni BDP, (u milijunima KM)	27.359	28.929	30.265	31.803	33.942	35.785	34.728	39.145	45.618	51.699
Nominalni BDP (u milijunima USD)	18.561	16.413	17.118	18.325	20.478	20.481	20.230	23.669	24.524	28.579
BDP po stanovniku BiH (u KM)	7.759	8.223	8.620	9.076	9.709	10.251	9.994	11.326	13.284	15.088
BDP po stanovniku BiH (u USD)	5.264	4.665	4.876	5.230	5.857	5.867	5.822	6.848	7.141	8.340
Godišnji rast realnog BDP (u%)	1,2	3,1	3,2	3,2	3,7	2,8	-3,1	7,4	4,1	1,6
Broj stanovnika (u tisućama) ¹⁾	3.526	3.518	3.511	3.504	3.496	3.491	3.475	3.453	3.434	3.427
Prosječni godišnji tečaj KM/USD	1,474	1,763	1,768	1,735	1,657	1,747	1,717	1,654	1,860	1,809

Izvor:

Agencija za statistiku BiH, Bruto domaći proizvod prema proizvodnom, rashodnom i dohodovnom 2022., prosinac 2023. Podatak o prosječnom godišnjem tečaju KM/USD izvor je CBBiH.

¹⁾ Procjena broja stanovnika za 2023. godinu uključuje dostupne podatke o prirodnom prirastu sa krajem rujna 2023. godine; Izvor: Agencija za statistiku BiH

*BDP za 2023. godinu je procjena CBBiH, te se koristi kao preliminarni podatak, do objavljivanja službenog BDP-a od strane Agencije za statistiku BiH.

T03: Indeks industrijske proizvodnje

Godina	Mjesec	Mjesec / isti mjesec prethodne godine			Razdoblje / isto razdoblje prethodne godine		
		FBiH	RS	BiH	FBiH	RS	BiH
2014.	12.	97,9	99,8	98,7	100,1	100,6	100,2
2015.	12.	101,7	99,5	101,7	102,2	103,0	103,1
2016.	12.	103,0	120,0	107,5	102,6	108,2	104,4
2017.	12.	101,5	97,3	99,6	103,8	101,2	103,1
2018.	12.	98,2	96,9	97,8	100,8	104,2	101,6
2019.	12.	97,4	92,4	95,5	97,3	88,1	94,7
2020.	12.	103,1	103,7	103,2	93,7	93,4	93,6
2021.	12.	107,4	106,6	107,2	109,8	109,9	109,8
2022.	12.	98,0	96,0	96,0	101,2	102,1	101,0
2023.	12.	90,0	93,8	91,0	95,8	96,8	96,1
2023.	01.	97,9	104,9	100,1	97,9	104,9	100,1
	02.	97,0	97,2	97,0	97,5	100,9	98,5
	03.	95,1	98,1	95,8	96,6	99,8	97,5
	04.	89,1	92,5	90,1	94,6	97,9	95,6
	05.	99,7	95,7	98,4	95,6	97,4	96,2
	06.	92,0	92,5	92,3	95,0	96,6	95,5
	07.	100,4	99,8	100,1	95,8	97,0	96,1
	08.	101,2	97,8	100,2	96,4	97,1	96,6
	09.	96,2	103,5	98,5	96,4	97,8	96,8
	10.	97,6	99,6	98,2	96,5	98,0	97,0
	11.	94,7	89,4	92,8	96,4	97,1	96,6
	12.	90,0	93,8	91,0	95,8	96,8	96,1

Izvor:

Agencija za statistiku BiH, Federalni zavod za statistiku FBiH i Republički zavod za statistiku RS.

Napomena:

Indeks industrijske proizvodnje za razdoblje / isto razdoblje prethodne godine u prosincu predstavlja godišnji indeks u odnosu na prethodnu godinu.

T04: Indeks potrošačkih cijena za BiH (CPI)

Godina	Mjesec	Mjesec/prethodni mjesec tekuće godine	Mjesec/isti mjesec prethodne godine	Razdoblje/isto razdoblje prethodne godine
2014.	12.	...	99,6	99,1
2015.	12.	...	98,7	99,0
2016.	12.	...	99,7	98,9
2017.	12.	...	101,3	101,2
2018.	12.	...	101,6	101,4
2019.	12.	...	99,9	100,6
2020.	12.	...	98,4	99,0
2021.	12.	...	106,4	102,0
2022.	12.	...	114,7	114,0
2023.	12.	...	102,2	106,1
2023.	01.	100,5	114,1	114,1
	02.	100,4	112,9	113,5
	03.	100,4	110,3	112,4
	04.	100,1	107,9	111,2
	05.	99,8	106,5	110,2
	06.	99,8	104,9	109,3
	07.	99,8	104,0	108,5
	08.	101,0	104,7	108,0
	09.	100,6	104,1	107,6
	10.	100,1	102,1	107,0
	11.	99,8	101,7	106,5
	12.	99,8	102,2	106,1

Izvor:

Agencija za statistiku BiH

Napomena:

Do 2006. prikazan je indeks cijena na malo na razini BiH i izračunan je kao ponderirani prosjek mjesečnih indeksa cijena entiteta, gdje ponder predstavlja udio entiteta u BDP-u (vidi napomenu T01).

Za 2006. i dalje prikazan je indeks potrošačkih cijena.

Indeks cijena za razdoblje/isto razdoblje prethodne godine u prosincu predstavlja godišnji indeks u odnosu na prethodnu godinu.

T05: Prosječne bruto i neto plaće i mirovine

- u KM -

Godina	Mjesec	Bruto plaće				Neto plaće				Mirovine		
		FBiH	RS	Brčko	BiH	FBiH	RS	Brčko	BiH	FBiH	RS	Brčko
2014.		1.272	1.334	1.265	1.183	833	825	814	830	367	333	323
2015.		1.269	1.339	1.275	1.289	830	831	821	830	368	343	327
2016.		1.283	1.343	1.290	1.301	839	836	830	838	370	342	326
2017.		1.318	1.331	1.304	1.321	860	831	838	851	372	344	326
2018.		1.365	1.357	1.363	1.363	888	857	872	879	395	361	342
2019.		1.420	1.407	1.426	1.421	923	906	915	921	415	378	357
2020.		1.474	1.485	1.477	1.476	956	956	948	956	423	394	367
2021.		1.542	1.546	1.486	1.542	996	1.004	959	997	428	408	375
2022.		1.724	1.729	1.600	1.722	1.114	1.143	1.051	1.122	461	460	412
2023.		1.959	1.937	1.744	1.947	1.261	1.274	1.171	1.263	570	540	491
2023.	01.	1.875	1.845	1.679	1.861	1.208	1.217	1.123	1.209	535	540	481
	02.	1.849	1.908	1.669	1.863	1.193	1.256	1.117	1.211	535	540	481
	03.	1.967	1.910	1.690	1.942	1.265	1.258	1.134	1.260	539	540	481
	04.	1.913	1.921	1.714	1.911	1.233	1.265	1.150	1.241	563	540	489
	05.	1.987	1.945	1.716	1.967	1.277	1.280	1.152	1.275	585	540	499
	06.	1.963	1.953	1.731	1.954	1.262	1.284	1.161	1.267	584	540	469
	07.	1.951	1.943	1.776	1.944	1.257	1.278	1.192	1.262	584	540	499
	08.	1.991	1.954	1.785	1.974	1.281	1.286	1.201	1.280	584	541	499
	09.	1.960	1.941	1.807	1.950	1.260	1.277	1.213	1.264	584	541	500
	10.	1.995	1.963	1.776	1.981	1.285	1.290	1.192	1.285	584	541	500
	11.	2.037	1.974	1.785	2.012	1.310	1.296	1.201	1.304	583	541	500
	12.	2.018	1.988	1.807	2.004	1.296	1.304	1.213	1.297	583	541	501

Izvor:

Agencija za statistiku BiH, Federalni zavod za statistiku FBiH, Republički zavod za statistiku RS i Statistički biro Brčko distrikta.

Napomena:

Od 1. 1. 2006. u bruto i neto plaće na razini BiH uključene su i plaće Brčko distrikta.

T06: Monetarni agregati

- na kraju razdoblja, u milijunima KM -

Godina	Mjesec	Gotovina izvan monetarnih vlasti	Depoziti banaka kod monetarnih vlasti	Prenosivi depoziti drugih domaćih sektora kod monetarnih vlasti	Gotovina izvan banaka	Prenosivi depoziti u domaćoj valuti	Ostali depoziti u domaćoj valuti	Prenosivi depoziti u inozemnoj valuti	Ostali depoziti u inozemnoj valuti	Rezervni novac	M1	QM	M2
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11=3+4+5	12=6+7	13=8+9+10	14=12+13
2014.	12.	3.210,5	3.751,1	38,3	2.814,0	4.496,4	3.377,3	1.301,2	5.280,0	6.999,9	7.310,4	9.958,5	17.268,9
2015.	12.	3.499,5	4.063,5	51,7	3.055,3	5.125,6	3.562,6	1.360,4	5.543,3	7.614,7	8.180,9	10.466,3	18.647,2
2016.	12.	4.066,8	4.269,1	52,0	3.401,2	5.899,8	3.883,0	1.535,6	5.478,0	8.387,9	9.301,0	10.896,6	20.197,6
2017.	12.	4.319,4	5.033,1	76,1	3.648,1	6.924,4	4.091,6	1.816,2	5.636,1	9.428,5	10.572,5	11.543,8	22.116,3
2018.	12.	4.750,6	5.523,3	125,5	3.977,2	8.166,4	4.302,2	1.961,5	5.782,3	10.399,4	12.143,7	12.046,0	24.189,6
2019.	12.	5.199,9	5.743,6	176,6	4.330,1	8.921,1	2.998,0	2.490,3	7.593,2	11.120,2	13.251,2	13.081,5	26.332,7
2020.	12.	6.172,5	5.901,1	231,8	5.043,4	10.011,8	3.034,7	2.902,5	7.256,6	12.305,4	15.055,2	13.193,8	28.249,0
2021.	12.	6.923,8	7.219,6	304,9	5.540,0	12.387,6	3.044,2	3.300,1	7.243,8	14.448,3	17.927,5	13.588,1	31.515,6
2022.	12.	7.436,1	7.217,4	272,7	6.126,2	13.752,5	2.878,7	3.583,9	6.898,8	14.926,2	19.878,6	13.361,3	33.240,0
2023.	12.	7.565,1	7.083,2	16,9	6.550,5	15.064,1	2.891,3	3.974,6	7.310,3	14.665,2	21.614,6	14.176,2	35.790,8
2023.	01.	7.355,2	7.097,0	288,7	5.953,5	13.758,9	2.906,9	3.657,1	6.856,4	14.741,0	19.712,4	13.420,4	33.132,8
	02.	7.362,2	6.735,3	162,7	5.982,3	13.643,5	2.867,4	3.734,3	6.957,5	14.260,2	19.625,8	13.559,2	33.185,0
	03.	7.397,9	6.454,3	160,1	6.027,0	13.583,4	2.873,8	3.763,5	7.003,9	14.012,3	19.610,4	13.641,2	33.251,6
	04.	7.548,0	6.322,1	151,8	6.198,9	13.758,3	2.889,0	3.766,4	6.992,2	14.021,8	19.957,3	13.647,7	33.604,9
	05.	7.588,7	6.578,4	151,7	6.163,5	13.922,7	2.815,6	3.924,3	6.956,7	14.318,8	20.086,2	13.696,6	33.782,8
	06.	7.571,4	6.349,8	152,6	6.253,1	14.082,0	2.854,5	3.887,6	6.975,2	14.073,9	20.335,1	13.717,3	34.052,4
	07.	7.694,8	6.429,3	131,6	6.373,8	14.593,9	2.825,2	3.946,5	6.942,0	14.255,7	20.967,7	13.713,7	34.681,4
	08.	7.734,4	6.657,4	81,4	6.388,9	14.758,3	2.900,7	3.958,4	6.978,9	14.473,3	21.147,2	13.838,0	34.985,2
	09.	7.677,2	6.720,3	83,4	6.397,2	14.788,1	2.904,5	4.009,3	7.027,1	14.480,9	21.185,3	13.941,0	35.126,3
	10.	7.604,3	6.612,6	16,4	6.338,6	14.766,2	2.952,2	4.032,7	7.094,3	14.233,3	21.104,8	14.079,2	35.184,0
	11.	7.473,4	6.631,4	15,5	6.289,4	14.859,2	2.946,0	4.050,8	7.074,9	14.120,3	21.148,6	14.071,6	35.220,2
	12.	7.565,1	7.083,2	16,9	6.550,5	15.064,1	2.891,3	3.974,6	7.310,3	14.665,2	21.614,6	14.176,2	35.790,8

Napomena:

Gotovina izvan monetarnih vlasti je preuzeta iz Bilance stanja CBBiH i predstavlja gotov novac izvan Centralne banke (monetarnih vlasti). Depoziti komercijalnih banaka predstavljaju sredstva komercijalnih banaka na računima kod CBBiH. Prenosivi depoziti drugih domaćih sektora kod monetarnih vlasti predstavljaju depozite drugih domaćih sektora (osim depozita središnje vlade). Središnja vlada predstavlja institucije BiH, vlade entiteta, entitetske fondove socijalne sigurnosti/ zaštite i Brčko distrikta. Fondovi socijalne sigurnosti/zaštite na entitetskoj razini (iz Federacije BiH: Fond MIO, Fond zdravstva Federacije BiH, Fond za zapošljavanje Federacije BiH, a iz Republike Srpske: Fond mirovinsko-invalidskog osiguranja RS, Fond zdravstva RS, Fond za zapošljavanje RS i Fond za dječju zaštitu RS) klasificirani su na razinu središnje vlade. Gotovina izvan banaka je preuzeta iz Bilance stanja CBBiH (tablica 8) i predstavlja gotov novac u optjecaju izvan Centralne banke (monetarnih vlasti) i gotov novac izvan komercijalnih banaka. Prenosivi ili transferabilni depoziti u domaćoj valuti su preuzeti iz Monetarnog pregleda (tablica 7) i predstavljaju depozite nesredišnje vlade (depozite kantona i općina), depozite javnih i privatnih poduzeća, ostalih finansijskih institucija i depozite ostalih domaćih sektora (stanovništva, neprofitnih institucija i ostalih neklasificiranih sektora). Ostali depoziti u domaćoj valuti, prenosivi i ostali depoziti u inozemnoj valuti su preuzeti iz Monetarnog pregleda (tablica 7) i predstavljaju depozite nesredišnje vlade (depozite kantona i općina), depozite javnih i privatnih poduzeća, ostalih finansijskih institucija i depozite ostalih domaćih sektora (stanovništva, neprofitnih institucija i ostalih neklasificiranih sektora). Rezervni novac (primarni novac ili monetarna baza) je u cijelosti preuzet iz Bilance stanja CBBiH (tablica 8), a čine ga gotov novac izvan monetarnih vlasti, depoziti komercijalnih banaka i depoziti ostalih domaćih sektora (osim središnje vlade) kod monetarnih vlasti. Prema nacionalnoj definiciji, novčanu masu čine svi prenosivi i ostali depoziti domaćih nebankarskih i nevladinih sektora, kao i sektora lokalne vlade u domaćoj i inozemnoj valuti. Depoziti entitetskih fondova socijalne sigurnosti/zaštite priključeni su središnjoj vladi na entitetskoj razini i time isključeni iz Novčane mase ili Monetarnih agregata. Monetarni agregat M1 čine gotovina izvan banaka i prenosivi depoziti u domaćoj valuti svih domaćih sektora (osim depozita središnje vlade). Monetarni agregat QM je definiran kao istoimena pozicija u Monetarnom pregledu (tablica 7) i obuhvaća ostale depozite u domaćoj valuti, prenosive i ostale depozite u inozemnoj valuti svih domaćih sektora (osim depozita središnje vlade). Novčanu masu M2 čine monetarni agregati, novac M1 i kvazi-novac QM.

Od siječnja 2019. godine izvršena je reklasifikacija valutne strukture finansijskih instrumenata (kredit, depoziti, vrijednosnice) iskazanih originalno u KM sa valutnom klauzulom sa pozicija domaće valute na pozicije strane valute u izvješćima monetarne statistike sukladno sa preporukama iz MMF-ovog Priručnika i Vodiča za kompilaciju monetarne i finansijske statistike iz 2016. godine.

Monetarni podaci ažurirani sukladno sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od siječnja 2006. godine.

T07: Monetarni pregled

- na kraju razdoblja, u milijunima KM -

		AKTIVA											
		Neto inozemna aktiva				Domaći krediti							
Godina	Mjesec	Inozemna aktiva	Inozemna pasiva	5 = 3+4	Potraživanja od središnje vlade (neto)	Potraživanja od kantona i općina	Potraživanja od nefinancijskih javnih poduzeća	Potraživanja od nefinancijskih privatnih poduzeća	Potraživanja od ostalih financijskih institucija	Potraživanja od ostalih domaćih sektora	12 = 6+...+11	13 = 5+12	Ukupno
1	2	3	4	5 = 3+4	6	7	8	9	10	11	12 = 6+...+11	13 = 5+12	
2014.	12.	10.479,7	-2.961,1	7.518,6	71,0	509,1	443,6	7.452,0	61,3	7.502,5	16.039,4	23.557,9	
2015.	12.	11.107,9	-2.614,6	8.493,3	160,1	537,2	400,0	7.452,6	74,6	7.875,3	16.499,8	24.993,1	
2016.	12.	12.199,0	-2.476,4	9.722,6	101,8	517,8	375,6	7.743,9	67,2	8.155,8	16.962,0	26.684,6	
2017.	12.	13.372,4	-2.589,5	10.782,9	-148,7	511,5	406,2	8.354,5	96,5	8.689,3	17.909,4	28.692,2	
2018.	12.	15.505,5	-3.041,0	12.464,5	-461,2	496,5	428,0	8.655,0	136,8	9.315,0	18.570,1	31.034,5	
2019.	12.	17.069,9	-3.120,0	13.949,9	-679,3	506,7	509,3	9.070,9	152,2	10.024,9	19.584,7	33.534,6	
2020.	12.	18.340,2	-2.326,3	16.013,9	-236,3	538,1	540,8	8.618,1	155,0	9.937,9	19.553,6	35.567,5	
2021.	12.	21.065,4	-1.949,0	19.116,3	-804,4	583,5	532,3	8.812,6	164,1	10.478,3	19.766,3	38.882,7	
2022.	12.	21.084,4	-1.813,4	19.271,1	-509,1	592,0	652,8	9.197,6	180,2	11.027,6	21.141,1	40.412,2	
2023.	12.	22.027,1	-1.492,6	20.534,4	125,1	645,6	644,9	9.828,3	231,8	11.847,1	23.322,8	43.857,2	
2023.	01.	21.012,7	-1.693,5	19.319,2	-335,7	589,0	623,0	9.060,7	167,1	11.014,6	21.118,6	40.437,8	
	02.	20.758,1	-1.671,2	19.086,8	-182,0	586,0	637,0	9.164,9	158,9	11.047,5	21.412,3	40.499,2	
	03.	20.726,1	-1.527,5	19.198,5	-329,5	576,1	625,2	9.293,5	164,1	11.159,0	21.488,4	40.687,0	
	04.	20.960,6	-1.525,1	19.435,5	-349,2	592,4	632,4	9.400,4	161,8	11.246,5	21.684,4	41.119,9	
	05.	21.042,0	-1.490,6	19.551,4	-286,5	587,6	602,0	9.415,9	177,1	11.292,2	21.788,4	41.339,8	
	06.	20.997,4	-1.457,7	19.539,7	-302,8	576,8	623,1	9.562,4	199,6	11.433,3	22.092,5	41.632,2	
	07.	21.345,1	-1.451,7	19.893,4	-52,3	576,2	617,4	9.554,1	203,1	11.531,4	22.430,0	42.323,5	
	08.	21.794,5	-1.478,4	20.316,0	-75,9	572,4	623,4	9.523,3	206,3	11.596,2	22.445,7	42.761,7	
	09.	21.769,7	-1.459,6	20.310,1	-60,2	568,6	622,2	9.629,3	206,9	11.675,4	22.642,4	42.952,5	
	10.	21.900,4	-1.452,7	20.447,6	-112,0	631,9	623,1	9.622,2	228,2	11.764,3	22.757,7	43.205,3	
	11.	21.793,6	-1.457,3	20.336,3	2,7	632,5	625,9	9.679,8	212,2	11.820,5	22.973,6	43.309,9	
	12.	22.027,1	-1.492,6	20.534,4	125,1	645,6	644,9	9.828,3	231,8	11.847,1	23.322,8	43.857,2	

Napomena:

Monetarni pregled prikazuje konsolidirane podatke Bilance stanja CBBiH - monetarnih vlasti (tablica 8) i Konsolidirane bilance komercijalnih banaka BiH (tablica 9). Neto inozemna aktiva predstavlja razliku između zbroja stranih aktiva CBBiH - monetarnih vlasti i komercijalnih banaka BiH i zbroja stranih pasiva CBBiH - monetarnih vlasti i komercijalnih banaka BiH. Domaći krediti predstavljaju potraživanja komercijalnih banaka od svih domaćih sektora uz napomenu da su potraživanja od središnje vlade iskazana u neto iznosu, tj. umanjena za depozite središnje vlade kod CBBiH i kod komercijalnih banaka BiH. Središnja vlada predstavlja institucije BiH, vlade entiteta, entitetske fondove socijalne sigurnosti i Brčko distrikta. Prema novoj metodologiji, fondovi socijalne sigurnosti/zaštite se klasificiraju na razinu središnje vlade kao entitetski izvanproračunski fondovi, što se izravno odražava na podatke o neto potraživanjima od središnje vlade u Monetarnom pregledu.

Privremeni podaci za prosinac 2019. godine.

Od siječnja 2019. godine izvršena je reklasifikacija valutne strukture financijskih instrumenata (kredit, depoziti, vrijednosnice) iskazanih originalno u KM sa valutnom klauzulom sa pozicija domaće valute na pozicije strane valute u izvješćima monetarne statistike sukladno sa preporukama iz MMF-ovog Priručnika i Vodiča za kompilaciju monetarne i financijske statistike iz 2016. godine.

Monetarni podaci ažurirani sukladno sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i financijsku statistiku, 2000), od siječnja 2006. godine.

T07: Monetarni pregled

- na kraju razdoblja, u milijunima KM -

		PASIVA												
		Novčana masa (M2)												
		Novac (M1)			Kvazi-novac (QM)									
Godina	Mjesec	Gotovina izvan banaka	Prenosivi depoziti u domaćoj valuti		Prenosivi depoziti u inozemnoj valuti	Ostali depoziti u domaćoj valuti	Ostali depoziti u inozemnoj valuti			Vrijednosnice	Kredit	Dionice i drugi kapital	Ostale stavke (neto)	Ukupno
1	2	3	4	5=3+4	6	7	8	9=6+7+8	10=5+9	11	12	13	14	15=10+...+14
2014.	12.	2.814,0	4.496,4	7.310,4	1.301,2	3.377,3	5.280,0	9.958,5	17.268,9	0,0	681,0	3.993,5	1.614,5	23.557,9
2015.	12.	3.055,3	5.125,6	8.180,9	1.360,4	3.562,6	5.543,3	10.466,3	18.647,2	8,0	599,2	4.148,0	1.590,7	24.993,1
2016.	12.	3.401,2	5.899,8	9.301,0	1.535,6	3.883,0	5.478,0	10.896,6	20.197,6	8,0	510,0	4.440,4	1.528,6	26.684,6
2017.	12.	3.648,1	6.924,4	10.572,5	1.816,2	4.091,6	5.636,1	11.543,8	22.116,3	8,0	460,0	4.659,5	1.448,4	28.692,2
2018.	12.	3.977,2	8.166,4	12.143,7	1.961,5	4.302,2	5.782,3	12.046,0	24.189,6	8,0	467,5	4.867,2	1.502,3	31.034,5
2019.	12.	4.330,1	8.921,1	13.251,2	2.490,3	2.998,0	7.593,2	13.081,5	26.332,7	8,0	532,4	5.224,6	1.436,9	33.534,6
2020.	12.	5.043,4	10.011,8	15.055,2	2.902,5	3.034,7	7.256,6	13.193,8	28.249,0	0,0	606,7	5.307,8	1.404,0	35.567,5
2021.	12.	5.540,0	12.387,6	17.927,5	3.300,1	3.044,2	7.243,8	13.588,1	31.515,6	0,0	638,5	5.287,3	1.441,4	38.882,7
2022.	12.	6.126,2	13.752,5	19.878,6	3.583,9	2.878,7	6.898,8	13.361,3	33.240,0	0,0	622,8	5.208,0	1.341,4	40.412,2
2023.	12.	6.550,5	15.064,1	21.614,6	3.974,6	2.891,3	7.310,3	14.176,2	35.790,8	3,7	643,4	6.012,6	1.406,7	43.857,2
2023.	01.	5.953,5	13.758,9	19.712,4	3.657,1	2.906,9	6.856,4	13.420,4	33.132,8	0,0	624,6	5.305,5	1.374,9	40.437,8
	02.	5.982,3	13.643,5	19.625,8	3.734,3	2.867,4	6.957,5	13.559,2	33.185,0	0,0	625,4	5.370,5	1.318,2	40.499,2
	03.	6.027,0	13.583,4	19.610,4	3.763,5	2.873,8	7.003,9	13.641,2	33.251,6	0,0	628,9	5.439,8	1.366,6	40.687,0
	04.	6.198,9	13.758,3	19.957,3	3.766,4	2.889,0	6.992,2	13.647,7	33.604,9	0,0	637,5	5.531,2	1.346,3	41.119,9
	05.	6.163,5	13.922,7	20.086,2	3.924,3	2.815,6	6.956,7	13.696,6	33.782,8	0,0	651,2	5.584,1	1.321,6	41.339,8
	06.	6.253,1	14.082,0	20.335,1	3.887,6	2.854,5	6.975,2	13.717,3	34.052,4	0,0	661,5	5.583,9	1.334,4	41.632,2
	07.	6.373,8	14.593,9	20.967,7	3.946,5	2.825,2	6.942,0	13.713,7	34.681,4	0,0	665,8	5.679,8	1.296,5	42.323,5
	08.	6.388,9	14.758,3	21.147,2	3.958,4	2.900,7	6.978,9	13.838,0	34.985,2	0,0	669,5	5.807,2	1.299,7	42.761,7
	09.	6.397,2	14.788,1	21.185,3	4.009,3	2.904,5	7.027,1	13.941,0	35.126,3	0,0	681,7	5.895,0	1.249,4	42.952,5
	10.	6.338,6	14.766,2	21.104,8	4.032,7	2.952,2	7.094,3	14.079,2	35.184,0	0,0	681,7	5.981,3	1.358,2	43.205,3
	11.	6.289,4	14.859,2	21.148,6	4.050,8	2.946,0	7.074,9	14.071,6	35.220,2	3,7	648,0	6.080,8	1.357,2	43.309,9
	12.	6.550,5	15.064,1	21.614,6	3.974,6	2.891,3	7.310,3	14.176,2	35.790,8	3,7	643,4	6.012,6	1.406,7	43.857,2

Napomena:

Novac M1 čine gotovina izvan banaka i prenosivi depoziti u domaćoj valuti svih domaćih sektora (osim depozita središnje vlade). Kvazi-novac QM obuhvaća ostale depozite u domaćoj valuti, prenosive i ostale depozite u inozemnoj valuti svih domaćih sektora (osim depozita središnje vlade). Novčanu masu M2 čine monetarni agregati, novac M1 i kvazi-novac QM. Ostalu pasivu čine vrijednosnice, krediti, dionice i drugi kapital i ostale stavke (neto). Prema novoj metodologiji, kao posebni finansijski instrumenti na strani pasive se iskazuju krediti (uz koje se dodaje obračunata kamata), kao i dionice i drugi kapital. Ostale stavke (neto) su nelocirane (neraspoređene) stavke pasive umanjene za nelocirane (neraspoređene) stavke aktive. U ostale stavke (neto) su također uključeni i ograničeni depoziti, protustavke fondova i vladini fondovi za kreditiranje.

Od siječnja 2019. godine izvršena je reklasifikacija valutne strukture finansijskih instrumenata (kredit, depoziti, vrijednosnice) iskazanih originalno u KM sa valutnom klauzulom sa pozicija domaće valute na pozicije strane valute u izvješćima monetarne statistike sukladno sa preporukama iz MMF-ovog Priručnika i Vodiča za kompilaciju monetarne i finansijske statistike iz 2016. godine.

Monetarni podaci ažurirani sukladno sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od siječnja 2006. godine.

T08: Bilanca stanja CBBiH

- na kraju razdoblja, u milijunima KM -

Godina	Mjesec	AKTIVA			PASIVA									
		Inozemna aktiva	Potraživanja od domaćih sektora	Ukupno	Rezervni novac				Ukupno	Inozemna pasiva	Depoziti središnje vlade	Dionice i drugi kapital	Ostale stavke (neto)	Ukupno
					Gotovina izvan monetarnih vlasti	Depoziti komercijalnih banaka kod monetarnih vlasti	Depoziti drugih domaćih sektora kod monetarnih vlasti							
1	2	3	4	5=3+4	6	7	8	9=6+7+8	10	11	12	13	14=9+...+13	
2014.	12.	7.853,4	1,6	7.855,1	3.210,5	3.751,1	38,3	6.999,9	1,1	293,2	585,0	-24,2	7.855,1	
2015.	12.	8.634,1	1,5	8.635,7	3.499,5	4.063,5	51,7	7.614,7	1,3	449,9	593,7	-24,0	8.635,7	
2016.	12.	9.559,0	1,5	9.560,4	4.066,8	4.269,1	52,0	8.387,9	2,2	538,4	667,4	-35,5	9.560,4	
2017.	12.	10.584,4	2,2	10.586,6	4.319,4	5.033,1	76,1	9.428,5	1,6	548,6	652,6	-44,8	10.586,6	
2018.	12.	11.651,0	2,1	11.653,1	4.750,6	5.523,3	125,5	10.399,4	1,8	583,9	720,0	-51,9	11.653,1	
2019.	12.	12.624,9	2,2	12.627,1	5.199,9	5.743,6	176,6	11.120,2	1,7	704,0	856,5	-55,4	12.627,1	
2020.	12.	13.895,8	2,0	13.897,9	6.172,5	5.901,1	231,8	12.305,4	1,7	665,2	982,3	-56,8	13.897,9	
2021.	12.	16.376,0	2,6	16.378,5	6.923,8	7.219,6	304,9	14.448,3	2,3	1.124,7	861,4	-58,3	16.378,5	
2022.	12.	16.093,7	2,8	16.096,5	7.436,1	7.217,4	272,7	14.926,2	2,6	685,5	545,4	-63,3	16.096,5	
2023.	12.	16.317,7	2,8	16.320,5	7.565,1	7.083,2	16,9	14.665,2	2,5	736,0	911,3	5,5	16.320,5	
2023.	01.	15.975,2	1,6	15.976,9	7.355,2	7.097,0	288,7	14.741,0	3,1	717,6	578,6	-63,4	15.976,9	
	02.	15.392,9	1,9	15.394,8	7.362,2	6.735,3	162,7	14.260,2	14,7	604,3	578,1	-62,5	15.394,8	
	03.	15.235,1	2,4	15.237,5	7.397,9	6.454,3	160,1	14.012,3	2,5	659,5	628,0	-64,8	15.237,5	
	04.	15.357,1	1,7	15.358,8	7.548,0	6.322,1	151,8	14.021,8	3,0	744,3	654,3	-64,7	15.358,8	
	05.	15.555,8	2,1	15.557,9	7.588,7	6.578,4	151,7	14.318,8	2,7	611,1	689,3	-64,0	15.557,9	
	06.	15.345,7	2,4	15.348,1	7.571,4	6.349,8	152,6	14.073,9	2,7	632,2	703,3	-63,9	15.348,1	
	07.	15.593,3	1,8	15.595,1	7.694,8	6.429,3	131,6	14.255,7	2,3	657,2	743,5	-63,6	15.595,1	
	08.	15.899,9	2,1	15.902,0	7.734,4	6.657,4	81,4	14.473,3	3,0	702,6	785,5	-62,3	15.902,0	
	09.	15.944,1	2,3	15.946,4	7.677,2	6.720,3	83,4	14.480,9	2,8	713,4	811,0	-61,6	15.946,4	
	10.	15.795,6	1,8	15.797,5	7.604,3	6.612,6	16,4	14.233,3	3,0	753,0	869,2	-61,1	15.797,5	
	11.	15.712,6	2,0	15.714,6	7.473,4	6.631,4	15,5	14.120,3	2,7	733,6	918,7	-60,8	15.714,6	
	12.	16.317,7	2,8	16.320,5	7.565,1	7.083,2	16,9	14.665,2	2,5	736,0	911,3	5,5	16.320,5	

Napomena:

Inozemna aktiva CBBiH – monetarnih vlasti obuhvaća zlato, devize u blagajni CBBiH, devizne depozite kod inozemnih banaka, raspolaganje SDR, inozemni vrijednosnice papiri i ostalo. Rezervni novac (primarni novac ili monetarna baza) čine gotov novac izvan monetarnih vlasti, depoziti komercijalnih banaka i depoziti ostalih domaćih sektora (osim središnje vlade) kod monetarnih vlasti. Gotovina izvan banaka predstavlja gotov novac u optjecaju izvan Centralne banke (monetarnih vlasti) i gotov novac izvan komercijalnih banaka. Inozemna pasiva CBBiH obuhvaća kratkoročne obveze prema nerezidentima, depozite nerezidenata i ostale kratkoročne obveze prema nerezidentima i obveze prema MMF-u (računi 1 i 2). Depoziti središnje vlade kod CBBiH predstavljaju prenosive i ostale depozite institucija BiH, vlada entiteta, entitetskih fondova socijalne sigurnosti i Brčko distrikta u domaćoj valuti. Dionice i drugi kapital obuhvaćaju dionički kapital, rezultat tekuće godine, opće i posebne rezerve i prilagođavanje/ponovno utvrđivanje vrijednosti. Ostale stavke (neto) su nelocirane (neraspoređene) stavke pasive umanjene za nelocirane (neraspoređene) stavke aktive.

Monetarni podaci ažurirani sukladno sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i financijsku statistiku, 2000), od siječnja 2006. godine.

T09: Konsolidirana bilanca komercijalnih banaka BiH

- na kraju razdoblja, u milijunima KM -

Godina	Mjesec	AKTIVA							
		Rezerve	Inozemna aktiva	Potraživanja od opće vlade	Potraživanja od nefinancijskih javnih preduzeća	Potraživanja od nefinancijskih privatnih poduzeća	Potraživanja od nefinancijskih poduzeća	Potraživanja od privatnog sektora	Ukupno
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10 = 3+...+9
2014.	12.	4.115,0	2.626,3	1.854,5	443,6	7.452,0	61,3	7.501,7	24.054,3
2015.	12.	4.511,7	2.473,8	2.161,1	400,0	7.452,6	74,6	7.874,7	24.948,5
2016.	12.	4.936,6	2.640,0	2.179,1	375,6	7.743,9	67,2	8.155,4	26.097,7
2017.	12.	5.711,7	2.787,9	2.197,0	406,2	8.354,5	96,5	8.688,8	28.242,7
2018.	12.	6.298,3	3.854,5	2.285,0	428,0	8.655,0	136,8	9.314,6	30.972,1
2019.	12.	6.627,0	4.445,0	2.551,9	509,3	9.070,9	152,2	10.024,5	33.380,9
2020.	12.	7.099,6	4.444,3	3.015,4	540,8	8.618,1	155,0	9.937,6	33.810,8
2021.	12.	8.608,0	4.689,4	3.095,4	532,3	8.812,6	164,1	10.478,0	36.379,7
2022.	12.	8.541,6	4.990,8	3.171,7	652,8	9.197,6	180,2	11.027,3	37.761,9
2023.	12.	8.116,2	5.709,4	3.440,2	644,9	9.828,3	231,8	11.846,8	39.817,7
2023.	01.	8.512,4	5.037,5	3.139,3	623,0	9.060,7	167,1	11.014,5	37.554,5
	02.	8.129,8	5.365,1	3.168,5	637,0	9.164,9	158,9	11.047,3	37.671,7
	03.	7.840,1	5.491,0	3.134,1	625,2	9.293,5	164,1	11.158,7	37.706,9
	04.	7.680,7	5.603,5	3.168,8	632,4	9.400,4	161,8	11.246,4	37.894,1
	05.	8.014,8	5.486,1	3.199,6	602,0	9.415,9	177,1	11.292,0	38.187,5
	06.	7.678,8	5.651,7	3.152,4	623,1	9.562,4	199,6	11.433,0	38.301,0
	07.	7.756,8	5.751,9	3.200,8	617,4	9.554,1	203,1	11.531,3	38.615,4
	08.	8.011,2	5.894,5	3.223,1	623,4	9.523,3	206,3	11.596,0	39.077,8
	09.	8.011,1	5.825,6	3.266,8	622,2	9.629,3	206,9	11.675,2	39.237,1
	10.	7.887,4	6.104,7	3.362,3	623,1	9.622,2	228,2	11.764,2	39.592,2
	11.	7.826,9	6.081,0	3.421,0	625,9	9.679,8	212,2	11.820,3	39.667,1
	12.	8.116,2	5.709,4	3.440,2	644,9	9.828,3	231,8	11.846,8	39.817,7

Napomena:

Konsolidirana bilanca komercijalnih banaka obuhvaća Konsolidirane bilance komercijalnih banaka Glavne jedinice Sarajevo, Glavne jedinice Mostar, Glavne banke Republike Srpske, Brčko distrikta (od srpnja 2001. do studenog 2002), NBRB (do prosinca 1998) i NBBiH (do studenog 2002). Konsolidirana su međusobna potraživanja i obveze između komercijalnih banaka. Rezerve banaka sastoje se od gotovine u blagajnama banaka i depozita banaka kod CBBiH. Inozemna aktiva komercijalnih banaka obuhvaća: devize u blagajnama, prenosive i ostale depozite u inozemnoj valuti kod nerezidenata, kredite nerezidentima, vrijednosnice nerezidenata u inozemnoj valuti i ostala potraživanja od nerezidenata. Potraživanja od opće vlade obuhvaćaju potraživanja od svih razina vlada: središnje vlade (institucije BiH, vlade entiteta, entitetskih fondova socijalne sigurnosti i Brčko distrikta) i nesredišnje vlade (vlada kantona i općinskih vlada). Potraživanja od ostalih domaćih sektora obuhvaćaju: potraživanja od nefinancijskih javnih poduzeća, nefinancijskih privatnih poduzeća, ostalih financijskih institucija i ostalih domaćih sektora (stanovništva, neprofitnih institucija i ostalih neklasificiranih sektora).

Od siječnja 2019. godine izvršena je reklasifikacija valutne strukture financijskih instrumenata (kredit, depoziti, vrijednosnice) iskazanih originalno u KM sa valutnom klauzulom sa pozicija domaće valute na pozicije strane valute u izvješćima monetarne statistike u skladu sa preporukama iz MMF-ovog Priručnika i Vodiča za kompilaciju monetarne i financijske statistike iz 2016. godine.

Monetarni podaci ažurirani sukladno sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i financijsku statistiku, 2000), od januara 2006. godine.

T09: Konsolidirana bilanca komercijalnih banaka BiH

- na kraju razdoblja, u milijunima KM

PASIVA												
Godina	Mjesec	Depoziti središnje vlade	Prenosivi depoziti drugih domaćih sektora u domaćoj valuti	Prenosivi depoziti drugih domaćih sektora u inozemnoj valuti	Ostali depoziti drugih domaćih sektora u domaćoj valuti	Ostali depoziti drugih domaćih sektora u inozemnoj valuti	Vrijednosnice	Kredit	Inozemna pasiva	Dionice i drugi kapital	Ostale stavke (neto)	Ukupno
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13=3+...+12
2014.	12.	981,3	4.458,2	1.301,2	3.377,3	5.280,0	0,0	681,0	2.960,0	3.408,5	1.606,8	24.054,3
2015.	12.	1.014,1	5.073,9	1.360,4	3.562,6	5.543,3	8,0	599,2	2.613,3	3.554,3	1.619,5	24.948,5
2016.	12.	1.021,3	5.847,8	1.535,6	3.883,0	5.478,0	8,0	510,0	2.474,2	3.773,0	1.566,9	26.097,7
2017.	12.	1.285,6	6.848,3	1.816,2	4.091,6	5.636,1	8,0	460,0	2.587,9	4.006,8	1.502,2	28.242,7
2018.	12.	1.665,9	8.040,9	1.961,5	4.302,2	5.782,3	8,0	467,5	3.039,2	4.147,2	1.557,4	30.972,1
2019.	12.	2.020,5	8.744,5	2.490,3	2.998,0	7.593,2	8,0	532,4	3.118,3	4.368,0	1.507,7	33.380,9
2020.	12.	2.048,4	9.780,0	2.902,5	3.034,7	7.256,6	0,0	606,7	2.324,6	4.325,4	1.531,8	33.810,8
2021.	12.	2.191,8	12.082,7	3.300,1	3.044,2	7.243,8	0,0	638,5	1.946,7	4.425,8	1.506,2	36.379,7
2022.	12.	2.403,2	13.479,7	3.583,9	2.878,7	6.898,8	0,0	622,8	1.810,8	4.662,6	1.421,5	37.761,9
2023.	12.	1.933,6	15.047,2	3.974,6	2.891,3	7.310,3	3,7	643,4	1.490,2	5.101,3	1.422,0	39.817,7
2023.	01.	2.168,5	13.470,2	3.657,1	2.906,9	6.856,4	0,0	624,6	1.690,4	4.726,9	1.453,5	37.554,5
	02.	2.160,3	13.480,8	3.734,3	2.867,4	6.957,5	0,0	625,4	1.656,5	4.792,4	1.397,1	37.671,7
	03.	2.228,2	13.423,3	3.763,5	2.873,8	7.003,9	0,0	628,9	1.525,0	4.811,8	1.448,4	37.706,9
	04.	2.181,4	13.606,5	3.766,4	2.889,0	6.992,2	0,0	637,5	1.522,1	4.876,8	1.422,1	37.894,1
	05.	2.287,4	13.771,0	3.924,3	2.815,6	6.956,7	0,0	651,2	1.487,9	4.894,8	1.398,6	38.187,5
	06.	2.246,2	13.929,3	3.887,6	2.854,5	6.975,2	0,0	661,5	1.455,0	4.880,6	1.411,0	38.301,0
	07.	2.019,7	14.462,4	3.946,5	2.825,2	6.942,0	0,0	665,8	1.449,4	4.936,3	1.368,2	38.615,4
	08.	2.024,1	14.676,9	3.958,4	2.900,7	6.978,9	0,0	669,5	1.475,5	5.021,7	1.372,1	39.077,8
	09.	2.045,0	14.704,7	4.009,3	2.904,5	7.027,1	0,0	681,7	1.456,8	5.084,0	1.323,9	39.237,1
	10.	2.089,4	14.749,8	4.032,7	2.952,2	7.094,3	0,0	681,7	1.449,7	5.112,1	1.430,2	39.592,2
	11.	2.052,2	14.843,6	4.050,8	2.946,0	7.074,9	3,7	648,0	1.454,5	5.162,1	1.431,3	39.667,1
	12.	1.933,6	15.047,2	3.974,6	2.891,3	7.310,3	3,7	643,4	1.490,2	5.101,3	1.422,0	39.817,7

Napomena:

Depoziti središnje vlade uključuju prenosive i ostale depozite u domaćoj i inozemnoj valuti institucija BiH, vlada entiteta, entitetskih fondova socijalne sigurnosti i Brčko distrikta. Prenosivi i ostali depoziti drugih domaćih sektora u domaćoj i inozemnoj valuti predstavljaju obveze banaka prema nesredišnjoj vladi (kantona i općina), nefinancijskim javnim poduzećima, nefinancijskim privatnim poduzećima, ostalim financijskim institucijama i ostalim domaćim sektorima (stanovništvu, neprofitnim institucijama i ostalim neklasificiranim sektorima). Inozemna pasiva komercijalnih banaka obuhvaća obveze banaka prema nerezidentima po osnovi prenosivih i ostalih depozita, kredita, vrijednosnih papira, trgovinskih kredita i avansa i ostalih računa dugovanja. Prema novoj metodologiji, krediti na strani pasive su prikazani kao poseban financijski instrument, uz koje se dodaje obračunata kamata.

Dionice i drugi kapital obuhvaćaju dionički kapital, zadržani prihod, rezultat tekuće godine, opće i posebne rezerve i prilagođavanje/ponovno utvrđivanje vrijednosti. Ostale stavke (neto) su nelocirane (neraspoređene) stavke pasive umanjene za nelocirane (neraspoređene) stavke aktive. Ostale stavke (neto) također obuhvaćaju i ograničene depozite.

Od siječnja 2019. godine izvršena je reklasifikacija valutne strukture financijskih instrumenata (kredit, depoziti, vrijednosnice) iskazanih originalno u KM sa valutnom klauzulom sa pozicija domaće valute na pozicije strane valute u izvješćima monetarne statistike sukladno sa preporukama iz MMF-ovog Priručnika i Vodiča za kompilaciju monetarne i financijske statistike iz 2016. godine.

Monetarni podaci ažurirani sukladno sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i financijsku statistiku, 2000), od siječnja 2006. godine.

T10: Kamatne stope na kredite stanovništvu

- u postocima, na godišnjoj razini -

		Stanovništvo														Revolving krediti, prekoračenja i kreditne kartice* (kreditna pogodnost i produženi kredit)*	
		Kamatne stope na kredite u KM						Kamatne stope na kredite u KM s valutnom klauzulom						Kamatne stope na kredite u KM		Kamatne stope na kredite u KM s valutnom klauzulom	
		Stambeni krediti			Ostali krediti			Stambeni krediti			Ostali krediti			Kamatne stope na kredite u KM		Kamatne stope na kredite u KM s valutnom klauzulom	
Godina	Razdoblje	Promjenljiva stopa do 1 godine IPFKS	Preko 1 do 5 godina IPFKS	Preko 5 godina IPFKS	Preko 10 godina IPFKS	Promjenljiva stopa do 1 godine IPFKS	Preko 1 do 5 godina IPFKS	Promjenljiva stopa do 1 godine IPFKS	Preko 1 do 5 godina IPFKS	Preko 5 godina IPFKS	Preko 10 godina IPFKS	Promjenljiva stopa do 1 godine IPFKS	Preko 1 do 5 godina IPFKS	Preko 5 godina IPFKS	Prekoračenja	Kreditna kartica sa produženim kreditom	Prekoračenja
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
Ponderirani mjesečni prosjeci																	
2017.	12.	3,844	3,319	5,944	6,261	4,327	4,240	4,617	4,705	6,384	5,992	6,364	12,253	14,668	11,191
2018.	12.	3,454	5,479	5,262	3,637	3,166	3,820	4,022	6,632	5,616	5,469	12,202	14,619	10,880
2019.	12.	3,877	4,168	3,395	5,279	5,863	5,580	3,502	3,353	3,826	3,875	6,152	5,637	5,668	12,042	14,674	10,467
2020.	12.	3,643	3,676	5,885	5,845	3,671	4,582	3,902	3,835	5,864	5,678	6,380	11,936	13,606	9,815
2021.	12.	3,095	2,861	3,244	4,054	5,377	5,164	3,338	4,570	3,868	3,743	5,375	4,822	5,415	11,773	13,965	9,157
2022.	12.	3,903	3,454	3,474	3,596	5,943	5,322	4,384	...	3,811	3,696	5,673	4,842	5,200	11,993	14,129	8,119
2023.	12.	4,918	3,695	3,440	3,793	6,329	5,854	4,074	...	4,050	3,844	6,889	5,985	5,951	12,114	14,312	7,110
2023.	01.	4,197	3,386	3,055	3,685	6,146	5,446	4,380	4,259	3,916	3,816	6,086	5,553	4,773	12,741	14,115	8,023
	02.	3,755	3,194	3,280	3,590	6,208	5,525	4,842	...	3,980	4,051	5,746	4,918	4,516	12,937	14,796	7,959
	03.	4,033	3,049	3,164	3,697	6,105	5,574	4,335	...	3,998	4,010	6,033	4,468	5,416	12,925	14,182	7,667
	04.	4,009	...	3,011	3,649	6,505	5,580	3,927	...	3,943	3,948	5,950	4,871	5,429	13,027	14,140	7,545
	05.	4,200	2,984	3,376	3,704	6,487	5,591	3,666	...	4,435	4,024	6,194	5,415	5,440	12,332	14,146	7,503
	06.	4,189	...	3,383	3,793	6,408	5,506	4,232	...	4,666	3,947	6,056	5,219	5,333	12,813	14,071	7,409
	07.	4,041	3,160	3,531	3,821	6,633	5,509	4,163	...	4,516	3,879	6,389	5,607	5,207	12,815	14,102	7,657
	08.	3,991	3,159	3,574	3,784	6,733	5,570	4,437	...	4,536	3,928	6,122	5,855	5,769	12,882	14,093	7,614
	09.	4,419	3,269	3,333	3,864	6,518	5,728	3,979	...	4,308	3,618	6,351	6,446	5,723	12,669	14,284	7,524
	10.	4,803	3,697	3,366	3,891	6,797	5,689	4,013	...	4,071	3,827	6,812	6,521	5,918	12,666	14,313	7,393
	11.	4,476	3,568	3,427	3,995	6,729	5,768	4,083	...	4,250	3,835	6,725	6,327	5,994	12,232	14,306	7,377
	12.	4,918	3,695	3,440	3,793	6,329	5,854	4,074	...	4,050	3,844	6,889	5,985	5,951	12,114	14,312	7,110
Iznosi kredita (novi poslovi)																	
																- u tisućama KM -	
2017.	12.	1.416	445	49.832	14.785	17.187	395	3.826	8.180	74.945	23.401	36.446	522.643	52.859	89.901
2018.	12.	2.597	66.009	27.336	17.610	155	3.340	9.211	47.731	10.078	27.896	526.750	54.795	85.550
2019.	12.	1.242	386	1.042	463	53.829	26.426	21.834	288	4.641	13.531	66.117	8.097	27.474	521.600	58.916	79.533
2020.	12.	3.468	532	39.970	19.333	16.057	265	3.729	5.229	38.688	7.916	19.056	547.793	61.370	112.952
2021.	12.	9.615	380	5.576	2.194	47.483	36.773	17.697	412	2.471	4.695	53.132	1.717	9.332	547.070	67.171	102.693
2022.	12.	3.424	520	8.644	6.406	24.729	50.661	9.425	...	7.216	12.724	35.988	5.104	9.605	607.534	56.629	114.669
2023.	12.	4.100	772	5.807	22.009	12.192	48.969	4.071	...	3.281	16.362	5.350	13.908	8.555	711.407	61.450	191.861
2023.	01.	2.892	580	2.357	10.755	21.336	41.016	5.560	375	4.867	8.681	14.788	1.979	10.235	694.669	54.755	110.521
	02.	1.199	1.334	2.977	13.692	28.448	55.330	10.538	...	5.615	8.430	5.388	3.044	19.872	716.331	52.337	114.435
	03.	1.879	771	3.771	17.917	35.399	68.818	6.655	...	6.457	16.699	8.769	9.069	12.737	729.126	53.176	121.341
	04.	991	...	5.142	14.502	28.201	58.709	4.692	...	3.213	14.748	12.640	3.974	10.996	748.260	53.086	120.404
	05.	1.057	1.655	4.311	13.278	29.555	62.651	6.637	...	4.248	14.937	10.794	2.643	12.741	710.816	54.606	113.960
	06.	9.901	...	3.893	10.393	24.878	68.754	5.071	...	2.648	12.786	11.465	4.241	18.028	728.097	56.301	109.392
	07.	1.893	928	4.823	14.620	13.821	65.820	2.382	...	3.313	13.438	8.389	2.960	12.426	742.382	57.015	114.549
	08.	2.540	769	4.816	14.222	12.306	66.622	4.753	...	2.670	17.018	10.344	4.808	9.756	736.542	57.411	118.834
	09.	1.987	793	4.532	17.438	9.949	60.303	4.629	...	3.377	16.089	9.053	4.117	7.468	756.634	57.911	159.747
	10.	929	1.161	6.412	19.130	11.231	63.827	3.500	...	4.491	11.900	5.700	2.965	9.527	778.202	59.425	164.160
	11.	1.184	1.027	4.692	18.556	8.393	54.578	4.071	...	3.086	8.614	5.636	5.451	8.602	778.437	61.392	179.226
	12.	4.100	772	5.807	22.009	12.192	48.969	4.071	...	3.281	16.362	5.350	13.908	8.555	711.407	61.450	191.861

Napomena:

*Kamatne stope u tablici za revolving kredite i kreditne kartice i iznosi tih kredita se odnose na postojeće poslove (preostala stanja).

IPFKS - inicijalno razdoblje fiksne kamatne stope

... nedovoljan broj podataka za objavljivanje

U sklopu kamatnih stopa na revolving kredite i kreditne kartice prikupljaju se i podaci o kreditnim karticama s kreditnom pogodnosti. S obzirom da kreditne kartice s kreditnom pogodnosti podrazumjevaju beskamatnu odgodu plaćanja (0% ks), iste se i ne publiciraju.

Nema podataka za kamatne stope na kredite u inozemnoj valuti po kreditnim karticama i prekoračenjima stanovništvu.

T11: Kamatne stope na kredite nefinancijskim poduzećima

- u postocima, na godišnjoj razini -

Nefinancijska poduzeća														
Godina	Razdoblje	Kamatne stope na kredite u KM				Kamatne stope na kredite u KM s valutnom klauzulom						Revolving krediti i prekoračenja*		
		Do iznosa od 0,25 mil EUR	Preko 0,25 mil EUR do 1 mil EUR	Preko iznosa 1 mil EUR		Do iznosa od 0,25 mil EUR	Preko 0,25 mil EUR do 1 mil EUR					Preko iznosa 1 mil EUR		
		Promjenljiva stopa i do 1 godine IPFKS	Preko 1 do 5 godina IPFKS	Promjenljiva stopa i do 1 godine IPFKS	Promjenljiva stopa i do 1 godine IPFKS	Promjenljiva stopa i do 1 godine IPFKS	Preko 1 do 5 godina IPFKS	Preko 5 godina IPFKS	Promjenljiva stopa i do 1 godine IPFKS	Preko 1 do 5 godina IPFKS	Preko 5 godina IPFKS	Promjenljiva stopa i do 1 godine IPFKS	Kamatne stope na kredite u KM	Kamatne stope na kredite u KM s valutnom klauzulom
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
† Ponderirani mjesečni prosjeci														
2017.	12.	4,881	4,823	3,507	3,249	4,647	4,348	5,302	4,388	3,772	4,601	3,518	4,011	4,131
2018.	12.	4,247	4,069	3,100	3,253	4,204	3,910	3,672	3,800	3,321	3,571	4,480	3,497	3,594
2019.	12.	3,753	4,095	2,881	2,470	4,127	4,166	4,757	3,944	3,161	3,248	4,133	3,167	3,168
2020.	12.	3,901	3,990	2,871	2,871	4,402	4,013	3,707	4,090	3,566	3,702	3,193	2,940	2,962
2021.	12.	3,708	4,040	3,058	2,297	4,115	3,358	3,382	3,613	3,018	3,228	3,292	2,852	3,139
2022.	12.	4,128	4,219	4,006	3,582	5,042	4,782	...	4,471	4,783	5,080	3,817	2,837	3,210
2023.	12.	4,766	4,651	3,942	4,192	5,340	5,267	...	4,503	4,636	4,840	4,008	2,937	3,610
2023.	01.	4,285	4,104	3,803	...	5,046	4,735	4,488	4,981	3,722	2,920	3,227
	02.	4,291	3,921	3,643	...	5,629	4,845	...	4,688	4,825	...	5,314	2,923	3,288
	03.	4,280	3,815	3,568	...	5,725	5,360	5,062	5,216	4,371	4,625	...	2,934	3,367
	04.	4,262	4,083	3,766	3,606	5,314	5,317	5,104	5,206	4,959	4,949	5,099	2,956	3,381
	05.	4,322	4,185	3,527	...	5,214	5,376	...	5,055	4,363	4,970	5,267	3,064	3,397
	06.	4,382	4,325	3,629	...	5,352	5,347	5,454	5,055	4,272	4,797	5,184	2,963	3,468
	07.	4,431	4,593	3,613	4,451	5,018	5,006	5,092	5,028	4,155	4,397	4,472	2,964	3,504
	08.	4,595	4,641	3,907	4,564	5,030	5,524	4,603	5,002	...	4,110	4,441	3,007	3,630
	09.	4,401	4,540	3,616	...	4,519	5,998	5,000	4,716	4,451	4,620	4,300	2,987	3,583
	10.	4,694	4,590	3,901	4,613	4,935	5,687	4,806	5,077	...	4,629	4,791	2,981	3,576
	11.	4,622	4,728	3,587	4,030	4,671	5,329	4,756	5,151	4,317	4,435	4,691	2,953	3,589
	12.	4,766	4,651	3,942	4,192	5,340	5,267	...	4,503	4,636	4,840	4,008	2,937	3,610
‡ Iznosi kredita (novi poslovi)														
													- u tisućama KM -	
2017.	12.	61.618	15.167	78.915	70.622	16.356	12.180	4.747	18.699	19.145	20.480	164.874	2.127.013	418.315
2018.	12.	51.404	26.718	62.726	79.085	8.815	14.021	3.637	23.544	11.311	9.906	25.588	2.367.482	686.874
2019.	12.	64.463	19.573	71.859	51.384	9.787	11.485	2.785	22.801	6.636	7.045	69.916	2.655.796	687.510
2020.	12.	53.146	15.109	52.781	78.165	13.827	8.360	3.090	20.556	8.376	13.742	83.128	2.649.665	341.675
2021.	12.	63.293	24.688	79.908	74.493	7.495	9.168	1.528	19.152	5.892	5.801	15.900	2.778.808	198.275
2022.	12.	37.582	19.350	40.221	11.000	4.913	8.499	...	14.311	4.718	3.588	21.946	2.289.023	99.344
2023.	12.	27.448	27.538	34.425	32.932	3.001	10.683	...	11.344	12.702	6.992	34.818	2.981.947	79.722
2023.	01.	21.532	13.642	22.110	...	4.258	4.717	2.048	9.933	5.541	2.497.370	100.230
	02.	23.586	17.241	31.821	...	4.190	7.398	...	12.500	8.417	...	31.776	2.547.117	100.674
	03.	22.531	23.390	38.049	...	3.661	10.218	2.220	12.887	13.619	6.774	...	2.623.997	98.270
	04.	32.948	27.920	29.615	9.022	2.598	5.819	1.892	7.443	4.588	3.280	15.866	2.645.902	93.832
	05.	27.509	20.588	28.257	...	2.806	4.721	...	11.390	7.848	7.978	12.700	2.687.603	92.575
	06.	27.909	23.735	27.368	...	4.208	4.282	1.873	10.340	10.520	8.669	13.915	2.724.946	88.656
	07.	24.365	16.512	23.823	8.303	2.476	5.533	697	13.815	4.734	8.943	17.000	2.724.862	86.499
	08.	22.893	18.461	28.075	15.737	7.072	4.939	4.400	20.903	...	11.930	35.797	2.702.509	83.431
	09.	22.989	30.727	25.813	...	4.761	4.954	1.640	7.849	9.567	4.589	13.996	2.815.889	83.644
	10.	26.182	22.474	35.766	14.829	3.247	5.984	2.499	10.297	...	6.667	36.200	2.832.570	83.558
	11.	21.329	22.742	24.255	21.432	3.130	6.674	2.278	18.359	6.447	7.750	35.325	2.911.314	81.529
	12.	27.448	27.538	34.425	32.932	3.001	10.683	...	11.344	12.702	6.992	34.818	2.981.947	79.722

Napomena:

* Kamatne stope u tablici za revolving kredite i kreditne kartice i iznosi tih kredita se odnose na postojeće poslove (preostala stanja).

IPFKS - inicijalno razdoblje fiksne kamatne stope

... nedovoljan broj podataka za objavljivanje

U sklopu kamatnih stopa na revolving kredite i kreditne kartice prikupljaju se i podaci o kreditnim karticama s kreditnom pogodnosti. S obzirom da kreditne kartice s kreditnom pogodnosti podrazumijevaju beskamatnu odgodu plaćanja (0% ks), iste se i ne publiciraju.

Nema podataka za kamatne stope na kredite u inozemnoj valuti po kreditnim karticama i prekoračenjima nefinancijskim poduzećima.

T12: Kamatne stope na depozite stanovništva

- u postocima, na godišnjoj razini -

Stanovništvo											
Godina	Razdoblje	Depoziti u KM				Depoziti u EUR i depoziti u KM sa valutnom klauzulom vezanom za EUR				Depoziti u inozemnoj valuti (osim EUR) i depoziti u KM sa valutnom klauzulom vezanom za inozemnu valutu (osim EUR)	
		S dogovorenim dospeljećem				S dogovorenim dospeljećem				Sa dogovorenim dospeljećem	Depoziti po viđenju (prekonoćni)*
		Do 1 godine	Preko 1 i do 2 godine	Preko 2 godine	Depoziti po viđenju (prekonoćni)*	Do 1 godine	Preko 1 i do 2 godine	Preko 2 godine	Depoziti po viđenju (prekonoćni)*		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Ponderirani mjesečni prosjeci											
2017.	12.	0,234	1,346	1,458	0,065	0,309	1,265	1,533	0,062	0,572	0,046
2018.	12.	0,344	1,262	1,448	0,053	0,252	1,368	1,658	0,055	1,036	0,042
2019.	12.	0,299	1,137	1,232	0,061	0,378	1,158	1,570	0,051	0,944	0,040
2020.	12.	0,178	1,027	1,139	0,070	0,176	1,155	1,273	0,049	0,525	0,035
2021.	12.	0,098	0,466	0,619	0,045	0,231	0,945	0,930	0,055	0,208	0,031
2022.	12.	0,521	0,905	1,534	0,046	0,370	1,128	1,743	0,046	0,155	0,027
2023.	12.	0,630	1,846	1,913	0,044	1,316	2,472	2,736	0,046	0,869	0,021
2023.	01.	0,345	1,200	1,151	0,048	0,335	1,261	1,545	0,047	0,154	0,023
	02.	0,510	0,967	1,448	0,048	0,618	1,331	1,890	0,048	0,268	0,026
	03.	0,239	0,982	1,405	0,047	0,572	1,326	1,739	0,045	0,393	0,022
	04.	0,408	1,070	1,319	0,045	0,689	1,462	1,316	0,048	0,569	0,022
	05.	0,714	1,362	1,522	0,045	0,581	1,241	1,819	0,046	0,628	0,022
	06.	0,718	1,350	1,540	0,044	0,600	1,638	1,890	0,046	0,710	0,022
	07.	0,622	1,691	1,597	0,044	0,995	1,523	1,711	0,046	0,535	0,021
	08.	0,672	1,521	1,963	0,044	1,125	2,106	2,248	0,047	0,711	0,021
	09.	0,519	1,159	1,995	0,044	1,272	2,218	2,298	0,046	0,685	0,021
	10.	0,543	1,528	1,757	0,044	1,114	2,614	2,402	0,047	0,766	0,021
	11.	0,526	1,687	1,894	0,044	1,270	2,558	2,609	0,048	0,913	0,021
	12.	0,630	1,846	1,913	0,044	1,316	2,472	2,736	0,046	0,869	0,021
Iznos depozita (novi poslovi)										- u tisućama KM -	
2017.	12.	11.394	24.378	19.272	3.375.019	11.119	50.394	38.014	1.248.762	3.981	287.026
2018.	12.	13.211	26.379	34.047	3.938.041	9.431	50.050	73.670	1.482.740	4.001	319.831
2019.	12.	16.084	22.228	28.581	4.537.961	10.740	44.538	70.124	1.658.352	4.723	345.752
2020.	12.	7.866	35.574	21.887	5.176.206	6.995	40.426	37.131	1.952.225	4.433	368.081
2021.	12.	8.431	17.683	15.228	6.218.427	9.432	33.280	38.855	2.151.732	1.896	444.055
2022.	12.	5.877	7.610	14.596	6.498.743	23.362	39.664	39.759	2.655.705	1.157	537.828
2023.	12.	7.120	29.097	38.640	7.972.376	47.412	94.123	115.713	2.796.667	3.869	600.628
2023.	01.	8.218	8.148	9.188	7.001.892	13.465	32.037	31.039	2.637.940	1.018	550.643
	02.	7.809	8.568	19.419	7.130.305	9.725	37.550	50.934	2.672.252	3.818	566.071
	03.	2.953	9.840	12.823	7.300.752	6.300	44.009	49.085	2.659.187	5.923	557.380
	04.	6.700	6.099	15.850	7.416.224	6.190	31.963	52.713	2.774.252	2.379	559.831
	05.	3.851	7.255	22.449	7.379.441	7.234	47.842	42.037	2.761.679	3.256	572.376
	06.	5.282	10.388	14.640	7.529.983	13.314	58.296	48.395	2.750.236	1.896	577.428
	07.	5.342	10.443	13.178	7.583.931	10.368	30.220	50.407	2.767.776	3.275	588.987
	08.	4.093	15.091	20.425	7.601.406	20.584	69.278	55.066	2.758.576	3.672	596.474
	09.	2.241	9.345	22.710	7.661.803	21.962	81.438	48.887	2.808.427	2.487	596.942
	10.	5.021	21.932	19.586	7.767.407	12.358	81.995	82.593	2.874.154	6.579	606.317
	11.	7.295	15.612	26.755	7.773.946	15.023	87.887	86.609	2.824.787	2.627	596.057
	12.	7.120	29.097	38.640	7.972.376	47.412	94.123	115.713	2.796.667	3.869	600.628

Napomena:

Korigovani nazivi u zaglavlju tabele za kamatne stope na depozite stanovništva retroaktivno počevši od podataka za lipanj 2020. godine, kao što je dato u objašnjenju:

-od lipnja 2020. godine Depoziti u KM, do lipnja 2020. godine Depoziti u KM i depoziti u KM sa valutnom klauzulom

-od lipnja 2020. godine Depoziti u EUR i depoziti u KM sa valutnom klauzulom vezanom za EUR, do lipnja 2020. godine Depoziti u EUR

-od lipnja 2020. godine Depoziti u inozemnoj valuti (osim EUR) i depoziti u KM sa valutnom klauzulom vezanom za inozemnu valutu (osim EUR), do lipnja 2020. godine Depoziti u inozemnoj valuti (neuključujući depozite u EUR).

Ostali elementi naziva zaglavlja navedenih tabela ostaju isti kao i podaci u kolonama.

* Kamatne stope na depozite po viđenju i iznosi tih depozita se odnose na postojeće poslove (preostala stanja).

Kamatne stope na depozite s dogovorenim dospeljećem i iznosi tih depozita se odnose na nove poslove

T13: Kamatne stope na depozite nefinancijskih poduzeća

- u postocima, na godišnjoj razini -

Nefinancijska preduzeća										
Godina	Razdoblje	Depoziti u KM				Depoziti u EUR i depoziti u KM sa valutnom klauzulom vezanom za EUR				Depoziti u stranoj valuti (osim EUR) i depoziti u KM sa valutnom klauzulom vezanom za stranu valutu (osim EUR)
		S dogovorenim dospijecem					S dogovorenim dospijecem			
		Do 1 godine	Preko 1 i do 2 godine	Preko 2 godine	Depoziti po viđenju (prekonoćni)*	Do 1 godine	Preko 1 i do 2 godine	Preko 2 godine	Depoziti po viđenju (prekonoćni)*	Depoziti po viđenju (prekonoćni)*
1	2	13	14	15	16	17	18	19	20	21
† Ponderirani mjesečni prosjeci										
2017.	12.	0,708	1,588	...	0,045	0,588	0,019	0,033
2018.	12.	0,706	1,137	1,958	0,082	1,003	0,973	...	0,027	0,043
2019.	12.	0,445	1,229	1,491	0,031	0,864	1,012	1,305	0,029	0,028
2020.	12.	0,922	1,358	1,474	0,028	0,372	1,267	1,218	0,010	0,025
2021.	12.	0,234	0,244	...	0,018	0,434	0,305	0,953	0,006	0,043
2022.	12.	0,350	1,059	1,289	0,051	0,455	1,209	1,503	0,005	0,032
2023.	12.	0,564	1,741	1,776	0,053	1,031	1,580	2,734	0,010	0,030
2023.	01.	0,157	0,758	...	0,047	...	1,497	1,569	0,005	0,025
	02.	0,492	0,732	1,781	0,035	0,307	1,937	1,033	0,005	0,036
	03.	0,510	1,207	1,113	0,024	0,670	1,388	1,281	0,005	0,041
	04.	0,384	1,222	1,188	0,025	0,287	1,716	1,123	0,005	0,040
	05.	0,578	1,347	1,353	0,034	0,958	1,881	0,808	0,004	0,033
	06.	0,392	1,139	1,591	0,052	1,013	1,762	1,958	0,005	0,022
	07.	0,327	1,349	1,870	0,058	0,706	1,523	2,570	0,006	0,023
	08.	0,276	1,206	1,417	0,059	0,929	1,379	...	0,007	0,022
	09.	0,629	1,265	1,932	0,049	0,826	1,587	2,142	0,007	0,026
	10.	0,577	1,468	1,922	0,046	0,844	1,916	2,485	0,008	0,038
	11.	0,546	1,579	1,806	0,047	0,804	1,811	2,167	0,009	0,038
	12.	0,564	1,741	1,776	0,053	1,031	1,580	2,734	0,010	0,030
‡ Iznos depozita (novi poslovi)										- u tisućama KM -
2017.	12.	9.762	16.772	...	2.653.618	1.663	677.882	89.421
2018.	12.	54.947	9.121	39.381	3.229.644	10.788	3.815	...	741.850	64.148
2019.	12.	36.636	31.437	16.943	3.552.249	7.182	23.959	2.265	709.023	86.536
2020.	12.	22.325	20.927	14.571	3.753.355	7.259	117.688	8.458	919.880	130.453
2021.	12.	13.950	9.133	...	4.768.468	24.403	25.153	25.554	1.158.011	89.918
2022.	12.	25.805	5.906	5.436	4.653.682	28.241	52.781	25.400	1.270.533	238.166
2023.	12.	25.704	14.739	22.071	5.520.447	12.137	12.546	6.764	1.466.316	176.691
2023.	01.	67.000	2.333	...	5.139.707	...	10.742	12.571	1.353.660	229.570
	02.	6.038	419	50.594	5.040.540	17.021	31.927	83.795	1.383.907	249.522
	03.	25.191	5.576	1.981	4.707.218	75.220	26.942	5.490	1.449.348	234.640
	04.	566	2.602	30.756	4.759.581	57.753	28.545	21.488	1.360.535	203.002
	05.	8.885	14.218	25.034	4.912.787	4.797	54.010	2.724	1.482.096	249.741
	06.	49.332	18.547	1.878	4.939.306	4.529	64.922	24.401	1.447.312	229.458
	07.	3.521	17.979	8.378	5.188.716	33.854	17.638	11.284	1.482.734	222.300
	08.	5.140	4.929	13.124	5.359.402	8.507	9.384	...	1.494.451	218.747
	09.	28.910	10.242	23.425	5.327.983	2.831	17.650	26.638	1.515.437	230.509
	10.	3.509	16.336	14.771	5.387.602	5.161	30.861	23.377	1.569.912	175.980
	11.	24.923	25.184	5.043	5.492.146	14.181	22.980	7.239	1.556.076	174.984
	12.	25.704	14.739	22.071	5.520.447	12.137	12.546	6.764	1.466.316	176.691

Napomena:

Korigovani nazivi u zaglavlju tabele za kamatne stope na depozite nefinancijskih poduzeća retroaktivno počevši od podataka za lipanj 2020. godine, kao što je dato u objašnjenju:

-od lipnja 2020. godine Depoziti u KM, do lipnja 2020. godine Depoziti u KM i depoziti u KM sa valutnom klauzulom

-od lipnja 2020. godine Depoziti u EUR i depoziti u KM sa valutnom klauzulom vezanom za EUR, do lipnja 2020. godine Depoziti u EUR

-od lipnja 2020. godine Depoziti u inozemnoj valuti (osim EUR) i depoziti u KM sa valutnom klauzulom vezanom za inozemnu valutu (osim EUR), do lipnja 2020. godine Depoziti u inozemnoj valuti (neuključujući depozite u EUR).

Ostali elementi naziva zaglavlja navedenih tabela ostaju isti kao i podaci u kolonama.

* Kamatne stope na depozite po viđenju i iznosi tih depozita se odnose na postojeće poslove (preostala stanja).

Kamatne stope na depozite s dogovorenim dospijecem i iznosi tih depozita se odnose na nove poslove.

T14: Ukupni depoziti i krediti komercijalnih banaka

- na kraju razdoblja, u milijunima KM -

Godina	Mjesec	Depoziti			Krediti		
		Prenosivi depoziti	Ostali depoziti	Ukupni depoziti	Kratkoročni krediti	Dugoročni krediti	Ukupni krediti
1	2	3	4	5(3+4)	6	7	8(6+7)
2014.	12.	6.292,8	9.082,5	15.375,2	4.170,2	12.303,3	16.473,5
2015.	12.	7.038,7	9.492,1	16.530,8	4.164,9	12.701,9	16.866,8
2016.	12.	8.056,6	9.695,5	17.752,1	4.152,6	13.048,5	17.201,1
2017.	12.	9.558,1	10.111,0	19.669,1	4.261,5	14.160,9	18.422,4
2018.	12.	11.318,5	10.431,3	21.749,8	4.289,8	15.196,1	19.485,8
2019.	12.	12.566,6	11.253,8	23.820,4	4.651,2	16.121,5	20.772,8
2020.	12.	13.851,5	11.130,7	24.982,2	4.295,1	16.052,3	20.347,4
2021.	12.	16.762,9	11.069,7	27.832,6	4.396,9	16.680,4	21.077,3
2022.	12.	18.710,9	10.518,3	29.229,2	4.623,0	17.445,0	22.068,0
2023.	12.	20.060,8	11.066,0	31.126,8	4.998,2	18.525,8	23.524,1
2023.	01.	18.569,2	10.474,9	29.044,1	4.505,7	17.364,0	21.869,7
	02.	18.605,5	10.579,7	29.185,2	4.593,2	17.412,8	22.006,0
	03.	18.613,4	10.649,4	29.262,7	4.666,2	17.547,8	22.214,0
	04.	18.756,2	10.649,4	29.405,6	4.712,3	17.676,7	22.389,0
	05.	19.187,5	10.537,5	29.725,0	4.653,0	17.769,3	22.422,3
	06.	19.240,0	10.622,9	29.862,9	4.807,4	17.918,7	22.726,2
	07.	19.624,9	10.540,9	30.165,8	4.792,2	18.018,6	22.810,8
	08.	19.773,5	10.735,5	30.509,0	4.765,2	18.093,3	22.858,5
	09.	19.888,1	10.772,5	30.660,7	4.852,8	18.175,9	23.028,6
	10.	19.955,4	10.933,0	30.888,4	4.884,4	18.302,5	23.186,9
	11.	20.051,1	10.886,4	30.937,5	4.901,6	18.399,1	23.300,7
	12.	20.060,8	11.066,0	31.126,8	4.998,2	18.525,8	23.524,1

Napomena:

Ukupni depoziti predstavljaju obveze komercijalnih banaka BiH prema svim domaćim institucionalnim sektorima u domaćoj i inozemnoj valuti. Ukupni krediti predstavljaju potraživanja komercijalnih banaka BiH od svih institucionalnih sektora, u domaćoj i inozemnoj valuti.

Od siječnja 2019. godine izvršena je reklasifikacija valutne strukture finansijskih instrumenata (kredit, depoziti, vrijednosnice) iskazanih originalno u KM sa valutnom klauzulom sa pozicija domaće valute na pozicije strane valute u izvješćima monetarne statistike sukladno sa preporukama iz MMF-ovog Priručnika i Vodiča za kompilaciju monetarne i finansijske statistike iz 2016. godine.

Monetarni podaci ažurirani sukladno sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od siječnja 2006. godine

T15: Sektorska struktura prenosivih depozita kod komercijalnih banaka - na kraju razdoblja, u milijunima KM -

DEPOZITI DOMAĆIH INSTITUCIONALNIH SEKTORA

Godina	Mjesec	Depoziti institucija BiH	Depoziti vlada entiteta	Depoziti vlada kantona	Depoziti vlada općina	Depoziti fondova socijalne zaštite	Depoziti ostalih finansijskih institucija	Depoziti nefinansijskih javnih poduzeća	Depoziti nefinansijskih privatnih poduzeća	Depoziti neprofitnih organizacije	Depoziti stanovništva	Ostali depoziti	Ukupno
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14 = 3+...+13
2014.	12.	60,0	412,1	261,4	176,9	61,4	171,5	470,8	1.954,4	247,9	2.462,7	13,7	6.292,8
2015.	12.	102,2	468,3	312,0	209,3	33,9	198,7	498,8	2.104,8	245,0	2.841,6	24,2	7.038,7
2016.	12.	94,9	520,2	399,6	255,6	58,1	190,1	523,9	2.313,6	251,1	3.431,4	18,0	8.056,6
2017.	12.	150,8	612,8	575,2	305,9	130,0	230,2	618,1	2.775,5	281,5	3.858,3	19,6	9.558,1
2018.	12.	122,8	932,2	691,9	365,7	261,0	273,7	724,0	3.095,3	303,2	4.523,7	24,9	11.318,5
2019.	12.	122,1	885,8	823,8	395,1	323,9	284,6	684,7	3.437,2	345,1	5.242,8	21,5	12.566,6
2020.	12.	133,4	906,1	801,9	398,1	129,5	362,7	764,6	4.018,1	406,7	5.892,3	38,1	13.851,5
2021.	12.	98,1	1.124,7	1.211,6	588,1	157,3	395,3	1.014,7	4.765,2	451,2	6.917,3	39,3	16.762,9
2022.	12.	199,5	1.303,6	1.454,8	683,5	144,2	454,1	1.059,6	5.388,2	485,0	7.510,0	28,5	18.710,9
2023.	12.	167,1	819,9	1.608,4	692,2	51,9	279,9	965,3	6.043,9	553,9	8.840,8	37,5	20.060,8
2023.	01.	162,0	1.137,4	1.321,3	667,6	142,6	420,1	1.050,8	5.557,1	496,7	7.581,8	32,0	18.569,2
	02.	200,2	1.059,1	1.324,1	663,8	131,2	379,5	1.026,5	5.555,0	492,9	7.746,7	26,5	18.605,5
	03.	144,4	1.155,4	1.425,4	669,1	126,7	375,5	948,3	5.326,8	492,1	7.925,4	24,2	18.613,4
	04.	156,0	1.084,6	1.466,7	638,2	142,6	384,6	956,2	5.267,4	518,0	8.115,3	26,5	18.756,2
	05.	195,3	1.160,9	1.482,4	632,6	135,9	377,6	986,2	5.571,5	528,3	8.090,6	26,1	19.187,5
	06.	175,1	1.109,4	1.494,0	639,8	138,6	386,1	925,7	5.557,5	541,8	8.247,6	24,2	19.240,0
	07.	176,3	900,7	1.701,0	654,1	139,0	362,3	993,7	5.797,2	558,7	8.317,4	24,4	19.624,9
	08.	141,0	958,7	1.737,2	659,6	38,5	362,3	1.003,0	5.932,9	555,3	8.356,0	28,9	19.773,5
	09.	142,6	991,4	1.743,0	659,8	40,2	328,9	986,3	5.918,7	569,8	8.475,1	32,5	19.888,1
	10.	173,3	946,1	1.707,6	653,3	53,5	317,5	1.004,2	5.972,2	570,2	8.528,0	29,6	19.955,4
	11.	168,4	924,2	1.680,4	648,8	64,1	319,0	1.019,0	6.055,7	566,1	8.571,8	33,6	20.051,1
	12.	167,1	819,9	1.608,4	692,2	51,9	279,9	965,3	6.043,9	553,9	8.840,8	37,5	20.060,8

Napomena:

Prenosivi depoziti su raspoloživi na zahtjev bez naknada i ograničenja, mogu se izravno upotrijebiti za plaćanja trećim osobama, posebni štedni računi s kojih je dozvoljen prijenos sredstava na prenosive depozite.

Od siječnja 2019. godine izvršena je reklasifikacija valutne strukture finansijskih instrumenata (kredit, depoziti, vrijednosnice) iskazanih originalno u KM sa valutnom klauzulom sa pozicija domaće valute na pozicije strane valute u izvješćima monetarne statistike sukladno sa preporukama iz MMF-ovog Priručnika i Vodiča za kompilaciju monetarne i finansijske statistike iz 2016. godine.

Monetarni podaci ažurirani sukladno sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od siječnja 2006. godine

T16: Sektorska struktura ostalih depozita kod komercijalnih banaka

- na kraju razdoblja, u milijunima KM -

DEPOZITI SVIH DOMAĆIH INSTITUCIONALNIH SEKTORA													
Godina	Mjesec	Depoziti institucija BiH	Depoziti vlada entiteta	Depoziti vlada kantona	Depoziti vlada općina	Depoziti fondova socijalne zaštite	Depoziti ostalih finansijskih institucija	Depoziti nefinansijskih javnih poduzeća	Depoziti nefinansijskih privatnih poduzeća	Depoziti neprofitnih organizacije	Depoziti stanovništva	Ostali depoziti	Ukupno
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14 = 3+...+13
2014.	12.	127,1	266,0	36,8	36,0	32,0	674,0	669,6	529,3	115,6	6.579,3	16,6	9.082,5
2015.	12.	129,7	224,7	25,0	36,3	31,9	693,0	688,7	501,9	120,7	7.023,2	17,0	9.492,1
2016.	12.	73,4	226,3	26,4	22,3	34,7	771,4	695,9	474,2	123,4	7.229,7	17,6	9.695,5
2017.	12.	116,6	243,8	24,3	34,4	22,9	816,8	766,7	554,4	102,6	7.412,8	15,7	10.111,0
2018.	12.	62,6	267,5	41,9	37,4	16,7	873,7	758,4	627,8	95,7	7.622,7	26,9	10.431,3
2019.	12.	51,7	582,1	90,8	51,2	28,8	870,8	826,0	615,4	102,4	7.998,1	36,6	11.253,8
2020.	12.	85,7	725,0	30,1	25,4	28,8	768,5	791,5	688,8	93,3	7.868,4	25,3	11.130,7
2021.	12.	38,0	714,1	33,6	24,0	29,7	764,3	789,4	770,1	91,9	7.778,2	36,4	11.069,7
2022.	12.	81,1	636,0	46,8	35,7	23,7	741,7	954,4	756,7	88,4	7.065,4	88,4	10.518,3
2023.	12.	70,7	660,7	58,9	36,3	133,1	758,1	929,7	1.044,5	91,5	7.217,9	64,6	11.066,0
2023.	01.	15,1	666,4	67,7	52,8	30,1	723,5	911,1	763,3	92,7	7.068,7	83,4	10.474,9
	02.	3,7	721,4	67,4	54,0	29,6	735,3	967,3	741,0	92,0	7.088,5	79,6	10.579,7
	03.	13,6	738,2	62,1	52,5	19,8	743,4	991,0	772,4	95,0	7.079,4	81,9	10.649,4
	04.	13,6	729,5	62,9	62,8	25,0	755,8	996,0	822,2	92,0	7.000,4	89,1	10.649,4
	05.	23,0	722,8	63,4	62,5	19,5	737,9	994,9	760,2	84,5	6.986,5	82,3	10.537,5
	06.	52,9	711,7	63,9	61,5	28,5	752,2	961,4	830,4	78,2	7.000,2	81,9	10.622,9
	07.	45,2	695,2	57,1	61,3	33,3	743,3	896,6	861,6	71,9	7.001,0	74,4	10.540,9
	08.	37,6	690,0	57,7	61,9	128,2	743,4	905,6	879,0	83,5	7.070,0	78,4	10.735,5
	09.	30,5	677,8	64,7	56,8	132,6	751,4	896,2	962,2	84,4	7.039,7	76,3	10.772,5
	10.	89,1	667,9	87,7	56,9	129,6	749,4	920,9	944,2	86,7	7.138,2	62,6	10.933,0
	11.	78,3	654,7	87,3	55,6	132,5	731,9	904,4	986,4	88,6	7.103,1	63,5	10.886,4
	12.	70,7	660,7	58,9	36,3	133,1	758,1	929,7	1.044,5	91,5	7.217,9	64,6	11.066,0

Napomena:

Ostali depoziti dozvoljavaju automatsko povlačenje sredstava ali ne i plaćanje trećim osobama, štedne i oročene depozite, ostale depozite - ostalo.

Od siječnja 2019. godine izvršena je reklasifikacija valutne strukture finansijskih instrumenata (kredit, depoziti, vrijednosnice) iskazanih originalno u KM sa valutnom klauzulom sa pozicija domaće valute na pozicije strane valute u izvješćima monetarne statistike sukladno sa preporukama iz MMF-ovog Priručnika i Vodiča za kompilaciju monetarne i finansijske statistike iz 2016. godine.

Monetarni podaci ažurirani sukladno sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od siječnja 2006. godine.

T17: Sektorska struktura kratkoročnih kredita komercijalnih banaka

- na kraju razdoblja, u milijunima KM -

KREDITI DOMAĆIM INSTITUCIONALNIM SEKTORIMA

Godina	Mjesec	Krediti institucijama BiH	Krediti vladama entiteta	Krediti vladama kantona	Krediti vladama općina	Krediti fondovima socijalne zaštite	Krediti ostalim financijskim institucijama	Krediti nefinancijskim javnim poduzećima	Krediti nefinancijskim privatnim poduzećima	Krediti neprofitnim organizacijama	Krediti stanovništvu	Ostali krediti	Ukupno
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14 = 3+...+13
2014.	12.	0,0	26,7	4,0	45,3	26,0	27,4	90,7	2.989,7	4,9	936,4	19,0	4.170,2
2015.	12.	0,0	72,0	4,8	22,0	39,4	28,3	86,4	2.944,8	4,2	937,0	26,0	4.164,9
2016.	12.	0,0	48,0	1,6	19,8	8,5	27,2	90,4	3.030,0	7,2	904,9	14,9	4.152,6
2017.	12.	0,0	44,3	1,4	15,7	7,8	33,8	73,2	3.163,2	10,2	896,4	15,4	4.261,5
2018.	12.	0,0	60,2	1,1	12,8	4,3	40,6	89,6	3.151,5	6,2	911,3	12,1	4.289,8
2019.	12.	0,0	17,3	0,1	12,5	2,0	49,3	104,1	3.537,7	6,8	919,8	1,7	4.651,2
2020.	12.	0,0	19,0	0,1	16,7	5,7	33,7	103,4	3.282,5	10,8	821,8	1,3	4.295,1
2021.	12.	1,6	53,2	1,4	25,0	4,3	48,4	101,7	3.341,1	9,2	810,1	0,8	4.396,9
2022.	12.	0,1	52,2	1,7	15,7	4,8	41,6	176,7	3.503,1	12,7	813,2	1,4	4.623,0
2023.	12.	3,0	52,9	0,7	13,2	7,2	51,8	185,1	3.813,2	14,9	854,7	1,6	4.998,2
2023.	01.	0,1	44,4	2,3	15,0	4,8	34,2	147,1	3.434,9	12,4	809,6	0,8	4.505,7
	02.	0,1	44,4	2,7	15,5	4,0	30,9	159,3	3.525,3	12,8	797,4	0,8	4.593,2
	03.	0,1	41,9	2,5	15,6	4,6	38,4	156,6	3.584,3	13,7	807,7	0,9	4.666,2
	04.	0,1	41,5	2,5	15,3	5,0	32,0	164,2	3.628,9	14,5	807,1	1,2	4.712,3
	05.	0,2	41,6	2,7	16,1	4,8	31,4	132,7	3.633,2	14,9	774,5	0,8	4.653,0
	06.	0,2	39,3	2,9	15,1	4,6	45,8	164,5	3.687,7	17,5	829,0	0,9	4.807,4
	07.	2,4	38,1	2,9	15,0	4,9	42,6	147,2	3.679,8	17,3	841,0	1,1	4.792,2
	08.	2,4	48,6	2,9	14,9	4,9	44,0	156,7	3.629,3	16,0	844,5	1,1	4.765,2
	09.	2,6	37,2	2,9	14,8	4,9	47,1	158,7	3.714,1	15,8	853,6	1,2	4.852,8
	10.	2,9	46,0	3,4	11,1	4,9	47,0	165,6	3.723,7	14,1	864,7	1,0	4.884,4
	11.	2,9	55,3	2,8	12,1	4,9	35,9	164,9	3.740,5	13,1	868,3	0,9	4.901,6
	12.	3,0	52,9	0,7	13,2	7,2	51,8	185,1	3.813,2	14,9	854,7	1,6	4.998,2

Napomena:

Kratkoročni krediti predstavljaju potraživanja komercijalnih banaka od svih domaćih institucionalnih sektora do jedne godine, u domaćoj i inozemnoj valuti.

Od siječnja 2019. godine izvršena je reklasifikacija valutne strukture financijskih instrumenata (kredit, depoziti, vrijednosnice) iskazanih originalno u KM sa valutnom klauzulom sa pozicija domaće valute na pozicije strane valute u izvješćima monetarne statistike sukladno sa preporukama iz MMF-ovog Priručnika i Vodiča za kompilaciju monetarne i financijske statistike iz 2016. godine.

Monetarni podaci ažurirani sukladno sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i financijsku statistiku, 2000), od siječnja 2006. godine.

T18: Sektorska struktura dugoročnih kredita komercijalnih banaka

- na kraju razdoblja, u milijunima KM -

KREDITI DOMAĆIM INSTITUCIONALNIM SEKTORIMA

Godina	Mjesec	Krediti i institucijama BiH	Krediti vladama entiteta	Krediti vladama kantona	Krediti vladama općina	Krediti fondovima socijalne zaštite	Krediti ostalim finansijskim institucijama	Krediti nefinansijskim javnim poduzećima	Krediti nefinansijskim privatnim poduzećima	Krediti neprofitnim organizacijama	Krediti stanovništvu	Ostali krediti	Ukupno
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14 = 3+...+13
2014.	12.	0,0	465,2	161,2	295,2	77,1	20,0	351,4	4.429,6	9,7	6.491,7	2,3	12.303,3
2015.	12.	0,0	418,3	225,5	281,7	99,0	31,8	310,3	4.473,4	12,5	6.847,2	2,2	12.701,9
2016.	12.	0,0	295,5	231,5	262,0	95,7	25,2	281,5	4.673,3	11,9	7.171,4	0,5	13.048,5
2017.	12.	0,0	333,7	207,8	276,3	79,5	49,6	328,4	5.156,5	11,6	7.717,3	0,2	14.160,9
2018.	12.	0,0	328,5	185,7	279,4	169,9	85,0	331,7	5.471,5	14,1	8.330,0	0,4	15.196,1
2019.	12.	0,0	399,2	168,6	301,0	197,5	95,3	393,5	5.496,3	13,8	9.055,8	0,5	16.121,5
2020.	12.	11,6	403,1	142,1	357,4	205,5	111,1	432,3	5.305,9	9,7	9.073,0	0,7	16.052,3
2021.	12.	14,5	353,7	185,8	350,9	189,8	104,3	409,0	5.435,7	11,1	9.625,4	0,2	16.680,4
2022.	12.	8,8	306,5	202,1	365,2	165,8	118,4	449,5	5.652,4	10,7	10.165,2	0,4	17.445,0
2023.	12.	3,0	230,7	266,1	360,3	173,3	154,2	432,0	5.954,5	19,7	10.931,3	0,9	18.525,8
2023.	01.	8,3	301,1	200,5	363,8	172,8	112,1	449,3	5.584,1	10,4	10.161,1	0,4	17.364,0
	02.	7,8	297,6	199,5	360,7	170,8	108,6	452,1	5.599,2	10,2	10.205,9	0,4	17.412,8
	03.	7,3	288,8	194,7	355,7	167,3	106,1	442,9	5.668,1	10,1	10.306,4	0,6	17.547,8
	04.	6,7	281,0	206,0	361,5	164,0	108,6	441,1	5.703,1	10,9	10.393,1	0,6	17.676,7
	05.	6,2	275,9	205,2	356,4	161,2	124,5	442,1	5.715,2	10,8	10.471,3	0,5	17.769,3
	06.	5,7	263,8	198,4	353,4	158,5	133,8	431,2	5.807,9	10,4	10.554,8	0,8	17.918,7
	07.	5,2	260,1	197,4	353,8	165,4	140,0	442,8	5.808,6	20,2	10.624,2	0,8	18.018,6
	08.	4,7	253,4	198,5	349,0	162,5	142,2	439,5	5.830,0	20,4	10.692,6	0,6	18.093,3
	09.	4,1	247,0	192,4	351,2	164,5	140,3	436,1	5.856,3	20,3	10.762,7	0,7	18.175,9
	10.	3,6	243,8	260,4	350,2	167,6	141,4	432,2	5.841,0	19,8	10.841,7	0,7	18.302,5
	11.	3,1	236,3	258,4	352,4	164,0	148,5	435,7	5.882,5	19,8	10.897,5	0,9	18.399,1
	12.	3,0	230,7	266,1	360,3	173,3	154,2	432,0	5.954,5	19,7	10.931,3	0,9	18.525,8

Napomena:

Dugoročni krediti predstavljaju potraživanja komercijalnih banaka od svih domaćih institucionalnih sektora preko jedne godine, u domaćoj i inozemnoj valuti. Od siječnja 2019. godine izvršena je reklasifikacija valutne strukture finansijskih instrumenata (kredit, depoziti, vrijednosnice) iskazanih originalno u KM sa valutnom klauzulom sa pozicija domaće valute na pozicije strane valute u izvješćima monetarne statistike sukladno sa preporukama iz MMF-ovog Priručnika i Vodiča za kompilaciju monetarne i finansijske statistike iz 2016. godine.

Monetarni podaci ažurirani sukladno sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od siječnja 2006. godine.

T19: Kupovina i prodaja KM

- u tisućama KM -

Godina	Mjesec	Prodaja	Kupovina	Saldo	Kumulativ salda
1	2	3	4	5(3-4)	6
2014.		5.065.358	4.379.047	686.312	6.828.327
2015.		5.470.552	4.699.060	771.492	7.599.818
2016.		7.485.849	6.622.039	863.811	8.463.629
2017.		8.476.378	7.421.186	1.055.192	9.518.821
2018.		10.792.432	9.780.514	1.011.918	10.530.740
2019.		11.385.556	10.533.525	852.031	11.382.771
2020.		11.344.462	10.184.558	1.159.904	12.542.676
2021.		9.872.890	7.399.673	2.473.217	15.015.893
2022.		6.291.277	6.075.689	215.588	15.231.481
2023.		10.891.324	11.128.647	-237.323	14.994.158
2023.	01.	508.602	682.400	-173.798	15.057.683
	02.	500.649	1.082.309	-581.659	14.476.024
	03.	554.006	739.979	-185.974	14.290.050
	04.	865.835	795.222	70.614	14.360.664
	05.	958.727	772.177	186.549	14.547.213
	06.	1.001.282	1.234.920	-233.638	14.313.575
	07.	942.508	751.701	190.807	14.504.383
	08.	1.045.521	767.902	277.619	14.782.002
	09.	1.023.263	997.606	25.657	14.807.659
	10.	1.036.034	1.269.657	-233.623	14.574.036
	11.	885.488	994.493	-109.006	14.465.030
	12.	1.569.408	1.040.280	529.128	14.994.158

T20: Prosječne obvezne rezerve

- u tisućama KM -

Godina	Mjesec	Osnovica za obračun obvezne rezerve*	Prosječne obvezne rezerve	Prosječan saldo računa obveznih rezervi kod CBBiH	Razlika
1	2	3	4	5	7=6-4
2014.		15.999.278	1.370.137	3.577.824	2.207.688
2015.		16.664.525	1.432.593	3.770.500	2.337.907
2016.		18.494.243	1.734.081	4.057.613	2.323.532
2017.		21.224.853	2.122.485	4.303.340	2.180.855
2018.		23.537.084	2.353.708	5.205.234	2.851.526
2019.		25.752.968	2.575.297	5.589.021	3.013.724
2020.		26.950.173	2.695.017	5.409.751	2.714.733
2021.		28.677.192	2.867.719	6.302.482	3.434.762
2022.		30.175.606	3.017.561	6.694.300	3.676.739
2023.		31.917.917	3.191.792	6.209.280	3.017.489
2023.	01.	31.429.303	3.142.930	6.752.355	3.609.425
	02.	31.245.571	3.124.557	6.536.295	3.411.738
	03.	31.306.999	3.130.700	6.237.551	3.106.851
	04.	31.276.793	3.127.679	5.980.685	2.853.006
	05.	31.481.474	3.148.147	6.117.790	2.969.643
	06.	31.723.981	3.172.398	6.122.810	2.950.412
	07.	31.777.996	3.177.800	5.855.665	2.677.865
	08.	32.103.006	3.210.301	6.140.873	2.930.572
	09.	32.422.875	3.242.287	6.308.112	3.065.824
	10.	32.555.632	3.255.563	6.110.871	2.855.308
	11.	32.807.882	3.280.788	6.152.713	2.871.924
	12.	32.883.489	3.288.349	6.195.645	2.907.296

Napomena:

Centralna banka Bosne i Hercegovine (CBBiH) donijela je Odluku o povećanju naknada na obveznu rezervu koje plaća komercijalnim bankama, s ciljem usklađivanja sa politikom Europske središnje banke (ECB) i ublažavanja utjecaja rasta referentne kamatne stope ECB-a na poslovanje banaka u BiH. Ovom odlukom se na sredstva obvezne rezerve po osnovi osnovice u domaćoj valuti KM, isplaćuje komercijalnim bankama naknada po stopi od 50 baznih bodova (0,50%), na sredstva obvezne rezerve po osnovi osnovice u stranim valutama i u domaćoj valuti s valutnom klauzulom - isplaćuje naknada po stopi od 30 baznih bodova (0,30%). Na sredstva iznad obvezne rezerve, naknada se ne obračunava. Prilikom donošenja odluka o obveznoj rezervi CBBiH razmotreni su svi relevantni čimbenici, uključujući odluke ECB-a, te kretanja ključnih makroekonomskih i pokazatelja financijskog sektora, vodeći prvenstveno računa o stabilnosti valutnog odbora. Primjena ove odluke počinje 1. 7. 2023. godine.

Od 1. srpnja 2016. godine stopa obvezne rezerve koju primjenjuje CBBiH na osnovicu za obračun obvezne rezerve iznosi 10%.

Od 1. srpnja 2016. godine CBBiH primjenjuje nove stope za obračun naknade na sredstva na računu rezervi banaka: Centralna banka BiH na računu rezervi komercijalne banke u obračunskom razdoblju ne obračunava naknadu na iznos sredstava obvezne rezerve, a na iznos sredstava iznad obvezne rezerve obračunava naknadu po stopi koja je jednaka 50% stope koju primjenjuje Europska centralna banka na depozite komercijalnih banaka.

Od 1. svibnja 2015. godine Centralna banka obračunava naknadu banci na iznos sredstava te banke na računu rezervi kod Centralne banke u obračunskom razdoblju, kako slijedi:

- na iznos obvezne rezerve – prosjek EONIA-e koji je u istom razdoblju zabilježen na tržištu umanjen za 10 baznih bodova, ili minimum nula,
- na iznos sredstava iznad obvezne rezerve – nulta stopa naknade.

Nulta stopa naknade na obveznu rezervu primjenjuje se u slučaju da je prosječna EONIA umanjena za 10 baznih bodova imala negativnu vrijednost.

Od 1. rujna 2014. stopa naknade se utvrđuje na osnovi ponderiranog prosjeka kamatnih stopa koje je u istom razdoblju na tržištu ostvarila Centralna banka na depozite investirane do mjesec dana, s tim da se na iznos obvezne rezerve obračunava 70% ili minimum nula, a na iznos sredstava iznad obvezne rezerve 90% od navedene stope ili minimum nula.

*Osnovicu za obračun obvezne rezerve čine depoziti i pozajmljena sredstva u domaćoj i drugim valutama izraženi u KM.

T21: Transakcije u platnom prometu

- u milijunima KM -

Godina	Mjesec	BPRV		ŽIROKLIRING		UKUPNO	
		br. transakcija	iznos	br. transakcija	iznos	br. transakcija	iznos
1	2	3	4	5	6	7=3+5	8=4+6
2014.		821.897	73.897	37.108.440	13.961	37.930.337	87.858
2015.		874.575	70.655	38.212.073	14.451	39.086.648	85.106
2016.		935.319	72.876	39.068.883	15.509	40.004.202	88.380
2017.		996.043	79.855	40.111.318	16.388	41.107.361	96.243
2018.		1.067.256	85.393	41.266.770	17.277	42.334.026	102.670
2019.		1.105.320	104.826	42.496.286	18.221	43.601.606	123.056
2020.		1.072.023	87.108	42.702.383	18.024	43.774.406	105.132
2021.		1.236.315	102.287	46.735.411	20.116	47.971.726	122.403
2022.		1.435.980	123.370	48.264.255	22.456	49.700.235	145.825
2023.		1.523.992	139.164	49.298.196	23.932	50.822.188	163.096
2023.	01.	108.235	9.397	3.675.681	1.690	3.783.916	11.087
	02.	111.209	9.824	3.858.899	1.759	3.970.108	11.583
	03.	128.845	11.082	4.275.880	2.023	4.404.725	13.105
	04.	119.342	10.174	3.909.131	1.875	4.028.473	12.049
	05.	127.819	11.573	4.219.363	2.008	4.347.182	13.581
	06.	128.780	12.187	4.179.732	2.022	4.308.512	14.209
	07.	127.847	11.665	4.181.241	2.019	4.309.088	13.684
	08.	131.792	12.670	4.167.127	2.073	4.298.919	14.743
	09.	129.073	12.170	4.079.617	2.019	4.208.690	14.189
	10.	135.630	12.608	4.306.579	2.139	4.442.209	14.747
	11.	130.778	12.420	4.101.688	2.056	4.232.466	14.476
	12.	144.642	13.394	4.343.258	2.249	4.487.900	15.643

T22: Platna bilanca BiH											- u milijunima KM -				
	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	Q1 2023.	Q2 2023.	Q3 2023.	Q4 2023.	
TEKUĆI RAČUN	-1.983	-1.458	-1.424	-1.520	-1.094	-927	-980	-695	-1.978	-1.376	-339	-472	-208	-357	
Roba - saldo	-7.874	-7.176	-7.089	-7.417	-7.521	-7.963	-6.268	-7.170	-10.183	-10.198	-2.020	-2.591	-2.832	-2.755	
Izvoz robe	6.847	7.196	7.700	9.341	10.418	10.180	9.423	12.710	16.368	15.668	4.074	3.962	3.846	3.786	
Uvoz robe	14.721	14.372	14.789	16.758	17.940	18.143	15.691	19.880	26.551	25.866	6.094	6.552	6.678	6.541	
Usluge - saldo	1.698	1.951	2.118	2.329	2.612	2.797	1.636	2.731	3.907	3.949	727	920	1.266	1.036	
Izvoz usluga	2.452	2.962	3.168	3.484	3.832	4.149	2.590	3.955	5.586	5.932	1.084	1.370	1.952	1.525	
Uvoz usluga	754	1.012	1.051	1.154	1.220	1.352	954	1.224	1.679	1.983	358	450	687	489	
Primarni dohodak - saldo	224	195	41	-263	-195	-60	-192	-498	-528	-125	-95	-49	38	-19	
Potražuje	955	929	929	969	1.026	1.197	935	1.192	1.442	1.968	418	476	535	539	
Duguje	731	734	889	1.233	1.221	1.258	1.128	1.690	1.969	2.093	513	525	497	558	
Sekundarni dohodak - saldo	3.969	3.573	3.507	3.831	4.010	4.299	3.844	4.242	4.826	4.999	1.049	1.248	1.321	1.381	
Potražuje	4.267	3.909	3.852	4.192	4.404	4.711	4.277	4.698	5.326	5.625	1.198	1.396	1.474	1.556	
Duguje	298	336	345	362	394	412	433	456	499	626	149	149	154	175	
KAPITALNI RAČUN	442	364	300	342	305	384	361	329	339	323	69	76	99	79	
Potražuje	442	364	300	342	311	386	369	332	343	330	72	77	101	80	
Duguje	0	0	0	0	6	2	8	4	4	8	3	1	2	1	
FINANCIJSKI RAČUN	-1.428	-885	-817	-898	-801	-590	-878	-155	-1.485	-538	-359	-170	122	-131	
Izravna ulaganja	-784	-509	-550	-717	-960	-739	-699	-1.054	-1.347	-1.625	-495	-551	-330	-250	
Neto financijska sredstva	15	167	5	173	32	38	138	139	128	83	-5	28	18	43	
Neto financijske obveze	799	675	555	890	992	777	837	1.194	1.475	1.708	490	578	348	292	
Portfeljna ulaganja	107	110	167	157	256	214	4	82	261	429	21	98	39	270	
Neto financijska sredstva	36	51	99	92	254	179	-26	349	246	392	22	60	40	270	
Neto financijske obveze	-71	-58	-68	-64	-2	-35	-30	267	-15	-37	1	-38	1	0	
Financijski derivativi	0	0	1	1	-5	-1	0	1	0	2	3	-1	0	0	
Neto financijska sredstva	0	0	0	-4	-7	-12	-7	-3	-4	-2	0	-1	0	-1	
Neto financijske obveze	0	0	-1	-5	-2	-11	-7	-4	-4	-4	-3	0	0	-1	
Ostala ulaganja	-1.463	-1.366	-1.365	-1.473	-1.205	-999	-1.430	-1.879	-541	605	1.006	181	-147	-435	
Neto financijska sredstva	-584	-417	-294	-690	286	-12	-218	-115	735	1.067	867	77	68	54	
Valuta i depoziti	-598	-366	-316	-547	-59	-28	-272	-220	321	678	707	136	-63	-103	
Zajmovi	-23	-80	-74	-289	223	-90	-13	-42	110	106	77	-78	26	81	
Osiguranje i mirovine	9	-75	20	20	30	22	25	37	38	16	-7	9	9	5	
Trgovinski krediti i avansi	86	92	81	100	98	73	60	117	242	229	56	57	61	55	
Ostala financijska sredstva	-59	12	-4	26	-6	10	-17	-7	24	37	33	-47	35	16	
Neto financijske obveze	878	950	1.070	783	1.491	987	1.212	1.764	1.277	461	-139	-104	215	489	
Valuta i depoziti	-281	-58	-107	69	393	75	-811	-286	-145	-317	-280	-71	4	30	
Zajmovi	645	522	698	127	463	318	1.429	646	470	-124	-83	-257	-22	238	
Osiguranje i mirovine	17	-8	-4	-5	-10	-10	-5	-5	-9	-16	-2	-3	-5	-5	
Trgovinski krediti i avansi	526	523	487	582	618	619	582	795	937	895	209	224	238	224	
Ostale financijske obveze (uključujući i SDR)	-29	-28	-3	10	27	-15	16	613	24	23	17	3	0	3	
Rezervna aktiva	712	881	930	1.136	1.114	935	1.246	2.695	142	52	-894	102	560	284	
Monetarno zlato	0	0	0	0	0	0	0	0	-162	0	0	0	0	0	
Valuta i depoziti	-36	-1.121	2.033	-230	253	238	549	441	4.432	-63	-379	-117	407	26	
Vrijednosnice	766	2.004	-1.102	1.367	860	699	696	2.254	-4.126	113	-517	220	153	257	
Ostala pričuvna sredstva	-17	-1	-1	-1	1	-2	1	0	-2	2	1	0	0	0	
NETO POGREŠKE I PROPUSTI	113	209	306	281	-12	-46	-259	211	154	515	-89	226	231	147	

Napomena:

Platna bilanca BiH urađena je sukladno metodologiji MMF-a (Priručnik za platnu bilancu i međunarodnu investicijsku poziciju, šesto izdanje – BPM6). Kompilacija platne bilance za četvrto tromjesečje uključuje i redovitu reviziju prethodno objavljenih podataka za tromjesečja tekuće godine, sukladno najnovijim dostupnim izvornim podacima.

Detaljnija metodologijska pojašnjenja se nalaze na web stranici, www.cbbh.ba pod statistika.

T23: Međunarodna investicijska pozicija (MIP)**- u milijunima KM -**

	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	Q1 2023.	Q2 2023.	Q3 2023.	Q4 2023.
NETO POZICIJA	-15.509	-15.692	-15.282	-14.545	-14.100	-13.172	-11.647	-11.306	-11.718	-11.493	-11.474	-11.212	-11.229
AKTIVA	13.983	14.597	15.816	17.045	19.326	21.021	22.339	25.233	26.259	26.450	26.819	27.636	28.206
Izravna ulaganja	708	878	933	1.157	1.268	1.245	1.389	1.509	1.647	1.644	1.680	1.698	1.744
Vlasničke vrijednosnice i dionice u investicijskim fondovima	299	362	370	427	468	622	758	802	915	927	953	974	989
Zaduženje (razni dužnički instrumenti)	410	516	562	730	799	623	631	707	732	717	727	723	755
Portfeljna ulaganja	569	582	674	764	1.018	1.203	1.180	1.519	1.762	1.783	1.842	1.882	2.147
Vlasničke vrijednosnice i dionice u investicijskim fondovima	31	33	39	44	41	39	38	82	97	100	102	99	87
Zaduženje (razni dužnički instrumenti)	538	550	635	720	977	1.164	1.141	1.437	1.665	1.683	1.740	1.783	2.060
Financijski derivativi	0	0	2	0	0	1	0	0	0	0	1	5	8
Ostala ulaganja	4.880	4.530	4.677	4.509	5.415	5.975	5.901	5.856	6.782	7.811	7.975	8.132	8.015
Ostali vlasnički kapital	48	52	48	52	54	53	68	64	64	63	64	64	64
Valuta i Depoziti	2.982	2.870	3.127	3.191	3.952	4.350	4.297	4.242	4.804	5.680	5.914	5.976	5.736
Zajmovi	311	232	158	176	249	210	195	174	279	339	261	287	369
Osiguranje, mirovine i ostali standardizirani sustavi osiguranja	110	88	87	92	89	94	105	111	149	140	152	151	151
Trgovinski krediti i avansi	1.201	1.026	990	943	1.021	1.199	1.195	1.227	1.422	1.464	1.492	1.527	1.557
Ostala potraživanja/obveze	228	262	267	55	49	69	40	36	64	125	93	127	138
Rezervna aktiva	7.826	8.606	9.531	10.614	11.626	12.598	13.869	16.349	16.068	15.210	15.321	15.920	16.293
Valuta i depoziti	2.182	1.132	3.165	2.935	3.188	3.426	3.975	4.416	8.847	8.468	8.351	8.758	8.784
Vrijednosnice	5.384	7.288	6.158	7.474	8.225	8.917	9.601	11.630	7.061	6.569	6.802	6.994	7.331
Ostala pričuvna sredstva	260	186	208	205	212	254	292	304	160	173	168	167	178
PASIVA	29.492	30.290	31.098	31.590	33.426	34.193	33.986	36.539	37.976	37.943	38.293	38.848	39.435
Izravna ulaganja	12.253	13.063	13.382	14.166	14.957	15.535	15.882	17.023	17.745	18.177	18.680	18.973	19.183
Vlasničke vrijednosnice i dionice u investicijskim fondovima	8.449	9.516	9.698	10.517	11.364	11.663	11.842	13.901	14.312	14.662	14.806	15.059	15.260
Zaduženje (razni dužnički instrumenti)	3.803	3.547	3.684	3.649	3.592	3.872	4.039	3.121	3.433	3.515	3.874	3.914	3.924
Portfeljna ulaganja	474	349	299	240	246	207	189	480	437	438	439	435	429
Vlasničke vrijednosnice i dionice u investicijskim fondovima	118	56	79	93	98	99	121	168	120	121	122	124	122
Zaduženje (razni dužnički instrumenti)	355	293	220	147	148	107	69	312	317	317	317	310	307
Financijski derivativi	0	0	2	0	0	1	2	0	0	1	0	0	0
Ostala ulaganja	16.766	16.878	17.416	17.184	18.223	18.451	17.912	19.037	19.794	19.327	19.174	19.440	19.823
Ostali vlasnički kapital	50	47	26	29	36	47	48	77	119	121	119	121	126
Valuta i Depoziti	1.653	1.595	1.489	1.554	2.751	2.825	2.015	1.730	1.584	1.304	1.234	1.238	1.268
Zajmovi	12.310	12.632	13.074	12.890	12.494	12.527	12.798	13.469	14.161	13.929	13.739	13.801	14.000
Osiguranje, mirovine i ostali standardizirani sustavi osiguranja	17	18	19	22	23	24	27	30	33	31	34	32	32
Trgovinski krediti i avansi	2.284	2.119	2.341	2.243	2.435	2.550	2.551	2.621	2.760	2.797	2.915	3.101	3.273
Ostale obveze	76	68	65	73	102	88	101	104	120	139	141	138	137
Specijalna prava vučenje (Neto stvorene financijske obveze)	375	401	401	374	382	389	373	1.005	1.017	1.007	991	1.010	988

Napomena:

Međunarodna investicijska pozicija (IIP) za BiH kompilirana je sukladno najnovijoj metodologiji Međunarodnog monetarnog fonda za kompilaciju statistike platne bilance (BOP) i međunarodne investicijske pozicije, šesto izdanje (BPM6). Kompilacija međunarodne investicijske pozicije za četvrto tromjesečje uključuje i redovitu reviziju prethodno objavljenih podataka za tromjesečja tekuće godine, sukladno najnovijim dostupnim izvorim podacima. Skraćena verzija primijenjene metodologije za kompilaciju IIP za BiH dostupna je na web stranici CBBiH.

T24: Servisiranje vanjskog duga sektora vlade

- u tisućama KM -

Kreditor	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.		
							Glavnica	Kamata	Ukupno
Javni kreditori	909.078	918.240	756.735	704.376	736.246	802.291	1.023.664	231.133	1.254.797
Međunarodne i regijske organizacije	785.931	773.242	596.376	519.313	543.640	628.577	870.508	208.558	1.079.066
Europska investicijska banka	88.995	98.079	100.344	118.727	118.059	124.156	114.165	51.663	165.828
Europska banka za obnovu i razvoj	89.765	117.528	118.638	119.313	138.464	122.823	130.505	31.818	162.323
Svjetska banka - IDA	142.855	130.584	144.276	162.458	119.356	200.712	220.406	12.627	233.033
Svjetska banka - IBRD ¹⁾	52.520	52.785	64.732	70.914	92.155	77.647	63.869	32.773	96.641
Razvojna banka Vijeća Europe ¹⁾	5.306	5.390	5.817	8.166	8.050	8.349	7.933	1.569	9.502
Međunarodni fond za razvoj poljoprivrede	4.241	4.033	4.157	4.149	5.544	7.642	6.696	1.449	8.145
MMF	390.523	353.116	127.129	8.601	35.416	64.352	209.584	73.705	283.289
EUROFIMA	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Europska komisija	11.726	11.726	31.284	26.986	26.595	22.897	117.350	2.956	120.306
Vlada i vladine agencije	123.147	144.997	160.359	185.063	192.606	173.714	153.156	22.574	175.731
Pariski klub ¹⁾	43.055	46.256	50.203	53.425	57.303	34.533	33.928	3.809	37.736
Saudijski fond za razvoj	9.680	9.895	10.380	10.408	10.225	9.062	7.996	2.383	10.379
Ostala bilateralna ²⁾	70.411	88.846	99.776	121.230	125.078	130.119	111.232	16.383	127.615
Privatni kreditori	74.155	37.079	36.897	36.691	36.468	0	0	142	142
Londonski klub ¹⁾	74.155	37.079	36.897	36.691	36.468	0	0	142	142
Ukupno	983.233	955.319	793.632	741.067	772.714	802.291	1.023.664	231.275	1.254.939

Izvor:

Ministarstvo financija i trezora BiH

¹⁾Dug nastao prije 1992.

²⁾Ostala bilateralna sadrži sljedeće kreditore: Fortis banka, Vlada Japana, OPEC, KFW, Vlada Španjolske, Izvoz-Uvoz Banka Koreje (EximBank), Austrijska banka, Belgija, Banka za rad i gospodarstvo (BAWAG), Raiffaisen banka.

T25: Ukupan dug sektora opće vlade (Mastriški dug)**-na kraju razdoblja, u milijunima KM -**

Godina	Dužničke vrijednosnice	Kredit	Ukupno	od toga: vanjski dug		
				Javni kreditori (međunarodne financijske institucije i strane vlade)	Privatni kreditori	Ukupno vanjski dug
1	2	3	4=2+3	5	6	7=5+6
2014.	2.192,2	9.188,8	11.381,0	7.928,6	513,7	8.442,3
2015.	2.418,4	9.563,7	11.982,1	8.238,5	454,1	8.692,6
2016.	2.478,2	9.616,6	12.094,8	8.504,4	368,1	8.872,5
2017. *	2.351,8	8.967,0	11.318,8	7.870,1	276,9	8.147,0
2018. *	2.325,5	9.092,1	11.417,6	7.935,6	262,6	8.198,1
2019. *	2.423,3	9.130,8	11.554,2	7.933,6	206,5	8.140,1
2020. *	2.715,6	9.818,4	12.534,0	8.574,8	151,2	8.726,0
2021. *	2.974,9	10.306,9	13.281,8	9.059,7	375,3	9.435,0
2022. *	3.082,2	10.286,5	13.368,7	9.111,7	365,2	9.477,0
2023. **	3.487,8	9.669,1	13.157,0	8.520,8	340,1	8.860,9

Izvor:

Ministarstvo financija i trezora BiH i CBBiH

Napomena:

Statistička definicija duga je kao što je definisano u Maastrichtskom sporazumu. Podaci se objavljuju na nekonsolidiranoj osnovi u skladu sa zahtjevima Eurostata.

*Podaci za 2017.-2022. godine su revidirani

**Podaci za 2023. godinu su privremeni.

T26: Devizne rezerve CBBiH

- na kraju razdoblja, u milijunima KM -

Godina	Mjesec	Bruto devizne rezerve							Neto devizne rezerve	Monetarna pasiva	Neto strana aktiva CBBiH
		Zlato	Držanje SDR	Inozemna valuta u trezoru CBBiH	Depoziti kod nerezidentnih banaka	Ostalo	Ulaganja u vrijednosnice				
1	2	3	4	5	6	7	8	9=3+...+8	10	11	12=10-11
2014.	12.	182,7	5,2	71,8	2.181,7	0,0	5.384,1	7.825,6	7.824,5	7.293,1	531,4
2015.	12.	182,3	3,8	128,5	1.003,6	0,0	7.288,1	8.606,3	8.605,0	8.064,6	540,4
2016.	12.	205,1	2,6	194,8	2.970,4	0,0	6.158,2	9.531,1	9.529,0	8.926,3	602,6
2017.	12.	203,9	1,5	236,4	2.698,6	0,0	7.416,1	10.556,6	10.555,0	9.977,1	577,8
2018.	12.	210,0	2,2	274,1	2.911,4	0,0	8.225,4	11.623,2	11.621,4	10.983,3	638,1
2019.	12.	254,1	0,2	322,6	3.102,8	0,0	8.917,4	12.597,1	12.595,4	11.824,2	771,2
2020.	12.	291,6	0,9	142,2	3.832,1	0,0	9.601,3	13.868,0	13.866,3	12.970,6	895,7
2021.	12.	302,0	1,9	469,6	3.945,1	0,0	11.629,6	16.348,1	16.345,8	15.573,0	772,8
2022.	12.	160,0	0,1	572,0	8.273,2	0,0	7.060,5	16.065,9	16.063,3	15.611,7	451,5
2023.	12.	175,5	2,1	455,2	8.326,6	0,0	7.330,6	16.289,9	16.287,4	15.401,2	886,2
2023.	01.	166,6	17,4	530,1	8.365,3	0,0	6.867,9	15.947,4	15.944,3	15.458,5	485,8
	02.	162,2	1,5	530,1	7.912,4	0,0	6.759,0	15.365,1	15.350,4	14.864,5	485,9
	03.	170,4	1,5	530,1	7.936,1	0,0	6.569,1	15.207,2	15.204,7	14.671,7	533,0
	04.	169,5	19,4	530,1	7.945,7	0,0	6.664,6	15.329,3	15.326,3	14.766,2	560,1
	05.	172,4	1,7	530,1	8.140,7	0,0	6.683,2	15.528,0	15.525,3	14.929,9	595,4
	06.	165,2	1,7	531,6	7.817,4	0,0	6.802,1	15.317,9	15.315,2	14.706,0	609,2
	07.	167,7	21,6	453,9	8.194,6	0,0	6.727,6	15.565,5	15.563,1	14.912,8	650,3
	08.	168,0	1,7	457,9	8.391,1	0,0	6.853,5	15.872,1	15.869,1	15.175,8	693,3
	09.	164,2	1,8	457,9	8.298,3	0,0	6.994,3	15.916,3	15.913,5	15.194,3	719,3
	10.	176,0	22,2	457,9	8.199,9	0,0	6.911,9	15.767,8	15.764,8	14.986,4	778,5
	11.	175,6	2,1	374,5	8.278,3	0,0	6.854,3	15.684,7	15.682,0	14.853,9	828,1
	12.	175,5	2,1	455,2	8.326,6	0,0	7.330,6	16.289,9	16.287,4	15.401,2	886,2

Napomena:

Bruto devizne rezerve čine stanja bilančnih pozicija kratkoročne inozemne aktive CBBiH (zlato, raspolaganje CBBiH SDR, devize u trezoru CBBiH, prenosivi depoziti u inozemnoj valuti kod nerezidentnih banaka i ostalo) i investiranja u vrijednosnice od srpnja 2006. po odluci Investicijskog komiteta CBBiH. Neto devizne rezerve predstavljaju razliku između bruto deviznih rezervi i obveza prema nerezidentima. Monetarnu pasivu CBBiH čine novac izvan monetarnih vlasti i depoziti rezidenata kod monetarnih vlasti. Neto inozemna aktiva CBBiH predstavlja razliku između neto deviznih rezervi i monetarne pasive CBBiH.

Monetarni podaci ažurirani su sukladno sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i financijsku statistiku, 2000), od siječnja 2006. godine.

T27: BiH izvoz po zemljama destinacije

- u tisućama KM -

Godina	Mjesec	Njemačka	Hrvatska	Italija	Srbija	Slovenija	Austrija	Turska	Crna Gora	Ostale zemlje	Ukupno
2014.		1.317.490	955.047	1.195.438	800.690	697.785	755.827	234.392	293.818	2.665.647	8.681.742
2015.		1.412.906	925.166	1.214.930	770.695	748.870	743.062	354.630	262.844	2.908.721	8.987.194
2016.		1.479.411	985.360	1.131.096	822.846	807.200	730.590	401.047	240.751	3.220.854	9.418.109
2017.		1.595.704	1.284.200	1.209.035	1.093.685	973.397	899.235	431.094	352.507	3.647.618	11.055.383
2018.		1.741.537	1.464.002	1.352.791	1.251.474	1.057.052	1.020.991	323.223	402.113	3.287.069	11.900.251
2019.		1.675.709	1.399.922	1.300.534	1.308.885	1.006.226	1.089.881	292.554	407.303	3.011.551	11.492.564
2020.		1.630.844	1.362.907	1.015.184	1.152.068	954.078	1.005.509	314.249	293.645	2.792.675	10.521.159
2021.		2.137.576	1.864.306	1.608.291	1.722.477	1.219.184	1.284.935	358.064	394.449	3.684.248	14.273.529
2022.		2.666.194	2.676.624	1.991.386	2.363.435	1.421.819	1.710.354	311.638	576.469	4.255.821	17.973.740
2023.		2.680.393	2.548.638	1.449.652	2.087.129	1.356.297	1.715.316	261.586	689.771	3.910.942	16.699.723
2023.	01.	219.296	206.879	122.376	204.651	110.676	140.528	18.807	52.724	326.117	1.402.056
	02.	236.076	230.523	127.886	188.449	115.867	144.112	22.768	75.328	339.180	1.480.190
	03.	245.943	251.369	130.514	187.709	126.654	160.403	30.022	58.669	327.606	1.518.889
	04.	229.489	224.778	103.465	177.622	112.489	143.085	27.275	75.342	306.629	1.400.174
	05.	237.358	219.053	136.752	155.225	123.376	159.475	25.407	53.663	343.879	1.454.189
	06.	230.146	220.565	138.396	151.749	114.366	150.351	20.683	67.361	335.211	1.428.827
	07.	226.014	219.748	141.116	155.470	110.003	145.288	16.902	58.261	313.099	1.385.900
	08.	196.822	176.864	66.667	164.038	94.709	130.142	13.467	47.216	269.731	1.159.657
	09.	229.181	205.178	134.928	172.803	115.717	146.441	16.889	54.359	351.932	1.427.427
	10.	233.268	209.911	129.254	180.804	112.466	140.426	22.842	47.862	332.002	1.408.837
	11.	224.458	198.361	118.635	197.272	125.396	143.528	20.857	49.961	335.017	1.413.485
	12.	172.341	185.407	99.664	151.337	94.579	111.537	25.667	49.025	330.538	1.220.095

Napomena:

Kriterij za prikazivanje pojedinačnih zemalja je učešće izvoza iz te zemlje u ukupnom izvozu BiH u trogodišnjem razdoblju (2016, 2017, 2018. godine). Sukladno s navedenim, sve zemlje sa učešćem većim od 3,0% iskazane su pojedinačno, dok su ostale zemlje uključene u kategoriju Ostale zemlje.

T28: BiH Uvoz po zemljama podrijetla

- u tisućama KM -

Godina	Mjesec	Njemačka	Italija	Srbija	Hrvatska	Kina	Slovenija	Ruska Federacija	Turska	Austrija	Ostale zemlje	Ukupno
2014.		1.869.564	1.653.565	1.629.521	1.851.693	1.359.548	763.235	1.292.467	582.203	532.109	4.338.562	16.199.278
2015.		1.914.225	1.758.289	1.728.490	1.673.161	1.091.670	773.559	910.072	644.698	560.924	4.588.564	15.851.692
2016.		1.998.877	1.899.582	1.828.142	1.617.713	1.091.966	831.403	729.427	687.349	556.399	4.874.484	16.161.014
2017.		2.103.758	2.062.127	2.029.997	1.828.432	1.186.073	912.704	907.315	766.728	618.743	5.499.863	18.185.642
2018.		2.297.072	2.170.785	2.070.768	1.915.158	1.339.232	917.011	892.371	874.490	672.990	6.124.091	19.273.968
2019.		2.337.802	2.333.081	2.150.219	2.020.597	1.449.423	906.606	451.193	964.624	721.547	6.163.492	19.498.584
2020.		2.074.858	1.949.017	1.895.718	1.523.371	1.355.872	840.875	359.084	896.725	682.570	5.308.196	16.886.285
2021.		2.566.643	2.600.538	2.427.344	1.922.537	1.702.427	984.015	629.494	1.269.716	823.775	6.670.410	21.596.900
2022.		2.992.889	3.540.600	3.057.570	2.844.749	2.327.506	1.113.095	658.099	1.675.148	1.003.269	9.423.523	28.636.447
2023.		3.337.298	3.871.009	2.830.013	2.095.023	2.629.129	1.073.664	461.880	1.540.892	997.183	8.931.476	27.767.566
2023.	01.	202.808	220.351	172.589	181.840	154.128	73.667	43.520	105.510	70.979	620.657	1.846.050
	02.	260.587	303.555	204.570	172.766	183.916	86.452	37.818	115.416	79.141	709.189	2.153.410
	03.	301.688	372.148	276.540	175.994	210.520	107.756	47.310	146.176	96.611	810.978	2.545.720
	04.	264.325	317.548	237.953	139.715	203.656	92.493	45.550	128.403	83.053	739.857	2.252.554
	05.	271.325	303.372	243.353	153.019	238.685	95.276	56.854	138.822	90.342	778.176	2.369.226
	06.	288.840	299.229	252.448	169.709	289.003	99.410	40.484	137.206	88.210	791.601	2.456.139
	07.	287.300	338.293	248.741	183.702	224.275	91.482	39.805	105.946	87.562	757.390	2.364.496
	08.	267.024	306.163	254.472	199.389	237.794	72.808	47.984	126.540	77.047	710.298	2.299.519
	09.	311.243	365.387	250.809	206.476	230.317	94.070	21.420	134.285	84.384	785.541	2.483.934
	10.	291.276	361.713	245.875	181.822	238.723	93.608	25.096	135.661	82.593	744.566	2.400.932
	11.	305.031	354.682	215.922	176.708	222.918	82.197	20.092	138.114	86.106	723.417	2.325.187
	12.	285.850	328.569	226.741	153.881	195.193	84.445	35.947	128.812	71.153	759.807	2.270.398

Napomena:

Kriterij za prikazivanje pojedinačnih zemalja je učešće uvoza iz te zemlje u ukupnom uvozu BiH u trogodišnjem razdoblju (2016, 2017, 2018. godine).

Sukladno s navedenim, sve zemlje sa učešćem većim od 3,0% iskazane su pojedinačno, dok su ostale zemlje uključene u kategoriju Ostale zemlje.

T29: Pregled prosječnih srednjih tečajeva KM

Godina	Mjesec	EMU EUR	Hrvatska HRK	Češka R. CZK	Mađarska HUF	Japan JPY	Švicarska CHF	Turska TRY	V. Britanija GBP	SAD USD	Kina CNY	Srbija RSD
		1	100	1	100	100	1	1	1	1	1	100
2014.		1,955830	25,619449	0,071033	0,633710	1,393940	1,610337	0,673375	2,426325	1,474019	0,239264	1,668863
2015.		1,955830	25,688577	0,071687	0,631327	1,456462	1,832914	0,650180	2,694477	1,762605	0,280568	1,619915
2016.		1,955830	25,960428	0,072346	0,627987	1,628845	1,794449	0,586378	2,396405	1,768011	0,266189	1,588875
2017.		1,955830	26,205454	0,074317	0,632480	1,546889	1,761597	0,476205	2,232882	1,735482	0,256628	1,611317
2018.		1,955830	26,365492	0,076267	0,613697	1,500585	1,693763	0,351884	2,210985	1,657498	0,250633	1,653621
2019.		1,955830	26,365089	0,076197	0,601572	1,603053	1,758109	0,307940	2,230125	1,747204	0,252963	1,659447
2020.		1,955830	25,946780	0,074002	0,557563	1,607387	1,827419	0,247515	2,201320	1,716607	0,248658	1,663431
2021.		1,955830	25,977234	0,076253	0,545671	1,506596	1,808910	0,191301	2,274685	1,653851	0,256382	1,663495
2022.		1,955830	25,957036	0,079629	0,501501	1,420249	1,948176	0,113256	2,294933	1,860152	0,276500	1,665037
2023.		1,955830		0,081507	0,512335	1,290900	2,013360	0,078526	2,248887	1,809093	0,255630	1,668038
2023.	01.	1,955830		0,081594	0,493759	1,391460	1,965054	0,096833	2,216435	1,818750	0,267412	1,666536
	02.	1,955830		0,082464	0,507182	1,376882	1,973557	0,096812	2,207511	1,824700	0,267086	1,666960
	03.	1,955830		0,082578	0,507819	1,369219	1,975767	0,096431	2,218829	1,831257	0,265449	1,667151
	04.	1,955830		0,083430	0,520434	1,339173	1,984199	0,092329	2,220998	1,784811	0,259269	1,667605
	05.	1,955830		0,082933	0,524764	1,314185	2,004371	0,091180	2,244923	1,797649	0,257563	1,667612
	06.	1,955830		0,082539	0,527753	1,281164	2,004097	0,077382	2,278867	1,805086	0,252568	1,667704
	07.	1,955830		0,081859	0,516463	1,254231	2,022215	0,066975	2,278572	1,771635	0,246254	1,668416
	08.	1,955830		0,081129	0,507722	1,239124	2,039752	0,066552	2,276774	1,792243	0,247350	1,668592
	09.	1,955830		0,080279	0,506941	1,239560	2,038612	0,067761	2,271708	1,828363	0,250583	1,668781
	10.	1,955830		0,079582	0,507166	1,238316	2,048382	0,066516	2,254437	1,852004	0,253391	1,668980
	11.	1,955830		0,079881	0,515854	1,208830	2,029642	0,063294	2,245301	1,812228	0,250458	1,668916
	12.	1,955830		0,079909	0,512360	1,243921	2,070920	0,061585	2,268969	1,791708	0,250974	1,669124

T30: Vladine financije BiH - jedinice sektora vlade

- u milijunima KM -

		Institucije BiH	FBIH	RS	Distrikt Brčko	Konsolidirani prihodi za BiH	Institucije BiH	FBIH	RS	Distrikt Brčko	Konsolidirani rashodi za BiH	Neto nabavka nefinancijskih sredstava	Neto suficit/deficit
2014.		1.109,8	6.972,1	3.769,8	223,7	11.961,7	940,3	6.652,2	3.652,3	219,0	11.350,1	1.166,8	-555,3
2015.		1.088,4	7.196,5	3.931,3	232,0	12.335,1	935,9	6.843,5	3.700,6	220,1	11.587,0	559,1	188,9
2016.		1.062,9	7.645,4	3.937,0	248,5	12.767,3	949,3	7.013,5	3.636,9	198,6	11.672,0	724,5	370,8
2017.		1.049,4	8.150,9	4.141,8	263,7	13.479,2	967,0	7.164,3	3.696,0	212,8	11.913,4	759,7	806,0
2018.		1.045,0	8.833,6	4.364,6	280,9	14.389,6	996,0	7.660,0	3.983,4	233,7	12.738,6	914,6	736,5
2019.		1.051,4	9.217,5	4.584,0	288,8	15.018,1	985,5	8.120,3	4.097,6	254,6	13.334,3	1.006,6	677,2
2020.		1.070,6	8.614,0	4.652,1	268,3	14.430,7	1.028,6	8.583,1	4.749,6	287,9	14.474,8	1.765,1	-1.809,2
2021.		1.093,0	9.616,7	5.147,2	305,9	16.055,3	982,3	8.792,8	4.861,0	268,5	14.797,0	1.368,9	-110,6
2022.		1.165,5	10.946,2	5.887,4	338,4	18.212,9	1.096,1	9.797,8	5.748,5	287,5	16.805,3	1.590,2	-182,7
2017.	Q1	251,8	1.621,7	747,1	51,7	2.646,9	223,9	1.457,0	688,7	31,9	2.376,1	30,0	240,9
	Q2	273,3	1.792,9	827,2	61,1	2.920,7	231,1	1.556,0	747,9	44,0	2.545,1	70,1	305,4
	Q3	252,0	1.931,1	940,7	64,5	3.162,1	238,7	1.587,4	767,1	56,3	2.623,1	31,6	507,3
	Q4	272,3	1.851,2	887,8	76,2	3.050,0	273,3	1.863,6	906,1	77,0	3.082,6	204,3	-236,8
2018.	Q1	277,7	1.762,1	816,9	57,0	2.882,0	231,4	1.499,4	728,4	34,3	2.462,0	30,9	389,0
	Q2	242,8	1.914,5	884,1	61,4	3.075,2	231,7	1.683,3	784,4	51,8	2.723,4	66,5	285,3
	Q3	400,3	1.951,9	861,7	69,0	3.250,5	243,9	1.651,7	835,0	56,0	2.754,4	91,2	404,9
	Q4	124,1	2.138,2	960,8	75,4	3.259,2	289,0	2.104,9	983,4	78,9	3.416,8	237,9	-395,5
2019.	Q1	238,9	1.899,1	845,3	60,2	3.013,8	225,9	1.600,5	806,8	42,5	2.646,0	26,0	341,9
	Q2	261,7	1.990,1	902,3	67,3	3.187,1	239,2	1.770,8	789,9	63,1	2.828,7	71,9	286,5
	Q3	270,0	2.079,8	924,2	71,6	3.309,8	253,8	1.800,7	823,5	54,3	2.896,5	78,9	334,4
	Q4	280,8	2.080,5	1.015,2	72,2	3.412,9	266,6	2.177,5	972,4	81,1	3.461,9	210,4	-259,4
2020.	Q1	286,0	1.906,0	862,8	59,7	3.081,9	235,6	1.695,3	877,3	42,7	2.818,4	40,6	222,9
	Q2	235,6	1.674,2	887,0	53,6	2.815,4	232,8	1.834,2	1.090,5	62,6	3.185,2	102,1	-471,9
	Q3	266,9	1.963,7	970,8	67,0	3.236,3	231,7	2.024,8	933,7	69,8	3.227,7	96,5	-88,0
	Q4	282,1	2.027,8	1.067,1	71,3	3.418,9	328,5	2.249,0	1.117,7	93,8	3.759,7	231,1	-571,9
2021.	Q1	277,6	1.906,5	976,0	61,7	3.191,6	240,3	1.727,9	929,8	47,9	2.915,8	60,1	215,7
	Q2	275,1	2.094,2	976,5	69,9	3.390,8	235,1	1.919,4	1.022,4	59,7	3.211,7	93,3	85,8
	Q3	262,8	2.146,5	1.072,2	74,1	3.527,5	256,3	1.953,5	963,4	58,9	3.204,0	78,9	244,6
	Q4	277,5	2.272,0	1.095,8	82,3	3.702,2	250,5	2.430,2	1.170,4	85,6	3.911,4	288,6	-497,8
2022.	Q1	256,1	2.181,7	1.070,1	72,9	3.550,1	243,1	1.818,4	979,0	57,4	3.067,3	22,0	460,8
	Q2	278,1	2.498,0	1.193,2	81,2	4.026,0	236,4	2.227,9	1.146,3	62,6	3.648,6	82,3	295,1
	Q3	326,9	2.424,2	1.209,6	83,2	4.009,0	269,8	2.266,2	1.261,1	63,5	3.825,9	108,6	74,6
	Q4	304,5	2.579,7	1.188,1	85,8	4.127,5	346,7	2.649,5	1.385,0	87,9	4.438,5	272,8	-583,8
2023.	Q1	304,7	2.508,4	1.237,5	76,3	4.072,6	293,1	2.214,2	1.165,9	60,3	3.679,1	33,1	360,3
	Q2	400,5	2.815,3	1.234,3	86,2	4.487,0	324,7	2.599,6	1.214,7	68,9	4.158,6	78,4	250,0
	Q3	388,7	2.778,6	1.335,3	97,9	4.529,3	355,9	2.713,6	1.289,9	69,6	4.357,9	98,9	72,6

Napomena:

Administrativni podaci prikupljeni od: ministarstva financija svih razina vlasti, fondova socijalnog osiguranja svih razina vlasti, entitetskih javnih poduzeća za ceste i entitetskih javnih poduzeća za autoceste. Podaci na godišnjoj razini za konsolidirane prihode/rashode uključuju lokalnu razinu vlasti (općine i gradovi), JP Ceste svih razina vlasti FBIH, JP Putevi RS, JP Autoceste FBIH i JP Autoputevi RS, dok ih podaci za tromjesečja zbog nedostupnosti izvornih podataka ne uključuju. Razlika između prihoda, s jedne, i rashoda s neto nabavom nefinancijskih sredstava, s druge strane, predstavlja neto suficit/deficit.

T31: Vladine financije BiH - struktura konsolidiranih prihoda i rashoda

- u milijunima KM -

		Porez	Doprinosi za socijalno	Grantovi i ostali prihodi	Konsolidirani prihodi	Kompensacija zaposlenih	Korištenje robe i usluga	Kamate	Subvencije	Socijalna davanja	Grantovi i ostali rashodi	Konsolidirani rashodi	Neto nabavka nefinancijskih sredstava
2014.		6.078,6	4.234,8	1.648,3	11.961,7	3.265,5	2.127,2	238,9	364,9	4.658,0	695,6	11.350,1	1.166,8
2015.		6.439,7	4.329,6	1.565,8	12.335,1	3.294,3	2.138,8	264,3	384,8	4.729,5	775,4	11.587,0	559,1
2016.		6.760,4	4.473,6	1.533,4	12.767,3	3.295,5	2.187,5	252,0	382,8	4.755,0	799,3	11.672,0	724,5
2017.		7.151,1	4.734,2	1.594,0	13.479,2	3.312,6	2.230,7	223,0	444,0	4.758,5	834,7	11.913,4	759,7
2018.		7.688,4	5.041,8	1.659,4	14.389,6	3.422,1	2.534,0	242,5	476,0	5.013,2	1.050,9	12.738,6	914,6
2019.		8.014,1	5.345,7	1.658,4	15.018,1	3.738,1	2.688,3	241,1	507,3	5.223,4	936,1	13.334,3	1.006,6
2020.		7.363,3	5.383,9	1.683,5	14.430,7	3.921,8	2.702,8	255,9	870,1	5.508,0	1.216,3	14.474,8	1.765,1
2021.		8.485,4	5.798,0	1.771,9	16.055,3	4.039,2	2.847,7	240,2	742,9	5.718,3	1.208,7	14.797,0	1.368,9
2022.		9.898,8	6.482,5	1.831,6	18.212,9	4.546,5	3.256,5	259,4	747,7	6.503,1	1.492,1	16.805,3	1.590,2
2017.	Q1	1.349,6	1.076,7	220,7	2.646,9	707,8	403,5	45,6	35,4	1.114,3	69,5	2.376,1	30,0
	Q2	1.530,4	1.192,4	197,9	2.920,7	703,6	438,4	74,0	85,8	1.133,6	109,6	2.545,1	70,1
	Q3	1.692,0	1.196,0	274,0	3.162,1	720,4	440,3	46,8	109,6	1.134,6	171,4	2.623,1	31,6
	Q4	1.568,6	1.269,1	212,3	3.050,0	726,8	538,0	54,2	146,5	1.224,5	392,7	3.082,6	204,3
2018.	Q1	1.526,1	1.153,2	202,7	2.882,0	719,0	432,2	47,4	42,4	1.136,3	84,9	2.462,0	30,9
	Q2	1.597,5	1.243,8	234,0	3.075,2	742,6	464,6	65,0	108,2	1.198,7	144,2	2.723,4	66,5
	Q3	1.787,5	1.241,5	221,6	3.250,5	730,6	470,6	46,4	103,1	1.224,5	179,2	2.754,4	91,2
	Q4	1.570,5	1.403,3	285,4	3.259,2	766,9	587,9	56,2	148,4	1.295,6	561,8	3.416,8	237,9
2019.	Q1	1.528,5	1.247,2	238,1	3.013,8	787,8	462,1	41,8	40,5	1.202,7	111,1	2.646,0	26,0
	Q2	1.669,1	1.335,2	182,8	3.187,1	806,1	494,9	68,5	81,8	1.254,2	123,2	2.828,7	71,9
	Q3	1.734,1	1.336,0	239,6	3.309,8	805,4	517,7	43,3	112,2	1.252,3	165,5	2.896,5	78,9
	Q4	1.904,0	1.427,3	81,6	3.412,9	850,7	617,2	52,5	189,6	1.349,2	402,7	3.461,9	210,4
2020.	Q1	1.556,2	1.286,5	239,2	3.081,9	817,7	482,1	69,8	60,4	1.274,3	114,1	2.818,4	40,6
	Q2	1.327,2	1.223,4	264,8	2.815,4	861,7	495,5	43,3	157,1	1.277,1	350,5	3.185,2	102,1
	Q3	1.564,3	1.418,6	253,4	3.236,3	850,4	486,3	42,4	262,8	1.357,6	228,3	3.227,7	96,5
	Q4	1.848,8	1.455,5	114,7	3.418,9	872,7	638,3	71,6	299,2	1.419,6	458,2	3.759,7	231,1
2021.	Q1	1.560,9	1.319,3	311,4	3.191,6	851,1	486,3	55,0	47,5	1.318,9	156,9	2.915,8	60,1
	Q2	1.690,2	1.437,0	263,5	3.390,8	866,7	529,2	60,3	142,9	1.376,4	236,2	3.211,7	93,3
	Q3	1.854,4	1.441,1	232,0	3.527,5	865,8	547,5	31,9	123,2	1.405,4	230,2	3.204,0	78,9
	Q4	2.082,2	1.600,5	19,6	3.702,2	913,6	651,8	60,8	336,5	1.430,2	518,6	3.911,4	288,6
2022.	Q1	1.851,2	1.462,0	236,9	3.550,1	908,3	517,6	52,7	55,2	1.377,3	156,2	3.067,3	22,0
	Q2	2.110,4	1.604,5	311,1	4.026,0	960,2	570,0	68,1	160,9	1.531,3	358,0	3.648,6	82,3
	Q3	2.124,8	1.643,0	241,3	4.009,0	988,8	599,2	67,7	154,3	1.631,2	384,8	3.825,9	108,6
	Q4	2.185,5	1.773,1	168,9	4.127,5	1.056,7	754,5	38,6	266,7	1.743,3	578,7	4.438,5	272,8
2023.	Q1	2.106,4	1.712,4	253,8	4.072,6	1.078,9	586,8	98,9	45,7	1.722,6	146,3	3.679,1	33,1
	Q2	2.281,8	1.819,3	385,9	4.487,0	1.146,3	636,2	60,0	145,2	1.904,6	266,3	4.158,6	78,4
	Q3	2.384,7	1.867,2	277,4	4.529,3	1.101,3	646,6	115,6	150,3	1.929,2	414,8	4.357,9	98,9

Napomena:

Administrativni podaci prikupljeni od: ministarstava financija svih razina vlasti, fondova socijalnog osiguranja svih razina vlasti, entitetskih javnih poduzeća za ceste i entitetskih javnih poduzeća za autoceste. Podaci na godišnjoj razini za konsolidirane prihode/rashode uključuju lokalnu razinu vlasti (općine i gradovi), JP Ceste svih razina vlasti FBiH, JP Putevi RS, JP Autoceste FBiH i JP Autoputevi RS dok ih podaci za tromjesečja zbog nedostupnosti izvornih podataka ne uključuju. Razlika između prihoda, s jedne, i rashoda s neto nabavom nefinancijskih sredstava, s druge strane, predstavlja neto suficit/deficit.

T32: Tijekovi izravnih inozemnih ulaganja u BiH klasificirani po zemlji inozemnog ulagača

- u milijunima KM -

Godina	Austrija	Nizozemska	Hrvatska	Italija	Njemačka	Rusija	Slovenija	Srbija	Švicarska	Turska	Ostale zemlje	Ukupno
2014.	171,1	26,0	88,7	24,0	-6,1	195,8	-1,2	33,1	8,9	17,6	253,1	811,1
2015.	5,3	83,3	161,5	66,3	52,3	28,5	21,1	36,8	-33,5	56,1	159,2	636,9
2016.	112,8	57,6	142,5	25,2	2,0	-44,3	34,6	-25,8	11,3	34,6	267,7	618,4
2017.	84,1	-3,3	159,6	46,9	57,7	-6,8	101,1	56,9	30,6	-0,3	327,1	853,6
2018.	90,7	100,9	129,1	23,6	105,1	143,4	42,6	21,1	46,5	7,4	252,9	963,3
2019.	68,8	6,7	148,0	17,5	54,4	213,0	22,0	41,6	-19,8	3,2	244,0	799,3
2020.	100,8	-1,1	182,0	36,0	84,9	-14,8	60,4	133,1	-21,0	56,3	207,0	823,5
2021.	106,7	-51,1	96,9	61,4	63,2	-94,4	80,4	100,9	213,1	151,5	401,4	1.130,0
2022.	175,8	166,6	15,8	64,6	159,5	-50,2	79,0	134,4	25,2	55,6	614,1	1.440,3
sij - ruj 2023.	79,8	166,0	165,1	60,0	92,3	312,6	65,3	51,7	42,2	120,9	286,9	1.442,8

Napomena:

Izravna inozemna ulaganja (tijekovi i stanja) kompilirana su sukladno s najnovijim metodologijskim uputama i preporukama Međunarodnog monetarnog fonda (MMF) i Organizacije za ekonomsku suradnju i razvoj (OECD). Detaljan metodologijski pristup kompilaciji i prezentiranju je predstavljen u MMF-ovom Priručniku za platnu bilancu - šesto izdanje i OECD-ovom Okvirnom konceptu definicije izravnih inozemnih ulaganja - četvrto izdanje.

"n/a" u ovoj djelatnosti/zemlji manje je od tri poduzeća s izravnim ulaganjem, te sukladno sa statističkim standardima nismo u mogućnosti prikazati iznose ulaganja.

T33: Tijekov izravnih inozemnih ulaganja u BiH prema NACE Rev2 klasifikaciji djelatnosti

- u milijunima KM -

Godina	Proizvodnja prehrambenih proizvoda	Prerada drveta i proizvoda od drveta i pluta, osim namještaja, proizvodnja predmeta od slame i pletarskih materijala	Proizvodnja koksa, derivata nafte i nuklearnog goriva	Proizvodnja kemijskih proizvoda	Proizvodnja ostalih proizvoda od nemetalnih minerala	Proizvodnja baznih metala	Proizvodnja motornih vozila, prikolica i poluprikolica	Trgovina na veliko i posredovanje u trgovini, osim trgovine motornim vozilima i motorkotača	Trgovina na malo, osim trgovine motornim vozilima i motorkotača, popravak predmeta za osobnu uporabu i kućanstvo	Pošta i telekomunikacije	Financijsko posredovanje, osim osiguranja i mirovinskih fondova	Poslovanje nekretnostima	Ostale djelatnosti	Ukupno
2014.	0,3	-5,7	180,6	3,0	-25,4	35,5	-59,4	64,1	37,3	6,8	138,4	187,1	248,5	811,1
2015.	45,0	5,2	24,0	58,4	-4,4	-52,9	6,7	84,0	-29,3	57,8	116,8	89,5	236,1	636,9
2016.	16,3	5,6	-52,0	51,9	-17,6	2,0	20,3	148,4	6,4	37,1	161,4	-9,8	248,4	618,4
2017.	20,8	13,5	-26,0	1,2	-8,8	58,8	47,3	59,3	96,1	17,1	203,0	41,9	329,2	853,6
2018.	34,9	9,3	139,0	33,2	15,5	63,7	40,3	121,3	11,9	8,3	140,1	28,4	317,4	963,3
2019.	-13,4	15,1	200,3	26,5	6,4	-2,5	5,9	119,7	17,8	-20,6	153,3	19,0	271,7	799,3
2020.	28,2	-1,8	1,5	39,1	18,8	-29,4	32,7	97,3	37,2	2,3	156,3	73,1	368,3	823,5
2021.	11,7	5,4	-52,2	17,1	5,7	102,7	27,4	138,2	182,8	11,3	11,8	73,4	594,7	1.130,0
2022.	70,2	12,7	-48,8	108,4	32,7	122,9	14,0	114,0	97,5	6,9	146,8	62,3	700,8	1.440,3
sij - ruj 2023.	14,1	4,8	311,9	72,8	19,7	70,9	63,6	101,9	63,6	13,8	315,3	-0,3	390,5	1.442,8

Napomena:

Tokove izravnih inozemnih ulaganja u BiH prema NACE 1. Rev 1. klasifikacije djelatnosti za razdoblje 2004-2012 možete naći na web stranici.

Izravna inozemna ulaganja (tijekovi i stanja) kompilirana su sukladno s najnovijim metodologijskim uputama i preporukama Međunarodnog monetarnog fonda i Organizacije za ekonomsku suradnju i razvoj. Detaljan metodologijski pristup kompilaciji i prezentiranju je predstavljen u MMF-ovom Priručniku za platnu bilancu - šesto izdanje i OECD-ovom Okvirnom konceptu definicije izravnih inozemnih ulaganja - četvrto izdanje.

T34: Stanja izravnih ulaganja u BiH klasificirana po zemlji stranog ulagača

- u milijunima KM -

Zemlja	31.12.2020.			31.12.2021.			31.12.2022.		
	Vlasnički udjeli i zadržane zarade	Ostali kapital	Ukupno	Vlasnički udjeli i zadržane zarade	Ostali kapital	Ukupno	Vlasnički udjeli i zadržane zarade	Ostali kapital	Ukupno
Austrija	2.507,2	260,6	2.767,8	2.634,3	223,3	2.857,7	2.431,3	258,4	2.689,7
Belgija	8,7	4,0	12,7	12,4	5,7	18,1	12,5	5,3	17,8
Crna Gora	31,0	2,8	33,8	41,4	3,0	44,4	70,1	4,3	74,4
Češka	26,0	3,8	29,8	22,1	6,9	29,0	28,5	8,0	36,4
Danska	27,2	5,0	32,1	37,3	5,1	42,4	24,1	1,8	25,9
Francuska	16,6	4,9	21,5	16,4	4,9	21,3	19,2	8,4	27,6
Nizozemska	553,9	260,2	814,1	573,4	163,2	736,7	715,0	176,4	891,3
Hrvatska	2.434,1	166,0	2.600,2	2.554,6	150,3	2.704,9	2.387,5	155,2	2.542,7
Irska	-2,9	14,4	11,5	-0,4	14,4	14,1	-5,9	14,6	8,6
Italija	610,7	117,7	728,4	661,7	121,3	783,0	686,9	112,4	799,3
Kanada	-0,8	5,1	4,3	0,1	5,1	5,3	0,6	5,1	5,8
Kipar	144,9	0,6	145,4	155,2	6,8	162,0	169,8	9,7	179,4
Kuvajt	131,4	155,4	286,8	109,6	171,4	281,0	103,5	179,7	283,1
Lichtenštajn	6,7	6,0	12,7	6,5	6,0	12,5	7,7	4,2	11,8
Litvanija	1,9	0,0	1,9	2,2	0,0	2,2	1,6	0,0	1,6
Luksemburg	107,3	223,3	330,6	121,0	224,7	345,7	156,8	190,5	347,2
Mađarska	39,6	1,7	41,3	43,6	2,2	45,7	52,0	3,7	55,7
Malezija	7,8	29,1	36,8	8,8	29,1	37,9	8,6	29,1	37,6
Norveška	1,3	6,4	7,7	2,8	6,8	9,6	6,1	7,1	13,2
Njemačka	635,4	235,6	871,1	691,2	241,3	932,5	773,3	308,1	1.081,4
Poljska	31,7	10,0	41,7	33,9	42,2	76,1	50,7	51,9	102,7
Rusija	-494,1	1.052,6	558,5	456,0	7,3	463,3	391,5	7,8	399,4
Saudijska Arabija	174,6	171,1	345,7	200,2	189,2	389,5	224,1	200,3	424,4
Slovačka	4,7	19,3	24,0	3,8	21,0	24,8	8,3	20,2	28,5
Slovenija	1.041,3	135,3	1.176,6	1.103,1	153,1	1.256,1	1.153,7	152,9	1.306,6
Srbija	1.932,9	274,6	2.207,5	2.008,6	291,3	2.299,9	2.088,2	339,3	2.427,5
Španija	38,8	0,0	38,8	30,2	1,7	32,0	34,9	5,3	40,2
Švicarska	353,4	73,9	427,3	559,0	76,6	635,6	591,3	76,1	667,5
Švedska	47,2	36,6	83,8	59,1	37,5	96,6	63,8	14,1	77,9
Turska	403,7	-26,9	376,9	510,2	3,2	513,4	600,5	-25,8	574,8
Ujedinjeni Arapski Emirati	155,4	287,7	443,1	161,9	309,4	471,3	133,1	319,4	452,6
Sjedinjene Američke Države	25,0	19,3	44,3	31,4	19,6	51,0	53,5	18,1	71,6
Velika Britanija	573,4	110,9	684,3	703,0	128,4	831,4	893,5	205,8	1.099,3
Ostale zemlje	266,4	170,6	437,0	346,5	184,3	530,8	375,8	268,2	644,0
Ukupno	11.842,4	3.837,6	15.680,0	13.901,3	2.856,3	16.757,6	14.311,9	3.135,5	17.447,4

T35: Nominalni i realni efektivni tečaj KM

Godina	Mjesec	Efektivni tečaj KM (2015=100)	
		NEER	REER
2014.		101,10	103,04
2015.		99,98	99,99
2016.		101,18	98,87
2017.		101,98	98,36
2018.		103,68	98,99
2019.		104,42	98,05
2020.		106,11	97,24
2021.		107,37	96,93
2022.		108,94	100,75
2023.		111,29	100,63
2023.	01.	110,11	101,64
	02.	110,01	101,15
	03.	110,02	100,85
	04.	110,34	100,50
	05.	110,30	100,03
	06.	111,17	100,10
	07.	112,18	100,34
	08.	112,20	100,56
	09.	112,10	100,59
	10.	112,13	100,48
	11.	112,38	100,75
	12.	112,58	100,53

Napomena:

Detaljna metodološka objašnjenja za kompilaciju i izračun NEER i REER indeksa su dostupna na web stranici CBBiH <http://www.cbbh.ba/content/read/1109?lang=hr>

Napomena uz tabele 6, 7, 9, 13,14, 15, 16 i 17.

Revidirani podaci za razdoblje siječanj 2006. – studeni 2015. godine su bazirani na aktivnoj podbilanci banaka s većinskim državnim kapitalom iz Federacije BiH, pri čemu je isključena pasivna podbilanca. Kroz ovu dopunu statistike korisnicima se pruža veća analitička korisnost podataka i objektivni pokazatelji o trenutnom poslovanju banaka u BiH. Pasivna podbilanca sadrži obveze po inozemnim kreditima i staroj deviznoj štednji građana do 31. marta 1992. godine, i ne odlikava aktuelno poslovanje banke, te će ovu podbilancu u procesu privatizacije preuzeti Ministarstvo financija FBiH sukladno sa Zakonom o početnoj bilanci banaka i Zakonom o privatizaciji, kao što je urađeno za prethodno privatizirane banke. Izvršena revizija je u najvećoj mjeri utjecala na smanjenje kredita javnim preduzećima u inozemnoj valuti, smanjenje inozemne pasive, na smanjenje ostalih stavki aktive i pasive po osnovu stare devizne štednje, a u znatno manjim iznosima na stavke kredita vladi entiteta, fiksnu aktivu, depozite nerezidenata, dionice i kapital.

Podaci o „punjoj” bilanci, s uključenom pasivnom podbilancom, korisnicima su još uvijek dostupni na: http://statistics.cbbh.ba:4444/Panorama/novaview/SimpleLogin_bs.aspx

PUBLIKACIJE I WEB SERVISI

Mjesečni ekonomski pregled	Kratka informacija o posljednjim trendovima u makroekonomskom okruženju, koja se od svibnja 2013. godine objavljuje na web-stranici CBBiH. Publikacija je do tada bila interna.
Bilten	Tromjesečna publikacija koja obuhvaća podatke monetarne i financijske statistike, podatke o platnim transakcijama, podatke realnog sektora i podatke platne bilance Bosne i Hercegovine.
Godišnje izvješće	Publikacija koja sadrži izvješće o poslovanju CBBiH tijekom godine i financijsko izvješće, koje CBBiH dostavlja Predsjedništvu Bosne i Hercegovine i Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine.
Izvješće o financijskoj stabilnosti	Godišnja publikacija koja sadrži ocjenu rizika koji proizlaze iz makroekonomskog okruženja i trendova u financijskom sustavu te procjenu otpornosti sustava na identificirane rizike.
Specijalne teme istraživanja	Povremena publikacija koja se objavljuje na web-stranici CBBiH.
Monografija CBBiH	Jubilarna publikacija povodom obilježavanja dvadesete godišnjice CBBiH
<p>WEB-STRANICA</p> <p>www.cbbh.ba</p> <p>e-mail:</p> <p>contact@cbbh.ba</p> <p>pr@cbbh.ba</p> <p>TWITTER@CBBIH</p>	<p>Otvorenost i transparentnost djelovanja CBBiH smatra iznimno važnim za vjerodostojnost, javnu odgovornost i povjerenje koje uživa među stanovništvom i drugim institucijama u BiH i u međunarodnim institucijama. Na osnovi Pravilnika o radu CBBiH, CBBiH ima obvezu da obavješćuje javnost o svom radu, davanjem pravodobnih informacija, objavljivanjem izvješća, izdavanjem službenih publikacija, održavanjem konferencija za tisak.</p> <p>Web-stranica CBBiH postoji od 1998. godine. Sadrži osnovne podatke o CBBiH, Zakon o CBBiH, prezentira novčanice i kovanice Bosne i Hercegovine te numizmatička izdanja CBBiH. Na stranici se također može naći veliki broj publikacija i statističkih podataka (godišnja izvješća, mjesečna bilanca stanja, tromjesečni bilteni, izvješće o financijskoj stabilnosti, platna bilanca BiH, platni promet...) te popis svih komercijalnih banaka u BiH. Publikacije i statistički podatci objavljuju se u općeprihvaćenim formatima DOC, XLS i PDF. Na stranici se također objavljuje tečajna lista, koja se mijenja jednom dnevno te ostale relevantne novosti i saopćenja za javnost.</p> <p>Materijal se objavljuje na bosanskom, hrvatskom, srpskom i engleskom jeziku. CBBiH je radi povećanja transparentnosti te dosezanja što širih društvenih slojeva, pokrenula službeni profil na društvenoj mreži Twitter. Putem tog profila objavljuju se podatci koji se inače objavljuju na web-stranici Banke (www.cbbh.ba) te dodatne informacije i podatci za koje postoji procjena da su relevantni.</p> <p>Način komunikacije prilagođen je ciljanoj javnosti.</p>

IZDAVAČ:

Centralna banka Bosne i Hercegovine
Maršala Tita 25, 71000 Sarajevo
Tel + 387 33 278 100
www.cbbh.ba
e-mail: contact@cbbh.ba

Priprema za tisak:

Štamparija Fojnica d.d.

Tisak:

Štamparija Fojnica d.d.

Publiciranje i umnožavanje u obrazovne
i nekomercijalne svrhe je dozvoljeno
uz saglasnost izdavača